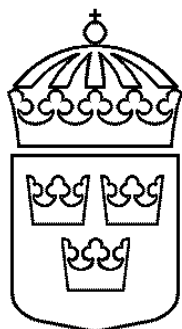

Regeringens proposition 2000/01:1

Budgetpropositionen för 2001

Förslag till statsbudget för budgetåret 2001, reviderad finansplan, budgetpolitiska mål, ändrade anslag för budgetåret 2000, skattefrågor m.m.

Regeringens proposition 2000/01:1

Budgetpropositionen för 2001

Regeringen överlämnar härmed enligt 9 kap. 6 § regeringsformen sitt förslag till statsbudget för budgetåret 2001 och föreslår att riksdagen beräknar inkomster och beslutar om utgifter för staten i enlighet med de specifikationer som fogats till förslaget.

Stockholm den 7 september 2000

Lena Hjelm-Wallén

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisar regeringen en reviderad finansplan, budgetpolitiska mål, en prognos för budgeten för 2000 samt lämnar förslag till ändrade och nya anslag på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000.

Regeringen redovisar förslag till utgiftstak för staten för åren 2001-2003 fördelat på de av riksdagen fastställda utgiftsområdena och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. I bilaga 1 redovisas specifikation av statsbudgetens anslag och inkomstitlar för budgetåret 2001.

Förslag till statsbudget för budgetåret 2001

Utgifter m.m.

Tusental kronor

Utgiftsområde 1	Rikets styrelse	5 316 203
Utgiftsområde 2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 307 655
Utgiftsområde 3	Skatteförvaltning och uppbörd	6 206 948
Utgiftsområde 4	Rättsväsendet	23 973 166
Utgiftsområde 5	Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 908 385
Utgiftsområde 6	Totalförsvaret	46 530 105
Utgiftsområde 7	Internationellt bistånd	14 966 011
Utgiftsområde 8	Invandrare och flyktingar	4 941 878
Utgiftsområde 9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	29 373 625
Utgiftsområde 10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	101 949 802
Utgiftsområde 11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 779 600
Utgiftsområde 12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	47 746 979
Utgiftsområde 13	Arbetsmarknad	63 030 635
Utgiftsområde 14	Arbetsliv	8 541 971
Utgiftsområde 15	Studiestöd	21 621 806
Utgiftsområde 16	Utbildning och universitetsforskning	34 845 518
Utgiftsområde 17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 806 918
Utgiftsområde 18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	11 634 740
Utgiftsområde 19	Regional utjämning och utveckling	4 214 453
Utgiftsområde 20	Allmän miljö- och naturvård	2 200 522
Utgiftsområde 21	Energi	2 262 347
Utgiftsområde 22	Kommunikationer	24 690 313
Utgiftsområde 23	Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	13 677 015
Utgiftsområde 24	Näringsliv	3 517 539
Utgiftsområde 25	Allmänna bidrag till kommuner	99 362 633
Utgiftsområde 26	Statsskuldsräntor m.m.	70 925 000
Utgiftsområde 27	Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 804 000
Summa utgiftsområden		711 135 767
Minskning av anslagsbehållningar		3 000 000
Summa utgifter		714 135 767
Myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret, netto		8 208 946
Lånebehovspåverkande del av överföringen från AP-fonden		-27 600 000
Summa		694 744 713

Inkomster m.m.*Tusental kronor*

Inkomsttyp 1000	Skatter m.m.	651 168 338
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	29 042 071
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	15 001 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	2 521 097
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	8 856 107
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	10 556 100

Summa inkomster		717 144 713
Beräknat lånebehov		-22 400 000
Summa		694 744 713

Innehållsförteckning

1	Reviderad finansplan	17
1.1	En reformbudget	17
1.2	Det ekonomiska läget	20
1.2.1	Internationell ekonomisk utveckling.....	20
1.2.2	Svensk ekonomisk utveckling	20
1.2.3	Kalkyler för 2002 och 2003.....	22
1.3	Den ekonomiska politiken	22
1.3.1	Sunda offentliga finanser	23
1.3.2	Stabila priser	25
1.3.3	Lönebildning.....	26
1.4	Reformer för full sysselsättning.....	28
1.5	Reformer för ökad välfärd	30
1.6	Reformer för rättvisa skatter.....	32
1.7	Ett ekologiskt hållbart Sverige	33
1.8	Sverige – ordförande i EU	38
1.9	Ett Sverige för alla	39
2	Förslag till riksdagsbeslut	43
3	Lagförslag.....	51
3.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt.....	51
3.2	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	53
3.3	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	58
3.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift	59
3.5	Förslag till lag om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2002 års taxering.....	60
3.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift.....	61
3.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:802) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.....	62
3.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift	63
3.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:265) om särskilt grundavdrag och deklarationsskyldighet för fysiska personer i vissa fall vid 2000–2003 års taxeringar	64
3.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt	65
3.11	Förslag till lag om underlag för förmögenhetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering.....	66

3.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi	67
3.13	Förslag till lag om ändring i fordonsskattelagen (1988:327)	74
3.14	Förslag till lag om upphävande av lagen (1978:69) om försäljningsskatt på motorfordon.....	76
3.15	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel	77
3.16	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.	78
3.17	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna	79
3.18	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	80
4	Budgetpolitiska mål och statsbudgeten	85
4.1	Budgetpolitiska mål	85
4.1.1	Utgiftstak för staten	86
4.1.2	Beräkning av den offentliga sektorns utgifter	88
4.1.3	Överskott i den offentliga sektorns finanser.....	88
4.2	Makroekonomiska förutsättningar.....	89
4.3	Politiska prioriteringar	91
4.4	Statsbudgetens utveckling.....	97
4.4.1	Statsbudgetens inkomster	98
4.4.2	Statsbudgetens utgifter.....	99
4.4.3	Statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och statskulden.....	104
4.5	Kommunsektorns finanser.....	108
4.6	Ålderspensionssystemet	109
4.7	Den offentliga sektorns finanser	110
5	Inkomster	115
5.1	Inledning	115
5.1.1	Antaganden om den makroekonomiska utvecklingen m.m.	116
5.1.2	Regeländringar	117
5.2	Offentliga sektorns skatter – periodiserad redovisning.....	118
5.2.1	Inkomstskatt hushåll.....	118
5.2.2	Inkomstskatt bolag.....	121
5.2.3	Övriga inkomstskatter.....	122
5.2.4	Socialavgifter och allmän pensionsavgift.....	122
5.2.5	Egendomsskatter	123
5.2.6	Skatt på varor och tjänster.....	125
5.2.7	Restförda skatter m.m.	128
5.3	Offentliga sektorns inkomster enligt nationalräkenskaperna	128
5.4	Statsbudgetens inkomster – kassamässig redovisning.....	129
5.4.1	Skatter.....	129
5.4.2	Övriga inkomster.....	130
5.4.3	Ändrad redovisning av titlar	132
5.4.4	Uppföljning av statsbudgetens inkomster budgetåret 2000	133
5.5	Kommunskatter	133
5.6	Skattekvoten.....	134

6	Prognos och tilläggsbudget 2000.....	139
6.1	Inledning.....	139
6.2	Prognos för 2000.....	139
6.2.1	Utgiftsbegränsande åtgärder 2000	140
6.2.2	Utgiftsprognoser per utgiftsområde.....	141
6.3	Förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för 2000	146
6.3.1	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	146
6.3.2	Utgiftsområde 4 Rättsväsendet.....	146
6.3.3	Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar	148
6.3.4	Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	148
6.3.5	Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp.....	149
6.3.6	Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	149
6.3.7	Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.....	150
6.3.8	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	151
6.3.9	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	153
6.3.10	Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	153
6.3.11	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård	154
6.3.12	Utgiftsområde 22 Kommunikationer	154
6.3.13	Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	155
7	Utgiftsramar och politikområden för åren 2001–2003	161
7.1	Utgifternas fördelning på utgiftsområden	161
7.2	De takbegränsade utgifternas förändring i förhållande till bedömningen i 2000 års ekonomiska vårproposition	164
7.3	Budgeteringsmarginalen och utnyttjande av saldoutrymme.....	166
7.4	Genomgång av utgiftsområden	167
7.5	Politikområden	177
7.5.1	Indelning av statsbudgeten i politikområden	177
7.5.2	Politikområdesvis genomgång.....	178
8	Bemyndiganden och övriga ekonomiska förpliktelser.....	199
8.1	Finansiering av investeringar och rörelsekapital.....	199
8.1.1	Låneramar för år 2001	199
8.1.2	Räntekontokrediter för 2001.....	200
8.1.3	Sjunde AP-fonden.....	201
8.1.4	Övrig utlåning från Riksgäldskontoret	202
8.2	Garantier	202
8.3	Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser.....	204
8.4	Bemyndigande för ramanslag	205
9	Skattefrågor.....	208
9.1	Inledning.....	208
9.2	Beskattning av förvärvsinkomster.....	209
9.2.1	Fortsatt inkomstskattereform: allmänna överväganden.....	209
9.2.2	Inkomstskatten för år 2001	211
9.2.3	Förändrade avgiftsnivåer för socialavgifterna	214
9.2.4	Utökade reseavdrag.....	215
9.2.5	Beskattningen av sjömän i det nordiska skatteavtalet	216
9.3	Fastighetsbeskattning	216

9.3.1	Fastighetsskatten för småhus och bostadshyreshus.....	216
9.3.2	Fastighetsbeskattningen på längre sikt.....	217
9.3.3	Kapitalvinstbeskattning av privatbostadsfastigheter och privatbostadsrätter.....	218
9.4	Förmögenhetsskatt.....	219
9.4.1	Höjda fribelopp i förmögenhetsbeskattningen	219
9.4.2	Värdering av bostadshyreshus vid 2001 års förmögenhetstaxering.....	219
9.5	Skatteförslagets fördelningseffekter	220
9.6	Grön skatteväxling m.m.	225
9.6.1	Allmänt om skatteväxling	225
9.6.2	Förslag till förändringar i energi- och miljöbeskattningen för år 2001	225
9.6.2.1	Närmare utformning av de ändrade energi- och koldioxid- skatterna för år 2001	226
9.6.2.2	Förskjutning av skatteuttaget från energiskatt till koldioxid- skatt.....	226
9.6.2.3	Höjd koldioxidskatt	227
9.6.2.4	Höjd energiskatt på el	227
9.6.2.5	Höjd skatt på dieselolja	228
9.6.3	Utredningsuppdrag inför en fortsatt skatteväxling.....	228
9.6.4	Ändrad basmånad för indexering av energi- och koldioxidskattesatserna	231
9.6.5	Förändringar i skatten på arbete för år 2001.....	231
9.6.6	Begränsning av koldioxidskatteuttaget avseende företag i kalk- och cementbranscherna m.m.....	232
9.7	Fordons- och försäljningsskatt	232
9.8	Privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror.....	234
9.9	Mervärdesskatt	235
9.10	Andra förslag i särpropositioner under hösten 2000.....	235
9.10.1	Propositioner med budgetpåverkan	235
9.10.2	Övriga propositioner	236
9.11	Finansiella effekter.....	236
10	Utveckling av den ekonomiska styrningen	243
10.1	Bakgrund	243
10.2	Pågående utvecklingsarbete	243
10.3	Presentationen av statsbudgeten.....	244
10.4	Styrning med mål och resursramar i en verksamhetsstruktur	244
10.5	Styrning av myndigheter	245
10.6	Ett stegvist genomförande	245

Bilagor

Bilaga 1 Specifikation av statsbudgetens utgifter och inkomster

Bilaga 2 Svensk ekonomi

Bilaga 3 Avstämning av målet om en halverad öppen arbetslöshet till år 2000

Bilaga 4 Fördelningspolitisk redogörelse

Bilaga 5 Utveckling på lång sikt

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 september 2000

Tabellförteckning

Utgifter m.m.	4
Inkomster m.m.	5
1.1 Förslag i den ekonomiska vårpropositionen och i budgetpropositionen för 2001	19
1.2 Försörjningsbalans	21
1.3 Nyckeltal	21
1.4 Sysselsättning, arbetslöshet och löneutveckling	22
1.5 Offentliga finanser	23
1.6 Skolpengar	29
1.7 Familjepolitiska reformer	30
2.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag för budgetåret 2000	46
4.1 Utgiftstak för staten	86
4.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande	86
4.3 Av riksdagen beslutade budgetpolitiska mål	86
4.4 Tekniska justeringar av utgiftstaket för staten	87
4.5 Utgiftstak för staten	87
4.6 Utgiftstak för offentlig sektor	88
4.7 Centrala makroekonomiska förutsättningar	90
4.8 Nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar 2001–2003	93
4.9 Större utgiftsreformer med ikraftträdande 2001	97
4.10 Statsbudgetens inkomster	98
4.11 Statsbudgetens utgifter 1999–2003	99
4.12 Utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten 1999–2003	100
4.13 Takbegränsade utgifter 1999–2003	101
4.14 De takbegränsade utgifternas förändring i fasta priser 1999–2003	101
4.15 Statsbudgetens utgifter realekonomiskt fördelade 1999–2003 (summa utgiftsområden)	102
4.16 Kassa- och kostnadsmässiga statsskuldräntor	103
4.17 Statsbudgetens saldo och statsskulden	105
4.18 Statsbudgetens saldo samt justering för större engångseffekter	106
4.19 Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande	107
4.20 Kommunsektorns finanser	109
4.21 Ålderspensionssystemet	109
4.22 Den offentliga sektornas finanser	111
5.1 Offentliga sektorns periodiserade skatter, offentliga sektorns inkomster enligt NR och statsbudgetens inkomster	115
5.2 Differenser jämfört med den ekonomiska vårpropositionen	116
5.3 Antaganden och förändringar jämfört med den ekonomiska vårpropositionen	117
5.4 Bruttoeffekter av regeländringar, periodiserad redovisning	117
5.5 Offentliga sektorns skatteintäkter 1998–2003	119

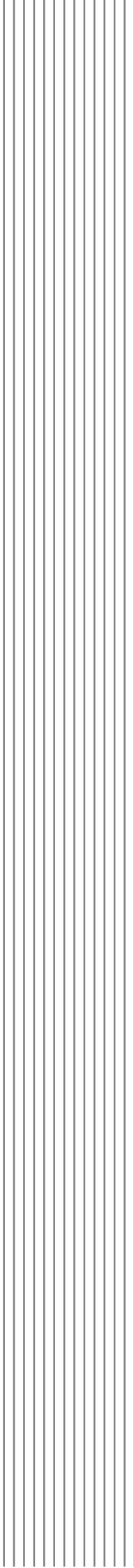
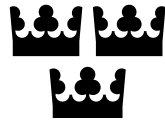
5.6	Prisutveckling för småhus.....	124
5.7	Fastighetsskatt fördelad på fastighetstyp.....	124
5.8	Skatt på energi.....	127
5.9	Periodiserade skatter och skatter enligt NR.....	128
5.10	Offentliga sektorns totala inkomster.....	128
5.11	Statsbudgetens skatter.....	130
5.12	Statsbudgetens inkomster 1999–2003.....	131
5.13	Utvecklingen av skatteunderlaget 1998–2003.....	134
5.14	Skattepliktiga transfereringars inverkan på skattekvoten för ett urval av OECD-länder.....	135
5.15	Skattekvot enligt nationalräkenskaperna (NR) och periodiserad skattekvot.....	135
6.1	Budgetsaldo och statsskuld år 2000.....	140
6.2	Takbegränsade utgifter år 2000.....	140
6.3	Begränsningsbelopp 2000.....	141
6.4	Prognos för takbegränsade utgifter 2000.....	145
6.5	152
7.1	Större omflyttningar av utgifter under utgiftstaket 2001–2003.....	162
7.2	Utgiftstak och takbegränsade utgifter 2001–2003.....	163
7.3	Förändring av takbegränsade utgifter mellan 2000 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2001.....	164
7.4	Budgeteringsmarginal och saldoutrymme.....	167
7.5	Statsbudgeten fördelad på politikområden 2001.....	178
	Politikområden fördelade per utgiftsområde.....	195
8.1	Låneram budgetåret 2001.....	199
8.2	Investeringslån och låneramar 1997–2000.....	200
8.3	Räntekontokrediter 2000 och kreditramar för budgetåret 2001.....	201
8.4	Övriga kreditramar i RGK.....	202
8.5	Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2001 ...	205
9.1	Allmänt grundavdrag, skiktgränser och brytpunkter år 2000 respektive år 2001 enligt regeringens förslag.....	213
9.2	Skatteförändringar för löntagare i olika inkomstlägen år 2001 enligt regeringens förslag. Kronor per månad och i procent av taxerad inkomst.....	214
9.3	Nya avgiftssatser fr.o.m. år 2001.....	215
9.4	Inkomstskattesänkningar och disponibel inkomst justerad för försörjningsbörd för olika grupper av hushåll.....	222
9.5	Förändringar i fastighets- och förmögenhetsskatt för hushåll bosatta i eget hem i olika regioner.....	223
9.6	Förändringar i fastighets- och förmögenhetsskatt för hushåll bosatta i hyres- och bostadsrätt i olika regioner.....	224
9.7	Budgeteffekter av åtgärder på skatteområdet i BP 2001 m.m. Bruttoeffekter, kassamässiga effekter för staten och periodiserade effekter för offentlig sektor år 2001–2003 samt varaktiga effekter för offentlig sektor.....	239

Diagramförteckning

1.1 10-årig ränteskillnad mot Tyskland.....	26
1.2 Kronans växelkurs gentemot euron och ett vägt genomsnitt av valutor	26
1.3 Total energianvändning 1970–1998.....	37
1.4 Energieffektivitet 1980–1998	38
1.5 Förändring för inkomstgrupper. Ändrad disponibel inkomst justerad för försörjningsbörda till följd ändrade skatte- och bidragsregler.....	40
1.6 Förändring för kvinnor och män	40
4.1 Statsbudgetens saldo 1989–2003 ¹	98
4.2 Realekonomiskt fördelade takbegränsade utgifter 2001 ¹	102
4.3 Statsskuldräntor som andel av BNP	103
4.4 Statsskuldräntor som andel av statens skatteinkomster	103
4.5 Statsskulden som andel av BNP och i miljarder kronor	108
5.1 Realisationsvinster 1987–2003	120
5.2 Förmögenhetsskatt 1991–2003, hushåll	123
5.3 Mervärdesskatt uppdelad efter användning	125
5.4 Hushållens konsumtionsutgifter uppdelade i varugrupper.....	125
5.5 Förändring av kommun- och landstingsskatter.....	134
6.1 Utgiftsprognos 2000 jämfört med anvisade medel i budgetpropositionen för 2000	142
8.1 Myndigheternas investeringslån juni 1993–juni 2000	200
8.2 Saldo på myndigheternas räntekonton perioden juni 1997–juni 2000	201

1

Reviderad finansplan

1 Reviderad finansplan

1.1 En reformbudget

2001 års budget är en budget för framtiden.

Grunden för en offensiv och framtidsinriktad politik är en stark ekonomi. Den ekonomiska politiken syftar därför till att understödja och förlänga de senaste årens goda ekonomiska utveckling. Det handlar om att på en och samma gång prioritera tillväxt och rättvisa samtidigt som skuldbördan för kommande generationer måste minskas.

Barnen står i centrum för politiken. Den svenska skolan skall vara en av världens bästa. Att satsa mer pengar på skolan är en god och hållbar framtidssatsning. Välfärdspolitikerna driver det svenska samhället framåt. Nu finns utrymme för välfärdsreformer och sänkta skatter med egna pengar, samtidigt som den offentliga skulden amorteras. Sverige skall även i framtiden visa att det går att förena tillväxt med rättvisa.

En politik för uthålligt hög tillväxt

Svensk ekonomi utvecklas väl. Tillväxten är god. Arbetslösheten faller och sysselsättningen stiger. Målet att sänka den öppna arbetslösheten till 4 procent har så gott som uppnåtts. Den offentliga skulden minskar i snabb takt. Sverige har ett stort och växande överskott i utrikeshandeln. Svensk ekonomi har inte utvecklats så väl och balanserat sedan 1960-talet.

Regeringen gör nu bedömningen att det resursutnyttjande som kan uppnås utan risk för överhettning är högre än vad som tidigare bedömdes som möjligt. Den goda tillväxten är inte enbart en tillfällig konjunkturuppgång utan en

anpassning till ett långsiktigt högre resursutnyttjande.

För att förlänga uppgången och göra den uthållig föreslår regeringen ökade avbetalningar på den offentliga skulden och sänkta skatter riktade mot låg- och medelinkomsttagare. Dessutom förverkligas de reformer för tillväxt och rättvisa som föreslogs i den ekonomiska vårpropositionen.

Avvägningen mellan amorteringar, utgiftsökningar och skattesänkningar sker utifrån konjunktur- och fördelningspolitiska hänsynstagen. Dessutom måste budgetmålen klaras. Svensk ekonomi skall fortsätta att växa utan att överhettningstendenser uppkommer.

Forskning, teknisk spetskompetens och bred delaktighet medverkar till att svensk ekonomi kan växa i en hög takt utan att det uppkommer obalanser. Sverige skall behålla sin världsledande position inom strategiskt viktiga områden som t.ex. informationsteknologi, telekommunikation och bioteknik. Att fördela licenser för den nya generationens mobiltelefoner till de företag som bäst bidrar till denna utveckling utan höga avgifter är en del i strategin. Regeringen avser att arbeta för att Sverige skall behålla sin ledning även inom biotekniken.

En politik för starka offentliga finanser

En god välfärd kräver starka offentliga finanser.

Målet för de offentliga finanserna är att de skall uppvisa ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Detta mål ligger fast. Härmed skapas en stabilare grund inför de utmaningar som följer av att andelen äldre ökar kraftigt nästa årtionde.

Utifrån det långsiktiga målet fastställs sedan mål för varje enskilt år. Regeringen föreslår i samband med budgetpropositionen ett mål för de offentliga finanserna det kommande året. Målet bestäms utifrån den bedömning av konjunkturläge m.m. som då kan göras. I enlighet med detta föreslår regeringen nu att målet för överskottet i de offentliga finanserna 2001 höjs från 2,0 till 2,5 procent av BNP för att minska risken för överhettning.

Utgiftstaken ligger fast och skall klaras. En ansvarsfull budgetpolitik lägger grunden för en fortsatt stark ekonomisk utveckling. Utgiftstaken som andel av BNP faller fram till 2002 och stabiliseras därefter. Trots det finns det utrymme för reformer eftersom utgiftstaken ökar i reala termer.

En politik för välfärd

För att nå fram till målet ett rättvist och jämställt samhälle krävs en generell och gemensamt finansierad välfärd.

De reformer som tidigare presenterats genomförs nu. Resurserna till skola, vård och omsorg ökar. Barnbidraget höjs och de sämst ställda pensionärerna tillförs ökade resurser. Första steget i maxtaxereformen genomförs. Biståndet höjs. Offensiven för tillväxt, jämställdhet, rättvisa och full sysselsättning fullföljs.

Ytterligare steg måste dock tas för att stärka välfärden. På samma sätt som vården under de närmaste åren tillförs 9 miljarder kronor föreslås nu en långsiktig satsning för skolan. Visionen är ett samhälle där alla barn möter rättvisa villkor och får en bra start i livet.

För att fler barn skall kunna nå målen behövs extra resurser, främst till de elever som har behov av särskilt stöd. Därför föreslår regeringen att skolan och fritidshemmen tillförs kraftigt ökade resurser. Under de kommande åren ökas resurserna till skolan med 1 miljard kronor per år. Från 2006 tillförs 5 miljarder kronor mer än i dag. Fler vuxna i skolan bidrar till att skapa en bättre skola. Regeringen föreslår även att kontaktdagarna i den tillfälliga föräldrapenningen återinförs nästa år. Därmed förbättras möjligheterna för kvinnor och män att ta aktiv del i sina barns vardag.

Även inom andra välfärdsområden föreslår regeringen ytterligare resurser. Utöver tidigare aviserade tillskott föreslår regeringen att tandvården tillförs ytterligare 100 miljoner kronor nästa år.

Dessutom föreslås en förbättring av det särskilda bostadstillägget för pensionärer, vilket gynnar de sämst ställda pensionärerna.

En politik för jobb

En hög sysselsättning är grunden för välfärden.

Regeringen föreslog i samband med den ekonomiska vårpropositionen en offensiv för tillväxt och rättvisa. Denna offensiv har fokus på jobben och genomförs nu med full kraft.

Åtgärder genomförs för att ytterligare pressa tillbaka arbetslösheten. Målet om att sänka den öppna arbetslösheten till 4 procents öppen arbetslöshet 2000 har så gott som uppnåtts.

Åtgärder genomförs för att öka sysselsättningen och tillväxten. Målet om att andelen reguljärt sysselsatta av befolkningen mellan 20 och 64 år skall vara minst 80 procent skall uppnås 2004.

Åtgärder genomförs för att öka arbetskraftsdeltagandet bland invandrare. Det är slöseri med resurser att människor med invandrabakgrund har högre arbetslöshet och lägre sysselsättningsgrad än övriga svenskar.

Utvecklingen visar på ökad ohälsa. Detta är både ur ett mänskligt och ett ekonomiskt perspektiv allvarligt. Regeringen har därför tillsatt en arbetsgrupp som utarbetar en handlingsplan för att minska ohälsan. Arbetet omfattar en översyn av bl.a. sjukpenning, rehabiliteringspenning, tillsynen över arbetsmiljön och förtidspension. Det är av största vikt att arbetsförhållanden och arbetsmiljö inte ger upphov till sjukdom och arbetsskada. Förebyggande arbete skall därför prioriteras. Aktiva åtgärder skall genomföras för att sjukskrivna och förtidspensionerade skall kunna återgå till ett arbetsliv som inte ger skador eller sjukdomar och inte sliter ut människor.

En politik för tillväxt i hela Sverige

Utformningen av den samlade näringspolitiken är av stor betydelse för att tillförsäkra en hög och varaktig tillväxt i hela landet. Regeringen har inom det näringspolitiska området under de senaste åren genomfört ett antal insatser i tillväxtfrämjande syfte.

- I den IT-proposition som lämnats till riksdagen föreslås att stöd skall kunna lämnas till utbyggnad av IT-infrastruktur.

- En väl fungerande infrastruktur har en avgörande betydelse för att det svenska näringslivet skall utvecklas väl. I budgetpropositionen prioriteras insatser för att öka underhåll, bärighet och rekonstruktion av vägar och järnvägar. Dessutom tillförs särskilda medel till insatser för översvämningsskadade vägar.
- För att stimulera näringsklimatet och skapa goda förutsättningar för nyetablering av företag samt möjligheter för redan etablerade företag att växa, måste arbetet drivas vidare när det gäller kapitalförsörjning, regelförenkling, information, service och rådgivning, kompetens och kunskapsöverföring samt en väl fungerande konkurrens.
- Inriktningen i regionalpolitiken är att skapa förutsättningar för hållbar ekonomisk tillväxt, rättvisa och valfrihet, så att likvärdiga levnadsvillkor skapas för medborgarna i hela riket. En regionalpolitiskt kommitté arbetar för närvarande med att ta fram en strategi för regional balans. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med anledning av utredningens slutbetänkande.

En politik för rättvisa skatter och god miljö

De starka offentliga finanserna har möjliggjort skattesänkningar i år som både stimulerar tillväxten och ökar rättvisan. Regeringen gör nu bedömningen att det finns ett utrymme för ytterligare skattesänkningar riktade mot framförallt låg- och medelinkomsttagare.

Regeringen föreslår en kompensation för ytterligare en fjärdedel av de egenavgifter som löntagarna betalar till pensionssystemet. Därmed får löntagarna kompensation för hälften av de egenavgifter som de betalar. Egenavgifterna infördes som en del av budgetsaneringen under 1990-talet. De förbättrade offentliga finanserna möjliggör nu en kompensation. Egenavgifterna är en tung börda framför allt för låginkomsttagarna. Regeringen föreslår även att skiktgränsen för statlig inkomstskatt höjs. Inkomstskattesänkningarna minskar andelen skattebetalare som betalar statsskatt till 16 procent. Dessa åtgärder sänker marginalsatserna för låg- och medelinkomsttagare och har en positiv fördelningsprofil. Dessutom föreslås en höjning av reseavdraget till 16 kronor milen. Genom dessa skattesänkningar, maxtaxereformen och utbildningsinsatser kan arbetskraftsutbudet stimuleras.

En grön skatteväxling – att skatten på miljöskadlig aktivitet höjs samtidigt som skatten på arbete sänks – är en del av en skattepolitik för såväl ekonomisk som ekologisk uthållighet.

Tabell 1.1 Förslag i den ekonomiska vårpropositionen och i budgetpropositionen för 2001

Miljarder kronor

	2001	2002	2003
Förslag i vårpropositionen			
Offensiv för tillväxt och rättvisa	1,9	2,2	9,2
Ökad rättvisa och trygghet	2,4	3,0	3,4
Barnen vår framtid	0,2	5,4	6,6
Ett ekologiskt hållbart Sverige	0,6	0,6	2,6
Internationell solidaritet	0,3	0,3	2,5
Övrigt	1,0	0,8	0,8
Avgår finansiering	-1,7	-3,4	-5,1
Summa reformer i VP00	4,5	8,9	20,0
Summa utgiftsreformer BP01			
Alkohol förebyggande åtgärder	0,05	0,08	0,10
Tandvård	0,10		
Garantipension			1,00
Kontaktdagar	0,06	0,16	0,28
Skolan	0,50	1,50	2,50
Hållbara Sverige	0,10	0,12	0,12
Väghållning	0,20		
Övriga utgiftsreformer	0,01	0,26	0,53
Summa utgiftsreformer BP01	0,97	2,11	4,53
Grön skatteväxling			
Höjt grundavdrag	2,57	2,80	2,80
Sänkt arbetsgivaravgift	0,47	0,45	0,40
Höjda miljöskatter	-3,18	-2,95	-2,84
Summa skattesänkningar BP 01¹	13,52	15,45	16,71

¹Exklusive de skatteförändringar som föreslås för att neutralisera effekterna av höjda taxeringsvärden. I tabellen sker redovisningen i nationalräkenskapstermer. Det innebär bl.a. att åtgärdernas effekter periodiseras till de år då betalning sker. För en redovisning där skatteförändringarna hänförs till de år då de avser hänvisas till tabell 9.4 i kapitel 9.

För 2001 bedöms utrymmet för en grön skatteväxling vara drygt 3 miljarder kronor. Regeringen föreslår därför att koldioxidskatten, dieselskatten och elskatten höjs. Dessa intäkter används för att finansiera en sänkning av arbetsgivaravgiften samt en höjning av grundavdraget med 1 200 kronor. Såväl det allmänna grundav-

draget som det särskilda grundavdraget för pensionärer höjs.

Inom miljöområdet föreslås en rad andra skatteförändringar. För att gynna kollektivtrafiken föreslås en halvering av momsen på denna. Fordonsskatten för äldre dieseldrivna personbilar höjs samtidigt som försäljningsskatten på motorcyklar, lätta lastbilar och bussar tas bort. Miljöbonusen för vindkraftverk bibehålls.

De senaste åren har fastighetspriserna ökat på många håll i Sverige. År 2001 kommer taxeringsvärdena till följd av detta att stiga kraftigt i de områden där priserna har stigit som mest. Om inga åtgärder vidtages kommer statens intäkter till följd av detta att öka med ca 10 miljarder kronor nästa år.

Regeringen föreslår nu att dessa skatteintäkter används för att sänka skattesatsen på småhus från 1,5 till 1,2 procent och skattesatsen på hyreshus från 1,2 till 0,7 procent av taxeringsvärdet. Samtidigt höjs fribeloppet i förmögenhetsskatten till 1 miljon kronor för ensamstående och 1,5 miljoner kronor för sambeskattade par. För att undvika att personer med låga inkomster betalar för stor andel av sin inkomst i fastighetsskatt har regeringen inlett ett arbete som syftar till att presentera ett förslag till en begränsningsregel för fastighetsskatten. Regeringen föreslår även att skatten vid försäljning av privatbostäder höjs från 15 till 20 procent.

En politik för samarbete

Regeringen avser skapa största möjliga uppslutning för en politik för full sysselsättning. Arbetsmarknadens parter har en viktig roll i detta sammanhang. Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för 2000, anslagen för 2001 och de nu föreslagna skatteförändringarna.

Samarbetet berör fem områden – ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö – och innefattar både konkreta förslag och åtaganden inför framtiden. Genom detta samarbete bekräftas att det finns en politisk majoritet för en ekonomisk politik som är inriktad på full sysselsättning, rättvis fördelning, ett offentligt överskott om 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel och prisstabilitet. Politiken

syftar vidare till jämlikhet, jämställdhet och ekologisk hållbarhet.

1.2 Det ekonomiska läget

Svensk ekonomi utvecklas väl till följd av både stigande inhemsk efterfrågan, ökat utbud och en god internationell konjunktur. Tillväxten beräknas bli 3,9 procent i år och 3,5 procent nästa år.

1.2.1 Internationell ekonomisk utveckling

Utsikterna för världsekonomin är gynnsamma. Den globala tillväxten väntas i år uppgå till 4,5 procent och nästa år till 4 procent.

Konjunkturen i EU stärks ytterligare och tillväxten väntas uppgå till ca 3,5 procent i år och till drygt 3 procent nästa år. Tillväxten drivs av en fortsatt stark inhemsk efterfrågan i kombination med en gynnsam exporttillväxt.

Den amerikanska ekonomin utvecklas väl. Högkonjunkturen har nu pågått oavbrutet sedan 1992. I år förutses den fortsatt starka inhemska efterfrågan bidra till att den amerikanska ekonomin växer med hela 5 procent. Under nästa år väntas tillväxten dämpas till ca 3 procent.

Utsikterna för den japanska ekonomin är fortsatt osäkra. Den inhemska efterfrågan är svag. Vissa positiva tecken finns dock, bl.a. i form av en relativt stark återhämtning i industriproduktionen. Tillväxten i den japanska ekonomin förväntas uppgå till drygt 1 procent i år och till knappt 1,5 procent nästa år.

1.2.2 Svensk ekonomisk utveckling

Den svenska ekonomin fortsätter att växa. Mellan 1997 och 2000 beräknas svensk ekonomi växa med i genomsnitt drygt 3 procent per år.

Förutsättningarna för en fortsatt god ekonomisk utveckling är gynnsamma. Överskotten i de offentliga finanserna är stabila och det finns ett samhällsekonomiskt utrymme för att öka den offentliga välfärden, sänka skatterna och att öka avbetalningen på den offentliga skulden. Trots den höga tillväxten är prisökningarna låga.

Tabell 1.2 Försörjningsbalans

	Mdr 1999	Procentuell volymförändring	
		2000	2001
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	997	3,7	3,4
Offentliga konsumtionsutgifter ¹	533	0,6	0,9
Fasta bruttoinvesteringar	327	5,1	6,8
Lagerbidrag ²	6	0,2	-0,1
Export	863	9,8	7,7
Import	754	8,8	7,5
BNP	1 972	3,9	3,5

¹Utvecklingen för år 2000 påverkas av att Svenska kyrkan fr.o.m. i år ingår i hushållssektorn. Siffrorna visar volymutvecklingen exklusive denna effekt.

²Bidrag till BNP-tillväxten.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet

Svensk export gynnas både av uppgången i världsekonomin och av att Sverige har ett mycket starkt näringsliv inom bl.a. telekommunikation och informationsteknologi. Vissa kapacitetsrestriktioner inom basindustrin bidrar till att exporttillväxten dämpas nästa år jämfört med årets mycket starka tillväxt.

Den inhemska efterfrågan fortsätter att utvecklas starkt. Den låga inflationen och en snabbt stigande sysselsättning medför att hushållens inkomster utvecklas väl. De nu föreslagna skattesänkningarna stärker hushållens ekonomi. Samtidigt stimuleras arbetskraftsutbudet bl.a. till följd av minskade marginaleffekter.

Tabell 1.3 Nyckeltal

Förändring från föregående år i procent om ej annat anges

	1999	2000	2001
KPI, årsgenomsnitt	0,3	1,2	1,4
Kostnadstimplön	3,4	3,5	3,5
Öppen arbetslöshet ¹	5,6	4,6	3,8
Arbetsmarknadspolitiska program ¹	3,1	2,6	2,6
Antal sysselsatta	2,2	2,0	1,3
Real disponibel inkomst ²	3,3	3,4	4,2
Hushållens nettosparkvot, nivå ²	2,1	2,2	2,9
Bytesbalans ³	2,5	2,6	3,6
Tysk ränta 10-års statsobligation ⁴	4,5	5,3	5,3
Svensk ränta 10-års statsobligation ⁴	5,0	5,4	5,4
TCW-index ⁴	125	123	122

¹Andel av arbetskraften, årsgenomsnitt

²Utvecklingen 2000 påverkas av att svenska kyrkan fr.o.m. i år ingår i hushållssektorn. Siffrorna visar utvecklingen exklusive denna effekt. I sparkvoten ingår sparande i avtalspension.

³Procent av BNP

⁴Årsgenomsnitt

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen, Riksbanken och Finansdepartementet

Investeringsaktiviteten väntas åter tillta. Bostadsbyggandet tar fart även om utbudsrestrik-

tioner dämpar uppgången. Den starka industrikonjunkturen innebär ett stort behov av att bygga ut produktionskapaciteten. Inom andra delar av näringslivet bedöms investeringarna öka långsammare än tidigare.

Inflationen är fortsatt låg. Prisökningstakten uppgick endast till ca 1,2 procent i juli i år. Dessa prisökningar beror till stor del på de höjda priserna på oljeprodukter. Den starka efterfrågan väntas emellertid medföra en viss uppgång i den underliggande inflationen under nästa år. Inflationstakten mätt som KPI beräknas uppgå till 1,7 procent mot slutet av nästa år.

Sammantaget förväntas tillväxten de närmaste åren vara fortsatt god samtidigt som inflationen förblir låg. De lediga resurserna är i utgångsläget så stora att BNP kan växa med 3,9 procent i år och med 3,5 procent nästa år utan att några betydande bristsituationer förväntas uppstå.

Sysselsättning och arbetslöshet

Svensk arbetsmarknad utvecklas väl även om problem kvarstår. Regeringen och riksdagen satte 1996 upp målet att den öppna arbetslösheten skulle halveras från dåvarande 8 procent till 4 procent 2000. Det målet har nu så gott som uppnåtts. I maj 2000 var den öppna arbetslösheten totalt 4,1 procent, för kvinnor 3,8 procent.

Under slutet av året beräknas den öppna arbetslösheten hamna runt 4 procent. Mätt som årsgenomsnitt beräknas den öppna arbetslösheten innevarande år uppgå till 4,6 procent och 2001 till 3,8 procent.

Därefter är målet full sysselsättning. Som ett led i att nå detta satte regeringen 1998 upp målet om att andelen reguljärt sysselsatta mellan 20 och 64 år skulle öka från dåvarande knappt 75 procent till 80 procent 2004. Även det målet ligger inom räckhåll. Sysselsättningen ökar över i stort sett hela landet, men fortfarande finns stora regionala obalanser. De flesta nya jobben tillkommer i den privata tjänstesektorn.

Mycket tyder på en fortsatt god sysselsättningsökning under resten av året. Antalet nyanmällda platser steg kraftigt i början av året. Sysselsättningen beräknas växa med ca 134 000 personer mellan 1999 och 2001. Ökningen sker nästan uteslutande i den privata sektorn. Den reguljära sysselsättningsgraden för personer mellan 20 och 64 år förutses stiga till 77,7 procent nästa år.

Tabell 1.4 Sysselsättning, arbetslöshet och löneutveckling

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Antal sysselsatta ¹	3 927	3 986	3 963	3 922	3 979	4 068	4 149	4 202
varav näringslivet ¹	2 633	2 697	2 698	2 695	2 735	2 805	2 886	2 929
varav offentliga myndigheter ¹	1 290	1 287	1 263	1 223	1 241	1 260	1 260	1 270
Andelen sysselsatta mellan 20 och 64 år ²	74,2	74,8	74,7	73,9	74,6	75,9	77,0	77,7
Öppen arbetslöshet ³	8,0	7,7	8,1	8,0	6,5	5,6	4,6	3,8
Konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program ³	5,3	4,4	4,5	4,3	3,9	3,1	2,6	2,6
Kostnadstilmön ⁴	2,4	3,3	6,0	4,5	3,8	3,4	3,5	3,5
Produktivitetsutveckling i näringslivet ⁴	3,8	2,5	1,3	3,3	1,4	1,2	2,2	2,5

¹Tusental personer²Reguljärt sysselsatta i åldern 20–64 år i procent av befolkningen i den åldersgruppen³I procent av arbetskraften⁴Årlig procentuell förändring

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsmarknadsstyrelsen och Finansdepartementet

Trots den snabbt fallande arbetslösheten finns det fortfarande lediga resurser på arbetsmarknaden. Det förväntas inte uppstå några generella bristsituationer i år och nästa år. Regionalt och i vissa sektorer finns det dock tecken på bristsituationer.

Kraftfulla insatser görs för att öka arbetskraftsutbudet. Maxtaxereformen innebär sänkta marginaleffekter för barnfamiljer. Kompensation för en del av egenavgifterna och justeringar av skiktgränsen för att minska andelen som betalar statsskatt sänker marginalskatterna för låg- och medelinkomsttagare.

Systemet med anställningsstöd och den nyligen införda aktivitetsgarantin syftar till att öka sysselsättningsgraden för de grupper som fortfarande har svag förankring på arbetsmarknaden. Äldre, funktionshindrade och utomnordiska medborgare är prioriterade grupper.

De övergripande målet för regeringens arbetsgrupp på ohälsoområdet är att ge människor förutsättningar att förbli eller återgå i arbete efter förmåga. Aktiva åtgärder skall genomföras för att sjukskrivna och förtidspensionerade skall kunna återgå till arbetslivet. Det gäller helt eller delvis.

Regeringen avser att införa ett system för individuell kompetensutveckling i arbetslivet för att förstärka arbetstagarens position på en alltmer krävande och föränderlig arbetsmarknad. Stora satsningar sker på utbildning och kompetenshöjning. Genom att fler utbildningsplatser skapas vid universitet och högskolor dämpas ökningen av arbetskraftsutbudet något under perioden. På lite längre sikt är de ökade utbildningsinsatserna däremot positiva för arbetskraftsutbudet då antalet personer med god ut-

bildning ökar. Därmed ökar möjligheterna för att Sverige åter skall nå full sysselsättning.

1.2.3 Kalkyler för 2002 och 2003

Efter en lång period av god tillväxt antas gapet mellan faktisk och potentiell BNP slutas i slutet av 2001. Det innebär att tillväxten därefter bestäms av produktivitetstillväxten samt av möjligheterna att ytterligare öka resursutnyttjandet utan att inflationen tar fart.

För tiden efter 2001 görs ingen prognos för den ekonomiska utvecklingen. Istället görs en kalkyl utifrån vissa antaganden. BNP antas således öka i takt med produktivitetsökningen och ökningen av arbetskraftsutbudet, vilka sammantaget väntas möjliggöra en tillväxt på drygt 2 procent vardera året. Det finns dock tecken som tyder på att den långsiktigt uthålliga tillväxten kan vara någon eller några tiondels procentenheter högre än så.

Arbetsmarknaden och lönebildningen har hittills fungerat bättre än vad många bedömt som möjligt. De sammanlagda löneökningarna inklusive löneglidning antas även efter 2001 bli 3,5 procent per år. Det är viktigt att löneökningarna blir måttliga för att utvecklingen på arbetsmarknaden skall förbli gynnsam även under de kommande åren.

1.3 Den ekonomiska politiken

Utgångspunkten för den ekonomiska politiken är att sunda offentliga finanser, stabila priser och

en väl fungerande lönebildning är grunden för en hög och uthållig tillväxt och sysselsättning.

för de offentliga finanserna nära balans eller i överskott.

1.3.1 Sunda offentliga finanser

Finans- och budgetpolitiken styrs av två övergripande mål: De offentliga finanserna skall uppvisa ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel och utgifterna skall inte överstiga de uppsatta utgiftstaken.

Det finns en rad orsaker till att bägge dessa mål är av central betydelse för den ekonomiska politiken:

- En god välfärd kräver starka offentliga finanser. Andelen äldre kommer att öka kraftigt i framtiden. Detta medför såväl ökade utgifter för pensioner, vård och omsorg, som lägre inkomster till följd av att andelen människor i arbetsför ålder minskar.
- Det måste finnas en säkerhetsmarginal i de offentliga finanserna så att nästa lågkonjunktur kan mötas med en motverkande finanspolitik. Alltför stora underskott skulle även i en lågkonjunktur kunna leda till en kraftig ränteuppgång.
- Sparandet i Sverige bör vara högt för att Sveriges internationella skuldsättning skall kunna minska samtidigt som investeringsnivån är hög. Även den offentliga sektorn bör bidra till detta.
- Utgiftstaken förhindrar att tillfälligt högre inkomster används för att bekosta varaktigt högre utgifter. Därigenom undviks smärtsamma besparingar när konjunkturen försämras.
- Sverige har i stabilitets- och tillväxtpakten inom EU åtagit sig att ha ett medelfristigt mål

Överskottsmålet 2001

Utifrån det långsiktiga målet för de offentliga finanserna om ett överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel fastställs preciserade mål för varje år. Regeringen föreslår i samband med budgetpropositionen ett mål för det kommande året. Målet bestäms utifrån den bedömning av konjunkturläge m.m. som då kan göras. Utgångspunkten är att 2,0 procents överskott skall uppnås när resursutnyttjandet i svensk ekonomi ligger på en nivå som är möjlig att upprätthålla utan att inflationen tar fart, dvs. det långsiktigt uthålliga resursutnyttjandet.

I förra årets budgetproposition fastställdes att överskottsmålet för de offentliga finanserna innevarande år skulle vara 2,0 procent mot bakgrund av att det långsiktigt uthålliga resursutnyttjandet då bedömdes uppnås i år. Regeringen fastslog vidare att om tillväxten av konjunkturmässiga skäl väsentligen skulle avvika från den beräknade tillväxten skulle motsvarande avvikelser tolereras för överskottsmålet. I år beräknas de offentliga finanserna uppvisa ett överskott på 3,4 procent av BNP, dvs. klart över målet.

Regeringen gör nu bedömningen att resursutnyttjandet i ekonomin kan öka mer än vad som tidigare har bedömts vara möjligt utan att inflationen tar fart. Gapet mellan faktiskt och potentiell BNP antas nu slutas i slutet av 2001. Detta är en mycket positiv utveckling. Därmed finns det ett utrymme för en högre tillväxt än den långsiktigt uthålliga både i år och nästa år utan att inflationen tar fart.

Tabell 1.5 Offentliga finanser

Procent av BNP

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Utgiftskvot	67,3	64,6	62,6	61,1	58,7	58,4	55,5	53,7
Inkomstkvot	56,4	56,7	59,3	59,1	60,6	60,2	58,9	57,2
Skattekvot ¹	47,3	48,3	51,3	52,0	53,4	53,5	52,6	51,5
Finansiellt sparande	-10,8	-7,9	-3,4	-2,0	1,9	1,9	3,4	3,5
Överskottsmål				-3,0	0,0	0,5	2,0	2,5
Nettoskuld	21,0	22,7	19,4	18,2	15,8	11,4	0,5	-3,7
Konsoliderad bruttoskuld ²	77,4	76,3	76,0	74,9	72,4	65,6	58,9	53,2

¹Inklusive skatter till EU

²Mätt enligt Maastrichtreglerna

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet

Det finns en rad orsaker till denna bedömning. Svensk ekonomi har sedan mitten av 1990-talet genomgått stora förändringar. Budgetsanering, låginflationspolitik, ökad konkurrens och satsningar på utbildning och företagande är några förklaringar till att svensk ekonomi utvecklas bättre än väntat. Arbetsmarknadspolitikens inriktning på aktivitet och kompetens är en annan viktig förklaring.

Om finanspolitiken skulle inriktas på att nå ett överskott 2001 på 2,0 procent av BNP genom förslag om kraftiga skattesänkningar och utgiftsökningar skulle det i nuvarande konjunkturläge medföra en markant ökad risk för överhettning. De historiska erfarenheterna visar entydigt att de mänskliga och samhällsekonomiska påfrestningarna vid en överhettning blir stora.

Regeringen föreslår därför att målet för överskottet i de offentliga finanserna 2001 höjs från 2,0 till 2,5 procent av BNP för att minska risken för överhettning. Därmed kan den offentliga skulden minskas. Om tillväxten av konjunkturmässiga skäl väsentligt skulle avvika från den beräknade skall dock motsvarande avvikelse från överskottsmålet tolereras.

Även efter denna höjning bedöms överskottet i de offentliga finanserna överstiga det nu uppsatta målet, givet den bedömning av den ekonomiska utvecklingen som nu kan göras. Detta överstigande överskott, som bl.a. är en följd av extraordinära inkomster, skall ses som en säkerhetsmarginal och kommer inte att utnyttjas för reformer. Erfarenheterna från 1990-talet visar tydligt vikten av att uppsatta mål uppnås. Förtroende tar oerhört lång tid att bygga upp, men kan förloras på mycket kort tid.

Trots att överskottsmålet höjs och säkerhetsmarginalen säkerställs finns det ett utrymme att både öka utgifterna och sänka skatterna utan att för den skull risken för överhettning ökar väsentligt. Dessutom minskar den offentliga skulden kraftigt vilket stärker Sverige långsiktigt.

I vårpropositionen föreslog regeringen en rad reformer men inga skattesänkningar. Regeringen fullföljer nu reformerna men föreslår nu även skattesänkningar på ca 13 miljarder kronor nästa år. Vidare föreslås att "frysningen" av taxeringsvärdena på småhus och hyreshus upphör så att kopplingen mellan taxeringsvärden och marknadsvärden återställs. För att undvika att skatteintäkterna ökar som en följd av att taxeringsvärdena höjs föreslås sänkta skattesatser för småhus och hyreshus samt justering av förmögenhetsskattens fribelopp.

Som en följd av regeringens förslag blir finanspolitiken expansiv nästa år. Detta skall ses mot bakgrund av att det då finns lediga resurser i svensk ekonomi. Finanspolitiken blir dock betydligt mindre expansiv än om hela utrymmet över det tidigare målet om ett överskott för de offentliga finanserna på 2,0 procent hade använts.

Överskotten efter 2001

För åren efter 2001 antas de årliga överskotten i de offentliga finanserna bli 2,0 procent av BNP. Om inga beslut fattas om skattesänkningar eller utgiftsökningar skulle överskotten dock bli betydligt större än så. Rent kalkylmässigt tillförs därför hushållssektorn det överskjutande överskottet i form av en s.k. beräkningsteknisk överföring. Givet den bedömning av konsumtionen som gjorts kommer hushållens sparande då att öka. Även om en sådan utveckling inte är orimlig skall sparkvotens förändring i första hand ses som en teknisk konsekvens av övriga antaganden.

Konsekvenserna av överskotten för den offentliga skulden är stora. Bruttoskulden, mätt enligt de s.k. Maastrichtreglerna, ligger nu under 60 procent av BNP. Nettoskulden förväntas vara borta nästa år.

Minskande skuld är en i hög grad önskvärd utveckling. Långtidsutredningen (SOU 2000:7) visar att de offentliga välfärdssystemen kommer att sättas under en betydande press i och med att andelen äldre i befolkningen ökar kraftigt från omkring 2008. Antalet personer i yrkesaktiv ålder minskar samtidigt som fler skall försörjas via bland annat pensioner. Samtidigt kan efterfrågan på vård och omsorg förväntas öka. Färre arbetande skall försörja allt fler äldre. I bilaga 5 redovisas hur en minskande skuldbörda på kort sikt underlättar finansieringen av välfärden på längre sikt.

För att klara de påfrestningar på samhällsekonomi och de offentliga finanserna som följer av att andelen äldre i befolkningen ökar kraftigt fr.o.m. 2008 krävs överskott i de offentliga finanserna under ett antal år framöver. Detta är ett viktigt skäl till att upprätthålla målet om 2 procent överskott i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Utgiftstaken

Sedan saneringen av de offentliga finanserna påbörjades 1994 har statsbudgeten förbättrats i snabb takt. En bidragande orsak till framgången har varit reformeringen av budgetprocessen som genomfördes i slutet av 1990-talet.

Enligt den nya budgetprocessen föreslår regeringen i den ekonomiska vårpropositionen ett tak för de statliga utgifterna. Detta tak får sedan inte överskridas. Utgiftstaken bestäms tre år i förväg och har sedan de infördes 1997 klarats samtliga år. Systemet med utgiftstak har fungerat väl.

Det finns dock en viss risk för att utgiftstaket överskrids i år om inga åtgärder vidtages. Regeringen föreslår därför vissa utgiftsbegränsande åtgärder. Regeringens bedömning är att utgiftstaket efter dessa åtgärder kommer att klaras med en budgeteringsmarginal på ca 0,6 miljarder kronor. Regeringen följer noga utvecklingen och kommer att vidta åtgärder om så skulle visa sig nödvändigt. Utgiftstaken skall klaras.

Mellan 2000 och 2001 höjs utgiftstaket enligt tidigare beslut med 25 miljarder kronor. Detta tillskott används bl.a. till ökade resurser till skola, vård och omsorg, höjt barnbidrag, ökade resurser till de sämst ställda pensionärerna och kraftiga satsningar inom rättsväsendet. Den goda ekonomiska utvecklingen gör det dessutom möjligt att nästa år sänka skatterna med ca 13 miljarder kronor i förhållande till innevarande år. Välfärden ökar samtidigt som skatterna sänks.

Även nästa år beräknas utgifterna ligga nära utgiftstaket. Ett stort problem är de ökade utgifterna för den tilltagande ohälsan. Kostnadsutvecklingen är en återspeglning av en oacceptabel ökning av ohälsan inom arbetslivet. Regeringen har tillsatt en arbetsgrupp som utarbetar en handlingsplan för hela ohälsarbetet.

Den nya budgetprocessen har på det hela taget fungerat väl och har på ett avgörande sätt förbättrat betingelserna för en ansvarsfull ekonomisk politik. Det finns dock en del problem. I utvärderingen av budgetprocessen (SOU 2000:61) har en rad åtgärder föreslagits. Förslagen är på remiss. Dessutom pågår en översyn i riksdagen. Regeringen avser att återkomma till frågan om hur budgetprocessen skulle kunna förbättras.

Utgångspunkten för regeringens fortsatta utveckling av budgetprocessen är att principerna om budgetdisciplin i de offentliga finanserna inte

får försvagas i förhållande till de principer som för närvarande gäller.

1.3.2 Stabila priser

Stabila priser är en grundläggande förutsättning för en framgångsrik ekonomisk politik. Hög inflation försämrar förutsättningarna för en uthålligt hög tillväxt och därmed också för en stabilt hög sysselsättning. En hög och svårförutsedd inflation har negativa fördelningseffekter.

Riksbanken bedriver penningpolitiken självständigt. Den övergripande uppgiften för penningpolitiken är prisstabilitet. Riksbanken har definierat prisstabilitet som att ökningen av konsumentprisindex skall begränsas till 2 procent med en tolerans på 1 procentenhet uppåt och nedåt.

Regeringen stöder penningpolitikens inriktning och står bakom inflationsmålet.

Inflationen är fortsatt låg trots den starka efterfrågan i svensk ekonomi. I år beräknas KPI öka med 1,1 procent under loppet av året. Nästa år väntas KPI öka med 1,7 procent.

Riksbanken har förtydligat att det för närvarande är bedömningen av UNDI_X under i första hand ett till två år fram i tiden som avgör utformningen av penningpolitiken. UNDI_X är ett inflationsmått där de direkta effekterna av förändrade räntor, skatter och subventioner har exkluderats från KPI. I år beräknas UNDI_X öka med 1,1 procent. Nästa år väntas UNDI_X öka med 1,3 procent.

Räntan

Under 1999 steg de internationella räntorna med ca 2 procentenheter på grund av den allt starkare globala tillväxten. Sedan årsskiftet har en stabilisering ägt rum och de 10-åriga räntorna har fallit med i storleksordningen 0,5 procentenheter.

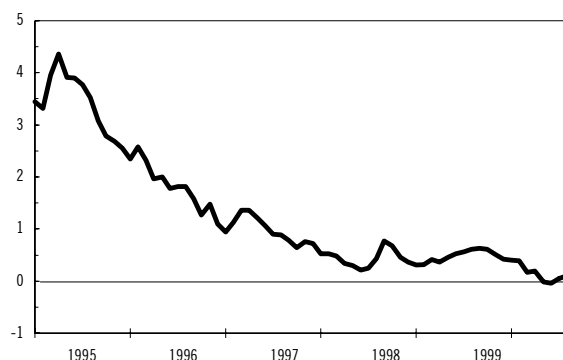
Trots den internationella ränteuppgången har de svenska obligationsräntorna stigit något mindre än de tyska. Räntegapet mot Tyskland, som för fem år sedan var drygt 4 procentenheter, har i det närmaste försvunnit. Saneringen av de offentliga finanserna och förtroendet för prisstabilitetspolitiken har lagt grunden för denna utveckling.

Under maj och juni var den 10-åriga svenska obligationsräntan t.o.m. lägre än den tyska. Den

långa räntan i Sverige ligger i september 2000 knappt en tiondels procentenhet över den tyska.

Diagram 1.1 10-årig ränteskillnad mot Tyskland

Procentenheter

Källa: EcoWin

Svensk penningpolitik har under det gångna året lagts om i mindre expansiv riktning mot bakgrund av den starka tillväxten och ett gradvis ökat resursutnyttjande. Trots en stark efterfrågan har inflationen varit fortsatt låg och inflationsförväntningarna har legat i linje med inflationsmålet.

Förtroendet för de offentliga finanserna, prisstabilitetsmålet, stärkt konkurrens och lägre inflationsbenägenhet har skapat förutsättningar för gynnsamma inflationsutsikter. Riksbanken har höjt styrräntan från som lägst 2,90 till 3,75 procent. Den svenska styrräntan är trots dessa höjningar lägre än ECB:s styrränta.

Kronan

Kronan har varit relativt stabil gentemot ett genomsnitt av valutor sedan början av 1999. Kronan har trendmässigt stärkts gentemot euron och noteras nu till ca 8,40 kronor per euro. Förstärkningen gentemot euron har i huvudsak balanserats av en försvagning gentemot dollarn. Den starka kronutvecklingen under våren kan delvis ha berott på direktinvesteringar och köp av svenska aktier.

Diagram 1.2 Kronans växelkurs gentemot euron och ett vägt genomsnitt av valutor

TCW-index 1992-11-18 = 100

SEK/EUR.

Källa: EcoWin

Anm: En lägre valutakurs betyder en starkare krona.

EMU

Införandet av EU:s gemensamma valuta euron utgör ett historiskt och betydelsefullt steg i den europeiska integrationen. Valutaunionen påverkar i hög utsträckning Sverige både ekonomiskt och politiskt, även då vi som hittills står utanför. Den 1 januari 2002 kommer sedlar och mynt i euro att införas i valutaunionen. Sverige kommer som ordförande i EU att, om så behövs, bidra till att ett effektivt införande säkerställs. Det är viktigt för tillväxten och stabiliteten i hela EU att valutaunionen blir en framgång.

Sverige har valt att inte delta i valutaunionen från starten. Sverige håller dock dörren öppen för ett senare inträde. Ett beslut om deltagande måste ha ett brett folkligt stöd och skall underställas svenska folket för prövning i en folkomröstning.

En utredning kommer att tillsättas om finanspolitikens förutsättningar vid ett svenskt deltagande i valutaunionen. Denna utredning kommer även att analysera behovet av s.k. buffertfonder för att öka stabiliseringspolitikens möjligheter.

Regeringens uppfattning är att det för närvarande inte är aktuellt att delta i det europeiska växelkurssamarbetet ERM2.

1.3.3 Lönebildning

En väl fungerande lönebildning är av avgörande betydelse för en fortsatt god sysselsättningsutveckling med målet om full sysselsättning. De nominella löneökningarna måste förbli måttliga även om efterfrågan på arbetskraft fortsätter att

stiga och den öppna arbetslösheten minskar i snabb takt. Om löneökningarna blir för höga riskerar arbetslösheten att åter stiga. Målet är att förena låg inflation och goda reallöneökningar med kraftigt stigande sysselsättning.

Svensk lönebildning står inför ett betydelsefullt prov i samband med 2001 års avtalsrörelse. För första gången efter den djupa ekonomiska krisen på 1990-talet skall nya löner sättas på näst intill hela arbetsmarknaden i en situation som präglas av sjunkande arbetslöshet och stigande efterfrågan på arbetskraft i kombination med låg inflation och dämpade löneökningar i omvärlden.

De grundläggande förutsättningarna för att arbetsmarknadens parter skall kunna hantera den stora utmaning de står inför är i flera avseenden goda:

- Ett stabilt och starkt förtroende för prisstabiliteten har etablerats. Ingen löntagare behöver längre riskera att de löneökningar som förhandlas fram gröps ur av en okontrollerad inflationsutveckling.
- Löntagarna har under de senaste åren fått erfara att måttliga nominella löneökningar kan bidra till en god och stabil reallöneutveckling.
- Arbetsgivarna har blivit allt mer medvetna om de begränsningar som finns vad gäller möjligheter att övervältra kostnaderna på konsumenterna.
- Sysselsättningen har ökat och ett visst utrymme för sänkta skatter har skapats. Situationen för många löntagare har under den senaste avtalsperioden förbättrats påtagligt som en följd av den goda sysselsättningsutvecklingen.

Regeringen föreslår nu ytterligare sänkningar av skatterna. Om avtalsrörelsen skulle medföra alltför stora löneökningar finns det en risk för att Sverige hamnar i en överhettningssituation. Därigenom skulle det samhällsekonomiska utrymmet för ytterligare skattesänkningar de kommande åren försvinna. I en sådan situation kan det till och med finnas skäl att ompröva finanspolitiken.

Inflationen är dock fortfarande låg och de sammanlagda löneökningarna är måttliga. Bedömningarna framöver är också gynnsamma. Medvetenheten om de samband som finns mellan sysselsättning, produktivitetstillväxt och reallöneutveckling har ökat. En fortsatt god sysselsättningsutveckling förutsätter att det utrymme

för reallöneökningar som skapas av den långsiktiga produktivitetstillväxten i ekonomin inte överskrids.

Betydande förändringar har genomförts av de institutionella ramarna för lönebildningen. Inom flera avtalsområden har samarbetsavtal tecknats där parterna bland annat kommit överens om nya förhandlingsregler. Ett nytt medlingsinstitut har inrättats med uppgift att understödja parterna i deras strävan att förena en stabil reallöneutveckling med en fortsatt snabb och uthållig sysselsättningstillväxt. Vissa förändringar har även genomförts i det legala ramverket inom vilket förhandlingarna bedrivs.

Arbetsmarknadspolitiken har i ökad utsträckning inriktats på att minska risken för flaskhalsar på arbetsmarknaden och betydande utbildningsinsatser har gjorts i syfte att öka tillgången på högt kvalificerad arbetskraft.

I det nuvarande ekonomiska läget kan trots detta trycket uppåt på lönerna för de mest eftertraktade grupperna på arbetsmarknaden och i de snabbast växande regionerna bli stort. De problem som det kan medföra måste kunna hanteras av arbetsmarknadens parter.

Lönebildningen har en stor påverkan på många områden. Arbetsmarknadens parter har ett speciellt ansvar för att motverka löneskillnader på grund av kön. Det är en av jämställdhetspolitikens viktigaste frågor. Regeringen har därför föreslagit en skärpning av jämställdhetslagen.

Arbetstid

Utgångspunkten för regeringens arbete i arbetstidsfrågan är att det är angeläget att korta arbetstiderna och att öka individernas inflytande över arbetstidens förläggning. En förkortning av arbetstiden kan ske såväl genom avtal som lagstiftning. Om alla skall kunna få del av en arbetstidsförkortning behövs en lagstiftning. Det är regeringens avsikt att åstadkomma en arbetstidsreform inom ramen för en förändrad lagstiftning.

Arbetstidsfrågan rymmer viktiga välfärdspolitiska val. Arbetstidsförkortning diskuteras i samhällsdebatten som ett medel för att minska risken för utbrändhet och ge utrymme för ett liv som inte enbart kretsar kring arbetet. Efter flera år med en ökad medelarbetstid per sysselsatt finns det hos många en önskan att öka utrymmet för livet vid sidan av arbetslivet.

Värdet av en arbetstidsförkortning måste dock alltid vägas mot behovet av andra reformer och hänsyn måste tas till kostnaderna. Kortar vi arbetstiden tar vi ut en del av framtida tillväxt i form av mer fri tid istället för i ökad privat och offentligt konsumtion. De långsiktiga konsekvenserna av en arbetstidsförkortning för den offentliga verksamheten måste särskilt beaktas.

Regeringskansliets arbetsgrupp för arbetstidsfrågor har haft i uppdrag att bedöma förutläggningarna för och konsekvenserna av olika arbetstidsförändringar. Analyserna har avsett både ekonomiska aspekter och välfärdseffekter. Rapporten "Kortare arbetstid – för och emot" har varit föremål för remissbehandling. Remissvaren bereds för närvarande inom regeringskansliet. Under senare tid har också LO och TCO presenterat förslag till arbetstidsreformer.

Det är angeläget med en arbetstidsreform. Regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet konstaterar dock att takten, omfattningen och tillvägagångssättet för en arbetstidsreform kräver ytterligare överväganden.

Arbetsmiljö

För att möta problemen i dagens arbetsliv fordras en arbetsmiljöpolitik som medger olika lösningar, anpassade efter individens önskemål och verksamhetens krav och som gör både arbetstagar och arbetsgivare till vinnare. I centrum för den produktiva arbetsmiljön och det goda arbetet står samspelet mellan arbetsgivaren och den anställde i upplägningen och organisationen av arbetet.

Regeringens arbetsmiljöpolitik skall främja en god tillväxt och en tryggad välfärd. Regeringen föreslår därför att anslaget till Arbetarskyddsverket utökas med 70 miljoner kronor, varav 20 miljoner kronor anslogs redan i den ekonomiska vårpropositionen. Samtidigt pågår ett lagstiftningsarbete som syftar till att förbättra möjligheterna till tillsyn. Därmed kan arbetsmiljöarbetet förbättras, särskilt när det gäller metodutveckling och gentemot de mest utsatta arbetsplatserna.

1.4 Reformerna för full sysselsättning

Sverige skall vara ett land med full sysselsättning, hög tillväxt och god välfärd. Grunden för detta är

sunda offentliga finanser och stabila priser. Utifrån denna grund genomförs en offensiv för full sysselsättning samtidigt som det görs betydande satsningar inom utbildningsområdet. Utbildning, utveckling och kompetens skall präglade hela Sverige.

En offensiv för full sysselsättning

Den totala arbetsinsatsen i Sverige, dvs det totala antalet arbetade timmar, är av avgörande betydelse för möjligheten att ha en god välfärd. Ett högt arbetsutbud är viktigt för såväl den framtida tillväxten som möjligheterna att finansiera välfärdssystemen när andelen äldre ökar.

Långtidsutredningen (SOU 2000:7) pekar på vikten av att redan i dag vidta åtgärder för att Sverige skall stå väl förberett att möta framtiden. Den politik inriktad på hållbar tillväxt, ökad sysselsättning och sunda offentliga finanser som regeringen drivit sedan 1994 ligger väl i linje med vad som krävs för att möta de utmaningar som Långtidsutredningen lyfter fram.

Regeringen presenterade i den ekonomiska vårpropositionen en offensiv för tillväxt och rättvisa. Målet är full sysselsättning. Nu förverkligas denna offensiv:

Arbetslösheten skall pressas tillbaka. Sverige skall åter visa att det går att kombinera låg inflation och låg arbetslöshet med rättvisa och jämlika livsvillkor. Ett brett åtgärdsprogram genomförs för att arbetslösheten skall kunna pressas ned till 4 procent under år 2000. Programmet innebär bl.a.

- att de arbetsmarknadspolitiska programmen i än högre grad riktas in mot de långtidsarbetslösa,
- att kraven på aktivitet i arbetslöshetsförsäkringen tydliggörs,
- att ett generöst anställningsstöd har införts för de arbetsgivare som anställer personer som varit arbetslösa under lång tid.

Sysselsättningen och arbetskraftsutbudet skall öka. Den viktigaste vägen för att motverka risken för att människor stängs ute från arbetsmarknaden är åtgärder som höjer sysselsättningen. Arbete har ett egenvärde och ger egen försörjning och självkänsla. Dessutom är det av stor vikt att varje individs förmåga till arbete tas till vara för att arbetsutbudet skall öka och för att vi

skall ha råd att behålla en god välfärd. Programmet innebär bl.a.

- att aktiva åtgärder genomförs för att sjuk-skrivna och förtidspensionerade skall kunna återgå till arbetslivet,
- att Kunskapslyftet förlängs för att öka utbudet av utbildad arbetskraft,
- att det införs en maxtaxa inom barnomsorgen som minskar marginaleffekterna och därmed främjar arbete och utbildning.

Möjligheterna att delta i arbetslivet skall öka för alla. Människor med invandrarbakgrund har idag en betydligt högre arbetslöshet och lägre sysselsättning än övriga svenskar. Detta måste ändras. Alla behövs på arbetsmarknaden. Programmet innebär bl.a.

- att möjligheten att komplettera utbildningen för utländskt utbildade personer förstärks,
- att åtgärder genomförs för att stimulera etnisk/kulturell mångfald inom offentlig förvaltning och privata företag,
- att resurser satsas på rådgivningsinsatser för invandrare som startar eller driver småföretag.

Kunskap och utbildning

Sverige skall vara en framstående kunskapsnation. Bredd och spets i kompetensen kommer att avgöra vår framtida konkurrenskraft. Sverige skall vara ett land som präglas av företagsamhet och innovationskraft. Ny teknik, nya kunskaper och nya idéer är nödvändiga drivkrafter för samhällets utveckling.

Kunskap och en välutbildad befolkning är en viktig del av regeringens politik för tillväxt och rättvisa. Internationellt framstående utbildning och livslångt lärande för alla – från förskolan till högskolan och i arbetslivet – är ett kraftfullt verktyg för jämlikhet och utveckling.

Förstärkningen av förskolans pedagogiska uppdrag markerar dess uppgift i det livslånga lärandet. Allmän förskola för fyra- och femåringar, maxtaxa och utökad rätt till förskola för barn till arbetssökande och föräldralediga ger fler tillgång till förskola.

Svensk skola uppvisar goda resultat i internationella jämförelser. Samtidigt står skolan inför betydande svårigheter och utmaningar. Det nya betygssystemet gör kraven tydligare än tidigare. Mer än var tionde elev som slutar grundskolan är

inte behörig till gymnasieskolan. Detta är inte acceptabelt. Alla elever måste få goda grundläggande kunskaper, lära sig läsa, skriva och räkna.

I gymnasieskolan måste långt fler elever nå målen. Tillväxten och de nya resurserna ger kommunerna kraftigt ökade resurser vilket skapar stora möjligheter till satsningar på skolan. Dessutom sker betydande satsningar på lärarnas kompetensutveckling. Den garanterade undervisningstiden utökas på samtliga gymnasieprogram från och med nästa år. Regeringen avser även att förbättra uppföljningen av resultaten i skolan.

Regeringen föreslår därför kraftigt ökade resurser till skolan de kommande åren. Under perioden 2001–2006 skall skolan tillföras 17,5 miljarder kronor. Redan nästa år tillförs skolan 0,5 miljarder kronor. Därefter ökar tilldelningen med en miljard kronor per år fram till dess att nivån 5 miljarder kronor är nådd.

Tabell 1.6 Skolpengar

Miljarder kronor

2001	2002	2003	2004	2005	2006
0,5	1,5	2,5	3,5	4,5	5,0

Regeringen föreslår även att de så kallade kontaktdagarna i den tillfälliga föräldrapenningen återinförs nästa år.

Expansionen av högskolan fortsätter. Det långsiktiga målet är att 50 procent av en årskull skall ha börjat på högskolan vid 25 års ålder. Antalet utbildningsplatser ökar med ca 100 000 mellan 1997 och 2003. Utbyggnaden har haft sin tyngdpunkt mot naturvetenskap och teknik men nu sker en breddning till andra områden.

Studiestödssystemet reformeras och studiebidragets andel av studiemedlen höjs. Bidragets andel kommer fr.o.m. andra halvåret 2001 att vara 34,5 procent av studiestödet. Dessutom höjs fribeloppet och studiemedlen görs pensionsgrundande.

Sverige använder sammantaget närmare fyra procent av BNP till forskning och utveckling (FoU). Det är mer än något annat land i världen. Staten har ett särskilt ansvar för att garantera forskningens frihet och att stödja vital grundforskning och forskarutbildning. De statliga anslagen till grundforskning och forskarutbildning ökar med närmare 1,3 miljarder kronor under perioden 2000 till 2003. Forskarutbildningen är strategiskt viktig eftersom behovet av forskarut-

bildade ökar både inom högskolan och i det övriga samhället.

1.5 Reformer för ökad välfärd

De närmaste åren satsas betydande resurser inom centrala välfärdsområden. Den generella välfärden utgör grunden för regeringens strävan mot utveckling och jämlikhet. Barnfamiljernas ekonomi stärks. Resurserna till vård, skola och omsorg ökar kraftigt. Därutöver tillkommer en rad åtgärder för ökad rättvisa och trygghet i Sverige.

Barnen

Sverige skall vara ett land där alla barn och ungdomar får en bra uppväxt. Under de närmaste åren görs betydande satsningar på barnfamiljer. Sammantaget uppgår de av regeringen tidigare aviserade tillskotten till barnfamiljerna till ca 9 miljarder kronor 2003. Dessutom tillkommer ca 6 miljarder kronor för studiestödsreformen.

Barnbidraget och studiebidraget höjs den 1 januari 2001 med ytterligare 100 kronor i månaden. Barnbidraget och studiebidraget blir därmed 950 kronor per barn och månad. Flerbarnstillägg höjs i motsvarande mån.

En bred familjepolitisk reform införs stegvis. Barn till arbetssökande ges rätt till förskoleverksamhet den 1 juli 2001. En maxtaxa i barnomsorgen införs 2002 och medel tillförs kommunerna för att kvalitetssäkra denna verksamhet. Maxtaxan ligger på 3 procent av inkomsten, högst 1 140 kronor i månaden för att ha ett barn på dagis.

Föräldraförsäkringen förlängs 2002 med en månad. Inom ramen för den förlängda föräldraförsäkringen reserveras två månader för mamman respektive pappan. Detta innebär att ytterligare en s.k. pappa- och mammamånad införs i föräldraförsäkringen. Dessutom införs rätt till barnomsorg för barn till föräldrar som är arbetslösa och föräldrar som är föräldralediga med yngre syskon. Allmän förskola för 4- och 5-åringar införs 2003.

Tabell 1.7 Familjepolitiska reformer

Miljoner kronor

	2001	2002	2003
Maxtaxa m.m.	150	4 400	5 600
Studiemedel (inkl. pensioner)	2 100	5 600	6 200
Mamma-/Pappamånad		1 000	1 000
Barnbidragshöjning (inkl. studiebidrag i studiehjälpen)	2 500	2 500	2 500
Kontakt dagar	60	160	280
Summa reformer	4 810	12 660	15 580

En god välfärd

Sverige skall vara ett jämlikt och jämställt land. Varje människa måste få möjlighet att använda sin förmåga och vilja till delaktighet. Därför skall all diskriminering bekämpas. Lika möjligheter skall gälla för alla oavsett kön, etnisk eller kulturell bakgrund.

En politik för rättvisa grundas på utbildning, arbete och den generella välfärden. Om alla har tillgång till bra utbildning ger det en jämn fördelning av kunskaper. Behov – inte ekonomiska förhållanden – skall bestämma vården och omsorgen. Det utjämnar livsvillkoren mellan friska och sjuka eller funktionshindrade.

Som en följd av detta har regeringen sedan den tillträdde 1994 konsekvent prioriterat vård, skola och omsorg. Först genom saneringsprogrammets inriktning och sedan genom att resurser tillförts kommuner och landsting i takt med att ekonomin förbättrats. Den goda tillväxten medför dessutom att den kommunala sektorn får betydande öknings av skatteintäkterna de närmaste åren.

En väl fungerande skola, vård och omsorg är en förutsättning för välfärdssamhället. Stora delar av den kommunala verksamheten utgör basen för rättvisa och lägger grunden för en uthållig tillväxt. I år tillförs vården, skolan och omsorgen 21,3 miljarder kronor mer i statsbidrag än 1996. För nästa år föreslår regeringen att dessa satsningar ökas till 25,3 miljarder kronor.

God tillväxt och ökad sysselsättning leder till betydande öknings av skatteinkomsterna de närmaste åren. I år är kommunsektorns skatteinkomster ca 46 miljarder kronor högre än 1996 och de väntas öka med ytterligare ca 35 miljarder kronor fram till 2003. Resurstillskotten gör att de kommunala verksamheterna kan värnas och stärkas.

Förutom allmänna resurser i form av skatter och generella statsbidrag tillförs kommuner och landsting ytterligare resurser på ett antal andra områden.

- Totalt satsas 9 miljarder kronor på vård och omsorg under 2001–2004 framför allt av medel som frigjorts genom uppgörelsen om försvaret. Satsningarna syftar till att utveckla primärvården, sjukvårdsinsatserna i äldreomsorgen och psykiatrin.
- Till de kommuner som inför maxtaxa avsätts 0,5 miljarder kronor för att kvalitetssäkra barnomsorgen.
- I det kommunala momssystemet har det uppkommit ett underskott som bedöms bli högst 4,3 miljarder kronor vid årets slut. Eftersom regeringen vid ett flertal tillfällen understrukit vikten av att vård, skola och omsorg prioriteras samtidigt som kravet om en ekonomi i balans uppfylls föreslås att underskottet skrivs ned. Regeringen kommer också att tillsätta en arbetsgrupp för att se över systemet som helhet, bl.a. med avseende på omfördelningseffekterna. Regeringen avser där efter att återkomma till riksdagen.

Även om den kommunala sektorn i sin helhet nu börjar få en stark ekonomi finns det en grupp kommuner och landsting som halkar efter på grund av befolkningsminskning, obalanser i åldersstrukturen, fortsatt hög arbetslöshet och låg tillväxt. Detta är yttre strukturella faktorer som till stor del inte går att påverka av den enskilda kommunen och som bara delvis kompenseras genom utjämningsystemet. För dessa kommuner och landsting kan det därför krävas särskilda insatser.

Regeringen inrättade därför en delegation för att bereda ärenden om tillfälligt ekonomiskt stöd till vissa kommuner och landsting. Stödets syfte är att underlätta för dessa kommuner och landsting att genomföra rekonstruktiva och långsiktigt hållbara åtgärder för att nå en ekonomi i balans. Ansvar för genomförandet av de åtgärder som krävs för att nå ekonomisk balans åvilar respektive kommun eller landsting. Delegationen slutförde sitt arbete under juli och har överlämnat ett förslag om att stöd skall utgå till 36 kommuner och 3 landsting. Regeringen avser att ta ställning till delegationens förslag under hösten.

Ett stort problem för den kommunala sektorn är svårigheten att följa upp verksamheten. Regeringen har därför tagit initiativ till ett utveck-

lingsprojekt vad gäller uppföljningsarbete i kommuner och landsting. En första delrapport har presenterats, i vilken utveckling av en kommunal databas föreslås. Databasen syftar dels till att möjliggöra att kommuner lär sig av varandra och dels till att förbättra den nationella uppföljningen.

Regeringen anser det angeläget med en förbättring såväl när det gäller kommunernas egen uppföljning och utvärdering som statens uppföljning av sektorn som helhet utifrån nationella mål för olika verksamheter. Regeringen kommer att prioritera arbetet med databasen och med uppföljning.

Trygghet och solidaritet

Sverige skall vara ett land där medborgarna känner trygghet och delaktighet i förändringen. Den generella välfärden skall utvecklas och förstärkas. Regeringen föreslog därför i den ekonomiska vårpropositionen en rad förslag syftande till ökad rättvisa och trygghet.

De sämst ställda pensionärernas ekonomi måste förbättras. Regeringens förslag om att höja bostadstillägget och att permanenta den tillfälliga höjningen av pensionstillskottet blir nu verklighet. Dessutom föreslås nu en ytterligare förbättring av det särskilda bostadstillägget för pensionärer, vilket gynnar de sämst ställda pensionärerna.

Även inom andra välfärdsområden föreslår regeringen ytterligare resurser. Utöver tidigare aviserade tillskott om 200 miljoner kronor för 2002 och ytterligare 300 miljoner kronor 2003 föreslår regeringen nu att tandvården tillförs ytterligare 100 miljoner kronor nästa år. En handlingsplan för handikappolitiken har antagits av riksdagen.

Sverige skall vara ett land med låg brottslighet. Orsakerna till brott måste åtgärdas samtidigt som brottsligheten bekämpas med kraft. Rättsväsendet har därför tillförts kraftigt ökade resurser. Även skatte- och tullväsendet tillförs ökade medel.

Regeringen har ambitionen att Sverige åter skall uppnå enprocentsmålet för biståndet när de statsfinansiella förutsättningarna för detta föreligger. Biståndet ökar enligt tidigare beslut från 12,5 miljarder kronor 2000 till 14,1 miljarder kronor 2001.

År 2003 anslås 0,81 procent av BNI till bistånd. Därmed tas ett steg mot att enprocentsmålet uppnås.

1.6 Reformen för rättvisa skatter

Skatternas främsta syfte är att finansiera de gemensamma utgifterna. Starka offentliga finanser är ett grundläggande villkor för en uthållig välfärd. Skattesystemet skall därutöver stimulera till arbete och investeringar, till en uthållig utveckling och till minskade klyftor. Det fördelningspolitiska syftet är viktigt. Regeringen kan aldrig acceptera att löntagarnas uppoffringar under de svåra åren nu går till skattelättnader riktade till de välbeställda.

Sänkta skatter för löntagarna

De överskott som nu finns i de offentliga finanserna är ett resultat av en ansvarsfull och målmedveten politik som syftat till att rädda välfärdssamhället. Nu finns det ett utrymme för att både öka de offentliga utgifterna och sänka skatterna samtidigt som den offentliga skulden kan amorteras i en ökad takt.

På samma sätt som de mest utsatta grupperna har kompenserats för flera av de åtgärder som genomfördes i saneringen av de offentliga finanserna, som t.ex. höjningen av ersättningsnivåerna till 80 procent, höjda pensioner och barnbidrag m.m., finns det nu utrymme att kompensera för de skattehöjningar som drabbade löntagarna, främst de med låga och medelhöga inkomster.

Som en följd av budgetsaneringen har andelen som betalar statsskatt ökat och egenavgifter tillkommit för alla löntagare. För ett år sedan presenterade regeringen en strategi för en inkomstskattereform. Reformen innehåller två delar. Den första delen består i en kompensation för egenavgifterna. Den andra delen består i att den nedre skiktgränsen i skatteskalen höjs så att andelen som betalar statsskatt endast omfattar 15 procent av skattebetalarna.

Den 1 januari 2000 togs det första steget i en sådan reform. En fjärdedel av egenavgifterna kompenserades samtidigt som brytpunkten höjdes så att andelen som betalar statlig skatt beräknades minska från 19 till 18 procent. Regeringen gör nu bedömningen att det både finns budgetutrymme och ett samhällsekonomiskt utrymme för ett lika stort steg till.

Regeringen föreslår en kompensation för ytterligare en fjärdedel av egenavgifterna. Därmed får löntagarna kompensation för hälften av de egenavgifter som hon eller han betalar. Regeringen föreslår även att den nedre skiktgränsen för

uttag av statlig inkomstskatt höjs. Detta och höjningen av grundavdraget minskar andelen som betalar statsskatt till 16 procent. Åtgärderna sänker marginalskatterna för låg- och medelinkomsttagare och har dessutom en god profil eftersom egenavgifterna är en tyngre börda för låginkomsttagarna än för andra.

Regeringen föreslår dessutom att reseavdraget höjs från dagens 15 kronor per mil till 16 kronor per mil.

Fastighetsskatten

Fastighetsskatten beräknas i år ge intäkter på 23,1 miljarder kronor som bidrar till att finansiera den offentliga välfärden.

Uttaget av fastighetsskatt har genom en rad beslut de senaste åren begränsats. Taxeringsvärdena, dvs. basen för fastighetsskatten, har i princip varit oförändrade sedan 1997. Dessutom sänktes skattesatsen 1998 från 1,7 till 1,5 procent. För bostadshyreshusen har skattesatsen sänkts ytterligare till 1,2 procent under år 2000.

Nu återställs kopplingen mellan taxeringsvärdena och marknadsvärdena. De senaste åren har priserna på villor och andra bostäder ökat kraftigt på många håll i Sverige. År 2001 kommer därför taxeringsvärdena stiga kraftigt i de områden där huspriserna har stigit som mest. Om inga åtgärder vidtages kommer statens intäkter till följd av detta att öka med ca 10 miljarder kronor nästa år.

Regeringen föreslår nu att dessa skatteintäkter används för att sänka skattesatsen på småhus från 1,5 till 1,2 procent och på hyreshus från 1,2 till 0,7 procent. Samtidigt föreslås att fribeloppet i förmögenhetsskatten höjs till 1 miljoner kronor för ensamstående och 1,5 miljoner kronor för sambeskattade par. Vidare föreslås att realisationsvinstskatten vid försäljning av privatbostäder höjs från dagens 15 procent till 20 procent.

Genom de föreslagna åtgärderna får en majoritet av svenskarna del av skattesänkningarna på fastigheter.

Fastighetsbeskattningskommittén har nyligen lämnat förslag på hur man kan åstadkomma en rättvisare utformning av fastighetsbeskattningen och en mer likformig behandling av olika upplåtelseformer. Kommittén föreslog också en begränsningsregel som innebär att uttaget av fastighetsskatt avseende permanentbostaden under vissa förutsättningar reduceras. Regeringen har påbörjat ett arbete som syftar till att riksdagen

under våren 2001 skall kunna föreläggas ett förslag till en begränsningsregel. Inriktningen på arbetet är att hushåll med normala inkomst- och förmögenhetsförhållanden inte skall betala mer än 6 procent av hushållsinkomsten i fastighets-skatt. En sådan regel bör tillämpas fr.o.m. den 1 januari 2001.

När det gäller fastighetsbeskattningen på längre sikt avser regeringen att återkomma med anledning av Fastighetsbeskattningskommitténs och Fastighetstaxeringsutredningens betänkanden.

Övriga skatteförändringar

Som ett stöd för kollektivtrafiken och för att balansera den dieselskattehöjning som sker inom ramen för den gröna skatteväxlingen sänks mervärdesskatten på persontransporter från 12 till 6 procent. För äldre dieseldrivna personbilar elimineras den nedsättning av fordonsskatten som gällt i förhållande till yngre, mer miljövänliga fordon. I enlighet med förslag från Trafikbeskattningskommittén avvecklas försäljnings-skatten på motorcyklar, lätta lastbilar och lätta bussar.

I avvaktan på att alternativa styrmedel för att stödja vindkraften kan införas kommer Sverige att begära hos EU-kommissionen att den s.k. miljöbonusen för vindkraftsproducerad el förlängs i ytterligare ett par år. Senare i höst presenteras förslag om sänkning av mervärdesskatten för tillträde till djurparker från 25 procent till 6 procent och om förbättrade och utökade avdragsmöjligheter för yrkesfiskare.

Regeringen anser det viktigt att slå vakt om den svenska sjöfartsnärigen. Målet är att ge den svenska sjöfarten likvärdiga konkurrensvillkor. Det samlade stödet bör utökas till att även omfatta färjenärigen. Regeringens avsikt är att lägga förslag om ett nytt stödsystem som kan träda i kraft 1 januari 2002.

1.7 Ett ekologiskt hållbart Sverige

Sverige skall vara ett mönsterland för en ekologiskt hållbar utveckling. Målet är ett ekologiskt hållbart Sverige. Visionen om ett hållbart Sverige förenar det bästa i den svenska traditionen av helhetssyn och de små stegens reformism; rättvi-

san och internationalismen, jobben och kampen för livsmiljön på planeten jorden.

Omvandlingen av Sverige omfattar alla politikområden. Skattepolitiken spelar en central roll och dess betydelse kommer att öka ytterligare. Med en framåtsyftande sysselsättnings-, skatte- och miljöpolitik kan Sverige bli det första landet som bygger det ekologiskt hållbara samhället. Miljö och ekonomi skall gå hand i hand. Den ekologiska omställningen kan fungera som drivkraft för grön teknikutveckling och skapandet av nya jobb.

I bred enighet har riksdagen i april 1999 fastställt nationella miljö kvalitetsmål inom följande 15 områden:

1. Frisk luft
2. Grundvatten av god kvalitet
3. Levande sjöar och vattendrag
4. Myllrande våtmarker
5. Hav i balans samt levande kust och skärgård
6. Ingen övergödning
7. Bara naturlig försurning
8. Levande skogar
9. Ett rikt odlingslandskap
10. Storslagen fjällmiljö
11. God bebyggd miljö
12. Giftfri miljö
13. Säker strålmiljö
14. Skyddande ozonskikt
15. Begränsad klimatpåverkan

Arbetet med miljömålen vilar på fem grundläggande värden: Vi skall främja människors hälsa, värna om den biologiska mångfalden, ta till vara de kulturhistoriska värdena, bevara ekosystemets långsiktiga produktionsförmåga och trygga en god hushållning med naturresurserna. Det är detta som är innebörden av en ekologiskt hållbar utveckling. Under de senaste åren har stora förstärkningar gjorts på bl.a. naturvård, miljöövervakning, marksanering och miljöforskning. Det lokala investeringsprogrammet har skapat ett brett engagemang inom kommunerna. Nästa år görs omfattande resursförstärkningar inom en rad områden som t.ex. miljöövervakning, kalkning, vindkraft och skötsel av naturreservaten.

Det främsta syftet med en grön skatteväxling är att öka miljörelateringen av skattesystemet. Det leder till att ekonomiska styrmedel ges en

ökad tyngd i miljöpolitiken vid sidan av administrativa och informativa styrmedel. Ekonomiska styrmedel ger, rätt utformade, kostnadseffektiva signaler till marknadens aktörer att skapa förutsättningar för en miljöanpassad och resurssnål livsstil och teknik. Genom miljöskatter sätter man ett pris på miljön och det blir dyrare att till exempel släppa ut föroreningar till luft eller vatten. Härigenom får ekonomins aktörer själva bära kostnaderna för miljöeffekterna de orsakar på samma sätt som de får betala för varor och tjänster.

Grön skatteväxling innebär ingen höjning av det totala skatteuttaget. Höjda skatter på energi och miljöutsläpp balanseras med en sänkning av andra skatter, främst på arbete.

Sverige var ett av de första länderna i världen som genomförde en grön skatteväxling – även om begreppet "grön skatteväxling" inte användes då. I år togs ännu ett steg. Nu tas ytterligare ett. Energibeskattningen höjs samtidigt som skatten på arbete sänks.

Skatter – finansiering och styrning

Ett övergripande syfte med skatterna är att finansiera de offentliga åtagandena. Är det någon lärdom som kan dras av 1990-talets ekonomiska kris så är det att välfärden måste betalas. Det går inte att i längden leva över sina tillgångar. Under förra mandatperioden stod skattehöjningar för en stor del av konsolideringen av de offentliga finanserna samtidigt som de bidrog till att budgetförstärkningen kunde ske på ett fördelningspolitiskt acceptabelt vis. Det senare illustrerar också ett annat centralt huvudsyfte med skatterna, nämligen att de skall bidra till en rättvis fördelning av inkomster och förmögenheter.

Ett ytterligare syfte med skatter är att bidra till att sätta det rätta priset på produkter så att konsumenter och producenter ser de verkliga kostnaderna. Skatterna kan därmed både bidra till finansiering och rättvis fördelning samtidigt som de kan bidra till en bättre användning av våra samlade resurser.

Sverige har som ett av få länder i världen granskat idén om en grön skatteväxling i en offentlig utredning, Skatteväxlingskommittén. Dess slutsats var att det går att ta ytterligare steg i en grön skatteväxling om det sker på ett varmsamt och balanserat sätt.

Vid en skatteväxling bör en rad förhållanden beaktas. Höjda energiskatter på hushållen tende-

rar relativt sett att särskilt belasta låg- och medelinkomsttagare. Vidare kan höjda energiskatter få negativa regionala effekter. I en liten öppen ekonomi som den svenska är det också nödvändigt att beakta situationen för konkurrensutsatta sektorer. Basen för de miljörelaterade skatterna är väsentligt mindre än baserna för skatter på arbete. Höjda skatter på ändliga råvaror eller miljöfarliga produkter dämpar också användandet av dessa – vilket faktiskt är en av avsikterna. Därmed minskar skattebaserna och begränsas ökningen av skatteintäkterna. Urholkningen av skattebaserna kan dock motverkas genom olika slag av basbreddningar.

Ytterligare en aspekt är att ekologiskt hållbar utveckling också ger positiva välfärdseffekter som en hälsosam livsmiljö, bevarande av biologisk mångfald och av natur- och kulturlandskapet. Värde av hälsosammare livsmiljö kan speglas i ett minskat antal vård dagar, minskad läkemedelskonsumtion, färre sjukskrivningsdagar och sjukpensioneringar. Detta tenderar att gynna särskilt de som har små ekonomiska marginaler.

Sammantaget innebär detta – jämför Skatteväxlingskommitténs bedömning – att en grön skatteväxling måste genomföras stegvis och varsamt. Effekterna av de olika stegen bör också löpande följas upp.

Skatteväxlingskommittén gör i sitt betänkande (SOU 1997:11) bedömningen att det finns ett utrymme för en ytterligare skatteväxling de kommande femton åren i samma storleksordning som det som utnyttjades under 1980- och 1990-talet. Omräknat i dagens penningvärde och med hänsyn till dagens BNP-nivå torde detta utrymme vara ca 30 miljarder kronor under perioden 2001–2010.

Sänkt skatt på arbete

Det finns ett antal olika faktorer att beakta vid valet av sänkt skatt på arbete inom ramen för en skatteväxling.

I takt med att allt fler blir äldre och den demografiska utvecklingen leder till en ökad andel äldre ökar kraven på välfärdssamhället. Allt fler måste därför arbeta om vi inte skall behöva dra ned på välfärdens omfattning. Därför bör en grön skatteväxling syfta till att öka sysselsättningen.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har i många sammanhang lyft fram

betydelsen av en konsekvent arbetslinje. Ett problem i detta sammanhang är de kombinerade effekterna av bidrags- och skattesystem. En höginkomsttagare som tjänar cirka 400 000 kronor eller mer om året har i dag en marginalsatt på cirka 55 procent. Detta skall ställas mot att ett inte obetydligt antal låg- och medelinkomsttagare kan ha kombinerade marginaeffekter av skatter och bidrag som ligger klart över denna nivå.

En del åtgärder har redan vidtagits av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet för att minska marginaeffekterna. Kompensationen för en del av egenavgifterna sänker marginalsattarna för låg- och medelinkomsttagare. Den nya barnomsorgstaxan kommer att bidra till sänkta marginaeffekter för många barnfamiljer. Dessutom har en utredning tillsatts som studerar hur marginaeffekterna kan minskas i olika bidragssystem.

Höjda skatter på energi och miljöpåverkande konsumtion tenderar att missgynna låginkomsttagare då dessa använder en större del av sina inkomster till utgifter för energiförbrukning. Tendensen förstärks av att de med låga inkomster ofta har äldst bilar, värmepannor m.m. Därför ställs stora krav på att skatterna på arbete sänks på ett sådant sätt att dessa effekter kan balanseras. Inkomstskattesänkningar som framför allt gynnar låg- och medelinkomsttagare är därför att föredra.

Skatteväxling innebär att såväl hushåll som företag kan få kompensation för skattehöjningarna genom sänkning av andra skatter, i första hand sänkning av skatter på arbete. Eftersom själva idén med en skatteväxling är att uppmuntra hushållen och företagen att minska sin miljöbelastning kan den faktiska kompensationen för det enskilda hushållet eller företaget ibland bli mindre och ibland bli större än vad som exakt motsvarar skattehöjningarna.

Skattesänkningen för hushållen kan ske genom höjda grundavdrag som ger en fördelningspolitiskt acceptabel kompensation för både löntagare och pensionärer. För företag och offentlig sektor är en sänkning av arbetsgivaravgifterna en administrativt enkel metod för att kostnadsmsätt kompensera företag, kommuner och myndigheter för de höjda energikostnaderna. Skatteväxlingskommittén kom dock i sitt betänkande fram till att generellt sänkta arbetsgivaravgifter ger förhållandevis begränsade sysselsättnings effekter.

Höjda skatter för bättre miljö

Den fortsatta skatteväxlingen bör utgå från de av riksdagen fastställda miljömålen. En omställning av energisystemet med en begränsning av koldioxidutsläppen är därvid en central uppgift. En skatteväxling kan också genom att bidra till en effektivare energianvändning medverka till att underlätta en avveckling av kärnkraften.

Den helt dominerande delen av intäkterna från miljörelaterade skatter kommer från energiskatten och koldioxidskatten, ca 50 miljarder kronor. I en skatteväxlingsstrategi på i storleksordningen 30 miljarder kronor blir därmed utformningen av dessa skatter av central betydelse.

Dagens energiskattesystem är ett resultat av olika, motstridiga ambitioner. Olika sektorer behandlas oberoende av varandra. Systemet är olikformigt, komplicerat och svårt att genomskåda. Ständiga förändringar har gett instabilitet och skapat osäkerhet för de skattskyldiga.

En reformering av dagens energiskattesystem är en central del i en grön skatteväxling. En ökad miljörelatering förutsätter en rationell skattestruktur, baserad på lättförståeliga och brett accepterade principer. Reformeringen skall bidra till en effektivare energianvändning, gynna användningen av biobränslen, ge incitament för att minska företagets miljöbelastning, säkerställa industrins konkurrenskraft, skapa förutsättningar för inhemsk produktion av el, förenkla energiskattesystemet och ge det en stabil grund. Den principskiss som presenterades i betänkandet från Skatteväxlingskommittén utgör en god utgångspunkt för en sådan reform. Reformen skall ske stegvis och inrymma flera delkomponenter:

- Det samlade skatteuttaget från energi- och koldioxidskatterna omfördelas med en ökad tyngd för koldioxidskatten. Redan en intäktsneutral omfördelning ökar den samlade miljöstyrningen.
- Energiskattens fiskala karaktär renodlas och skatteuttaget för olika energislag skall avspegla energiinnehållet. På sikt breddas basen för energiskatten genom att biobränslen inkluderas.
- Koldioxidskatten höjs utöver vad som följer av den intäktsneutrala omfördelningen från energiskatt till koldioxidskatt. Samtidigt bibehålls det reducerade skatteuttaget för de konkurrensutsatta sektorerna. Alternativa avgränsningar av det konkurrensutsatta området med generellt sett reducerad skatt utreds.

- Vid produktion av el och värme eftersträvas en likformig beskattning med uttag enbart av koldioxidskatt för direkt och indirekt konkurrensutsatta sektorer. Likformigheten främjar en rationell användning av resurser och bidrar till stabila skatteintäkter. Det lägre skatteuttaget vid produktion av värme balanseras med införande av en konsumtionsskatt på värme. Elproduktionens konkurrenssituation beaktas vid valet av skattenivå. I sammanhanget bör även utvecklingen av gröna certifikat beaktas.
- En särskild trafik- och miljöskattekomponent bryts ut ur energiskatten för drivmedel för att miljöeffekter utöver utsläppseffekter, exempelvis trängsel och förslitning på vägnätet, skall beaktas på ett tydligt sätt.

Utöver det stegvis reformerade energiskattesystemet innehåller den miljörelaterade delen av strategin för grön skatteväxling några andra centrala inslag.

Analysen av alternativa ekonomiska styrmedel behöver fördjupas och konkretiseras med sikte på att dessa skall kunna komplettera skattestyrmedlen. Utöver traditionellt inriktade bidragslösningar – driftbidrag och investeringsbidrag – handlar det om system för handel med utsläppskvoter, system med gröna certifikat och modeller med långsiktiga avtal.

Den särskilda miljö- och trafikskattekomponenten i ett reformerat energiskattesystem bör kompletteras med andra åtgärder för ökad miljörelatering av den samlade vägtrafikbeskattningen. En översyn bör göras av de sammantagna effekterna av alla trafikrelaterade skatter. Målsättningen är att öka trafikbeskattningens samlade miljöstyrning och att vägtrafiken därmed skall betala sina samhällsekonomiska kostnader. Mot bakgrund av att den, i förhållande till bensinskatten, lägre nivån på dieselskatten inte är motiverad ur miljösynpunkt, bör dieselskattenivån för privatbilism och yrkesmässig trafik ses över med beaktande av de villkor som gäller för de olika slagen av trafik och av utvecklingen i vår omvärld. Önskvärdheten av att ersätta dagens vägavgifter med en reformerad kilometerskatt bör också utredas. Tidigare gjorda analyser av system för miljöstyrande vägskatter i tätorter kompletteras.

Skatterna på bekämpningsmedel och handelsgödsel ses över med sikte på att förbättra deras effektivitet som miljöstyrmedel utan att kraven på kostnadseffektivitet eftersätts.

Den nyligen införda skatten på avfall har endast varit i kraft under en kort tid varför det ännu är för tidigt att bedöma vilka effekter den fått på avfallshanteringen. Det finns dock anledning att uppmärksamma riskerna med en ökad förbränning av osorterat avfall. Det är därför angeläget att följa upp och utvärdera hur systemet med avfallsbeskattning fungerar. En fråga som då kan aktualiseras är om en utvidgning av skattebasen bör ske till att omfatta även förbränning av avfall. Utvärderingen bör även omfatta kopplingen mellan avfallsskatten och naturgrusskattens framtida utformning.

Ett ökat skatteuttag med höjda priser på fossilbränslen innebär samtidigt att den relativa kostnaden för el sjunker. För att motverka en ökning av den totala elanvändningen aktualiseras förändringar i skatterna på el. Vid en i allt högre grad internationaliserad elmarknad sker detta på effektivaste sätt genom en höjning av energiskatten på el.

En grön skatteväxling är en viktig del av en politik för ett mera rättvist och ekologiskt samhälle. En rätt genomförd grön skatteväxling kan bidra till full sysselsättning samtidigt som den kan bidra till en bättre livsmiljö för våra barn och barnbarn. Den strategi som har presenterats ovan för en successiv ökad miljörelatering av skattesystemet genom en grön skatteväxling utgör en central del av arbetet för att göra Sverige till ett mönsterland för en ekologiskt hållbar utveckling.

Grön skatteväxling 2001

Som ett första steg i den gröna skatteväxlingen förändras energiskatterna och skatterna på arbete för 2001 med en total omslutning på 3,3 miljarder kronor. Energiskatterna förändras och höjs genom att:

- koldioxidskatten ges en ökad tyngd i förhållande till energiskatten genom att koldioxidskatten höjs med 25 procent medan energiskatten på el och bränslen sänks med 8 procent,
- koldioxidskatten höjs med ytterligare 15 procent vilket ger ett skatteuttag på 53 öre per kg koldioxid,
- energiskatten på el höjs med 1,8 öre per kWh,
- skatten på dieselolja höjs med 10 öre per liter,

Med undantag för den höjda skatten på dieselolja påverkar inte åtgärderna transporter, tillverkningsindustri, jordbruk m.m.. Skatterna på arbete sänks genom att:

- grundavdragen för löntagare och pensionärer höjs med 1 200 kronor,
- arbetsgivaravgifterna och motsvarande avgifter för egenföretagare sänks med 0,1 procentenhet.

Gröna nyckeltal

Sedan 1999 års ekonomiska vårproposition redovisas gröna nyckeltal som ett komplement till de ekonomiska nyckeltalen. I budgetpropositionen för 2001 redovisas gröna nyckeltal för energianvändning och energieffektivitet.

Omvandling och användning av energi bidrar på olika sätt till skador på miljön. Nedfall av stoft från kraftproduktion, bilavgaser, utsläpp av stoft och cancerogena ämnen från småskalig vedeldning räknas som lokala miljöproblem. Försurning av mark och vatten tillhör de regionala miljöproblemen medan klimatproblematiken är global.

Sverige arbetar aktivt inom EU för att uppnå kostnads- och resultateffektiva lösningar för att minska utsläppen av koldioxid och andra luftföroreningar. Utöver internationellt samarbete krävs åtgärder lokalt och regionalt. I Sverige har energisystemets negativa inverkan på miljön dämpats genom regleringar, avgifter, skatter och åtgärder för att främja miljövänlig teknik.

Klimatkommittén presenterade sitt betänkande under våren och regeringen kommer under hösten att ta ställning till utredningens förslag.

Beroende på hur el produceras påverkas mängden utsläpp av skadliga ämnen. När el från vatten- och kärnkraftverken inte räcker till, importerar Sverige el från Danmark, Finland och Tyskland. Importerad el kommer till stor del från fossila bränslen och orsakar därför koldioxidutsläpp. Över året är Sverige emellertid nettoexportör av el, vilket bidrar till att minska de globala utsläppen av koldioxid.

Total energianvändning

Den totala energianvändningen har ökat under de senaste åren till följd av den återhämtning av ekonomin som ägt rum sedan krisen i början av 1990-talet. År 1996 var dessutom kallare än nor-

malt, vilket bidrog till en extra hög energianvändning under året.

Diagram 1.3 Total energianvändning 1970–1998

Källa: Energimyndigheten

Slutlig användning utgör huvuddelen av den totala energianvändningen. Övrig energianvändning utgörs av distributions- och omvandlingsförluster, bunkeroljor för utrikes sjöfart samt kol- och oljeprodukter för icke energiändamål. Den slutliga användningen sker inom de tre sektorerna bostäder och service m.m., industri samt inrikes transporter. Under åren 1970 till 1998 har en inbördes förskjutning av sektorernas andelar av den totala slutanvändningen ägt rum. Industrins andel har sjunkit från 41 till 38 procent, bostäder och service m.m. har minskat från 44 till 40 procent, medan inrikes transporter har ökat sin andel från 15 till 22 procent.

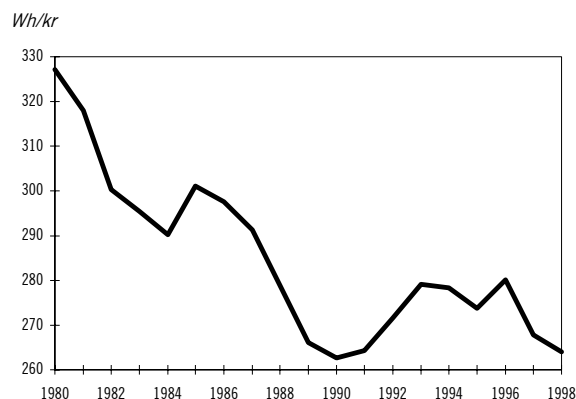
Industrins energianvändning påverkas på kort sikt främst av konjunkturutvecklingen. Inom transportsektorn påverkas godstransporterna i stor utsträckning av näringslivets tillväxt, medan det privata resandet påverkas av hushållens disponibla inkomst samt bensinpriset. Energi för uppvärmning samt drift- och hushållsel utgör större delen av resterande energianvändning och är mindre konjunkturberoende, men påverkas i stället av temperaturförändringar.

Energieffektivitet

Genom att mäta energieffektiviteten, dvs. sätta den totala energianvändningen i relation till bruttonationalprodukten (BNP), erhålls ett mått på hur energianvändningen har utvecklats över tiden med beaktande av den ekonomiska tillväxt som ägt rum. Under perioden 1980–1998 har

energieffektiviteten ökat med omkring 20 procent.

Diagram 1.4 Energieffektivitet 1980–1998

Källa: Energimyndigheten och Statistiska centralbyrån

Enligt Energimyndighetens prognos kommer den totala energianvändningen att öka med 1,8 procent under perioden 1999–2001, med antagandet om en ekonomisk tillväxt på i genomsnitt 3,5 procent.

Sammanfattningsvis tyder utvecklingen på att den totala energianvändningen för närvarande ökar trots att energin används på ett effektivare sätt. Målen för energipolitiken innebär att den svenska energiförsörjningen ska ha låg påverkan på miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Den gröna skatteväxling som aviserades i 2000 års vårproposition är en åtgärd som ska bidra till att detta uppnås.

1.8 Sverige – ordförande i EU

Sverige skall aktivt och engagerat delta i samarbetet i EU. Sverige skall stå för solidaritet och samarbete i världen. En modern och aktiv politik skall främja demokrati och mänskliga rättigheter och förebygga och bekämpa svält, fattigdom och krig.

Den 1 januari 2001 övertar Sverige för första gången ordförandeskapet i EU:s ministerråd. Sveriges främsta ambition är att verka i hela unionens och dess medborgares intresse, svara för kontinuitet och driva frågorna på EU:s dagordning framåt. Detta är en unik chans för Sverige att i än högre grad kunna vara med och driva den europeiska utvecklingen framåt. Regeringen har bjudit in samtliga riksdagspartier till ett sam-

arbete för att kunna bidra till att det svenska ordförandeskapet skall bli en framgång. Detta är av stor vikt för hela Sverige.

Tre områden står högst på regeringens dagordning: "Enlargement" dvs. utvidgning, "Employment" dvs. sysselsättning och "Environment" dvs. miljö. Dessa tre E:n skall präglade hela det svenska ordförandeskapet.

Den största utmaningen för det svenska ordförandeskapet är EU:s förestående utvidgning. Detta är en historisk uppgift som ytterst handlar om att konsolidera grunden för fred, frihet, demokrati och välbefinnande i Europa. Sverige kommer aktivt att driva utvidgningsförhandlingarna vidare med de tolv kandidatländerna med målsättningen att bana väg för ett politiskt genombrott. Takten i förhandlingarna skall bestämmas av varje enskilt lands individuella förmåga att både anta och tillämpa det gemensamma regelverket. Så snart en överenskommelse vid toppmötet i Nice i december 2000 om de institutionella frågorna har ratificerats är unionen redo att ta emot de första nya medlemmarna.

En stor uppgift är att föra samarbetet på sysselsättningsområdet vidare. Full sysselsättning är EU:s viktigaste ekonomiska och sociala målsättning. Vid sitt möte i Lissabon i mars 2000 lade Europeiska rådet fast ett nytt strategiskt mål för unionen: att skapa världens mest dynamiska och konkurrenskraftiga kunskapsdrivna ekonomi med hållbar ekonomisk tillväxt, fler och bättre jobb samt ökad social sammanhållning. Detta mål skall följas upp vid årliga extra toppmöten. Det första äger rum under svenskt ordförandeskap i Stockholm i mars 2001. Sverige kommer att verka för en effektiv och ambitiös uppföljning av Lissabonstrategin och att toppmötet i Stockholm bidrar till att ytterligare framsteg görs på områden som IT, ekonomiska reformer, utbildning och åtgärder som främjar social sammanhållning.

EU-samarbetet inom miljöområdet kommer att prioriteras högt av det svenska ordförandeskapet. Samarbetet prioriteras högt av det svenska ordförandeskapet, som kommer att driva arbetet med en strategi för en hållbar utveckling där de miljömässiga, ekonomiska och sociala aspekterna förstärker varandra. Sverige kommer också att fortsätta arbetet med att integrera miljöhänsyn i EU:s olika politikområden samt föra behandlingen av EU:s sjätte miljöhandlingsprogram framåt.

För att kunna möta nya utmaningar, motsvara medborgarnas förväntningar och för att en ut-

vidgad union skall fungera effektivt måste EU bli öppnare och modernare och bygga vidare på de nya, öppnare samarbetsformer som etablerats. Det är viktigt att EU präglas av kostnadseffektivitet och budgetrestriktivitet. Jämställdhetsperspektivet skall genomsyra alla politikområden. Konsumenternas intressen skall stå i fokus, inte minst vad gäller livsmedelssäkerhet. Samarbetet för att främja ett område för frihet, säkerhet och rättvisa skall fördjupas. EU:s migrationspolitik skall präglas av respekt för asylrätten, solidaritet och humanism.

EU spelar en viktig roll på det utrikes- och säkerhetspolitiska området och i relationerna med andra regioner. Sverige vill verka för en solidarisk och internationellt aktiv union – en union öppen för omvärlden, en union som står för grundläggande värderingar: demokrati, respekt för mänskliga rättigheter, frihandel, kulturell mångfald och miljöhänsyn. Särskild vikt kommer att läggas vid att EU:s bistånd effektiviseras. Sverige kommer att fortsätta arbetet med att utveckla EU:s förmåga när det gäller krishantering och konfliktförebyggande i nära samarbete med FN. Relationerna EU-Ryssland har avgörande betydelse.

1.9 Ett Sverige för alla

Sverige skall åter skall visa att en god ekonomisk utveckling under lång tid bäst förenas med rättvisa, jämställdhet och jämlika livsvillkor. Sverige skall kännetecknas av bra utbildning, jobb, inkomsttrygghet och vård på lika villkor för alla.

Sverige skall vara ett land där medborgarnas insyn, inflytande och aktiva deltagande i samhället värnas och utvecklas. De demokratiska grundvärderingarna och folkstyret stärks när människor känner att de kan påverka.

Sverige skall vara ett land som tar tillvara alla sina resurser. Alla skall få del av den goda utvecklingen. Hela Sverige skall leva.

Den fördelningspolitiska utmaningen

Den viktigaste fördelningspolitiska uppgiften är att minska klyftorna och antalet ekonomiskt marginaliserade. Den ekonomiska krisen under 1990-talets början lämnade många människor utan försörjning. Var tionde person i förvärvsaktiv ålder är i dag till mer än hälften beroende av

sociala transfereringar. Marginaliseringen ökar klyftorna och minskar möjligheten att trygga välfärden.

Den snabba samhällsutvecklingen skapar dessutom nya och svåra utmaningar för en politik för rättvisa. Globaliseringen ökar den internationella konkurrensen på alla områden. Det medför ökade krav på kunskaper och färdigheter. Låga löner och långvarig arbetslöshet hotar alltfler av de som har lägst utbildning. Den snabba teknologiska utvecklingen driver upp efterfrågan på personer med hög utbildning.

Risken för växande fördelningspolitiska problem ökar. Under senare delen av 1990-talet ökade lönespridningen något i takt med en allt högre ekonomisk aktivitet. Det är framför allt de med högst löner som drar ifrån. De med lägst löner har en betydligt svagare utveckling.

Ökade krav i arbetslivet för med sig stress och långtidssjukskrivning. Den ökade sjukfrånvaron innebär att trots en minskad arbetslöshet reduceras inte marginaliseringen nämnvärt. Risken finns för ett växande gap mellan de med hög utbildning som får allt högre inkomster i de snabbt växande delarna av näringslivet och de med låg utbildning som fastnar i låglönejobb eller i ekonomisk marginalisering.

En politik för tillväxt och rättvisa måste därför vara aktiv och långsiktig. Den måste lägga en större tyngd på åtgärder som bidrar till en jämnare fördelning av kunskaper och inkomstmöjligheter. Det innebär en politik som bidrar till en jämnare fördelning av arbetsinkomster och därmed ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Regeringens arbete för tillväxt och rättvisa lägger därför tyngdpunkten på aktiva och långsiktiga åtgärder. Det långsiktiga arbetet för att minska margineffekterna och ta bort fattigdomsfällor fortsätter. Förslaget om ytterligare sänkta skatter för låg- och medelinkomsttagare innebär tillsammans med införandet av maxtaxa i barnomsorgen sänkta margineffekter för ett stort antal människor.

Inom samtliga områden genomförs en politik syftande till lägre arbetslöshet och högre sysselsättning. Inom sysselsättningspolitiken införs en aktivitetsgaranti. Arbetslöshetsförsäkringen reformeras i syfte att stärka dess roll som omställningsförsäkring. Den högre utbildningen byggs ut. Skolan, vården och omsorgen prioriteras. Tillsammans utgör det en samlad politik för tillväxt och rättvisa.

Fördelningspolitisk analys

Förändringarna som föreslås införas i skatte- och bidragssystemet 2001 har en gynnsam fördelningsprofil (diagram 1.5 och 1.6). Det nya steget för att kompensera egenavgifterna samt höjt grundavdrag och höjd skiktgräns för statlig skatt, sänkt fastighetsskatt, höjd realisationsvinstskatt för boende, skattehöjningar på energi, höjda fribelopp för förmögenhetsskatt, högre barnbidrag samt bostadstillägg för pensionärer gynnar framför allt personer med låga inkomster och medelinkomsttagare.

Alla personer har delats in i 10 lika stora inkomstgrupper (decilgrupper) med hänsyn till inkomsterna. I inkomstgrupp 1 finns således de med lägst ekonomisk standard, i inkomstgrupp 2 de med näst lägst standard och i inkomstgrupp 10 personer med högst ekonomisk standard. Förslagen gynnar kvinnor lika mycket som män.

Diagram 1.5 Förändring för inkomstgrupper. Ändrad disponibel inkomst justerad för försörjningsbörda till följd ändrade skatte- och bidragsregler

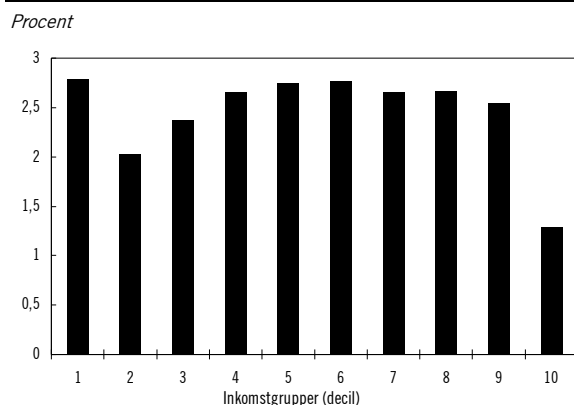
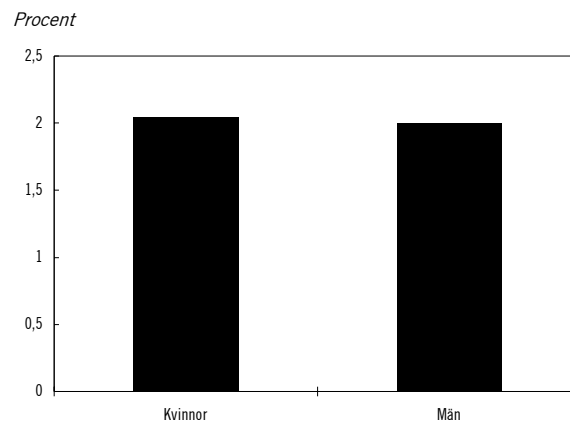

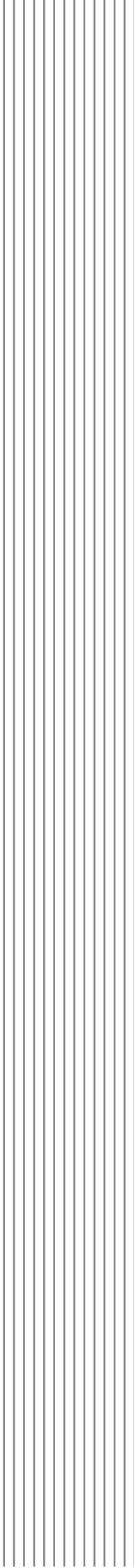
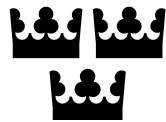
Diagram 1.6 Förändring för kvinnor och män

I den fördelningspolitiska redogörelsen i bilaga 4 redovisas tre delstudier som utvidgar fördelningsanalyserna. Det visas att skatter, transfereeringar och den offentliga konsumtionen betydligt utjämnar de ekonomiska resurserna. Samtidigt visas hur viktigt det är att politiken utjämnar inkomstmöjligheterna. I redogörelsen illustreras hur regeländringar kan påverka hushållens val av arbetstider, och därmed fördelningen av arbetsinkomster.

2

Förslag till
riksdagsbeslut

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

såvitt avser den ekonomiska politiken och förslag till statsbudget för budgetåret 2001

1. godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som regeringen förordar (kapitel 1),
2. fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 789 miljarder kronor 2001, 814 miljarder kronor 2002 och 844 miljarder kronor 2003 (avsnitt 4.1.1),
3. godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för åren 2001-2003 (avsnitt 4.1.2),
4. fastställer målet för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn för 2001 till 2,5 procent av bruttonationalprodukten (avsnitt 4.1.3),
5. bemyndigar regeringen att under budgetåret 2001 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning (avsnitt 4.4.3),
6. godkänner beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret för budgetåret 2001 samt beräkningen av överföringen av medel från AP-fonden för budgetåret 2001 (avsnitt 4.4.3, tabell 4.17),
7. godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2001 (avsnitt 5.4 samt bilaga 1),
8. beslutar om fördelning av utgifterna för budgetåret 2001 på utgiftsområden i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 7.1, tabell 7.2),
9. godkänner beräkningen av förändringar av anslagsbehållningar för budgetåret 2001 (avsnitt 7.1, tabell 7.2),
10. godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för budgetåren 2002 och 2003 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1, tabell 7.2),
11. bemyndigar regeringen att för budgetåret 2001 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 20 700 000 000 kronor (avsnitt 8.1),
12. bemyndigar regeringen att för budgetåret 2001 besluta om krediter för myndigheters räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 14 600 000 000 kronor (avsnitt 8.1),
13. bemyndigar regeringen att för budgetåret 2001 vad avser sjunde AP-fondstyrelsens verksamhet dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 22 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 90 000 000 kronor (avsnitt 8.1),
14. bemyndigar regeringen att under budgetåret 2001, med de begränsningar som följer av 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten, besluta att ett ramanslag, med undantag för anslag anvisade för förvaltningsändamål, får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget

inte hinner inväntas samt om överskridandet ryms inom utgiftstaket för staten (avsnitt 8.4),

såvitt avser tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000

15. bemyndigar regeringen att ikläda staten en ekonomisk förpliktelse angående vissa pensioner vid Spri i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 6.3.4),
16. godkänner att 1 350 000 000 kronor från inkomstiteln 1428 Energiskatt förs till Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning (avsnitt 6.3.7),
17. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård uppförda anslaget A2 *Miljöövervakning m.m.* (avsnitt 6.3.11),
18. bemyndigar regeringen att besluta om tidigareläggning av investeringar som ingår i de nationella och regionala infrastrukturplanerna, eller på annat sätt beslutats av riksdagen, under förutsättning att förskottering sker från kommuner eller enskilda i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 6.3.12),
19. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda ramanslaget C1 *Post- och telestyrelsen: Förvaltningskostnader för vissa myndighetsuppgifter* (avsnitt 6.3.12),
20. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner uppförda ramanslaget A2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommer och landsting* (avsnitt 6.3.13),
21. bemyndigar regeringen att med högst 4 300 000 000 kronor skriva ned den vid utgången av år 2000 i statens redovisning upptagna fordran som motsvarar underskottet i kommunkontosystemet (avsnitt 6.3.13),
22. på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med specifikation i tabell 2.1,

såvitt avser skattefrågor

22. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighets-skatt,

23. antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229),
24. antar regeringens förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483),
25. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,
26. antar regeringens förslag till lag om skatte-reduktion på förvärvsinkomster vid 2002 års taxering,
27. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
28. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:802) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension,
29. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,
30. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1999:265) om särskilt grundavdrag och deklarationsskyldighet för fysiska personer i vissa fall vid 2000-2003 års taxeringar,
31. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhets-skatt,
32. antar regeringens förslag till lag om underlag för förmögenhetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering,
33. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
34. antar regeringens förslag till lag om ändring i fordonsskattelagen (1988:327),
35. antar regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (1978:69) om försäljnings-skatt på motorfordon,
36. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel,
37. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.,
38. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna,
39. antar regeringens förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200).

Tabell 2.1 Specifikation av ändrade ramar för utgiftsområden samt ändrade och nya anslag för budgetåret 2000

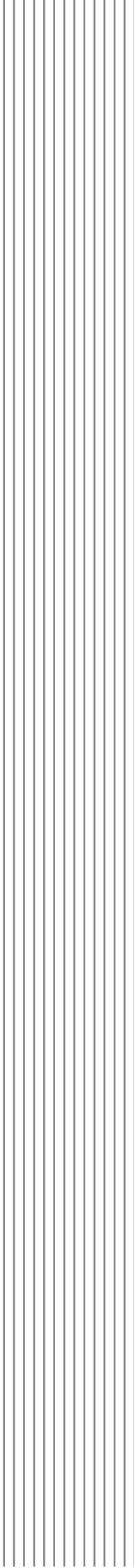
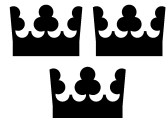
Tusental kronor

Utgifts- område	Anslags- nummer	Belopp enligt statsbudgeten 2000 + TB1 2000	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ ny anslagsnivå
1	Rikets styrelse	4 693 583	22 300	4 715 883
	C1 Regeringskansliet m.m., ramanslag	2 730 155	22 000	2 752 155
	D1 Justitiekanslern, ramanslag	12 651	300	12 951
4	Rättsväsendet	22 743 985	200	22 744 185
	A1 Polisorganisationen, ramanslag	11 607 301	20 000	11 627 301
	A2 Säkerhetspolisen, ramanslag	540 747	-30 000	510 747
	C1 Domstolsväsendet m.m., ramanslag	3 358 956	500	3 359 456
	D1 Kriminalvården, ramanslag	3 820 254	10 000	3 830 254
	F1 Brottsförebyggande rådet, ramanslag	50 005	11 000	61 005
	F8 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar, ramanslag	6 606	-5 300	1 306
	F9 Bidrag till brottsförebyggande arbete, ramanslag	7 600	-6 000	1 600
8	Invandrare och flyktingar	4 900 562	0	4 900 562
	A1 Statens invandrarverk, ramanslag	449 877	4 000	453 877
	A3 Migrationspolitiska åtgärder, ramanslag	321 589	-4 000	317 589
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	27 488 182	-500	27 487 682
	A3 Bidrag till hälso- och sjukvård, ramanslag	980 225	-500	979 725
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	93 970 469	2 300 000	96 270 469
	A1 Sjukpenning och rehabilitering m.m., ramanslag	33 002 036	2 300 000	35 302 036
13	Arbetsmarknad	30 573 000	3 300 000	33 873 000
	A1 Bidrag till arbetslöshetsersättning, ramanslag	29 696 000	3 300 000	32 996 000
16	Utbildning och universitetsforskning	32 534 575	-22 000	32 512 575
	B1 Uppsala universitet: Grundutbildning, ramanslag	802 766	-32 180	770 586
	B3 Lunds universitet: Grundutbildning, ramanslag	1 029 776	-52 391	977 385
	B5 Göteborgs universitet: Grundutbildning, ramanslag	984 972	-12 757	972 215
	B7 Stockholms universitet: Grundutbildning, ramanslag	685 183	-11 349	673 834
	B9 Umeå universitet: Grundutbildning, ramanslag	742 064	-11 221	730 843
	B11 Linköpings universitet: Grundutbildning, ramanslag	729 320	-23 564	705 756
	B13 Karolinska institutet: Grundutbildning, ramanslag	259 942	-24 156	235 786
	B15 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning, ramanslag	735 243	-22 701	712 542
	B17 Luleå tekniska universitet: Grundutbildning, ramanslag	398 973	-1 022	397 951
	B19 Karlstads universitet: Grundutbildning, ramanslag	314 527	-14 050	300 477
	B21 Växjö universitet: Grundutbildning, ramanslag	270 279	-18 895	251 384
	B23 Örebro universitet: Grundutbildning, ramanslag	323 509	-15 919	307 590
	B25 Mithögskolan: Grundutbildning, ramanslag	453 409	-10 449	442 960
	B27 Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Grundutbildning, ramanslag	161 113	-5 913	155 200
	B29 Malmö högskola: Grundutbildning, ramanslag	429 665	-2 361	427 304
	B31 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning, ramanslag	246 915	-2 084	244 831
	B35 Högskolan i Borås: Grundutbildning, ramanslag	192 351	-7 568	184 783
	B36 Högskolan Dalarna: Grundutbildning, ramanslag	229 635	-928	228 707
	B37 Högskolan på Gotland: Grundutbildning, ramanslag	69 957	-2 934	67 023
	B38 Högskolan i Gävle: Grundutbildning, ramanslag	220 567	-3 409	217 158

Utgifts- område	Anslags- nummer	Belopp enligt statsbudgeten 2000 + TB1 2000	Förändring av ram/ anslag	Ny ram/ ny anslagsnivå	
	B39	Högskolan i Halmstad: Grundutbildning, ramanslag	156 075	-2 033	154 042
	B40	Högskolan Kristianstad: Grundutbildning, ramanslag	171 620	-3 661	167 959
	B41	Högskolan i Skövde: Grundutbildning, ramanslag	158 076	-4 810	153 266
	B42	Högskolan i Trollhättan/Uddevalla: Grundutbildning, ramanslag	139 532	-2 471	137 061
	B47	Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning, ramanslag	305 055	-1 348	303 707
	B48	Mälardalens högskola: Grundutbildning, ramanslag	314 951	-5 334	309 617
	B52	Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m. ramanslag	1 544 146	198 344	1 742 490
	B53	Särskilda uppgifter inom universitet och högskolor m.m., ramanslag	391 293	53 664	444 957
	D12	Kungl. biblioteket, ramanslag	200 811	23 000	223 811
	E1	Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m.m., ramanslag	37 629	-1 500	36 129
17		Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 588 486	8 500	7 596 986
	H1	Centrala museer: Myndigheter, ramanslag	641 692	8 500	650 192
18		Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	15 093 068	-464 000	14 629 068
	A10	Bostadsbidrag, ramanslag	5 170 000	-470 000	4 700 000
	A13	Vissa investeringsbidrag, ramanslag nytt		6 000	6 000
22		Kommunikationer	25 519 347	150 000	25 669 347
	A2	Väghållning och statsbidrag, ramanslag	12 834 719	80 000	12 914 719
	A4	Banverket: Banhållning, ramanslag	6 279 322	70 000	6 349 322
	B3	Bidrag till sjöfarten, ramanslag	405 000	10 000	415 000
	D1	Ersättning till Statens järnvägar i samband med utdelning från AB Swedcarrier, ramanslag	33 000	-10 000	23 000
25		Allmänna bidrag till kommuner	97 666 700	619 233	98 285 933
	A3	Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting, obetecknat anslag	18 571 000	619 233	19 190 233
		Summa anslagsförändringar på tilläggsbudget		5 913 733	

3

Lagförslag

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Fastighetsskatten utgör för varje beskattningsår

a) 1,5 procent av: a) 1,2 procent av:

taxeringsvärdet avseende småhusenhet,

det omräknade bostadsbyggnadsvärdet och det omräknade tomtmarksvärdet avseende småhus på lantbruksenhet,

75 procent av marknadsvärdet avseende privatbostad i utlandet,

b) 1,5 procent av: b) 0,7 procent av:

taxeringsvärdet avseende hyreshusenhet till den del det avser värderingsenhet för bostäder, värderingsenhet för bostäder under uppförande, värderingsenhet avseende tomtmark som hör till dessa bostäder samt annan värderingsenhet avseende tomtmark som är obebyggd,

c) 1,0 procent av:

taxeringsvärdet avseende hyreshusenhet till den del det avser värderingsenhet för lokaler, värderingsenhet för lokaler under uppförande och värderingsenhet avseende tomtmark som hör till dessa lokaler,

d) 0,5 procent av:

taxeringsvärdet avseende industrienhet och elproduktionsenhet.

Innehåller byggnaden på en fastighet, som är belägen i Sverige, bostäder och har byggnaden beräknat värdeår som utgör året före det fastighetstaxeringsår som föregått inkomsttaxeringsåret, utgår dock ingen fastighetsskatt på bo-

¹ Senaste lydelse 1999:1254.

stadsdelen för det fastighetstaxeringsåret och de fyra följande kalenderåren och halv fastighetsskatt för de därpå följande fem kalenderåren enligt vad som närmare föreskrivs i femte stycket. Detsamma gäller färdigställd eller ombyggd sådan byggnad, för vilken värdeår inte har åsatts vid ny fastighetstaxering, men som skulle ha åsatts ett värdeår motsvarande året före det fastighetstaxeringsår som föregått inkomsttaxeringsåret, om ny fastighetstaxering då hade företagits.

För fastighet, som avses i 2 kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229), skall fastighetens andel av taxeringsvärdet på annan samfällighet än sådan som avses i 6 kap. 6 § första stycket nämnda lag inräknas i underlaget för fastighetsskatten om samfälligheten utgör en särskild taxeringsenhet.

Har byggnad, som är avsedd för användning under hela året, på grund av eldsvåda eller därmed jämförlig händelse inte kunnat utnyttjas under viss tid eller har i sådan byggnad för uthyrning avsedd lägenhet inte kunnat uthyras, får fastighetsskatten nedsättas med hänsyn till den omfattning, vari byggnaden inte kunnat användas eller uthyras. Har så varit fallet under endast kortare tid av beskattningsåret, skall någon nedsättning dock inte ske.

Om fastighetsskatt skall beräknas enligt olika grunder för skilda delar av fastigheten skall underlaget för beräkningen av fastighetsskatten för dessa delar utgöras av den del av värdet som belöper på respektive fastighetsdel. Den nedsättning av fastighetsskatten som föreskrivs i andra stycket skall såvitt avser småhusenhet beräknas på den del av taxeringsvärdet som belöper på värderingsenhet som avser småhuset med tillhörande tomtmark, om tomtmarken ingår i samma taxeringsenhet som småhuset. Detsamma gäller i tillämpliga delar småhus med tillhörande tomtmark på lantbruksenhet. För hyreshusenhet beräknas nedsättningen på den del av taxeringsvärdet som belöper på värderingsenhet som avser bostäder med tillhörande värderingsenhet tomtmark, om tomtmarken ingår i samma taxeringsenhet som hyreshuset.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången vid 2002 års taxering. Har beskattningsåret påbörjats före den 1 januari 2001 tillämpas äldre regler för den del av beskattningsåret som infaller före ikraftträdandet.

3.2 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 5 §, 12 kap. 5, 27 och 29 §§, 16 kap. 27 §, 45 kap. 33 §, 46 kap. 18 §, 63 kap. 2-4 §§ samt 65 kap. 5 och 10 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §

Fysiska personers skatt på förvärvsinkomster skall beräknas på den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Denna skall beräknas på följande sätt.

Summan av överskott i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet minskas med allmänna avdrag. Det återstående beloppet avrundas nedåt till helt hundratal kronor och är den taxerade förvärvsinkomsten.

Från den taxerade förvärvsinkomsten dras 75 procent av sådana avgifter enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift som avser beskattningsåret, avrundat uppåt till helt hundratal kronor, samt grundavdrag eller särskilt grundavdrag och sjöinkomstavdrag. Avdragen skall göras i nu nämnd ordning. Det återstående beloppet är den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

Från den taxerade förvärvsinkomsten dras 50 procent av sådana avgifter enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift som avser beskattningsåret, avrundat uppåt till helt hundratal kronor, samt grundavdrag eller särskilt grundavdrag och sjöinkomstavdrag. Avdragen skall göras i nu nämnd ordning. Det återstående beloppet är den beskattningsbara förvärvsinkomsten.

12 kap.

5 §

Utgifter för tjänsteresor med egen bil skall dras av med 1 krona och 50 öre för varje kilometer.

Om en skattskyldig använder sin förmånsbil för tjänsteresor och betalar samtliga utgifter för drivmedel som är förenade med resorna, skall utgifter för dieselolja dras av med 50 öre för varje kilometer och utgifter för annat drivmedel med 80 öre för varje kilometer.

Utgifter för tjänsteresor med egen bil skall dras av med 1 krona och 60 öre för varje kilometer.

Om en skattskyldig använder sin förmånsbil för tjänsteresor och betalar samtliga utgifter för drivmedel som är förenade med resorna, skall utgifter för dieselolja dras av med 60 öre för varje kilometer och utgifter för annat drivmedel med 90 öre för varje kilometer.

27 §

Utgifter för arbetsresor med egen bil skall dras av om avståndet mellan bostaden och arbetsplatsen är minst fem kilometer och det klart framgår att den skattskyldige genom att använda egen bil i stället för allmänna transportmedel regelmässigt gör en tidsvinst på sammanlagt minst två timmar.

Utgifter för arbetsresor med egen bil skall också dras av om bilen används i tjänsten minst 160 dagar under året. Om den används i tjänsten minst 60 dagar under året, skall utgifterna dras av för alla de dagar som bilen använts i tjänsten. Att bilen används i tjänsten beaktas dock bara om körsträckan är minst 300 mil per år.

Avdrag skall göras med 1 krona och 50 öre för varje kilometer.

Utgifter för väg-, bro- och färjeavgifter skall också dras av.

Avdrag skall göras med 1 krona och 60 öre för varje kilometer.

29 §

För skattskyldiga som gör arbetsresor med sin förmånsbil skall utgifter för arbetsresor dras av enligt bestämmelserna i 26-28 §§. I stället för vad som sägs i 27 § tredje stycket skall utgifter för dieselolja dras av med 50 öre för varje kilometer och utgifter för annat drivmedel med 80 öre för varje kilometer. Detta gäller också den som gör resorna med en förmånsbil som en närstående till honom eller hans sambo men inte han själv är skattskyldig för.

För skattskyldiga som gör arbetsresor med sin förmånsbil skall utgifter för arbetsresor dras av enligt bestämmelserna i 26-28 §§. I stället för vad som sägs i 27 § tredje stycket skall utgifter för dieselolja dras av med 60 öre för varje kilometer och utgifter för annat drivmedel med 90 öre för varje kilometer. Detta gäller också den som gör resorna med en förmånsbil som en närstående till honom eller hans sambo men inte han själv är skattskyldig för.

16 kap.

27 §

Utgifter för resor som en näringsidkare gör med egen bil i näringsverksamheten skall dras av med 1 krona och 50 öre för varje kilometer. Detta gäller dock inte om bilen är en tillgång i näringsverksamheten.

Om en sådan delägare i ett svenskt handelsbolag som skall uttagsbeskattas för bilförmån från bolaget använder bilen för resor i näringsverksamheten och betalar samtliga utgifter för drivmedel som är förenade med resorna, skall utgifter för dieselolja dras av med 50 öre för varje kilometer och utgifter för annat drivmedel med 80 öre för varje kilometer.

Utgifter för resor som en näringsidkare gör med egen bil i näringsverksamheten skall dras av med 1 krona och 60 öre för varje kilometer. Detta gäller dock inte om bilen är en tillgång i näringsverksamheten.

Om en sådan delägare i ett svenskt handelsbolag som skall uttagsbeskattas för bilförmån från bolaget använder bilen för resor i näringsverksamheten och betalar samtliga utgifter för drivmedel som är förenade med resorna, skall utgifter för dieselolja dras av med 60 öre för varje kilometer och utgifter för annat drivmedel med 90 öre för varje kilometer.

45 kap.

33 §

I inkomstslaget kapital skall 50 procent av kapitalvinsten på en privatbostadsfastighet och 90 procent av kapitalvinsten på en näringsfastighet tas upp.

Uppkommer det en kapitalförlust, skall i det förra fallet 50 procent av förlusten och i det senare fallet 63 procent av förlusten dras av.

I inkomstslaget kapital skall två tredjedelar av kapitalvinsten på en privatbostadsfastighet och 90 procent av kapitalvinsten på en näringsfastighet tas upp.

46 kap.

18 §

I inkomstslaget kapital skall 50 procent av kapitalvinsten på en pri-

I inkomstslaget kapital skall två tredjedelar av kapitalvinsten på en

vatbostadsrätt och 90 procent av kapitalvinsten på en näringsbostadsrätt tas upp.

Uppkommer det en kapitalförlust, skall i det förra fallet 50 procent av förlusten och i det senare fallet 63 procent av förlusten dras av.

privatbostadsrätt och 90 procent av kapitalvinsten på en näringsbostadsrätt tas upp.

63 kap.

2 §

Fysiska personer som är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret och haft förvärvsinkomst har rätt till grundavdrag beräknat enligt 3-5 §§ eller särskilt grundavdrag beräknat enligt 6-10 §§. Bestämmelserna om särskilt grundavdrag tillämpas bara om de leder till ett högre avdrag.

Dödsbon har inte rätt till avdrag för senare år än det år då dödsfallet inträffade.

Avdraget skall avrundas *nedåt* till helt hundratal kronor.

Avdraget skall avrundas till *närmaste* hundratal kronor.

Nuvarande lydelse

3 §

För dem som är obegränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret uppgår grundavdraget till följande belopp.

Taxerad förvärvsinkomst

Grundavdrag

överstiger inte 1,86 prisbasbelopp

0,24 prisbasbelopp

överstiger 1,86 men inte 2,89 prisbasbelopp

0,24 prisbasbelopp ökat med 25 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 1,86 prisbasbelopp

överstiger 2,89 men inte 3,04 prisbasbelopp

0,4975 prisbasbelopp

överstiger 3,04 men inte 5,615 prisbasbelopp

0,4975 prisbasbelopp minskat med 10 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 3,04 prisbasbelopp

överstiger 5,615 prisbasbelopp

0,24 prisbasbelopp

Föreslagen lydelse

3 §

För dem som är obegränsat skattskyldiga under hela beskattningsåret uppgår grundavdraget till följande belopp.

Taxerad förvärvsinkomstGrundavdrag

överstiger inte 1,86 prisbasbelopp

0,27 prisbasbelopp

överstiger 1,86 men inte 2,89 prisbasbelopp

0,27 prisbasbelopp ökat med 25 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 1,86 prisbasbelopp

överstiger 2,89 men inte 3,04 prisbasbelopp

0,5275 prisbasbelopp

överstiger 3,04 men inte 5,615 prisbasbelopp

0,5275 prisbasbelopp minskat med 10 procent av det belopp med vilket den taxerade förvärvsinkomsten överstiger 3,04 prisbasbelopp

överstiger 5,615 prisbasbelopp

0,27 prisbasbelopp

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

4 §

För dem som är obegränsat skattskyldiga bara under en del av beskattningsåret är grundavdraget en tolfedel av 0,24 prisbasbelopp för varje kalendermånad eller del av kalendermånad som de är obegränsat skattskyldiga.

För dem som är obegränsat skattskyldiga bara under en del av beskattningsåret är grundavdraget en tolfedel av 0,27 prisbasbelopp för varje kalendermånad eller del av kalendermånad som de är obegränsat skattskyldiga.

65 kap.

5 §

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster

– 200 kronor,

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 232 600 kronor vid 2001 års taxering och en övre skiktgräns på 374 000 kronor vid 2001 års taxering.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 252 000 kronor vid 2002 års taxering och en övre skiktgräns på 390 400 kronor vid 2002 års taxering.

Vid de därpå följande taxeringarna uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående taxeringsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni andra året före taxeringsåret och prisläget i juni tredje året före taxeringsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

10 §

Skattereduktion skall göras med 25 procent av allmän pensionsavgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift som avser beskattningsåret. Skattereduktionen skall avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Skattereduktion skall göras med 50 procent av allmän pensionsavgift enligt lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift som avser beskattningsåret. Skattereduktionen skall avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

3.3 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 3 § skattebetalningslagen (1997:483) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

3 §²

De allmänna skattetabellerna skall ange skatteavdraget på olika inkomstbe-
lopp, beräknade för en månad eller kortare tid, och grundas på att

1. inkomsten är oförändrad under inkomståret,
2. arbetstagaren endast kommer att taxeras för den inkomst som anges i ta-
bellen,

3. arbetstagaren inte skall betala någon annan skatt eller avgift än kommunal
inkomstskatt, statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster, begravningsavgift
enligt begravningslagen (1990:1144), avgift enligt lagen (1994:1744) om all-
män pensionsavgift och avgift som avses i lagen (1999:291) om avgift till re-
gistrerat trossamfund,

4. arbetstagaren vid inkomsttaxe-
ringen inte medges något annat av-
drag än avdrag för 75 % av avgift en-
ligt lagen om allmän pensionsavgift
och grundavdrag, och att

5. arbetstagaren medges skattere-
duktion för allmän pensionsavgift
enligt 11 kap. 11 §.

4. arbetstagaren vid inkomsttaxe-
ringen inte medges något annat av-
drag än avdrag för 50 % av avgift en-
ligt lagen om allmän pensionsavgift
och grundavdrag, och att

5. arbetstagaren medges skattere-
duktion för allmän pensionsavgift
enligt 65 kap. 10 § inkomstskattelagen
(1999:1299).

Skattetabellerna skall ange skatteavdraget med utgångspunkt från att kom-
munal inkomstskatt, begravningsavgift enligt begravningslagen och avgift som
avses i lagen om avgift till registrerat trossamfund beräknas efter en samman-
lagd skatte- och avgiftssats i hela krontal.

Av tabellerna skall också framgå skatteavdraget för den som inte är skyldig
att betala allmän pensionsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången i frå-
ga om preliminär skatt för inkomståret 2001.

² Senaste lydelse 1999:962.

3.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

<p>Allmän löneavgift tas ut med 3,09 procent av underlaget och tillfaller staten.</p>	<p>3 §³</p>	<p>Allmän löneavgift tas ut med 2,69 procent av underlaget och tillfaller staten.</p>
---	------------------------	---

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.
 2. De nya bestämmelserna tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalas ut från och med den 1 januari 2001.
 3. De nya bestämmelserna tillämpas också på inkomst enligt 2 § som upp-
bärs från och med den 1 januari 2001. Omfattar beskattningsåret tid såväl före
som efter utgången av år 2000 skall, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så
stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter utgången
av år 2000 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som
infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

³ Senaste lydelse 1999:966.

3.5 Förslag till lag om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2002 års taxering

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Skattskyldig fysisk person, som varit obegränsat skattskyldig under hela beskattningsåret, har vid 2002 års taxering rätt till skattereduktion enligt 2 § på skattepliktiga förvärvsinkomster som utgör sådan inkomst av anställning eller sådan inkomst av annat förvärvsarbete som avses i 2 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

Vid beräkning av inkomst av anställning skall avdrag göras för kostnader som arbetstagaren har haft i arbetet i den utsträckning kostnaderna, minskade med erhållen kostnadsersättning, överstiger 1 000 kronor.

Vid beräkning av inkomst som avses i första stycket skall inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete var för sig avrundas till närmast lägre hundratal kronor.

2 § Skattereduktionen uppgår till 1 320 kronor när förvärvsinkomsten enligt 1 § uppgår till högst 135 000 kronor. Om inkomsten överstiger 135 000 kronor minskas skattereduktionen med 1,2 procent av den överskjutande inkomsten. Skattereduktionen får inte överstiga ett belopp motsvarande vare sig förvärvsinkomsten enligt 1 § multiplicerad med den kommunala skattesatsen eller den debiterade kommunala inkomstskatten.

3 § Skattskyldig fysisk person, som varit obegränsat skattskyldig endast under en del av beskattningsåret, har rätt till skattereduktion med en tolfedel av den skattereduktion som skulle ha tillgodoförts honom om han varit obegränsat skattskyldig under hela beskattningsåret, för varje kalendermånad eller del därav under vilken han varit obegränsat skattskyldig. I övrigt tillämpas 1 och 2 §§.

Avlider den skattskyldige under beskattningsåret skall bestämmelserna i 4 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229) om dödsbon tillämpas på motsvarande sätt vid beräkning av skattereduktion.

4 § Skattereduktion enligt denna lag räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt samt mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt.

Skattereduktion enligt denna lag tillgodoräknas den skattskyldige före annan skattereduktion.

5 § Skattetabellerna skall, förutom vad som framgår av 8 kap. skattebetalningslagen (1997:483), grundas på att den skattskyldige har rätt till skattereduktion enligt denna lag.

6 § Vid beräkning av F-skatt enligt 6 kap. skattebetalningslagen (1997:483) skall om möjligt hänsyn tas till skattereduktion enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

3.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1994:1744)⁴ om allmän pensionsavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Avgift skall inte betalas av den som har sådana inkomster som avses i 3 §, om inkomsterna understiger 24 procent av det för året gällande prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Föreslagen lydelse

4 §⁵

Avgift skall inte betalas av den som har sådana inkomster som avses i 3 §, om inkomsterna understiger 27 procent av det för året gällande prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången vid 2002 års taxering.

⁴ Senaste lydelse av lagens rubrik 1997:936.

⁵ Senaste lydelse 1998:680.

3.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:802) om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension i dess lydelse enligt lagen (1999:802) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

För varje år som en person har varit försäkrad och har haft inkomster här i landet som är pensionsgrundande, skall hans eller hennes pensionsgrundande inkomst fastställas. Detta gäller dock endast om summan av de inkomster som är pensionsgrundande uppgått till minst 24 procent av det för intjänandeåret gällande prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Fastställande enligt första stycket skall inte göras för år före det år då den försäkrade fyllt 16 år. För det år då den försäkrade har avlidit skall pensionsgrundande inkomst inte fastställas i annat fall än om överföring av pensionsrätt för premiepension till den avlidnes make skall göras för det året. För den som är född år 1937 eller tidigare skall pensionsgrundande inkomst inte heller fastställas för år efter det då den försäkrade har fyllt 64 år eller för tidigare år under vilket han eller hon hela året har uppburit hel ålderspension enligt denna lag eller enligt lagen om allmän försäkring.

För varje år som en person har varit försäkrad och har haft inkomster här i landet som är pensionsgrundande, skall hans eller hennes pensionsgrundande inkomst fastställas. Detta gäller dock endast om summan av de inkomster som är pensionsgrundande uppgått till minst 27 procent av det för intjänandeåret gällande prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

3.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Avgift beräknas inte på ersättning enligt 2 § om ersättningen tillsammans med annan inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete understiger 24 procent av det för året gällande prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

3 §

Avgift beräknas inte på ersättning enligt 2 § om ersättningen tillsammans med annan inkomst av anställning och inkomst av annat förvärvsarbete understiger 27 procent av det för året gällande prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången på ersättningar som beräknas för år 2001.

3.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:265) om särskilt grundavdrag och deklarationsskyldighet för fysiska personer i vissa fall vid 2000–2003 års taxeringar

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1999:265)⁶ om särskilt grundavdrag och deklarationsskyldighet för fysiska personer i vissa fall vid 2000–2003 års taxeringar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Skyldighet att lämna självdeklaration till ledning för 2001–2003 års taxeringar gäller endast om den uppburna pensionen överstiger följande belopp:

a) för gift skattskyldig: 135,4 procent av prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring och

b) för annan skattskyldig: 152,9 procent av prisbasbeloppet.

a) för gift skattskyldig: 138,1 procent av prisbasbeloppet enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring och

b) för annan skattskyldig: 155,9 procent av prisbasbeloppet.

Beloppet i första stycket b) gäller också för gift skattskyldig som under någon del av året har fått folkpension som ogift.

Vid bedömningen av deklarationsskyldigheten enligt denna paragraf räknas barnpension och vårdbidrag inte som folkpension.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången vid 2002 års taxering.

⁶ Lagens rubrik enligt prop. 1999/2000:138.

⁷ Lydelse enligt prop. 1999/2000:138.

3.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §⁸

Marknadsnoterad delägarrätt med undantag för andel i sådan värdepappersfond som avses i 48 kap. 22 § *andra stycket* inkomstskattelagen (1999:1229) tas upp till 80 procent av det vid beskattningsårets utgång senast noterade värdet om inte annat följer av 13 §. Marknadsnoterad fordringsrätt, andel i sådan värdepappersfond som avses i 48 kap. 22 § *andra stycket* samt marknadsnoterad tillgång som avses i 52 kap. nämnda lag, tas upp till det vid beskattningsårets utgång senast noterade värdet. Om det noterade värdet inte omfattar upplupen avkastning skall värdet ökas med sådan avkastning.

Marknadsnoterad delägarrätt med undantag för andel i sådan värdepappersfond som avses i 48 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229) tas upp till 80 procent av det vid beskattningsårets utgång senast noterade värdet om inte annat följer av 13 §. Marknadsnoterad fordringsrätt, andel i sådan värdepappersfond som avses i 48 kap. 21 § samt marknadsnoterad tillgång som avses i 52 kap. nämnda lag, tas upp till det vid beskattningsårets utgång senast noterade värdet. Om det noterade värdet inte omfattar upplupen avkastning skall värdet ökas med sådan avkastning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001 och tillämpas första gången vid 2002 års taxering.

⁸ Senaste lydelse 1999:1298.

3.11 Förslag till lag om underlag för förmögenhetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering

Härigenom föreskrivs följande.

Vid beräkning av skattepliktig förmögenhet vid 2001 års taxering enligt lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt gäller följande. Vid värdering av sådan del av fastighet som avses i 3 § första stycket b lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt skall, i stället för taxeringsvärdet vid beskattningsårets utgång, taxeringsvärdet vid närmast föregående beskattningsårs utgång tas upp om det är lägre.

Denna lag träder i kraft den 30 december 2000.

3.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi dels att 2 kap. 1 och 10 §§, 7 kap. 4 §, 8 kap. 3 a §, 9 kap. 2 och 5 §§ samt 11 kap. 3 § skall ha följande lydelse,

dels att punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1997:479) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

2 kap.

1 §⁹

Nuvarande lydelse

Energiskatt och koldioxidskatt skall, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 00 26, 2710 00 27, 2710 00 29 eller 2710 00 32	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1	3 kr 61 öre per liter	86 öre per liter	4 kr 47 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 64 öre per liter	86 öre per liter	4 kr 50 öre per liter
2. 2710 00 26, 2710 00 34 eller 2710 00 36	Annan bensin än som avses under 1	4 kr 27 öre per liter	86 öre per liter	5 kr 13 öre per liter
3. 2710 00 51, 2710 00 55, 2710 00 69 eller 2710 00 74 – 2710 00 78	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märkämmen eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	743 kr per m ³	1 058 kr per m ³	1 801 kr per m ³
	b) inte har försetts med märkämmen och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	1 864 kr per m ³	1 058 kr per m ³	2 922 kr per m ³
	miljöklass 2	2 090 kr per m ³	1 058 kr per m ³	3 148 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 388 kr per m ³	1 058 kr per m ³	3 446 kr per m ³

⁹ Senaste lydelse 1999:1324.

4. ur 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol	145 kr per 1 000 kg	1 112 kr per 1 000 kg	1 257 kr per 1 000 kg
5. ur 2711 29 00	Metan	241 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	1 033 kr per 1 000 m ³
6. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas	241 kr per 1 000 m ³	792 kr per 1 000 m ³	1 033 kr per 1 000 m ³
7. 2701, 2702 eller 2704	Kolbränslen	316 kr per 1 000 kg	920 kr per 1 000 kg	1 236 kr per 1 000 kg
8. 2713 11 00– 2713 12 00	Petroleumkoks	316 kr per 1 000 kg	920 kr per 1 000 kg	1 236 kr per 1 000 kg

Föreslagen lydelse

Energiskatt och koldioxidskatt skall, om inte annat följer av andra stycket, betalas för följande bränslen med angivna belopp:

KN-nr	Slag av bränsle	Skattebelopp		
		Energiskatt	Koldioxidskatt	Summa skatt
1. 2710 00 26, 2710 00 27, 2710 00 29 eller 2710 00 32	Bensin som uppfyller krav för			
	a) miljöklass 1	3 kr 26 öre per liter	1 kr 24 öre per liter	4 kr 50 öre per liter
	b) miljöklass 2	3 kr 29 öre per liter	1 kr 24 öre per liter	4 kr 53 öre per liter
2. 2710 00 26, 2710 00 34 eller 2710 00 36	Annan bensin än som avses under 1	3 kr 92 öre per liter	1 kr 24 öre per liter	5 kr 16 öre per liter
3. 2710 00 51, 2710 00 55, 2710 00 69 eller 2710 00 74 – 2710 00 78	Eldningsolja, dieselbrännolja, fotogen, m.m. som			
	a) har försetts med märkämnerna eller ger mindre än 85 volymprocent destillat vid 350°C,	688 kr per m ³	1 527 kr per m ³	2 215 kr per m ³
	b) inte har försetts med märkämnerna och ger minst 85 volymprocent destillat vid 350°C, tillhörig			
	miljöklass 1	1 512 kr per m ³	1 527 kr per m ³	3 039 kr per m ³
	miljöklass 2	1 739 kr per m ³	1 527 kr per m ³	3 266 kr per m ³
	miljöklass 3 eller inte tillhör någon miljöklass	2 039 kr per m ³	1 527 kr per m ³	3 566 kr per m ³
4. ur 2711 12 11– 2711 19 00	Gasol	134 kr per 1 000 kg	1 606 kr per 1 000 kg	1 740 kr per 1 000 kg

5. ur 2711 29 00	Metan	223 kr per 1 000 m ³	1 144 kr per 1 000 m ³	1 367 kr per 1 000 m ³
6. 2711 11 00, 2711 21 00	Naturgas	223 kr per 1 000 m ³	1 144 kr per 1 000 m ³	1 367 kr per 1 000 m ³
7. 2701, 2702 eller 2704	Kolbränslen	293 kr per 1 000 kg	1 329 kr per 1 000 kg	1 622 kr per 1 000 kg
8. 2713 11 00– 2713 12 00	Petroleumkoks	293 kr per 1 000 kg	1 329 kr per 1 000 kg	1 622 kr per 1 000 kg

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

I fall som avses i 4 kap. 1 § första stycket 7 och andra stycket samt 12 § första stycket 4 och andra stycket tas skatt ut med ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de skattebelopp som gäller för bränslets olika användnings-sätt.

För kalenderåret 2001 och efter-följande kalenderår skall de i första stycket angivna skattebeloppen räk-nas om enligt 10 §.

För kalenderåret 2002 och efter-följande kalenderår skall de i första stycket angivna skattebeloppen räk-nas om enligt 10 §.

10 §¹⁰

För år 2001 och efterföljande ka-lenderår skall energiskatt och koldi-oxidskatt betalas med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebeloppen mul-tiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger för-hållandet mellan det allmänna prislä-get i *oktober* månad året närmast före det år beräkningen avser och prislä-get i *oktober 1999*.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skatte-belopp som enligt denna lag skall tas ut för påföljande kalenderår. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

För *kalenderåret 2002* och efter-följande kalenderår skall energiskatt och koldioxidskatt betalas med be-lopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i 1 § angivna skattebe-loppen multiplicerade med det jäm-förelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det all-männa prisläget i *juni* månad året närmast före det år beräkningen av-ser och prisläget i *juni 2000*.

**7 kap.
4 §¹¹**

Avdrag får, i den mån avdrag inte har gjorts enligt 1–3 §§, göras även för energiskatten samt för *hälften* av koldioxidskatten på bränsle, dock inte bensin, råttolja eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, som förbrukats för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industri-

Avdrag får, i den mån avdrag inte har gjorts enligt 1–3 §§, göras även för energiskatten samt för *65 procent* av koldioxidskatten på bränsle, dock inte bensin, råttolja eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, som förbrukats för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid tillverkningsprocessen i industri-

¹⁰ Senaste lydelse 1999:1063.

¹¹ Senaste lydelse 2000:484.

ell verksamhet eller i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas även på råttolja, dock att avdrag får göras för energiskatt med ett belopp som motsvarar den energiskatt och *hälften* av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Avdrag enligt första eller andra stycket får göras även för skatt på bränsle som sålts för förbrukning för växthusuppvärmning vid yrkesmässig växthusodling.

Bestämmelserna i första stycket gäller även sådan oljeprodukt som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b och som förbrukats vid tillverkningsprocessen i gruvindustriell verksamhet för drift av andra motordrivna fordon än personbilar, lastbilar och bussar.

Har bränsle sålts för förbrukning till någon som meddelats ett beslut om preliminär skattesats enligt 9 kap. 9 b § får avdrag enligt tredje stycket göras enligt den lägre koldioxidskattesats eller, beträffande råttolja, energiskattesats som följer av beslutet.

8 kap. 3 a §¹²

Annan än den som är registrerad som skattskyldig får köpa bränsle, dock inte bensin, råttolja eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, utan energiskatt och *hälften av den koldioxidskatt* som följer av 2 kap. 1 § första stycket mot att han till leverantören lämnar en försäkran om att bränslet skall användas för sådant ändamål som avses i 7 kap. 4 § tredje stycket.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas även på råttolja, dock att detta bränsle får köpas med energiskatten nedsatt till ett belopp som motsvarar *hälften* av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Har beslut om preliminär skattesats meddelats enligt 9 kap. 9 b § får köp enligt första eller andra stycket ske till den lägre koldioxidskattesats eller, beträffande råttolja, energiskattesats som följer av beslutet. I sådana fall skall beslutet om preliminär skattesats gälla som försäkran.

ell verksamhet eller i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas även på råttolja, dock att avdrag får göras för energiskatt med ett belopp som motsvarar den energiskatt och *65 procent* av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Annan än den som är registrerad som skattskyldig får köpa bränsle, dock inte bensin, råttolja eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, utan energiskatt och *med koldioxidskatten nedsatt till 35 procent av det belopp* som följer av 2 kap. 1 § första stycket mot att han till leverantören lämnar en försäkran om att bränslet skall användas för sådant ändamål som avses i 7 kap. 4 § tredje stycket.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas även på råttolja, dock att detta bränsle får köpas med energiskatten nedsatt till ett belopp som motsvarar *35 procent* av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

¹² Senaste lydelse 1998:1699.

9 kap.**2 §¹³**

Om någon som inte är skattskyldig har förbrukat bränsle, dock inte bensen, råttolja eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, för annat ändamål än drift av motor-drivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i annan yrkesmässig jordbruksverksamhet än växthusuppvärmning vid växthusodling eller i yrkesmässig skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, medger beskattningsmyndigheten efter ansökan återbetalning av energiskatten och *hälften* av koldioxidskatten på bränslet.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas även på råttolja, dock att återbetalning medges av energiskatt till ett belopp som motsvarar den energiskatt och *hälften* av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Har beslut om preliminär skattesats meddelats enligt 9 kap. 9 b § får återbetalning enligt första eller andra stycket medges enligt den lägre koldioxidskattesats eller, beträffande råttolja, energiskattesats som följer av beslutet.

5 §¹⁴

Om värme har levererats för tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, medger beskattningsmyndigheten efter ansökan av den som framställt värmen återbetalning av

1. energiskatten på elektrisk kraft, och
2. energiskatten och *hälften* av koldioxidskatten på bränsle, dock inte bensen, råttolja eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, som förbrukats vid framställning av värmen.

Bestämmelserna i första stycket 2 tillämpas även på råttolja, dock att

Om någon som inte är skattskyldig har förbrukat bränsle, dock inte bensen, råttolja eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, för annat ändamål än drift av motor-drivna fordon vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet, i annan yrkesmässig jordbruksverksamhet än växthusuppvärmning vid växthusodling eller i yrkesmässig skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, medger beskattningsmyndigheten efter ansökan återbetalning av energiskatten och *65 procent* av koldioxidskatten på bränslet.

Bestämmelserna i första stycket tillämpas även på råttolja, dock att återbetalning medges av energiskatt till ett belopp som motsvarar den energiskatt och *65 procent* av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Om värme har levererats för tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet, medger beskattningsmyndigheten efter ansökan av den som framställt värmen återbetalning av

1. energiskatten på elektrisk kraft, och
2. energiskatten och *65 procent* av koldioxidskatten på bränsle, dock inte bensen, råttolja eller bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 b, som förbrukats vid framställning av värmen.

Bestämmelserna i första stycket 2 tillämpas även på råttolja, dock att

¹³ Senaste lydelse 2000:484.

¹⁴ Senaste lydelse 2000:484.

återbetalning av energiskatt medges till ett belopp som motsvarar den energiskatt och *hälften* av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

återbetalning av energiskatt medges till ett belopp som motsvarar den energiskatt och *65 procent* av den koldioxidskatt som tas ut på bränsle som avses i 2 kap. 1 § första stycket 3 a.

Har beslut om preliminär skattesats meddelats enligt 9 kap. 9 b § medges återbetalning enligt den lägre koldioxidskattesats eller, beträffande råttalolja, energiskattesats som följer av beslutet.

11 kap.

3 §¹⁵

Energiskatten utgör

1. 0 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller vid yrkesmässig växthusodling,

2. 10,6 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §,

3. 13,9 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §, och

4. 16,2 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

2. 12,5 öre per kilowattimme för annan elektrisk kraft än som avses under 1 och som förbrukas i kommuner som anges i 4 §,

3. 15,8 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §, och

4. 18,1 öre per kilowattimme för elektrisk kraft som förbrukas i övriga fall.

För elektrisk kraft som under tiden den 1 november–den 31 mars förbrukas i elektriska pannor som ingår i en elpanneanläggning vars installerade effekt överstiger 2 megawatt, utgör dock energiskatten

1. 12,9 öre per kilowattimme vid förbrukning i kommuner som anges i 4 § för annat ändamål än industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller yrkesmässig växthusodling, och

2. 16,2 öre per kilowattimme vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §.

För kalenderåret 2001 och efterföljande kalenderår skall de i första och andra styckena angivna skattebeloppen räknas om på det sätt som i fråga om skatt på bränslen anges i 2 kap. 10 §. Belopp som anges i tiondels ören skall dock avrundas till hela tiondels ören.

1. 14,8 öre per kilowattimme vid förbrukning i kommuner som anges i 4 § för annat ändamål än industriell verksamhet i tillverkningsprocessen eller yrkesmässig växthusodling, och

2. 18,1 öre per kilowattimme vid förbrukning för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning i andra kommuner än de som anges i 4 §.

För kalenderåret 2002 och efterföljande kalenderår skall de i första och andra styckena angivna skattebeloppen räknas om på det sätt som i fråga om skatt på bränslen anges i 2 kap. 10 §. Belopp som anges i tiondels ören skall dock avrundas till hela tiondels ören.

Övergångsbestämmelserna

¹⁵ Senaste lydelse 1999:1063.

2.¹⁶

För tid fram till den 1 januari 2001 medger beskattningsmyndigheten efter ansökan, utöver vad som framgår av den nya lydelsen av 9 kap. 9 §, att vid industriell framställning av produkter av andra mineraliska ämnen än metaller koldioxidskatten på annat bränsle än sådant som beskattas som mineraloljeprodukt och som förbrukats för annat ändamål än drift av motordrivna fordon tas ut med sådant belopp att skatten för den som bedriver framställningen inte överstiger 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde.

Ansökan om nedsättning enligt första stycket skall omfatta en period om ett kalenderår och skall lämnas in till beskattningsmyndigheten senast inom ett år efter kalenderårets utgång.

Bestämmelserna i 9 kap. 9 a och b §§ lagen (1994:1776) om skatt på energi tillämpas även på sådan nedsättning som avses i första stycket.

För tid fram till den 1 januari 2003 medger beskattningsmyndigheten efter ansökan, utöver vad som framgår av den nya lydelsen av 9 kap. 9 §, att vid industriell framställning av produkter av andra mineraliska ämnen än metaller koldioxidskatten på annat bränsle än sådant som beskattas som mineraloljeprodukt och som förbrukats för annat ändamål än drift av motordrivna fordon tas ut med sådant belopp att skatten för den som bedriver framställningen inte överstiger 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹⁶ Senaste lydelse 1999:1323.

3.13 Förslag till lag om ändring i fordonsskattelagen (1988:327)

Härigenom föreskrivs att punkten B i bilaga 1 till fordonsskattelagen (1988:327) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bilaga 1 till fordonsskattelagen (1988:327)¹⁷

Fordonsskatt

Fordonsslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratals kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
<hr/>				
B	Personbilar			
1	Personbil som inte kan drivas med dieselloja	0– 901–	900 585 734	0 0 149
2	Personbil som kan drivas med dieselloja			
	2.1 som enligt bilregistret har årsmodellbeteckning 1993 eller äldre	0– 901–	900 1 172 1 468	0 0 297
	2.2 annan personbil	0– 901–	900 2 245 2 814	0 0 569
C	Bussar			

¹⁷ Senaste lydelse 1999:1065.

*Föreslagen lydelse***Bilaga 1 till fordonsskattelagen (1988:327)****Fordonsskatt**

Fordonslag	Skattevikt, kilogram	Skatt, kronor		
		grundbelopp	tilläggsbelopp för varje helt hundratal kilo- gram över den lägsta vikten i klassen	
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>				
B	Personbilar			
1	Personbil som inte kan drivas med dieselloja	0– 901–	900 734	585 149
2	Personbil som kan drivas med dieselloja	0– 901–	900 2 814	2 245 569
C	Bussar			

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

3.14 Förslag till lag om upphävande av lagen (1978:69) om försäljningsskatt på motorfordon

Härigenom föreskrivs att lagen (1978:69) om försäljningsskatt på motorfordon skall upphöra att gälla vid utgången av år 2000. Den upphävda lagen gäller fortfarande i fråga om förhållanden som hänför sig till tiden före den 1 januari 2001. Försäljningsskatt skall dock inte tas ut om skattskyldighet inträtt efter den 19 september 2000.

3.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
	2 § ¹⁸
Skatt enligt 1 § skall inte tas ut till den del införseln uppgår till högst följande kvantiteter	Skatt enligt 1 § skall inte tas ut till den del införseln uppgår till högst följande kvantiteter
1. 1 liter spritdryck,	1. 1 liter spritdryck,
2. 3 liter starkvin,	2. 6 liter starkvin,
3. 20 liter vin,	3. 26 liter vin,
4. 24 liter starköl,	4. 32 liter starköl,
5. 400 cigaretter <i>eller</i> 200 cigariller <i>eller</i> 100 cigarrer eller 550 gram röktobak.	5. 400 cigaretter, 200 cigariller, 100 cigarrer eller 550 gram röktobak.

Bestämmelser om hinder för den som inte fyllt 20 år att föra in spritdrycker, vin och starköl i landet finns i 4 kap. 2 § alkohollagen (1994:1738). En bestämmelse om förbud för den som inte fyllt 18 år att föra in tobaksvaror i landet finns i 13 § tobakslagen (1993:581).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för varor som har förts in till Sverige före ikraftträdandet.

¹⁸ Senaste lydelse 2000:544.

3.16 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 6 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 §¹⁹

Frihet från skatt enligt 5 § får medges för högst 24 liter starköl.

Frihet från skatt enligt 5 § får medges för högst 32 liter starköl.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för varor som dessförinnan anmälts eller borde ha anmälts till tullförfarandet övergång till fri omsättning.

¹⁹ Senaste lydelse 2000:545.

3.17 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna

Härigenom föreskrivs att det i övergångsbestämmelserna till lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna skall införas en ny punkt, 4, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4. Bestämmelsen i artikel 31 punkt 3 i avtalet skall också tillämpas vid 2002 års taxering. Vid 1999–2002 års taxeringar skall artikel 26 punkt 2 i avtalet inte gälla i fall då artikel 31 punkt 3 i avtalet tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

3.18 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200)²⁰ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,

2. *personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse,*

3. transport i skidliftar,

4. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

5. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,

6. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av sådana livsmedel och livsmedelstillsatser som avses i 1 § livsmedelslagen (1971:511) med undantag för

- a) vatten från vattenverk,
 - b) spritdrycker, vin och starköl,
- och
- c) tobaksvaror.

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. allmänna nyhetstidningar, varmed avses sådana publikationer av dagspresskaraktär som normalt utkommer med minst ett nummer varje vecka, samt för motsvarande radio- och kassettidningar,

2. tillträde till konserter, cirkus-, biograf-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra jämförliga föreställningar,

3. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,

4. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,

2. transport i skidliftar,

3. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

4. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,

5. omsättning, gemenskapsinternt förvärv och import av sådana livsmedel och livsmedelstillsatser som avses i 1 § livsmedelslagen (1971:511) med undantag för

- a) vatten från vattenverk,
 - b) spritdrycker, vin och starköl,
- och
- c) tobaksvaror.

²⁰ Lagen omtryckt 2000:500.

5. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnär framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk, *och*

6. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf.

5. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnär framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,

6. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, *och*

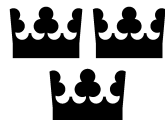
7. *personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse.*

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

2. Lagen tillämpas även i fråga om ersättning som erhålls den 15 december 2000 eller senare om ersättningen endast avser personbefordran som tillhandahålls i sin helhet den 1 januari 2001 eller senare.

4

Budgetpolitiska mål och statsbudgeten

4 Budgetpolitiska mål och statsbudgeten

I detta kapitel redovisas de av riksdagen beslutade budgetpolitiska målen och regeringens förslag till tekniska justeringar av utgiftstaken för staten för åren 2001–2003 samt reviderade beräkningar av den offentliga sektorns utgifter. Vidare redovisas regeringens förslag till justerat mål för den offentliga sektorns finansiella sparande för 2001, makroekonomiska förutsättningar, politiska prioriteringar, statsbudgetens och statsskuldens utveckling samt den offentliga sektorns finanser.

4.1 Budgetpolitiska mål

Budgetpolitiken har under senare år inriktats mot två fleråriga mål, som är tydliga och lätta att följa upp i efterhand. Hittills har uppsatta mål klarats med marginal. De budgetpolitiska mål som riksdagen har beslutat om ligger fast. Målen kan sammanfattas på följande sätt:

- De takbegränsade utgifterna skall rymmas inom beslutade utgiftstak för staten.
- Den offentliga sektorns finansiella sparande skall uppgå till 2 procent av bruttonationalprodukten (BNP) i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Riksdagen fastställer tre år i förväg ett utgiftstak, vilket sätter en gräns för nivån på statens utgifter. Utgiftstaket för staten omfattar dels de egentliga utgifterna på statsbudgeten exklusive statsskuld räntor (utgiftsområde 1–25 samt 27), dels utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Dessutom ingår en budgeteringsmarginal. De utgifter som omfattas av utgiftstaket kallas takbegränsade utgifter och utgörs av faktiskt förbrukade anslagsmedel, vilket

innebär att myndigheternas utnyttjande av ingående reservationer, anslagssparande och anslagskredit ingår. Budgeteringsmarginalen utgör skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna. Budgeteringsmarginalens syfte är att utgöra en buffert mot såväl makroekonomisk osäkerhet som den osäkerhet som finns kring de finansiella konsekvenserna av redan fattade beslut. Om budgeteringsmarginalen tas i anspråk innebär det i regel att överskottet i de offentliga finanserna försämras.

Utgiftstaket för staten är ett mycket viktigt budgetpolitiskt åtagande för regeringen. Syftet med utgiftstaket är framför allt att ge riksdag och regering förbättrad kontroll och styrning över anvisade medel och utgiftsutvecklingen. Genom att riksdagen beslutar om ett tak för utgifterna tydliggörs även behovet av prioriteringar mellan olika utgiftsområden. Vidare ger utgiftstaket budgetpolitiken en långsiktig inriktning med hög förutsägbarhet och främjar därmed trovärdigheten i den ekonomiska politiken. Utgiftstaket förebygger en utveckling där skatteuttaget måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll. Genom att kontrollera utgifterna kan skattehöjningar undvikas och skattesänkningar möjliggöras. Systemet med utgiftstak är inte enbart ett medel för att stärka omvärldens tilltro till den svenska budgetpolitiken utan är även i hög grad ett styrmedel för Regeringskansliets interna budgetarbete.

Ett utgiftstak för statens utgifter infördes budgetåret 1997. Under de tre år som utgiftstaket för staten har kunnat jämföras med utfallet för de takbegränsade utgifterna har utgiftstaket klarats. I tabell 4.1 redovisas fastställda utgiftstak för åren 1997–1999 och utfallet för de takbegränsade utgifterna.

Tabell 4.1 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor

	1997	1998	1999
Utgiftstak för staten	723,0	720,0	753,0
Takbegränsade utgifter (utfall)	698,9	718,0	751,5

Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande omfattar hela den offentliga sektorn som den definieras i nationalräkenskaperna, dvs. förutom staten även ålderspensionssystemet och kommunsektorn. Den offentliga sektorns finansiella sparande visar den förändring i den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet som beror på reala transaktioner. Finansiella transaktioner, såsom köp och försäljning av aktier och andra finansiella tillgångar, påverkar således inte det finansiella sparandet. Detsamma gäller värdeförändringar på tillgångar och skulder. Där emot påverkas den offentliga sektorns bruttoskuld av anskaffning och försäljning av finansiella tillgångar samt värdeförändringar.

För samtliga utfallsår 1997–1999 har målen för den offentliga sektorns finansiella sparande uppnåtts med bred marginal. Överskottet för den offentliga sektorn uppgick 1999 preliminärt till ca 37 miljarder kronor eller 1,9 procent av BNP. Överskottet i de offentliga finanserna beräknas 2000 motsvara 3,4 procent av BNP, dvs. betydligt överstiga målet på 2 procent.

Tabell 4.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Procent av BNP

	1997	1998	1999
Mål för det finansiella sparandet i offentlig sektor	-3,0	0,0	0,5
Utfall¹	-2,0	1,9	1,9

¹ Nationalräkenskaperna för åren 1998-1999 är ännu preliminära.

Regeringen kan konstatera att erfarenheterna hittills av de preciserade budgetmålen är mycket goda. Som framgår av redovisningen har de budgetpolitiska målen uppnåtts, ibland med bred marginal.

De utgiftstak för staten och de årsvisa mål för den offentliga sektorns finansiella sparande som riksdagen tidigare fastställt för åren 2000–2003 redovisas i tabell 4.3. Normalt omprövas inte ett fastlagt utgiftstak för staten. Regeringen föreslår emellertid i denna proposition att de tidigare fastställda nivåerna för åren 2001–2003 skall justeras ned till följd av två budgettekniska förändringar (avsnitt 4.1.1). Vidare föreslås en höjning av målet för överskottet i de offentliga finanserna för 2001 i syfte att undvika en alltför

stark stimulans av den inhemska efterfrågan (avsnitt 4.1.3).

Tabell 4.3 Av riksdagen beslutade budgetpolitiska mål

	2000	2001	2002	2003
Utgiftstak för staten, miljarder kronor	765	792	817	847
Finansiellt sparande i offentlig sektor, procent av BNP	2,0	2,0	2,0	2,0

4.1.1 Utgiftstak för staten

Regeringens förslag: På grund av tekniska justeringar sänks utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 789 miljarder kronor 2001, 814 miljarder kronor 2002 och 844 miljarder kronor 2003.

Regeringen presenterade i 2000 års ekonomiska vårproposition tekniska justeringar av utgiftstaken för åren 2001–2002 samt ett förslag till utgiftstak för 2003 (se tabell 4.3).

Den tekniska justering som genomfördes i 2000 års ekonomiska vårproposition föranleddes av att pensionsrätt för studier och totalförsvarsplikt infördes från och med 2001 samt av ett ökat återflöde från EU för åren 2001–2002. Tidigare tekniska justeringar av utgiftstaket har föranletts av justeringar som inte innebär högre utgifter för den offentliga sektorn, men som ändå påverkar storleken på de takbegränsade utgifterna. Regeringen föreslår i denna proposition att de tidigare fastställda nivåerna på utgiftstaken för åren 2001–2003 anpassas till följd av följande två budgettekniska förändringar:

- Regeringen föreslår i denna proposition att ett andra steg i den inkomstskattereform som presenterades i budgetpropositionen för 2000 genomförs från och med nästa år. Till följd av att reformen innebär att avdragsrätten för allmän pensionsavgift begränsas ökar kommunsektorns skatteinkomster med 5 miljarder kronor nästa år. Som en del av regeringens förslag om en ökad miljörelatering av skattesystemet genom en s.k. grön skatteväxling föreslås i denna proposition dessutom en höjning av

såväl det allmänna som det särskilda grundavdraget för statlig och kommunal inkomstskatt (avsnitt 9.2). Höjningen av grundavdraget minskar kommunsektorns skatteinkomster med 2,0 miljarder kronor. Sammantaget innebär således förändringarna att kommunsektorns skatteinkomster ökar med 3,0 miljarder kronor. Det generella statsbidraget till kommuner och lands-ting sänks därför med 3,0 miljarder kronor åren 2001–2003. Kommunsektorns totala inkomster blir därmed oförändrade. Förändringen påverkar därför inte den offentliga sektorns konsoliderade utgifter.

- Förslaget om att flytta vissa av Riksgäldskontorets kostnader för statens upplåning från utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning till utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m. minskar utgifterna under utgiftstaket med 0,3 miljarder kronor år 2001 och med 0,2 miljarder kronor vart och ett av åren 2002 och 2003 (avsnitt 7.4).

Sammantaget uppgår de anslagsförändringar som motiverar en teknisk justering av utgiftstaken till 3,3 miljarder kronor år 2001 och till 3,2 miljarder kronor åren 2002 och 2003. I enlighet med tidigare praxis avrundas utgiftstaket till hela miljarder kronor. Regeringen föreslår därför att utgiftstaket sänks till 789 miljarder kronor år 2001, 814 miljarder kronor år 2002 och till 844 miljarder kronor år 2003.

Tabell 4.4 Tekniska justeringar av utgiftstaket för staten

Miljarder kronor

	2001	2002	2003
Nuvarande utgiftstak	792	817	847
Förändrat statsbidrag	-3,0	-3,0	-3,0
Vissa kostnader för statens upplåning	-0,3	-0,2	-0,2
Summa tekniska justeringar	-3,3	-3,2	-3,2
Förslag till utgiftstak	789	814	844

Utgiftstaket för staten ökar med 91 miljarder kronor mellan 1999 och 2003. Ökningen av utgiftstakets reala värde uppgår till i genomsnitt 1,0 procent per år under denna period. Mellan 1999 och 2003 beräknas utgiftstakets andel av BNP minska från 38,4 procent till 35,7 procent, eller med 2,7 procentenheter när hänsyn tas till de tekniska justeringar som gjorts av utgiftstaket. Att utgiftstaket minskar i relation till BNP bidrar till en successivt minskande utgiftskvot för

den offentliga sektorn. De offentliga utgifterna som andel av BNP har minskat från 70 procent 1993 till 55 procent 2000. Genom att sänka utgifterna i den offentliga sektorn när ekonomin är stark skapas förutsättningar för en långsiktigt stabil tillväxt och en statsfinansiell styrka vid konjunkturedgångar. Därigenom undviks 70- och 80-talens misstag med en kraftig expansion av de offentliga utgifterna under år med god tillväxt – en expansion som inte kan bäras av ekonomin när konjunkturen vänder nedåt.

Jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition har utgiftstakets andel av BNP ökat något, rensat för de tekniska justeringar som nu föreslås. Detta beror på en lägre prisökningstakt, vilket gör att BNP i löpande priser utvecklas något långsammare jämfört med bedömningen i vårpropositionen.

Tabell 4.5 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Utgiftstak för staten	753	765	789	814	844
Procent av BNP	38,2	37,0	36,1	35,8	35,7
Procent av BNP efter tekniska justeringar ¹	38,4	37,0	36,2	35,8	35,7

¹ För att möjliggöra en rättvisande jämförelse över tiden bör utgiftstaken justeras åren 1999–2001 för de tekniska justeringar som tidigare har gjorts av utgiftstaken samt de tekniska justeringar som föreslås i denna proposition för åren 2001–2003. De korrigerade utgiftstaken uppgår till 757, 765 och 790 miljarder kronor för respektive år 1999–2001.

Budgeteringsmarginalerna för åren 1998–2000 har varit knappa, vilket medfört att det varit nödvändigt att vidta utgiftsbegränsande åtgärder under pågående budgetår. I juni 2000 överlämnades betänkandet Utvärdering och vidareutveckling av budgetprocessen (SOU 2000:61) till regeringen. Betänkandet konstaterar att den nya budgetprocessen på det hela taget fungerat bra, men att vissa delar fungerat mindre väl. Utredningen remissbehandlas för närvarande. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag till hur budgetprocessen kan förbättras. Utgångspunkten för regeringens fortsatta utveckling av budgetprocessen är att principerna om budgetdisciplin i de offentliga finanserna inte får försämrats i förhållande till de principer som för närvarande gäller.

4.1.2 Beräkning av den offentliga sektorns utgifter

Regeringens förslag: Den offentliga sektorns utgifter beräknas till 1 107 miljarder kronor 2001, 1 148 miljarder kronor 2002 och 1 200 miljarder kronor 2003.

Utgiftstaket för den offentliga sektorn erhålls genom att en beräkning av de samlade kommunala utgifterna läggs till utgiftstaket för staten. I beräkningen görs avdrag för interna transaktioner mellan dels staten och kommunsektorn, dels mellan staten och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Den största delen av de interna transaktionerna utgörs av statsbidrag till den kommunala sektorn, bl.a. det generella statsbidraget och de specialdestinerade statsbidragen.

I enlighet med principen om kommunalt självstyre beslutar kommuner och landsting själva om sina utgifter. Utgiftstaket för den offentliga sektorn innebär därför att riksdagen godkänner en beräkning av de kommunala utgifterna i enlighet med den aktuella ekonomiska bedömningen och förutsättningarna enligt nuvarande regler. I det statliga utgiftstaket ingår dock statens bidrag till kommunsektorn, vilket innebär att riksdagen indirekt men i begränsad omfattning påverkar storleken på de kommunala utgifterna. Att riksdagen skall godkänna ett tak för hela den offentliga sektorn kan bl.a. motiveras med att det är de totala offentliga utgifterna som på sikt är avgörande för skatteuttagets nivå.

Riksdagen godkände efter förslag i 2000 års ekonomiska vårproposition beräkningen av den offentliga sektorns utgiftstak till 1 108, 1 148 respektive 1 192 miljarder kronor för åren 2001–2003. Utgiftstaket revideras nu ned med 1 miljard kronor 2001 och revideras upp med 8 miljarder kronor 2003, i förhållande till dessa beräkningar. Ökningen av utgifterna 2003 förklaras huvudsakligen av att hänsyn nu tagits i beräkningarna till att folkpension ersätts med en beskattad garantipension detta år.

Tabell 4.6 Utgiftstak för offentlig sektor

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Staten inkl. ålderspensionssystemet	753	765	789	814	844
Kommunsektorn ¹	474	477	493	515	533
Interna transaktioner	-171	-171	-175	-182	-177
Summa	1 056	1 072	1 107	1 148	1 200
Procent av BNP	53,6²	51,8	50,7	50,5	50,7

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Kommunsektorn redovisas exkl. Svenska kyrkan fr.o.m. 2000.

² Exkl. Svenska kyrkan motsvarar det 53,0 % av BNP.

Till följd av regeringens förslag i denna proposition om en teknisk justering av utgiftstaket för staten sänks det statliga utgiftstaket med 3 miljarder kronor vardera av åren 2001–2003 jämfört med beräkningen i vårpropositionen. I jämförelse med vårpropositionen beräknas utgifterna inom kommunsektorn bli mellan 0,7 och 2,7 miljarder kronor lägre per år, vilket i huvudsak förklaras av ett nu lägre antagande om prisutvecklingen för kommunal konsumtion. Förslaget i denna proposition ett andra steg i inkomstskattereformen och införandet av garantipension 2003 innebär minskade interna transaktioner mellan staten och kommunsektorn. Till följd av främst dessa förändringar beräknas de interna transaktionerna minska med ca 5 miljarder kronor 2001, ca 3 miljarder kronor 2002 och ca 13 miljarder kronor 2003, i förhållande till beräkningen i vårpropositionen.

Utgiftstaket för den offentliga sektorn åren 2001–2003 beräknas till 1 107, 1 148 respektive 1 200 miljarder kronor. Som andel av BNP minskar utgiftstaket från 53,0 procent 1999 (exkl. Svenska kyrkans konsumtionsutgifter) till 50,7 procent 2003 eller med 2,3 procentenheter.

4.1.3 Överskott i den offentliga sektorns finanser

Regeringens förslag: Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande sätts till 2,5 procent av bruttonationalprodukten för 2001.

Riksdagen har beslutat att de offentliga finanserna skall visa ett samlat överskott på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Överskottsmålet är av central betydelse för att

minska den offentliga räntebördan och därigenom öka möjligheterna att bibehålla de offentliga välfärdssystemen trots den förväntade demografiska utvecklingen under de närmaste decennierna med allt fler äldre och allt färre i yrkesverksamma åldrar. Dessutom krävs en säkerhetsmarginal i de offentliga finanserna för att de offentliga budgetarnas stabiliserande effekter skall kunna verka fullt ut i en kommande lågkonjunktur utan att underskotten blir alltför stora. En sådan säkerhetsmarginal är också i linje med Sveriges åtaganden inom ramen för Stabilitets- och tillväxtpakten.

I år beräknas överskottet i de offentliga finanserna uppgå till ca 3,5 procent av BNP. Detta innebär att det fastställda överskottsmålet på 2 procent av BNP uppnås med bred marginal. Även nästa år väntas överskottet uppgå till 3,5 procent av BNP trots de föreslagna skattesänkningarna. En viktig förklaring till det höga överskottet är att tillväxten nästa år beräknas bli högre än vad som antogs i 2000 års ekonomiska vårproposition. Samtidigt bedöms inte överhettningensriskerna i ekonomin ha ökat. Såväl den högre produktionsnivån som det beräknade överskottet i de offentliga finanserna är långsiktigt hållbara. Överskottet påverkas emellertid även av faktorer av mer tillfällig karaktär. Företagens skattebetalningar till följd av utdelade medel från försäkringsbolaget SPP ökar statens inkomster engångsvis. Vidare beräknas effekterna av de i denna proposition föreslagna förändringarna av förmögenhets- och fastighetsskatten inte få fullt genomslag på de offentliga inkomsterna förrän 2002.

Trots den positiva utvecklingen av de offentliga finanserna finns det skäl för en viss försiktighet. En snabb minskning av överskottet riskerar att ge den inhemska efterfrågan en alltför stark stimulans med risk för överhettning. Regeringen föreslår därför att målet för den offentliga sektorns finansiella sparande höjs till 2,5 procent av BNP för år 2001. Även efter denna höjning bedöms överskottet överstiga det nu uppsatta målet. Detta överskjutande överskott skall ses som en säkerhetsmarginal och kommer inte att utnyttjas för reformer.

Även för åren 2002 och 2003 innebär de aktuella beräkningarna att överskotten blir större än de fastlagda målen. Det finns dock en betydande osäkerhet i dessa kalkyler. Om den ekonomiska utvecklingen skulle avvika väsentligt från nuvarande bedömning måste målen omprövas. I de redovisade kalkylerna har det överskjutande

överskottet för dessa år beräkningstekniskt överförts till hushållssektorn.

4.2 Makroekonomiska förutsättningar

En viktig utgångspunkt för beräkningen av såväl statsbudgetens som den offentliga sektorns inkomster och utgifter är de makroekonomiska förutsättningarna. Det är framför allt aktiviteten i ekonomin och därmed nivån på BNP som påverkar de offentliga finanserna. Skatteinkomster varierar i stort sett med BNP, eftersom betydande skattebaser såsom utbetald lönesumma, hushållens konsumtionsutgifter m.m. är relaterade till BNP, medan merparten av transfereringsutgifterna inte påverkas alls eller reduceras vid en högre tillväxt. En tumregel är att 1 procent högre BNP medför att den offentliga sektorns finansiella sparande som andel av BNP förbättras med 0,75 procentenheter eller med i storleksordningen 15 miljarder kronor. Även de takbegränsade utgifterna är känsliga för den makroekonomiska utvecklingen. En höjning av den öppna arbetslösheten med 0,1 procentenheter innebär att de takbegränsade utgifterna ökar med drygt 0,5 miljarder kronor. De takbegränsade utgifterna är också känsliga för förändrade priser. En ökning av konsumentprisindex (KPI) med en procent beräknas medföra att de takbegränsade utgifterna ökar med ca 2,5 miljarder kronor på två års sikt. Av denna förändring svarar effekten på av basbeloppsanknutna och priskänsliga transfereringsutgifter för ca 2 miljarder kronor. Den resterande delen av förändringen beror i huvudsak på den prisomräkning som görs av förvaltningsanslagen.

De makroekonomiska förutsättningar som är av särskild betydelse vid beräkningen av statsbudgetens inkomster och utgifter redovisas i tabell 4.7. Av tabellen framgår att den svenska ekonomin fortsätter att växa starkt. Allt fler delar av näringslivet är nu inne i en mycket expansiv fas, bl.a. beroende på en fortsatt hög efterfrågan på såväl exportvaror, konsumtionsvaror som investeringsvaror. Den gynnsamma utvecklingen medför att BNP-tillväxten revideras upp med 0,1 procentenheter 2000 och med 0,6 procentenheter 2001, jämfört med bedömningen i 2000 års ekonomiska vårproposition. Åren 2002 och 2003 antas tillväxttakten i ekonomin vara något högre än den långsiktiga tillväxttakten om 2 procent per år till följd av att nedtrappning av kunskaps-

lyftet och antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program frigör resurser i ekonomin. Under perioden 2000–2003 antas bruttonationalinkomsten (BNI), som bl.a. påverkar utgifter för bistånd och avgiften till EU, öka med ca 4,8 procent i genomsnitt per år i löpande priser. Att såväl BNP som BNI i löpande priser minskar under perioden 2000–2003 jämfört med beräkningen i vårpropositionen förklaras av att priserna nu bedöms öka långsammare.

Tabell 4.7 Centrala makroekonomiska förutsättningar

Värden från 2000 års ekonomiska vårproposition anges inom parentes

	1999	2000	2001	2002	2003
BNP ¹	3,8	3,9 (3,8)	3,5 (2,9)	2,1 (2,0)	2,1 (2,0)
BNP i nivå ²	1 972	2 067 (2 083)	2 183 (2 195)	2 271 (2 282)	2 365 (2 371)
BNI i nivå ²	1 930	2 032 (2 041)	2 150 (2 155)	2 243 (2 247)	2 339 (2 339)
Prisbasbelopp ³	36,4	36,6 (36,6)	36,9 (36,9)	37,4 (37,6)	38,0 (38,3)
KPI ⁴	0,3	1,2 (1,3)	1,4 (2,2)	1,9 (2,0)	2,0 (2,0)
Hushållens konsumtionsutgifter ⁵	4,9	5,3 (6,0)	4,3 (4,2)	3,5 (3,6)	4,0 (3,9)
Timplön ⁵	3,4	3,5 (3,5)	3,5 (3,5)	3,5 (3,5)	3,5 (3,5)
Utbetald lönesumma ⁵	6,0	6,0 (5,2)	4,7 (4,4)	3,9 (3,8)	3,9 (3,8)
Sysselsättningsgrad ⁶	75,9	77,0 (76,7)	77,7 (77,3)	77,8 (77,3)	78,0 (77,3)
Öppen arbetslöshet ⁷	5,6	4,6 (4,6)	3,8 (3,9)	3,9 (3,9)	4,0 (4,0)
Arbetsmarknadspolitiska program ⁷	3,1	2,6 (3,1)	2,6 (3,1)	2,3 (3,1)	2,0 (3,1)
Ränta 5 år ⁸	4,5	5,4 (5,6)	5,3 (5,5)	5,1 (5,2)	5,0 (5,0)
Ränta 6 månader ⁸	3,3	4,2 (4,4)	4,6 (4,7)	4,7 (4,6)	4,6 (4,6)

¹ Årlig procentuell förändring i fasta priser.

² Miljarder kronor i löpande priser.

³ Tusental kronor.

⁴ Procentuell förändring, årsgenomsnitt.

⁵ Årlig procentuell förändring i löpande priser. Bortsett från effekten av att Svenska kyrkan institutionellt överförs till hushållssektorn ökar hushållens konsumtionsutgifter med 4,3 % år 2000.

⁶ Andel av befolkningen mellan 20 och 64 år i reguljär sysselsättning.

⁷ Andel av arbetskraften.

⁸ Årsgenomsnitt.

Tillväxten i BNP och den ökande sysselsättningen har hittills skett med bibehållen låg inflation, bl.a. till följd av att det i utgångsläget funnits en hög grad av lediga resurser i ekonomin. Uppgången under 2000 och 2001 innebär att resurs-

utnyttjandet i den svenska ekonomin ökar kraftigt. Regeringen gör dock bedömningen att risken för en överhettning är begränsad. Inflationen, mätt med KPI, väntas uppgå till i genomsnitt 1,2 procent i år och med 1,4 procent nästa år. Det innebär att inflationen såväl 2000 som 2001 nu beräknas bli lägre än vad som förväntades enligt vårpropositionen, främst till följd av den nu föreslagna begränsningen i uttaget av fastighetsskatt 2001 (avsnitt 9.3). Den långsammare utvecklingen av KPI medför att prisbasbeloppen förväntas bli 200 kronor lägre 2002 och 300 kronor lägre 2003, jämfört med beräkningen i vårpropositionen. Prisbasbeloppet påverkar bl.a. utgifter för basbeloppsanknutna transfereringar samt grundavdragen vid beräkningen av inkomstskatt.

Hushållens konsumtionsutgifter i löpande priser antas öka med drygt 5 procent under 2000. Jämfört med beräkningen i vårpropositionen antas dock hushållens konsumtionsutgifter bli något lägre i år. Det lägre antagandet förklaras till betydande del av att utfallet för det första kvartalet och det preliminära utfallet för andra kvartalet 2000 indikerar en något lägre tillväxttakt än vad som antogs i vårpropositionen. År 2001 förväntas ökningstakten i hushållens konsumtionsutgifter bli 0,1 procentenheter högre i relation till vad som antogs i vårpropositionen. Det förklaras av att hushållens disponibla inkomster väntas bli högre, vilket i sin tur följer av att sysselsättningen ökar och av de föreslagna skattesänkningarna. Ökningstakten dämpas åren därefter och antas uppgå till ca 4 procent 2003. Hushållens konsumtionsutgifter ligger framför allt till grund för beräkningen av inkomsterna från mervärdesskatt.

En viktig förutsättning i prognosen är att de avtalsmässiga löneökningarna och löneglidningen hålls tillbaka och att den totala ökningen av timplönen begränsas till 3,5 procent per år. I jämförelse med antagandet i vårpropositionen revideras utbetald lönesumma upp åren 2000 och 2001, främst till följd av ett högre taxeringsutfall 1999. Utvecklingen av utbetald lönesumma ligger framför allt till grund för beräkningarna av såväl hushållens inkomstskatter som socialavgifter.

Den öppna arbetslösheten, beräknad som ett årsgenomsnitt, förväntas minska från 4,6 procent i år till 3,8 procent nästa år. Målet om 4 procents arbetslöshet beräknas uppnås i slutet av innevarande år. Ett område där prognoserna justeras relativt kraftigt, jämfört med vårpropositionen,

är antalet deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program. I vårpropositionen beräknades genomsnittligt antal deltagare till 135 000 per år under perioden 2000–2003. Antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program har nu reviderats ned till 115 000 deltagare 2000 och beräknas därefter minska till 90 000 deltagare 2003. Till följd av denna nedrevidering minskar utgifterna för arbetsmarknadspolitiska program. Sysselsättningsgraden i ekonomin, dvs. antalet sysselsatta i åldern 20–64 år som andel av befolkningen i samma åldersgrupp, stiger från 75,9 procent 1999 till 77,7 procent 2001. Därefter väntas sysselsättningen öka i ungefär samma takt som befolkningen. Riksdagens och regeringens mål för sysselsättningen är att sysselsättningsgraden för denna åldersgrupp skall stiga till 80 procent 2004.

Den femåriga marknadsrörelsen väntas sjunka från 5,4 procent i år till 5,0 procent 2003. Jämfört med beräkningen i vårpropositionen antas både 6-månadersrörelsen och den femåriga rörelsen bli lägre åren 2000 och 2001.

4.3 Politiska prioriteringar

I detta avsnitt redovisas nu föreslagna satsningar samt förslag till finansiering. I tabell 4.8 redovisas budgeteffekterna för såväl de offentliga finanserna, enligt nationalräkenskapernas redovisning, som effekterna på de takbegränsade utgifterna av regeringens i denna proposition föreslagna och aviserade satsningar, utgiftsminskningar och inkomstförändringar. Såväl de årsvisa budgeteffekterna som de varaktiga budgeteffekterna för den offentliga sektorn redovisas i tabellen. Vid temporära åtgärder utgörs den varaktiga effekten av rörelsen på nuvärdet av framtida saldoförändringar. Ikraftträdandeårets volymer används i beräkningen av den varaktiga budgeteffekten. Samtliga åtgärder ingår i den inkomstberäkning och de förslag till utgiftsramar som redovisas i kapitel 5 och kapitel 7. I kapitel 9 redovisas även en beräkning av skatteförslagets effekter på statens lånebehov och budgeteffekterna för den offentliga sektorn enligt en periodiserad redovisning.

I 2000 års ekonomiska vårproposition föreslogs en rad åtgärder för ökad tillväxt och rättvisa, ökad internationell solidaritet och förbättrad miljö. De reformer som regeringen aviserade i vårpropositionen uppgår till sammanlagt ca

20 miljarder kronor år 2003. Vårpropositionen innehöll bl.a. förslag om att en aktivitetsgaranti införs för långtidsarbetslösa och att det förstärkta anställningsstödet utökas. En bred familjepolitisk reform genomförs stegvis. Barn till arbetssökande ges rätt till förskoleverksamhet och den 1 januari 2002 införs maxtaxa i barnomsorgen. Föräldraförsäkringen utökas med en månad fr.o.m. 2002. IT-infrastrukturen byggs ut genom en stor statlig satsning. De sämst ställda pensionärernas ekonomiska situation förbättras genom att bostadstillägget höjs och höjningen av pensionstillskottet permanentas. Rättsväsendet får ett kraftigt resurstillskott. Biståndsmålet höjs 2003 till 0,81 procent av BNI. För att kommunerna skall fortsätta att prioritera vård, skola och omsorg aviserade regeringen också att staten tar över kommunernas underskott i det kommunala momssystemet på 4 miljarder kronor.

Till detta kommer att ett första steg i en reform av förvärvsinkomstbeskattningen har genomförts i år genom en skattereduktion för att kompensera delar av den allmänna pensionsavgiften. Vidare har brytpunkten för statlig skatt höjts för att reducera antalet personer som betalar statlig inkomstskatt. I 2000 års ekonomiska vårproposition fastslogs att ett andra steg i inkomstskattereformen noga måste stämmas av mot utvecklingen av de offentliga finanserna och konjunkturläget.

Förändrade skatteregler

Regeringen föreslår nu att ytterligare satsningar görs för högre tillväxt och ökad rättvisa. För 2001 bedömer regeringen det vara möjligt att genomföra ett andra steg i compensationen för den allmänna pensionsavgiften till pensionssystemet från och med nästa år. Förslaget innebär att ytterligare 25 procent av den allmänna pensionsavgiften kompenseras från och med 2001. Vidare föreslås en höjning av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt nästa år, vilket minskar andelen skattskyldiga som betalar statlig inkomstskatt. Skatteinkomsterna beräknas varaktigt minska med ca 13 miljarder kronor per år till följd av dessa skattesänkningar. Skattesänkningarna bidrar till att de marginaeffekter som slår hårt mot låg- och medelinkomsttagare minskar. Detta kan i sin tur stimulera arbetsutbudet, vilket bidrar till att upprätthålla den positiva utvecklingen i den svenska ekonomin.

Ett antal förslag för ökad miljörelaterad av skattesystemet genom en s.k. grön skatteväxling presenteras i kapitel 9. Grön skatteväxling inne-

bär igen höjning av det totala skatteuttaget. Höjda skatter på energi och miljöutsläpp balanseras av en sänkning av andra skatter, främst på arbete. För 2001 föreslås bl.a. att skatten på arbetsinkomster sänks – utöver det som följer av det andra steget i inkomstskattereformen – genom att grundavdraget i inkomstbeskattningen höjs och genom att arbetsgivaravgifterna sänks. Höjningen av grundavdraget och sänkningen av arbetsgivaravgifterna innebär att de offentliga finanserna varaktigt försvagas med 2,8 respektive 0,5 miljarder kronor per år. Koldioxidskatten, energiskatten på el och skatten på dieselolja höjs. Förslagen om höjda energiskatter leder till en varaktig förstärkning av de offentliga finanserna på 3,0 miljarder kronor per år. I beräkningen har hänsyn tagits till indirekta effekter av skattehöjningarna på budgetens inkomst- och utgiftssida.

För att balansera effekterna av den föreslagna höjningen av dieselskatten på kollektivtrafiken föreslår regeringen att mervärdesskatten för personbefordran sänks från 12 till 6 procent, vilket innebär ett varaktigt inkomstbortfall på ca 0,8 miljarder kronor netto. För att stimulera rörligheten på arbetsmarknaden föreslår regeringen att reseavdraget höjs fr.o.m. nästa år. Till följd av detta förslag beräknas skatteinkomsterna minska med 250 miljoner kronor per år. Förändringen av reseavdraget får genomslag på de offentliga inkomsterna enligt nationalräkenskapernas redovisning först 2002.

Frysningen av taxeringsvärdena upphör 2001. För att begränsa skatteuttaget föreslår regeringen att fastighetsskatten för småhus sänks från 1,5 procent till 1,2 procent medan skattesatsen för hyreshus (bostadsdelen) sänks från 1,5 procent till 0,7 procent av taxeringsvärdet. Sänkningen inkluderar även fastigheter ägda av bostadsrättsföreningar. Dessutom föreslås att reavinstskatten för privatbostäder höjs från 15 till 20 procent. Regeringen har också för avsikt att under våren 2001 till riksdagen förelägga ett förslag till begränsningsregel som innebär att uttaget av fastighetsskatt avseende permanenbo-

städer under vissa förutsättningar begränsas. Förslagen om förändrade regler för beskattning av fastigheter innebär att skatteinkomsterna varaktigt beräknas minska med 6 miljarder kronor per år, i förhållande till vad som följer av oförändrade regler.

För att begränsa ökningen av antalet skattskyldiga till förmögenhetsskatt då taxeringsvärdena återställs kommer regeringen i en kommande lagrådsremiss föreslå att fribeloppet i förmögenhetsskatten höjs från 900 000 kronor till 1 000 000 kronor för ensamstående och 1 500 000 kronor för sambeskattade par från och med 2001. Skatteinkomsterna beräknas därmed varaktigt minska med 2,9 miljarder kronor per år i förhållande till de skatteinkomster som erhålls vid oförändrade regler. Förändringarna av förmögenhets- och fastighetsskatten får fullt genomslag på de offentliga inkomsterna enligt nationalräkenskapernas redovisning först 2002.

Totalt innebär regeringens skatteförslag att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn minskar med 17 miljarder kronor 2001, 24 miljarder kronor 2002 och 30 miljarder kronor 2003. Den varaktiga årliga budgetförsvagningen av skatteförändringarna uppgår till 24 miljarder kronor. Eftersom sänkningen av fastighets- och förmögenhetsskatten syftar till att neutralisera effekterna av höjda taxeringsvärden 2001 innebär förändringarna att skatterna 2001 sänks med ca 13 miljarder kronor i förhållande till innevarande år. De föreslagna förändringarna minskar skattekvoten för den offentliga sektorn 2001 med ca 0,75 procentenheter. I förhållande till beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition ökar dock skattekvoten för 2001 något. Orsaken är att skatteinkomsterna förväntas bli något högre, bl.a. till följd av att företagens skattebetalningar ökar p.g.a. utdelade medel från försäkringsbolaget SPP, samtidigt som BNP i löpande priser reviderats ned till följd av en lägre prisutveckling.

Tabell 4.8 Nu föreslagna utgifts- och inkomstförändringar 2001–2003

Nettoförsvagning av offentliga finanser och effekter på takbegränsade utgifter i förhållande till 2000 års ekonomiska vårproposition.

Miljoner kronor	2001	2002	2003	Varaktig effekt
UO 8 Migrationsverket, Utlänningsnämnden, DO m.m.	19	4	4	4
UO 9 Handlingsplan för alkoholskadeförebyggande åtgärder, insatser mot rökning	50	75	100	7
UO 9 Ersättning till vissa steriliserade	42			2
UO 9 Ökade resurser till tandvård	100			5
UO 10 Uteblivna besparingar	400	560	240	264
UO 11 Övergångsvis garantipension			1 000	900
UO 11 Särskilt bostadstillägg för pensionärer	30	30	30	30
UO 12 Adoptionsbidrag	16	16	16	16
UO 12 Utebliven besparing	130	320	320	310
UO 12 Underhållsstöd	-50	-50	-50	-50
UO 12 Kontaktdagar	60	160	280	263
UO 13 Bidrag till lönegarantiersättning, IFAU	155	5	5	10
UO 14 Arbetarskyddsverket	50	50	50	50
UO 15 Studiemedel och vuxenstudiestöd	-235	-223		-23
UO 16 Särskilda utbildningsinsatser för vuxna	-253	-229	-70	-27
UO 16 Science Center	5	5	5	0
UO 16 Skolan	500	1 500	2 500	4 204
UO 17 Kulturresevat, läns museer, musikpedagogik m.m.	18	18	18	9
UO 18 Lokala investeringsprogram	-50	-65	-65	-6
UO 18 Investeringsbidrag för ekologiskt byggande	-115			-5
UO20 Miljöövervakning	20	20	20	2
UO21 Vindkraft	40	40		3
UO 21 Konvertering av fjärrvärme	-40	-40		-3
UO 22 Vaghållning	200			10
UO 23 Viltskador		15	15	1
UO 23 Lövsöksplantering, skydd av hotade biotoper, SLU	30	30	30	7
UO 24 Geovetenskap, miljöteknik	14	14	14	1
UO 24 Myndigheten för företagsutv, Verket för innovationssystem, Forskning och utveckling	-30	-30	-30	-3
Övrigt	-143	-110	102	-5
Summa ökning av takbegränsade utgifter	969	2 115	4 534	5 979
¼-dels inkomstskattereform (skattereduktion, höjd skiktgräns)	12 500	13 800	15 000	13 360
Höjda grundavdrag (+1 200 kronor)	2 570	2 800	2 800	2 800
Sänkt allmän löneavgift, 0,1 procentenheter	470	450	400	450
Höjda miljöskatter (Co2-skatt+15%, el 18 öre/kWh, diesel+10 öre)	-3 180	-2 950	-2 840	-2 990
Sänkt moms för personbefordran från 12% till 6%	880	810	810	810
Höjt reseavdrag till 16 kr/mil		250	250	250
Fribelopp i förmögenhetsskatten 1,0/1,5 miljoner kronor	2 150	2 760	2 830	2 860
Fastighetsskatt småhus 1,2%	1 070	2 890	2 870	2 870
Fastighetsskatt hyreshus 0,7%		3 710	8 270	3 700
Begränsningsregel fastighetsskatt	150	410	400	400
Höjd kapitalvinstskatt privatbostäder		-1 300	-1 300	-1 000
Övrigt	276	290	290	290
Summa inkomstminskning, netto	16 886	23 920	29 780	23 800
Nettoförsvagning av den offentliga sektorns finanser	17 855	26 035	34 314	29 779

Föreslagna utgiftsförändringar

I tabell 4.8 redovisas också per utgiftsområde de förändringar på budgetens utgiftssida som beror på nu föreslagna eller aviserade satsningar och utgiftsminskningar och som innebär att utgiftsramarna förändras jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

För att inte ärendebalanserna i asylprocessen skall öka föreslår regeringen att Migrationsverket och Utlänningsnämnden tillförs 24 miljoner kronor respektive 6 miljoner kronor. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering tillförs ytterligare 4 miljoner kronor. Genom omprioriteringar inom utgiftsområdet finansieras delar av denna satsning 2001.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Regeringen föreslår att utgiftsområdet tillförs 50 miljoner kronor år 2001, 75 miljoner kronor år 2002 och 100 miljoner kronor år 2003 för att genomföra en nationell handlingsplan för alkoholskadeförebyggande åtgärder. Regeringen föreslår vidare att 100 miljoner kronor tillförs 2001 för ytterligare insatser inom tandvårdsområdet och att 42 miljoner kronor tillförs 2001 med anledning av att antalet personer som kommer att beviljas ersättning från Steriliseringsnämnden blir fler än vad som tidigare antagits.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Uteblivna besparingar medför att utgifterna varaktigt ökar med drygt 200 miljoner kronor per år, se avsnitt 7.4 utgiftsområde 10.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Regeringen föreslår att 30 miljoner kronor tillskjuts utgiftsområde 11 för förbättringar inom det särskilda bostadstillägget till pensionärer, SBTP. Regeringen avser att under år 2001 återkomma med förslag till regeländringar.

Våren 2000 har propositionen Garantipension för personer födda år 1939 eller tidigare (prop. 1999/2000:127) överlämnats till riksdagen. Därutöver har riksdagen beslutat om nya regler för efterlevandepensioner. En schablonmässig beräkning har gjorts av utgiftseffekterna av dessa förslag. Regeringen beräknar därmed att utgiftsområdet behöver tillföras 1 miljard kronor netto år 2003 med hänsyn tagen till den neddragning

av det generella statsbidraget till kommunerna inom utgiftsområde 25 som följer av införandet av den beskattade garantipensionen (se även tabell 7.1, avnitt 7.1).

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Regeringen föreslår i denna proposition att adoptionsbidraget nästa år höjs från 24 000 kronor till 40 000 kronor. Detta innebär att utgifterna ökar med 16 miljoner kronor per år.

Vidare föreslår regeringen att berättigande till underhållsstöd inträder först månaden efter den månad föräldrarna flyttar isär. Förslaget beräknas medföra en besparing med 50 miljoner kronor per år från och med 2001.

Regeringen avser under hösten förelägga riksdagen en proposition om vissa förändringar inom föräldraförsäkringen. Propositionen kommer bl.a. att innehålla förslag om att återinföra kontaktdagar inom föräldraförsäkringen med ikraftträdande hösten 2001. Förslaget beräknas medföra att utgifterna ökar med 60 miljoner kronor 2001, 160 miljoner kronor 2002 och 280 miljoner kronor 2003.

Uteblivna besparingar medför att utgifterna varaktigt ökar med drygt 300 miljoner kronor per år (se avsnitt 7.4 utgiftsområde 12).

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Anslaget för bidrag till lönegarantiersättning tillförs 150 miljoner kronor år 2001 på grund av senarelagd lagförändring med anledning av Förmänsrättskommitténs förslag. Finansiering sker genom omdisponering inom utgiftsområdet.

Regeringen avser att ändra instruktionen för Institutet för arbetsmarknadspolitiks utvärdering (IFAU) i syfte att utvidga institutets arbetsuppgifter till att även främja, stödja och genomföra studier av arbetsmarknadseffekterna inom utbildningsväsendet. För detta ändamål förstärks IFAU:s anslag med 5 miljoner kronor från och med 2001.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

I 2000 års ekonomiska vårproposition bedömde regeringen att tillsynsverksamheten på det arbetsorganisatoriska området behöver förstärkas med anledning av de senaste två årens kraftiga ökning av arbetssjukdomar. Regeringen aviserade därför en ökning från och med 2001 av anslaget till Arbetarskyddsverket med 20 miljoner kronor avsett för metod- och kompetensutveckling.

Regeringen föreslår dessutom i denna proposition en förstärkning av anslaget med ytterligare 50 miljoner kronor från och med år 2001. Denna satsning syftar till en förstärkning av Arbetskyddsverkets tillsynsverksamhet, främst med inriktning mot organisatoriska frågor.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Regeringen föreslår att kunskapslyftet nedtrappas något snabbare än i vad som beräknades i 2000 års ekonomiska vårproposition. Antalet platser inom kunskapslyftet minskar under 2001 och 2002 vilket medför minskad belastning på anslagen för studiemedel och vuxenstudiestöd med sammanlagt 235 miljoner kronor 2001 och 223 miljoner kronor 2002.

Uo16 Utbildning och universitetsforskning

Stat och kommun har ett gemensamt ansvar för att barn och ungdomar når kunskapsmålen i skolan. Regeringen oroas dock av att alla inte når kunskapsmålen. Regeringen föreslår därför ökade resurser till skolan de kommande åren. Under perioden 2001–2006 skall skolan tillföras 17,5 miljarder kronor. Redan nästa år tillförs skolan 0,5 miljarder kronor. Därefter ökar tilldelningen med en miljard kronor per år fram till 2005. Därefter skall resurserna föras in i det generella statsbidraget. Förslaget innebär en nivåhöjning av skolans resurser med 5 miljarder kronor per år fr.o.m. 2006.

Regeringen föreslår att nedtrappningen av kunskapslyftet till den nya lägre nivån 2003 sker något snabbare än i vad som beräknades i 2000 års ekonomiska vårproposition. Antalet platser inom kunskapslyftet minskar därmed under 2001 och 2002. Denna anpassning görs för att utbildningsorganisationen skall kunna ställas om till en lägre nivå samt för att efterfrågan på vuxenutbildning bedöms minska till följd av det förbättrade läget på arbetsmarknaden. Regeringens utgångspunkt är dock att nedtrappningen skall kunna förenas med en fortsatt förnyelse av vuxenutbildningen. Nedtrappningen innebär att det särskilda statsbidraget till kommunerna minskas med 253 miljoner kronor 2001 och 229 miljoner kronor 2002.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Regeringen föreslår en engångssatsning över tre år på nationella museer och läns museer för att utveckla museipedagogik, kunskapsförmedling, IT och marknadsföring. Bidragen till de regio-

nala museerna ökas för ändamålet med 10 miljoner kronor åren 2001 till 2003. Samtidigt föreslår regeringen att det särskilda utvecklingsbidraget till regionala museer skall ökas i syfte att få en bredare samverkan med institutioner och organisationer på regional och lokal nivå.

Genom miljöbalken infördes en ny skyddsform kallad kulturresevat. Riksantikvarieämbetet, som ansvarar för vården av reservaten, disponerar under innevarande år 5 miljoner kronor för ändamålet och regeringen föreslår att bidragen fördubblas fr.o.m. 2001.

Utgiftsområdet 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Riksdagen har beslutat om införandet av ett investeringsbidrag för merkostnader för investeringar som främjar ekologisk hållbarhet vid ny- och ombyggnad av hyres- och bostadsrättshus i sammanhållna bostadsområden. Stödet skulle lämnas fr.o.m. år 2000 inom en årlig ram på 250 miljoner kronor. Hösten 1999 beslutade riksdagen om en senareläggning av införandet till 2001. Regeringen föreslår i denna proposition att anslaget minskas med 115 miljoner kronor 2001 för att finansiera andra satsningar. Anslaget till lokala investeringsprogram minskas med 50 miljoner kronor 2001 och 65 miljoner kronor 2002 och 2003 för att finansiera insatser inom utgiftsområde 16, 20 och 23.

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Miljöövervakningen förstärks ytterligare jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition med 20 miljoner kronor årligen under perioden 2001–2003.

Utgiftsområde 21 Energi

Investeringsstöd till vindkraft förstärks med 40 miljoner kronor årligen 2001 och 2002.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Sommarens översvämningar kräver extraordinära insatser för att återställa väg- och järnvägsnätet. Delar av återställningsbehovet bedöms kunna åtgärdas under 2000 och resterande behov beräknas kunna åtgärdas under nästa år. För att finansiera dessa särskilda insatser föreslår regeringen för innevarande år att anslagen *Väghållning och statsbidrag* samt *Banhållning* tillförs 80 miljoner kronor respektive 70 miljoner kronor. För 2001 föreslår regeringen att riksdagen tillför anslaget *Väghållning och statsbidrag* 200 miljoner kronor. Eventuella ytterligare be-

hov av medel för att återställa skadad infrastruktur får Vägverket och Banverket finansiera genom omprioriteringar och utnyttjande av anslagskrediter.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Under perioden 2001–2003 tillförs 10 miljoner kronor årligen för ett nytt investeringsbidrag för plantering av ädellövskog på stormfällda granskogsarealer i Sydsverige. Ytterligare 10 miljoner kronor tillförs årligen under samma period för inventering och skydd av hotade biotoper som exempelvis s.k. jätteträd. Anslaget till ersättning för viltskador ökas åren 2002–2003 med 15 miljoner kronor. Verksamheten vid Artdatabanken (SLU) tillförs 5 miljoner kronor årligen under perioden 2001–2003.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Under anslaget *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling* har beräknats lägst 10 miljoner kronor för insatser inom det miljötekniska området.

För att stödja de insatser för hållbar utveckling inom gruvnäringen och kompetensutveckling med anknytning till geovetenskap som planeras i Norr- och Västerbotten avser regeringen att öka anslaget *Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning* med 4 miljoner kronor per år 2001–2003. Regeringen avser att återkomma med förslag till finansiering i tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2001 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

I förhållande till beräkningarna i 2000 års ekonomiska vårproposition ökar de takbegränsade utgifterna åren 2001 och 2002 till följd av de föreslagna satsningarna med 1,0 respektive 2,1 miljarder kronor. Totalt innebär de föreslagna satsningarna 2003 att de takbegränsade utgifterna ökar med 4,5 miljarder kronor i förhållande till beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition. Den varaktiga budgeteffekten för offentlig sektor av de föreslagna utgiftsförändringarna uppgår till 6,0 miljarder kronor.

Försvagningen av de offentliga finanserna till följd av åtgärderna på budgetens inkomst- och utgiftssida beräknas sammantaget uppgå till 18 miljarder kronor 2001, 26 miljarder kronor 2002 och till 34 miljarder kronor 2003. Den varaktiga budgetförsvagningen för den offentliga sektorn beräknas till 30 miljarder kronor.

Större utgiftsreformer med ikraftträdande 2001

Mellan 2000 och 2001 höjs utgiftstaket enligt regeringens förslag med 24 miljarder kronor. Detta tillskott används bl.a. till tidigare beslutade och nu föreslagna utgiftsreformer med ikraftträdande 2001. Kostnaden för dessa utgiftsreformer uppgår till sammantaget 13 miljarder kronor (se tabell 4.9). Nedan redogörs översiktligt för dessa reformer. Den resterande delen av ökningen av utgiftstaket mellan 2000 och 2001 ianspråkats främst av ökade utgifter till följd av pris- och löneomräkningen av förvaltningsanslagen och volymökningar inom Socialdepartementets områden. De utgiftsökningar som uppkommer till följd av dessa faktorer uppgår till ca 3 respektive 4 miljarder kronor. Utgifterna ökar dessutom med knappt 4 miljarder kronor mellan åren till följd av regeringens beslut att senarelägga utbetalning av arealersättning från 2000 till 2001. Makroekonomiska förändringar leder sammanlagt till små förändringar av utgifterna mellan 2000 och 2001.

Enligt 2000 års ekonomiska vårproposition skulle utgiftsområde 4 Rättsväsendet år 2001 tillföras 1 miljard kronor, varav 180 miljoner kronor i avgiftsinkomster. Medlen skulle användas för fortsatt modernisering av rättsväsendet. Den slutliga fördelningen av dessa medel föreslås bli följande: Polisväsendet tillförs 575 miljoner kronor, Kriminalvården 271 miljarder kronor och Domstolsväsendet 120 miljoner kronor. Polisväsendets resurstillskott syftar främst till att säkra närpolisreformen samt att förstärka gränskontrollen.

Pensionsrätt för studier och totalförsvarspliktiga införs under 2001. Statsbudgeten belastas med totalt 0,9 miljarder kronor 2001, varav pensionsrätt för studier svarar för ca 0,7 miljarder kronor och pensionsrätt för totalförsvarspliktiga 0,2 miljarder kronor.

I 1998 års ekonomiska vårproposition föreslog regeringen att biståndsmålet för 2001 skulle höjas från 0,72 procent till 0,73 procent av bruttonationalinkomsten. Till följd av höjningen ökar biståndsanslaget med ca 0,2 miljarder kronor 2001 jämfört med 2000.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2000 förslaget att personer som beviljats assistansersättning före 65 års ålder skall få behålla denna även efter fyllda 65 år. Med anledning av införandet 2001 av rätten att erhålla assistans efter fyllda 65 år, ökar utgifterna med ca 0,3 miljarder kronor 2001.

I 2000 års ekonomiska vårproposition aviserade regeringen en satsning på de sämst ställda pensionärerna. För 2001 uppgår satsningen till 1,1 miljarder kronor, varav 0,8 miljarder kronor avser förbättringar inom bostadstillägget för pensionärer (BTP). Vidare tillförs medel för att den tillfälliga höjningen av pensionstillskottet (PTS) skall kunna permanentas.

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn föreslår regeringen att barnbidraget höjs med 100 kronor per barn och månad från och med den 1 januari 2001. Flerbarnstilläggen och studiebidraget för gymnasie-studerande inom utgiftsområde 15 Studiestöd höjs i motsvarande mån. Höjningen medför att utgifterna för 2001 ökar med 2,4 miljarder kronor jämfört med innevarande år.

Vidare aviserade regeringen i 1999 års ekonomiska vårproposition en ökad satsning på kunskap och kompetens. Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning tillförs därför nästkommande år 450 miljoner kronor för utbyggnad av antalet högskoleplatser och 450 miljoner kronor till förstärkt grundforskning och forskarutbildning. Riksdagen beslöt hösten 1999 att ett reformerat studiestödsystem skall införas från och med den 1 juli 2001. Det nya systemet innebär bl.a. en högre bidragsandel, höjt fribe- lopp och att studiebidrag skall vara pensions- grundande.

Den svenska skolan står inför betydande svårigheter och utmaningar. Regeringen föreslår därför i denna proposition kraftigt ökade resurser till skolan de kommande åren. Redan nästa år tillförs skolan 0,5 miljarder kronor.

Regeringen aviserade i 2000 års ekonomiska vårproposition införandet av ett tillfälligt investeringsbidrag för anordnande av studentbostäder på totalt 400 miljoner kronor för åren 2001–2002. Till följd av detta beräknas utgifterna under utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande öka med 0,3 miljarder kronor 2001.

Regeringen aviserade i 2000 års ekonomiska vårproposition att 0,2 miljarder kronor skulle tillföras utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård år 2001 för bl.a. miljöövervakning, miljöforskning och marksanering. Vidare har regeringen i 1999 års ekonomiska vårproposition beräknat 0,2 miljarder kronor för bl.a. marksanering och miljöforskning.

För 2001 föreslår regeringen i denna proposition att ytterligare 4 miljarder kronor tillförs kommuner och landsting, varav 1 miljard kronor

är en särskild satsning till vård- och omsorgs- sektorn och 0,7 miljarder kronor utgörs av sär- skilda insatser i kommuner och landsting. Dess- utom tillförs 110 miljoner kronor för utökad undervisningstid i gymnasieskolan.

Tabell 4.9 Större utgiftsreformer med ikraftträdande 2001

Miljarder kronor

	2001
UO 2 Regeringskansliet	0,2
UO 4 Rättsväsendet	0,8
UO 6/15 Pensionsrätt totalförsvarsplikt/studier	0,9
UO 7 Höjt biståndsmål	0,2
UO 9 Assistansersättning +65 år	0,3
UO 9 Tandvård	0,1
UO 11 Sämst ställda pensionärer	1,1
UO 12/15 Höjt barnbidrag	2,4
UO 15/16 Kunskap och kompetens	1,4
UO 16 Skolsatsning	0,5
UO 18 Investeringsbidrag för studentbostäder	0,3
UO 19 Försvarsomställning	0,2
UO 20 Miljösatningar	0,4
UO 25 Vård, skola och omsorg	4,0
Summa	12,8

Utgiftsbegränsande åtgärder

Regeringen befarar att utgiftstaket för 2000 kommer att överskridas i frånvaro av ytterligare åtgärder. För att motverka ett överskridande har regeringen redan tidigare beslutat att till 2001 senarelägga utgifter på sammanlagt 3,7 miljarder kronor avseende arealersättning från EU. På sex utgiftsområden har regeringen dessutom fattat beslut om begränsningsbelopp som antingen omfattar hela utgiftsområdet eller också ett enskilt anslag inom utgiftsområdet.

Regeringen gör nu bedömningen att ytterligare utgiftsbegränsningar är nödvändiga för att undvika ett överskridande av utgiftstaket för innevarande år. Utgiftsbegränsningarna redovisas i avsnitt 6.2.1.

4.4 Statsbudgetens utveckling

Statsbudgetens saldo är sedan 1997 detsamma som statens lånebehov. Ett budgetöverskott innebär att staten amorterar på statsskulden. År 1998 var statsbudgetens saldo positivt för första

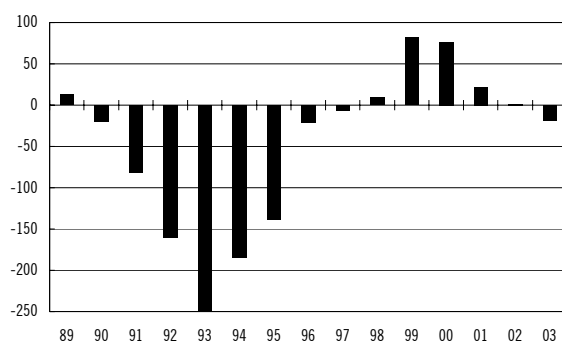
gången sedan 1989 och staten amorterade nära 10 miljarder kronor på statsskulden. För 1999 uppgick budgetöverskottet till 82 miljarder kronor. Det stora budgetöverskottet 1999 berodde till stor del på engångseffekter i form av överföringar från AP-fonden och inbetalningar av premiepensionsmedel till Riksgäldskontoret.

Som framgår av diagram 4.1 beräknas statsbudgeteten uppvisa ett överskott på ca 76 miljarder kronor 2000. Budgetöverskottet förklaras huvudsakligen av försäljningen av aktier i Telia, vilken inbringade ca 61 miljarder kronor i inkomster. År 2001 beräknas överskottet minska till ca 22 miljarder kronor. I beräkningen av statsbudgetens saldo och statsskulden för åren 2002–2003 har det förutsatts att den del av de beräknade överskotten i de offentliga finanserna som överstiger de målsatta överskotten överförs till hushållssektorn. Efter dessa överföringar beräknas statsbudgeteten uppvisa ett mindre överskott 2002 och ett underskott på ca 19 miljarder kronor 2003.

Totalt beräknas staten amortera ca 81 miljarder kronor på statsskulden under perioden 2000–2003. Statsskulden skrivs dessutom ned med 75 miljarder kronor till följd av den överföring av statsobligationer som sker från AP-fonden till staten 2001. Statsskulden minskar också till följd av att kronkursen antas förstärkas under perioden.

Diagram 4.1 Statsbudgetens saldo 1989–2003¹

Miljarder kronor

¹ Statens lånebehov med omvänt tecken för åren 1989–1996

4.4.1 Statsbudgetens inkomster

Statsbudgetens inkomster består dels av skatter och avgifter, dels av övriga inkomster. Av de to-

tala inkomsterna svarar i regel skatter och avgifter för ca 90 procent och övriga inkomster för ca 10 procent. Skatteinkomster redovisas kassamässigt på statsbudgeteten, vilket innebär att det är in- och utbetalningar till och från staten som redovisas. När skatteinkomster skall analyseras kassamässigt kan det vara svårt att förklara skillnader i såväl skatteinkomsternas nivåer som förändringar mellan åren, eftersom skatteinkomster kan hänföras till flera inkomstår.

Av tabell 4.10 framgår att de totala inkomsterna beräknas minska med cirka 25 miljarder kronor mellan 2000 och 2003. Detta förklaras uteslutande av att övriga inkomster minskar, vilket har sin grund i de extraordinärt höga försäljningsinkomsterna 2000. De minskade skatteinkomsterna mellan 2000 och 2001 förklaras huvudsakligen av regeringens förslag om att nästa år kompensera för ytterligare en fjärdedel av de egenavgifter som löntagarna betalar till pensionssystemet, men även av förslagen om höjd skiktgräns för statlig inkomstskatt och sänkt mervärdesskatt på personbefordran. De ökade skatteinkomsterna under perioden 2001–2003 förklaras främst av en gynnsam utveckling av skattebaserna. Rensat för den tillfälligt höga skatteinkomsten 2001 avseende försäkringsbolaget SPP:s utdelade överskottsmedel på 8 miljarder kronor, beräknas statsbudgetens skatteinkomster växa i takt med BNP mellan 2001 och 2003.

Tabell 4.10 Statsbudgetens inkomster

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Skatteinkomster	672,4	653,3	651,2	665,6	691,6
Övriga inkomster	52,7	128,3	66,0	66,2	64,7
Totala inkomster	725,1	781,6	717,1	731,8	756,3
<i>Differens mot 2000 års ekonomiska vårproposition</i>					
Skatteinkomster	0,0	6,7	-1,6	-21,0	-26,3
Övriga inkomster	0,0	-34,6	-1,8	-1,3	-1,4
Totala inkomster	0,0	-27,9	-3,4	-22,3	-27,7
<i>Procent av BNP</i>					
Skatteinkomster ¹	34,1	31,6	29,8	29,3	29,2
Totala inkomster	36,8	37,8	32,9	32,2	32,0

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹Denna kvot skall inte förväxlas med skattekvoten för hela offentliga sektorn.

I förhållande till beräkningen i vårpropositionen förväntas skatteinkomsterna nu bli lägre under perioden 2001–2003. Skillnaden förklaras i stor utsträckning av de i denna proposition föreslagna

skattesänkningarna. Nedan redovisas några av de viktigaste förändringarna som påverkar skatteinkomsterna den kommande perioden:

- Inkomster från fysiska personer beräknas bli lägre dels till följd av att det andra steget i den påbörjade reformeringen av förvärvsinkomstbeskattningen föreslås genomföras nästa år, dels till följd av förslaget om höjt reseavdrag.
- Den föreslagna sänkningen av arbetsgivaravgifterna medför att inkomsterna från socialavgifter blir lägre.
- Inkomster från fastighets- och förmögenhetsskatt beräknas bli lägre till följd av den föreslagna sänkningen av fastighetsskatten på små- och hyreshus och den föreslagna höjningen av fribeloppet i förmögenhetsskatten.
- Inkomster från mervärdesskatten beräknas bli lägre då mervärdesskattesatsen för personbefordran sänks.

Nettoeffekten av de högre skattebaserna och de föreslagna skatteförändringarna innebär att statsbudgetens skatteinkomster beräknas bli cirka 2 miljarder kronor lägre 2001, 21 miljarder kronor lägre 2002 och 26 miljarder kronor lägre 2003, jämfört med beräkningen i vårpropositionen. De föreslagna höjningarna av olika miljörelaterade skatter och reavinstskatten vid försäljning av privatbostäder motverkar till viss del effekten av de föreslagna skattesänkningarna. Bortsett från effekten av de föreslagna skatteförändringarna och skatten på försäkringsbolaget SPP:s utdelade överskottsmedel ökar de underliggande skatteinkomsterna, i förhållande till beräkningen i vårpropositionen, med mellan fem och åtta miljarder kronor per år under perioden 2001–2003.

Under övriga inkomster är det framför allt inkomster av försåld egendom, kalkylmässiga inkomster och bidrag m.m. från EU som förändrats sedan beräkningen i vårpropositionen. För 2000 beräknas inkomster av försåld egendom uppgå till ca 62 miljarder kronor och därefter till 15 miljarder kronor per år. Under perioden 2001–2003 beräknas därmed försäljningar om 45 miljarder kronor genomföras.

En utförlig redovisning av statsbudgetens och den offentliga sektorns inkomster ges i kapitel 5.

4.4.2 Statsbudgetens utgifter

Statsbudgetens utgifter är indelade i 27 utgiftsområden. Vidare ingår på statsbudgetens utgiftssida posterna minskning av anslagsbehållningar, kassamässig korrigerigering och Riksgäldskontorets nettoutlåning.

Exklusive statsskuldsräntor ökar utgifterna på statsbudgetens utgiftsområden med 62 miljarder kronor under perioden 1999–2003. I relation till BNP minskar dessa s.k. primära utgifter från drygt 31 procent till knappt 29 procent. Utgifterna på statsbudgetens 27 utgiftsområden, inklusive statsskuldsräntor, ökar med endast 30 miljarder kronor mellan 1999 och 2003 till följd av att statsskuldsräntorna minskar med 32 miljarder kronor under perioden.

Tabell 4.11 Statsbudgetens utgifter 1999–2003

Miljarder kronor					
	1999	2000	2001	2002	2003
Utgifter exkl. statsskuldsräntor ¹	615,3	624,4	643,2	654,7	677,3
Statsskuldsräntor ²	89,9	88,0	70,9	65,4	58,1
Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. ³	-62,1	-7,0	-19,4	-19,2	2,7
Totala utgifter	643,1	705,4	694,7	700,9	738,1
Procent av BNP					
Utgifter exkl. statsskuldsräntor	31,2	30,2	29,5	28,8	28,6
Statsskuldsräntor ²	4,6	4,3	3,2	2,9	2,5

¹ Inklusive minskning av anslagsbehållningar.

² Avser utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

³ Inklusive kassamässig korrigerigering och finansiell överföring från AP-fonden till Riksgäldskontoret.

På statsbudgetens utgiftssida redovisas även Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m.. Under denna post redovisas bl.a. de extraordinära tillskott till statsbudgeten som sker till följd av det nya ålderspensionssystemet. En stor del av ökningen av statsbudgetens totala utgifter mellan 1999 och 2003 förklaras av att Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. tillfälligt var lägre 1999 på grund av den överföring från AP-fonden till statsbudgeten på 45 miljarder kronor som gjordes 1999 och den inbetalning av premiepensionsmedel på 26 miljarder kronor som gjordes till Riksgäldskontoret samma år.

Takbegränsade utgifter 1999–2003

I tabell 4.12 redovisas de beräknade utgifterna per utgiftsområde för åren 1999–2003. De utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten, de s.k. takbegränsade utgifterna, beräknas i löpande priser öka med 75 miljarder kronor mellan 1999 och 2003 eller med i genomsnitt 2,5 procent per

år. Av den totala ökningen av de takbegränsade utgifterna under perioden 1999–2003 på 75 miljarder kronor förklaras 4 miljarder av utgiftsförändringar som motiverat tekniska korrigeringar av utgiftstaken.

Tabell 4.12 Utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten 1999–2003*Miljoner kronor*

Utgiftsområde	1999	2000 Prognos	2001 Förslag ¹	2002 Beräknat ¹	2003 Beräknat ¹
1 Rikets styrelse	4 541	5 014	5 316	5 135	5 021
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 515	1 709	1 308	1 372	1 339
3 Skatteförvaltning och uppbörd	5 953	6 229	6 207	6 338	6 483
4 Rättsväsendet	22 262	23 508	23 973	25 082	25 726
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 877	3 089	2 908	2 881	2 926
6 Totalförsvaret	44 264	45 700	46 530	45 508	44 513
7 Internationellt bistånd	12 418	15 110	14 966	15 570	18 185
8 Invandrare och flyktingar	4 402	4 542	4 942	4 683	4 717
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	24 519	28 529	29 374	30 309	31 896
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	88 477	98 198	101 950	104 402	107 345
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	34 450	33 615	33 780	33 150	50 904
12 Ekonomisk trygghet för familj och barn	41 175	44 569	47 747	48 930	50 756
13 Arbetsmarknad ²	35 448	33 498	63 031	61 429	61 467
14 Arbetsliv ³	48 795	42 163	8 542	8 466	8 437
15 Studiestöd	19 676	18 898	21 622	24 365	24 727
16 Utbildning och universitetsforskning	29 148	31 743	34 846	40 751	43 202
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 554	7 620	7 807	7 965	8 092
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	17 172	12 760	11 635	11 012	10 613
19 Regional utjämning och utveckling	3 720	3 371	4 214	3 352	3 451
20 Allmän miljö- och naturvård	1 632	1 783	2 201	2 409	2 593
21 Energi	1 101	1 948	2 262	2 085	1 304
22 Kommunikationer	25 629	26 380	24 690	24 902	25 894
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	11 925	10 370	13 677	13 883	13 967
24 Näringsliv	3 256	3 503	3 518	3 283	3 254
25 Allmänna bidrag till kommuner	102 542	98 437	99 363	99 338	92 196
26 Statsskuld räntor m.m.	89 885	87 970	70 925	65 355	58 120
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	20 884	22 131	23 804	23 633	24 330
Minskning av anslagsbehållningar			3 000	4 500	4 000
Summa utgiftsområden	705 222	712 385	714 136	720 087	735 458
Summa utgiftsområden exkl. statsskuld räntor	615 337	624 415	643 211	654 732	677 338
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	136 194	139 949	144 579	150 109	149 462
Takbegränsade utgifter	751 531	764 364	787 790	804 841	826 800
Budgeteringsmarginal	1 469	636	1 210	9 159	17 200
Utgiftstak för staten	753 000	765 000	789 000	814 000	844 000

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Enligt regeringens förslag till fördelning på utgiftsområden för 2001 och till preliminära utgiftsområdesramar för åren 2002–2003 (se tabell 7.2). Beräknad förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit redovisas sammantaget för samtliga utgiftsområden under posten Minskning av anslagsbehållningar.

² För åren 1997–2000 är benämningen på utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet.

³ För åren 1997–2000 är benämningen på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

I tabell 4.13 redovisas de takbegränsade utgifternas andel av BNP under perioden 1999–2003. Rensat för de förändringar som föranlett tekniska justeringar av utgiftstaket under perioden minskar de takbegränsade utgifternas andel av BNP med 3,3 procentenheter mellan 1999 och 2003.

Tabell 4.13 Takbegränsade utgifter 1999–2003

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Takbegränsade utgifter	751,5	764,4	787,8	804,8	826,8
Procent av BNP	38,1	37,0	36,1	35,4	35,0
Procent av BNP efter tekniska justeringar ¹	38,3	37,0	36,1	35,4	35,0

¹ För att möjliggöra en rättvisande jämförelse över tiden bör de takbegränsade utgifterna justeras åren 1999–2001 för de tekniska justeringar som tidigare har gjorts av utgiftstaken samt de som föreslås i denna proposition för åren 2001–2003. De korrigerade takbegränsade utgifterna uppgår till 755,5, 764,4 och 788,8 miljarder kronor för respektive år 1999–2001.

Av den förändring av de takbegränsade utgifterna under prognosperioden på 71 miljarder kronor som inte beror på tekniska förändringar förklaras ca 11 miljarder kronor av pris- och löneomräkningen av förvaltningsanslagen och ca 11 miljarder kronor av förändringar över tiden av övriga makroekonomiska förutsättningar. Högre prisbasbelopp, BNI och timlöner innebär sammanlagt att utgifterna blir drygt 25 miljarder kronor högre 2003 jämfört med 1999, medan lägre öppen arbetslöshet och färre deltagare i arbetsmarknadspolitiska program minskar utgifterna med ca 15 miljarder kronor under perioden. Kostnaderna inom ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten ökar med ca 15 miljarder kronor under perioden 1999–2003, utöver vad som kan hänföras till högre priser och löner och den överföring av utgifter för bosättningsbaserade folkpensioner från ålderspensionssystemet till statsbudgeten som sker 2003. Denna förändring beror främst på att genomsnittligt antal ATP-poäng per pensionär ökar. Den resterande förändringen av de takbegränsade utgifterna uppgår till sammanlagt drygt 30 miljarder kronor. Denna förändring beror dels på de utgiftsreformer som beräknas genomföras under perioden, dels på utvecklingen inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp som ökar med ca 19 miljarder kronor. Merparten av den senare förändringen beror på volymutvecklingen inom området.

Utvecklingen i fasta priser 1999–2003

I fasta priser ökar de takbegränsade utgifterna med sammanlagt drygt 18 miljarder kronor under perioden 1999–2003, vilket motsvarar en årlig ökningstakt om 0,6 procent. I tabell 4.14 redovisas de utgiftsområden som realt uppvisar större ökning eller minskning under denna period.

Tabell 4.14 De takbegränsade utgifternas förändring i fasta priser 1999–2003

Miljarder kronor, 1999 års prisnivå

	1999–2003	Procent per år
Takbegränsade utgifter^{1,2}	18,3	0,6
Takbegränsade utgifter exklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	6,8	0,3
<i>Större ökning</i>		
UO 7 Bistånd	5,2	9,1
UO 9 Hälsovård, sjukvård mm	6,7	6,2
UO 10 Ek. trygghet vid sjukdom mm	11,1	3,0
UO 12 Ek. trygghet för familjer och barn	5,9	3,4
UO 16 Utbildning mm	8,1	6,1
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	11,5	2,2
<i>Större minskning</i>		
UO 6 Totalförsvaret	-6,5	-3,7
UO 11 Ek. trygghet vid ålderdom	-4,7	-2,3
UO 13 Arbetsmarknad	-19,1	-6,9
UO 18 Samhällsplanering mm	-7,4	-13,1

¹ För att få jämförbarhet över tiden har utgifterna 1999 justerats för tekniska förändringar och större omflyttningar mellan utgiftsområden.

² Belopp i miljarder kronor är i 1999 års prisnivå. Deflatering av takbegränsade utgifter har gjorts med BNP-deflatoren. Deflatering av enskilda utgiftsområden har gjorts med implicitprisindex för statlig konsumtion och statliga investeringar, samt med KPI för övriga utgifter.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten beräknas öka med 11 miljarder kronor i fasta priser under prognosperioden eller med i genomsnitt 2,2 procent per år. Övriga takbegränsade utgifter ökar realt med 6,8 miljarder kronor, vilket motsvarar en ökningstakt om 0,3 procent per år.

Kraftiga utgiftsökningar, i reala termer, väntas ske inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, som i fasta priser beräknas öka med drygt 11 miljarder kronor under perioden.

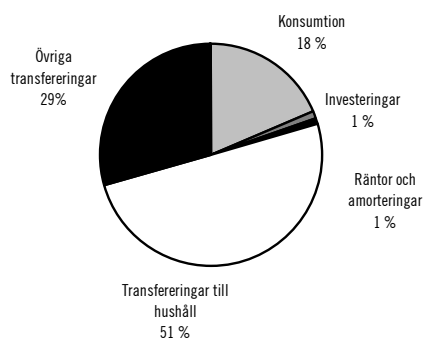
Den i särklass största minskningen av utgifterna väntas ske inom utgiftsområde 13 Arbetsmarknad där utgifterna i fasta priser minskar med sammanlagt 19 miljarder kronor mellan 1999 och 2003. Sjunkande öppen arbetslöshet och betydligt färre personer i arbetsmarknads-

politiska program leder till lägre utgifter inom detta utgiftsområde.

Realekonomisk fördelning

I den realekonomiska fördelningen av statsbudgeten och de takbegränsade utgifterna analyseras utgifterna efter indelning i transaktionerna transfereringar, utgifter för konsumtion, investeringar och räntor, i enlighet med nationalräkenskapernas definitioner.

Diagram 4.2 Realekonomiskt fördelade takbegränsade utgifter 2001¹

¹ Takbegränsade utgifter ingår inte utgiftsområde 26 Statsskuld räntor

Diagram 4.2 visar hur stor del av de takbegränsade utgifterna för 2001 som utgörs av transfereringar, utgifter för statlig konsumtion, investeringar samt räntor och amorteringar. Cirka 80 procent av utgifterna under utgiftstaket utgörs av transfereringsutgifter, varav den största delen (51 procentenheter) är transfereringar till hushållssektorn. Övriga transfereringar består till större delen av transfereringar till kommunsektorn men också av transfereringar till företag, internationellt bistånd och avgiften till EU. Statlig konsumtion uppgår till ca 145 miljarder kronor 2001, vilket motsvarar ca 18 procent av de takbegränsade utgifterna. Konsumtionen avser till övervägande del de statliga myndigheternas utgifter för den löpande verksamheten och består till stor del av löner och hyror. Som statlig konsumtion inräknas också försvarets utgifter för sådana investeringar som saknar alternativ civil användning, vilka uppgår till ca 2 procent av de takbegränsade utgifterna. Investeringarna uppgår till drygt 1 procent av utgifterna under utgiftstaket. Investeringar som belastar statsbudgeten återfinns till största delen inom infrastrukturområdet och avser transitvägar och järnvägar. Slutligen svarar räntor och amorte-

ringar för ca 1 procent av de takbegränsade utgifterna. En stor del av ränteutgifterna avser räntesubventioner för de lån som Centrala studiestödsnämnden tar upp i Riksgäldskontoret. Resterande ränteutgifter samt amorteringar avser myndigheternas räntor och amorteringar för investeringslån tagna i Riksgäldskontoret. Räntor på statsskulden ingår inte i de takbegränsade utgifterna.

Den realekonomiska fördelningen av statsbudgetens utgifter under perioden 1999–2003 visas i tabell 4.15. Av tabellen framgår att de största förändringarna under perioden 1999–2003 utgörs av den kraftiga minskningen av ränteutgifterna på drygt 30 miljarder kronor och ökningen av transfereringarna till hushållen på ca 38 miljarder kronor. Den stora ökningen av transfereringarna till hushållen mellan 2002 och 2003 på 23 miljarder kronor förklaras främst av att folkpension och pensionstillskott år 2003 ersätts av en beskattad garantipension och av att den bosättningsbaserade folkpensionen fr.o.m. 2003 finansieras av staten i stället för av ålderspensionssystemet.

Tabell 4.15 Statsbudgetens utgifter realekonomiskt fördelade 1999–2003 (summa utgiftsområden)

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Utgifter för konsumtion	134,5	138,0	145,5	146,7	147,8
varav löner inkl. soc. avg.	66,1	70,6	71,5	73,7	74,3
varav lokaler	11,9	11,8	12,3	12,6	12,9
varav utgifter för försvarsändamål	13,7	13,8	13,0	12,9	11,8
varav övrig förbrukning	42,8	41,8	48,7	47,5	48,8
Investeringar	9,6	9,6	9,1	9,3	9,7
Räntor och amorteringar	99,4	97,7	79,3	74,3	68,2
Transfereringar till hushåll	236,1	242,2	248,6	251,6	274,4
Övriga transfereringar	225,7	224,8	231,6	238,1	235,4
Summa utgiftsområden	705,3	712,4	714,1	720,1	735,5

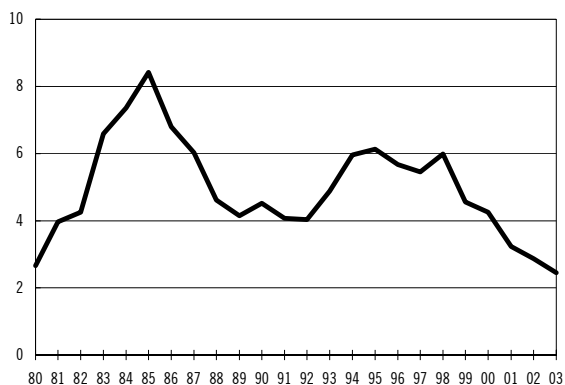
Statsskuldsräntor

Räntor på statsskulden redovisas under ett anslag på utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. Utgifterna för statsskuldsräntorna påverkas av flera faktorer. Viktigast är storleken på statsskulden samt ränte- och valutakursutvecklingen. Statsskuldsräntorna påverkas även av tekniska faktorer till följd av Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik.

År 1999 uppgick statsskuldsräntorna till 90 miljarder kronor eller 4,5 procent av BNP. Under perioden 1999–2003 beräknas statsskuldsräntorna minska med 32 miljarder kronor för att 2003 uppgå till 58 miljarder kronor eller 2,4 procent av BNP. De kraftigt minskade ränteutgifterna förklaras främst av amortering på statsskulden till följd av överföringar från AP-fonden till staten i samband med ålderspensionsreformen samt försäljningar av statligt aktieinnehav. Ytterligare en förklaring till de kraftigt minskade ränteutgifterna är att lån med höga kupongräntor successivt förfaller och refinansieras med lån till lägre räntesatser. I diagram 4.3 redovisas statsskuldsräntorna som andel av BNP för åren 1980–2003.

Diagram 4.3 Statsskuldsräntor som andel av BNP

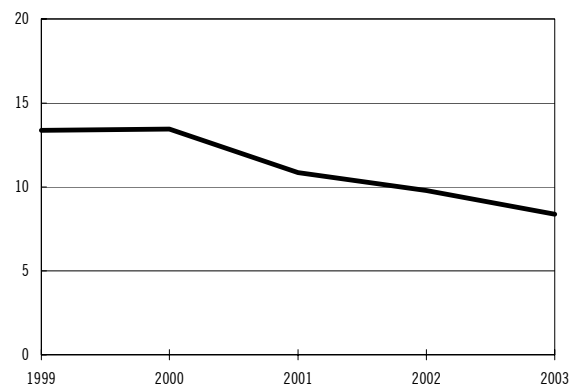
Procent av BNP

Statsskuldsräntorna som andel av statsbudgetens totala skatteinkomster uppgick 1999 till 13,4 procent, vilket innebär att mer än var sjunde statlig skattekrona detta år användes till att betala räntor på statsskulden. Under perioden 1999–2003 beräknas statsskuldsräntorna som andel av statens skatteinkomster minska för att 2003 uppgå till 8,4 procent (diagram 4.4).

Diagram 4.4 Statsskuldsräntor som andel av statens skatteinkomster

Procent av statens skatteinkomster

I statsbudgeten redovisas statsskuldsräntor kassamässigt. De kassamässiga statsskuldsräntorna påverkar statsbudgetens saldo och statens lånebehov.

Kostnadsmässig redovisning innebär att ränteutgifterna periodiseras över lånens löptid. De kostnadsmässiga statsskuldsräntorna är mindre beroende av upplåningstekniken och kan lättare förklaras av den underliggande lånebehovs- och ränteutvecklingen. De kostnadsmässiga statsskuldsräntorna påverkar beräkningen av statens finansiella sparande. Enligt den periodiserade redovisningen kommer räntekostnaderna att minska från 85 miljarder kronor år 1999 till 57 miljarder kronor år 2003. I förhållande till bedömningen i 2000 års ekonomiska vårproposition beräknas de kostnadsmässiga statsskuldsräntorna vara oförändrade för 2000 och 2001 men 2 miljarder kronor lägre för 2002. En mer detaljerad beskrivning av statsskuldsräntorna finns under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

Tabell 4.16 Kassa- och kostnadsmässiga statsskuldsräntor

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Kassamässiga statsskuldsräntor	89,8	88	71	65	58
Kostnadsmässiga statsskuldsräntor	84,6	72	63	61	57

Anm.: En mer detaljerad redovisning finns under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

4.4.3 Statsbudgetens saldo, statens finansiella sparande och statsskulden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under budgetåret 2001 ta upp lån enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Beräkningen av myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret samt beräkningen av överföringen av medel från AP-fonden för budgetåret 2001 godkänns enligt tabell 4.17.

Statsbudgetens saldo

Enligt 16 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall statsbudgeten omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Statsbudgetens saldo är därmed detsamma som statens lånebehov (med motsatt tecken). På statsbudgetens utgiftssida ingår, förutom de utgifter som är indelade i 27 utgiftsområden, även Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigerings. Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringen redovisas i tabell 4.17. Den finansiella överföring från AP-fonden till staten som föranleds av det reformerade pensionssystemet särredovisas i tabellen.

Statsbudgetens saldo visade ett överskott på 82 miljarder kronor 1999. I år beräknas statsbudgetens saldo uppgå till 76 miljarder kronor och nästa år till 22 miljarder kronor. Den offentliga sektorns finansiella sparande beräknas överstiga den målsatta nivån på 2 procent av BNP åren 2002 och 2003. I beräkningen av statsbudgetens saldo och statsskulden har det överskjutande överskottet 2002 och 2003, på 30 respektive 37 miljarder kronor, överförts till hushållssektorn så att målet för den offentliga sektorns finansiella sparande uppnås exakt. Efter denna beräknings-tekniska överföring till hushållen beräknas statsbudgetens saldo uppgå till 1 respektive -19 miljarder kronor åren 2002 och 2003 (tabell 4.17).

Riksgäldskontorets nettoutlåning

Riksgäldskontorets (RGK) nettoutlåning utgörs av förändringen av dess utlåning och inlåning till myndigheter, affärsverk, statliga bolag och vissa fonder. De största delposterna utgörs av förändringar av myndigheternas räntekontobehållningar, in- och utbetalningar av premiepensionsmedel, Centrala studiestödsnämndens (CSN)

upplåning för finansiering av studielån samt insättningsgarantiavgifter.

Sedan 1995 har medel för premiepensionen avsatts i RGK. För åren 1999–2003 beräknas de årliga inbetalningarna till omkring 20 miljarder kronor. Inbetalningarna inklusive ränta kommer att överföras till Premiepensionsmyndigheten (PPM) med två års eftersläpning. Utbetalningen år 2000 till PPM, som avser premiepensionsmedel för åren 1995–1998, medför att RGK:s nettoutlåning ökar med ca 56 miljarder kronor mellan 1999 och 2000.

Riksgäldskontorets utlåning till CSN beräknas uppgå till omkring 11 miljarder kronor per år under perioden 1999–2003.

Underskottet i det kommunala moms-systemet uppgick vid årsskiftet 1999/2000 till drygt 2 miljarder kronor. För år 2000 beräknas ett ytterligare underskott på ca 2 miljarder kronor. Sammantaget beräknas underskottet uppgå till högst 4,3 miljarder kronor under innevarande år. Regeringen föreslår på tilläggsbudget i denna proposition att staten skriver ned denna fordran som annars skulle fått återbetalas av kommunsektorn via en högre momsavgift.

Kassamässig korrigerings

Kassamässig korrigerings utgörs av skillnaden mellan å ena sidan saldot av statsbudgetens anslag och inkomsttitlar och å andra sidan nettot av in- och utbetalningar över statsverkets checkräkning i Riksbanken (SCR). Skillnaden uppstår eftersom redovisningen över SCR är kassamässig medan statsbudgeten till viss del redovisas utgiftsmässigt.

AP-fondsöverföringen 2000 och 2001 särredovisas i tabell 4.17. I statsbudgetens utfall kommer dessa belopp att redovisas som en kassamässig korrigerings. För 1999 avser den kassamässiga korrigeringen den överföring på 45 miljarder kronor från AP-fonden som betalades in på SCR utan redovisning mot inkomsttitel. För 2000 avser den kassamässiga korrigeringen nedskrivningen av statens fordran på kommunsektorn till följd av underskottet i det kommunala moms-systemet.

Tabell 4.17 Statsbudgetens saldo och statsskulden

Miljarder kronor

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Inkomster	648,9	706,3	725,1	781,6	717,1	731,8	756,3
Utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	569,2	585,7	615,3	624,4	643,2	654,7	677,3
Statsskuldräntor m.m. ²	98,4	113,4	89,9	88,0	70,9	65,4	58,1
Saldo exkl. Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. och beräkningsteknisk överföring	-18,6	7,2	19,9	69,3	3,0	11,7	20,9
Riksgäldskontorets nettoutlåning	-10,4	-2,8	-17,9	33,8	8,3	7,5	7,8
varav Kommunmomssystemet	-0,4	1,5	1,2	-2,3			
In-/utlåning från myndigheter (räntekonto) ³	10,5	2,6	-3,0				
Inbetalning av premiepensionsmedel inkl. ränta	-12,1	-13,7	-26,1	-24,4	-19,3	-22,1	-23,0
Utbetalning av premiepensionsmedel	-	-		56,0	17,3	19,5	20,4
Lönegarantifonden, inkl. ränta	-0,7	-0,9	-0,4				
CSN, studielån	9,9	10,1	11,0	11,2	11,0	10,6	10,6
Insättningsgaranti	-2,1	-2,1	-2,3	-2,3	-0,7	-0,7	-0,8
Övrigt, netto	-15,6	-0,3	1,6	-4,5 ⁴	-0,1	0,2	0,6
Kassamässig korrigerings	-2,0	0,4	-44,1⁵	4,3			
Överföring från AP-fonden				-45,0	-27,6	-26,7	-5,1
Statsbudgetens saldo före beräkningsteknisk överföring till hushållen	-6,2	9,7	82,0	76,2	22,4	30,9	18,2
Beräkningsteknisk överföring till hushållen						29,5	36,8
Statsbudgetens saldo efter beräkningsteknisk överföring till hushållen	-6,2	9,7	82,0	76,2	22,4	1,4	-18,6
Skulddispositioner m.m.	14,7	26,4	7,3	-22,7	-89,9 ⁶	-8,5	-6,8
Statsskuldsförändring	20,9	16,8	-74,7	-98,9	-112,3	-9,9	11,8
Statsskuld vid årets slut efter beräkningsteknisk överföring till hushållen	1 432,1	1 448,9	1 374,2	1 275,3	1 163,0	1 153,1	1 164,9
<i>Procent av BNP</i>	79,0	76,7	69,7	61,7	53,3	50,8	49,3

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

¹ Inklusive minskning av anslagsbehållningar.² Avser hela utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.³ Normalt görs inga prognoser på in-/utlåning från myndigheter (räntekonto) utan här redovisas endast utfallet.⁴ Varav individuellt kompetenssparande -1,35 mdkr.⁵ Varav -45 mdkr överföring från AP-fonden.⁶ Varav nedskrivning av statsskulden p.g.a. statsobligationsöverföring från AP-fonden 75 mdkr.

Överföring från AP-fonden till statsbudgeten

Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande varierar kraftigt under perioden 2000–2002 beroende på infasningen av det nya ålderspensionssystemet. Fullt genomförd kommer pensionssystemet att leda till att statsfinanserna försvagas med ca 60 miljarder kronor per år. För att motverka denna försvagning överförs 45 miljarder kronor per år från AP-fonden till statsbudgeten under åren 1999 och 2000. Under 2001 sker ytterligare en överföring uppgående till 155 miljarder kronor. Genomslaget på statsbudgetens saldo av denna överföring beräknas endast till 28 miljarder kronor detta år. Förklaringen till detta är att den del av överföringen som består av

statsobligationer skrivs av direkt mot statsskulden med dess nominella värde vilket beräknas motsvara 75 miljarder kronor. Den del av överföringen som påverkar statsbudgetens saldo utgörs av bostadsobligationer året då obligationen förfaller till betalning. Till skillnad från statsbudgetens saldo påverkas statens finansiella sparande fullt ut av hela överföringen 2001. Enligt pensionsöverenskommelsen skall det slutliga överföringsbeloppet fastställas vid en kontrollstation 2004.

I denna proposition antas överföringen 2001 göras enligt det förslag om sammansättning av överföringen som utredningen om fördelningen av AP-fondens tillgångar lade fram i ett delbe-

tänkande (SOU 2000:71) i juni 2000. Förslaget innebär att statsobligationer överförs till ett marknadsvärde om 85 miljarder kronor (75 miljarder kronor nominellt värde), varav 10 miljarder kronor i realränteobligationer. Resterande del, dvs. 70 miljarder kronor, föreslås bestå av bostadsobligationer med varierande löptid. I förhållande till de antaganden om överföringens sammansättning som gjordes i 2000 års ekonomiska vårproposition innebär detta att 20 miljarder kronor mer i bostadsobligationer och motsvarande mindre i statsobligationer förs över från AP-fonden till statsbudgeten. Av den del som består av bostadsobligationer antas 28 miljarder kronor förfalla till betalning 2001, 27 miljarder kronor 2002 och 5 miljarder kronor 2003, vilket förbättrar statsbudgetens saldo med motsvarande belopp dessa år. Efter 2003 beräknas bostadsobligationer till ett värde av ca 14 miljarder kronor återstå vilket kommer att förbättra statsbudgetens saldo kommande år.

Statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter

I tabell 4.18 redovisas statsbudgetens saldo justerat för större engångseffekter. Vid beräkningen av det justerade budgetsaldot förutsätts det att den del av överskottet i de offentliga finanserna som överstiger det målsatta överskottet överförs till hushållen åren 2002 och 2003.

Av tabellen framgår att det justerade budgetsaldot uppgick till 10 miljarder kronor 1999. Utan vissa extraordinära tillskott i form av inkomster från företagsförsäljningar och överföringar från AP-fonden m.m. skulle statsbudgeten under perioden 2000-2003 uppvisa ett underskott på mellan 12 och 40 miljarder kronor per år.

Tabell 4.18 Statsbudgetens saldo samt justering för större engångseffekter

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Statsbudgetens saldo före beräkningsteknisk överföring till hushållen	82	76	22	31	18
Statsbudgetens saldo efter beräkningsteknisk överföring till hushållen	82	76	22	1	-19
Större engångseffekter	72	88	51	42	20
varav försäljning av statligt aktieinnehav	1	75 ¹	15	15	15
Överkonsolidering SPP			8		
Överföring från AP-fonden ²	45	45	28	27	5
Premiepensionsmedel, nettoinbetalningar	26	-32 ³			
Statsbudgetens saldo efter beräkningsteknisk överföring till hushållen och justerat för större engångseffekter	10	-12	-28	-40	-39

¹ Beloppet inkluderar aktieutdelning och inbetalning av reavinstskatt från Förvaltningsaktiebolaget Stattums försäljning av aktieinnehavet i Pharmacia&Upjohn.

² Överföringen år 2001 uppgår till marknadsvärdet 155 mdkr, varav statsobligationer 85 mdkr och bostadsobligationer 70 mdkr. Statsskulden skrivs ner 2001 med statsobligationernas nominella värde 75 mdkr medan statsbudgetens saldo förbättras med 27,6, 26,7 och 5,1 mdkr åren 2001-2003 till följd av överföringen av bostadsobligationer. Efter år 2003 återstår bostadsobligationer till ett värde av 13,8 mdkr.

³ Varav inbetalning 24,4 mdkr och utbetalning 56,0 mdkr. Utbetalningen avser premiepensionsmedel för åren 1995-1998.

Engångseffekterna under perioden 2000-2003 uppgår sammantaget till drygt 200 miljarder kronor. År 2001 uppstår dessutom en engångseffekt på statsskulden då statsobligationer till ett nominellt värde av 75 miljarder kronor skrivs av i samband med den finansiella överföringen från AP-fonden. Engångseffekter förklarar därmed hela minskningen av statsskulden på ca 210 miljarder kronor mellan 1999 och 2003.

Med undantag för effekten avseende försäkringsbolaget SPP:s utdelade överskottsmedel påverkar inte engångseffekterna överskotten i de offentliga finanserna och därmed inte heller möjligheterna att uppnå målsatta överskott. Utgiftstaket påverkas inte heller av dessa engångseffekter.

Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande

Statsbudgetens saldo omfattar alla transaktioner som påverkar statens lånebehov, dvs. även Riksgäldskontorets nettoutlåning och överföringar till eller från AP-fonden. Det finansiella sparandet definieras till skillnad från statsbudgetens saldo av ett internationellt regelverk för nationalräkenskaper, och utgör nettot av transaktioner som påverkar en sektors finansiella förmögenhet. Den principiella skillnaden för svenska förhållanden mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande är att statsbudgetens saldo endast avspeglar förändringar i statsskulden medan det finansiella sparandet tar hänsyn till förändringar av både finansiella tillgångar och skulder. Detta innebär att förändringar av statsbudgetens saldo inte alltid leder till en motsvarande förändring av statens finansiella sparande. Ett exempel på en transaktion som påverkar statsbudgetens saldo men inte statens finansiella sparande är försäljning av statligt aktieinnehav. Försäljning av statligt aktieinnehav förbättrar statsbudgetens saldo medan statens finansiella sparande förblir oförändrat eftersom statens förmögenhet inte förändras genom att en tillgång (värdepapper) byts mot en annan tillgång (likvida medel).

I tabell 4.19 redovisas de viktigaste skillnaderna mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande. Den stora skillnaden 2001 beror på att överföringen från AP-fonden ökar statens finansiella sparande med 155 miljarder kronor medan statsbudgetens saldo endast förbättras med 28 miljarder kronor. En mer permanent skillnad mellan statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande utgörs av den årliga utlåning som Riksgäldskontoret förmedlar till studerande via CSN. Denna utlåning belastar statsbudgetens saldo med 8–9 miljarder kronor varje år medan statens finansiella sparande inte påverkas. Ytterligare en post som påverkar statsbudgetens saldo, men inte statens finansiella sparande, är kurs- och valutaförluster på statsskulden.

Tabell 4.19 Statsbudgetens saldo och statens finansiella sparande

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Statsbudgetens saldo före beräkningsteknisk överföring	82	76	22	31	18
Effekt av överföring från AP-fonden			127	-27	-5
CSN studielån ¹	8	8	9	8	8
Försäljning av aktiebolag m.m.		-75	-15	-15	-15
Kurs-/valuta förluster på statsskulden	4	9	12	9	5
Periodiserings-effekter m.m.	-17	-13	2	4	-2
Finansiellt sparande i staten före beräkningsteknisk överföring	77	6	158	10	9
Beräkningsteknisk överföring till hushållen				30	37
Finansiellt sparande i staten efter beräkningsteknisk överföring	77	6	158	-20	-27
<i>Procent av BNP</i>	<i>3,9</i>	<i>0,3</i>	<i>7,2</i>	<i>-0,9</i>	<i>-1,2</i>
Differens mot VP2000 Finansiellt sparande i staten efter beräkningsteknisk överföring		7	27	-5	-11

¹ Nettot inkluderar förutom "CSN studielån" under Riksgäldskontorets nettoutlåning (tabell 4.17) även inbetalningar på inkomsttypen 4000 Återbetalning av lån.

Av tabell 4.19 framgår att statens finansiella sparande åren 2002 och 2003 uppvisar ett underskott på 20 respektive 27 miljarder kronor efter beräkningsteknisk överföring till hushållen. Överskottet i de offentliga finanserna uppkommer i stället främst i ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten (se tabell 4.21). Detta är en konsekvens av att ålderspensionsreformen omfördelar det offentliga sparandet från staten till ålderspensionssystemet. Kommunsektorn kommer samtidigt att uppvisa ett mindre finansiellt överskott.

Nivån på statsbudgetens underliggande saldo och statens finansiella sparande (efter beräkningsteknisk överföring) visar att det inte finns anledning till att ge avkall på kravet på en stram budgetprövning. Det bör dock här framhållas att nuvarande finansiella mål utgår ifrån den bas som allmänt används i internationella sammanhang,

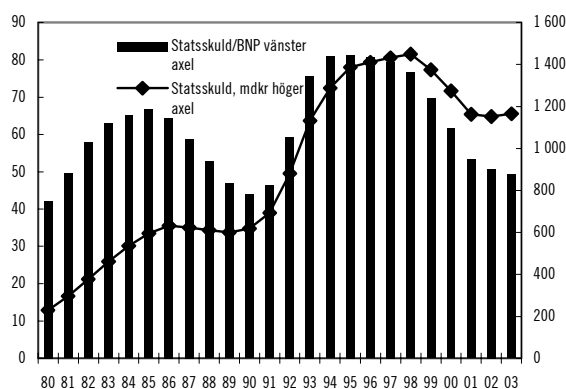
den offentliga sektorns finansiella sparande. Ålderspensionssystemet har visserligen fått en mer fristående ställning genom pensionsreformen men definitionsmässigt är det fortfarande en del av den offentliga sektorn och det går inte att bortse från dess finansiella ställning när finanspolitiken utformas.

Statsskulden

Statsskulden uppkommer genom statens upplåning för att täcka underskott i den löpande verksamheten eller för att finansiera investeringar och kreditgivning. Statsskuldens utveckling bestäms framför allt av statsbudgetens saldo. Skulden påverkas emellertid också av valutakursförändringar eftersom ca 30 procent av skulden är expanderad mot utländsk valuta. Denna del av skulden värderas till aktuella valutakurser.

Som framgår av diagram 4.5 har statsskulden framför allt ökat under två olika längre sammanhängande perioder. Den första perioden varade från 1977 till 1986 då statsskulden ökade från 98 till 631 miljarder kronor. Den andra perioden av kraftig statsskuldökning varade mellan 1990 och 1996 då statsskulden steg från 619 till 1 411 miljarder kronor. Statsskulden som andel av BNP (skuldkvoten) ökade också kraftigt under nämnda perioder. Under perioden 1994–1997 stabiliserades skuldkvoten på en nivå kring 80 procent av BNP.

Diagram 4.5 Statsskulden som andel av BNP och i miljarder kronor

Vid utgången av 1999 uppgick statsskulden till 1 374 miljarder kronor, vilket är 75 miljarder kronor lägre än föregående år. Som framgår av tabell 4.17 och diagrammet ovan beräknas statsskulden minska med ca 210 miljarder kronor under perioden 1999–2003 för att uppgå till 1 165 miljarder kronor 2003. Under samma peri-

od minskar skuldkvoten med 21 procentenheter, från 70 procent av BNP 1999 till 49 procent av BNP 2003. Statsskulden minskar framför allt till följd av de extraordinära tillskott av engångskarakter som redovisades i tabell 4.18. Dessutom minskar statsskulden med 75 miljarder kronor 2001 till följd av de statsobligationer som förs över från AP-fonden och som skrivs av direkt mot statsskulden. Ytterligare en orsak till att statsskulden beräknas minska är att ett antagande görs om förstärkt kronkurs under perioden, vilket minskar lån upptagna i utländsk valuta (redovisas under skulddispositioner i tabell 4.17).

Minskningen av skuldkvoten på 21 procentenheter under prognosperioden beror ungefär till hälften på att statsskulden minskar i kronor och till hälften på BNP-tillväxten.

4.5 Kommunsektorns finanser

Kommuner och landsting är enligt kommunallagen skyldiga att uppnå ekonomisk balans fr.o.m. 2000. Om kostnaderna överstiger intäkterna skall underskottet täckas inom två år. Bedömningen av hur kommunsektorns konsumtionsutgifter utvecklas har gjorts med beaktande av balanskravet. Kalkylerna bygger på oförändrade skattesatser fr.o.m. 2000.

Skatteinkomsterna ökar kraftigt under prognosperioden. En del av denna ökning beror emellertid på tekniska förändringar i inkomstbeskattningen, som sammantaget ökar kommunsektorns skatteunderlag. Det generella statsbidraget har reglerats i motsvarande grad. Minskningen av statsbidraget 2003 motsvaras av en lika stor höjning av skatteinkomsterna till följd av att garantipensionen blir skattepliktig.

Kommuner och landstings konsumtionsutgifter beräknas sammantaget öka med ca 1 procent per år under prognosperioden.

I år har Svenska kyrkan skilts från staten. I nationalräkenskaperna har kyrkan tidigare förts till kommunsektorn. Fortsättningsvis kommer kyrkan att föras till hushållens ideella organisationer, vilket minskar kommunsektorns inkomster och utgifter med ca 13 miljarder kronor fr.o.m. 2000. Kommunsektorns finansiella sparande 2001–2003 förväntas nu bli högre jämfört med den prognos som gjordes till 2000 års ekonomisk vårproposition. För kommunsektorn som helhet torde balanskravet vara i huvudsak uppfyllt fr.o.m. 2000.

Tabell 4.20 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor, där ej annat anges

	1999	2000	2001	2002	2003
Inkomster	451	471	492	503	522
Skatter	316	338	355	362	386
Statsbidrag ¹	83	82	84	87	80
Skatter och statsbidrag, % av BNP	20,2	20,3 ²	20,1	19,8	19,7
Övrigt	52	51	53	54	56
Utgifter	454	458	474	496	515
Konsumtion	378	382	396	417	434
Volymförändring ³	2,0	-1,9 ⁴	1,0	1,2	1,1
Övrigt	75	76	78	79	81
Finansiellt sparande	-3	13	18	7	6

Anm: Kommunsektorn redovisas exkl. Svenska kyrkan fr.o.m. år 2000. Redovisningen sker i nationalräkenskapstermer.

¹ Statsbidrag redovisas netto efter avdrag för kommunernas och landstingens avgifter till det kommunala moms-systemet.

² Efter överföringen av kyrkan till hushållssektorn. Inkl. kyrkan uppgår andelen till 20,8 %.

³ Årlig procentuell förändring av konsumtionsutgifter i fasta priser.

⁴ Effekten av överföringen av kyrkan från kommunsektorn till hushållens ideella organisationer uppgår till 2,7 % av konsumtionsutgifterna. Exkl. överföringen blir utvecklingstakten 0,7 %.

Källor: Konjunkturinstitutet, Statistiska centralbyrån, Finansdepartementet.

4.6 Ålderspensionssystemet

Ålderspensionsreformen innebär att AP-fonden fr.o.m. 1999 har fått en delvis ny roll. Fonden finansierar numera inkomstbaserade ålderspensioner inom det reformerade systemets s.k. fördelningsdel. Finansieringen av efterlevande- och förtidspensioner sker över statsbudgeten. Vidare medför reformen att fondens avgiftsinkomster förstärks genom införande av statliga ålderspensionsavgifter på vissa transfereringar m.m., som betalas över statsbudgeten. Avgiftsuttaget är fr.o.m. i år 10,21 procent för ålderspensionsavgiften och 7 procent för den allmänna pensionsavgiften.

Vid sidan av AP-fonden sker en förmögenshetsuppbyggnad inom premiepensionssystemet. De medel som sedan 1995 avsätts motsvarar intjänad premiepensionsrätt och placeras först i Riksgäldskontoret (RGK) och därefter hos den fondförvaltare som den enskilde själv väljer. Genom att den statliga myndigheten Premiepensionsmyndigheten (PPM) formellt är ägare av fondandelarna inräknas sparandet i premiepensionssystemet i den offentliga sektorn. Under den tillfälliga förvaltningen i RGK ingår avsättningarna till premiepensionssystemet i statens sparande och reducerar därmed statsskulden.

Under år 2000 överförs retroaktiva premiepensionsmedel avseende inkomståren 1995–1998 från RGK till PPM. Därefter överförs medel motsvarande premiepensionsrätten till PPM andra året efter inkomståret. Det sparande som sker inom premiepensionssystemet motsvaras således av ett minskat sparande i staten.

Den finansiella infasningen av det reformerade ålderspensionssystemet reducerar det finansiella sparandet under perioden 1999–2001 genom AP-fondens överföringar till staten (se avsnitt 4.4.3). När infasningen är över beräknas sparandet i pensionssystemet, dvs. AP-fonden och premiepensionssystemet, uppgå till 2,6 procent av BNP 2002. År 2003 stiger sparandet till 2,9 procent av BNP till följd av att staten övertar utgifter på 7,5 miljarder kronor för bosättningsbaserad folkpension. Mer än hela överskottsmålet för de samlade offentliga finanserna kommer således att ligga i pensionssystemet och användas för att bygga upp pensionsfonderna. Överskottet i ålderspensionssystemet fördelas på AP-fonden och PPM.

Jämfört med vad som beräknades i 2000 års ekonomiska vårproposition har det finansiella sparandet reviderats upp 2003 till följd av att den ovan nämnda överföringen av utgifter från pensionssystemet till staten inte var inkluderad i vårpropositionen.

Tabell 4.21 Ålderspensionssystemet

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Inkomster	148	237	200	209	219
Avgifter	111	149	156	163	169
Premiepensionsmedel		56	17	20	20
Räntor, utdelningar m.m.	37	32	26	26	30
Utgifter	185	185	300	151	151
Pensioner	135	139	143	149	150
Överföring till staten	45	45	155	0	0
Övriga utgifter	5	1	1	1	1
Finansiellt sparande	-37	52	-100	58	68
<i>Procent av BNP</i>	-1,9	2,5	-4,6	2,6	2,9
Miljarder kronor					
AP-fonden	-37	-3	-119	35	43
Premiepensionsmyndigheten		56	20	23	25

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

4.7 Den offentliga sektorns finanser

År 1999 uppgick den offentliga sektorns finansiella sparande till 1,9 procent av BNP. I år väntas sparandet öka till 3,4 procent av BNP. Såväl inkomster som utgifter sjunker som andel av BNP. Från och med 2000 reduceras inkomster och utgifter med ca 0,5 procent av BNP eftersom statskyrkan inte längre räknas in i den offentliga sektorn. Sammantaget sjunker utgifterna som andel av BNP med ca 3 procentenheter. Därav svarar minskade ränteutgifter för 1 procentenhet.

År 2001 beräknas sparandet uppgå till 3,5 procent av BNP, efter beaktande av de i denna proposition föreslagna skatteförändringarna. De nu föreslagna skatteförändringarna får genom periodiseringseffekter successivt genomslag i de offentliga finanserna. Skatter och utgifter fortsätter att minska som andel av BNP. Även inkomsterna av räntor och utdelningar minskar eftersom de finansiella tillgångarna minskar, främst genom AP-fondens överföringar till staten (se avsnitt 4.4.3), men även till följd av försäljningar av statliga aktieinnehav. Inkomsterna från dessa försäljningar räknas inte in i det finansiella sparandet. Däremot reduceras den offentliga skulden och ränteutgifterna när försäljningsinkomsterna används till amorteringar av statsskulden.

Vid hittills beslutade och föreslagna regler beräknas det finansiella sparandet som andel av BNP uppgå till 3,3 procent 2002 och till 3,6 procent 2003. Det innebär att det prognostiserade finansiella sparandet åren 2002 och 2003 överstiger målet om ett överskott på 2 procent av BNP med 30 miljarder kronor 2002 och med 37 miljarder kronor 2003. I beräkningarna av ränteutgifter och statsskuld har detta finansiella överskott beräkningstekniskt överförts till hushållssektorn så att målet för den offentliga sektorns finansiella sparande uppnås exakt.

Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld definieras enligt de s.k. Maastrichtkriterierna som det nominella värdet av skulder minskat med den offentliga sektorns innehav av egna skulder. För svenska förhållanden innebär definitionen att statsskulden och den kommunala sektorns skulder på kreditmarknaden minskas med AP-fondens innehav av statliga och kommunala skulder. Den konsoliderade bruttoskulden är lägre än statsskulden och uppgick vid utgången av 1999 till 65,6 procent av BNP. Som andel av BNP har den konsoliderade skulden minskat sedan 1995. Under prognosperioden minskar den även nominellt och beräknas under-

stiga 60 procent av BNP i år, vilket utgör referensvärdet inom EU.

Nettoskulden, som är nettot av den offentliga sektorns samtliga finansiella tillgångar och skulder, sjunker i takt med de finansiella överskotten och de värdeförändringar som sker på tillgångar och skulder. Nästa år beräknas nettoskulden vändas till en positiv finansiell nettoställning för den offentliga sektorn. De finansiella tillgångarna, som till största delen finns i pensionssystemet, kommer då att vara större än skulderna.

Jämfört med prognosen i 2000 års ekonomiska vårproposition har det finansiella sparandet reviderats upp med 12 miljarder kronor 2000, huvudsakligen till följd av högre skatteinkomster. Skatteinkomsterna har höjts ytterligare 2001 till följd av att BNP och skatteunderlagen reviderats upp. Därtill kommer ett tillfälligt tillskott på 8 miljarder kronor genom skatt på utdelade medel från försäkringsbolaget SPP. Oaktat de i denna proposition föreslagna skatteförändringarna har det finansiella sparandet reviderats upp med ca 20 miljarder kronor 2001 och med ett något lägre belopp 2002. För 2003 är uppjusteringen av det finansiella sparandet mindre än 10 miljarder kronor, då de högre skatteinkomsterna motverkas av högre utgifter jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

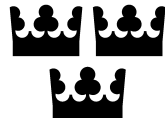
Tabell 4.22 Den offentliga sektornas finanser

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2003	2004
Inkomster	1 188	1 219	1 248	1 281	1 335
<i>procent av BNP</i>	60,2	58,9	57,2	56,4	56,5
Skatter och avgifter	1 043	1 075	1 110	1 142	1 191
<i>procent av BNP</i>	52,9	52,0	50,9	50,3	50,3
Övriga inkomster	145	144	138	139	145
Utgifter	1 151	1 147	1 172	1 206	1 251
<i>procent av BNP</i>	58,4	55,5	53,7	53,1	52,9
Utgifter exkl. räntor	1 045	1 061	1 096	1 131	1 181
Ränteutgifter	105	86	77	75	71
Finansiellt sparande före beräkniskteknisk överföring	37	71	76	75	84
<i>procent av BNP</i>	1,9	3,4	3,5	3,3	3,6
Beräkniskteknisk överföring				30	37
Finansiellt sparande efter beräkniskteknisk överföring	37	71	76	45	47
<i>procent av BNP</i>	1,9	3,4	3,5	2,0	2,0
Finansiell ställning					
Nettoskuld	224	10	-81	-134	-188
<i>procent av BNP</i>	11,4	0,5	-3,7	-5,9	-8,0
Konsoliderad bruttoskuld	1 294	1 218	1 163	1 140	1 141
<i>procent av BNP</i>	65,6	58,9	53,2	50,2	48,2

5

Inkomster

5 Inkomster

5.1 Inledning

Offentliga sektorns inkomster utgörs av skatter och övriga inkomster. Skatterna består till ca 66 procent av löneskatter, dvs. inkomstskatt och socialavgifter, 24 procent av skatt på varor och tjänster och 10 procent av kapitalskatter. Den stora andelen löneskatter innebär att utvecklingen av skatterna till stor del beror på hur sysselsättning och timlön utvecklas. Utvecklingen av skatterna och övriga inkomster under prognosperioden, 1999–2003, framgår av tabell 5.1.

De periodiserade skatterna, som ligger till grund för offentliga sektorns finansiella sparande och statsbudgetens inkomster, ökar under prognosperioden med 150 miljarder kronor. Den årliga ökningen varierar mellan 17 och 56 miljarder kronor. Den svaga utvecklingen om 17 miljarder kronor 2001 förklaras dels av att andra steget i den skattereform regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2000 nu föreslås genomföras, dels av en tillfällig skatteintäkt 2000 om 8 miljarder kronor avseende SPP:s överskottsmedel (se vidare avsnitt 5.2.2). Korrigerat för dessa effekter uppgår förändringen mellan 2000 och 2001 till 50 miljarder kronor. Den stora ökningen 2003 förklaras av införandet av garantipensioner, vilket ökar skatteintäkterna med knappt 10 miljarder kronor. Dessa intäkter innebär dock ingen budgetförstärkning eftersom de motsvaras av ökade pensionsutbetalningar på budgetens utgiftssida.

Den offentliga sektorns finansiella sparande, vilket är ett av regeringens budgetpolitiska mål, baseras på skatter redovisade enligt nationalräkenskaperna (NR). Skatterna enligt NR följer i stort utvecklingen av de periodiserade skatterna.

Tabell 5.1 Offentliga sektorns periodiserade skatter, offentliga sektorns inkomster enligt NR och statsbudgetens inkomster

Miljarder kronor och procent

	1999	2000	2001	2002	2003
Offentlig sektor, periodiserade skatter	1 082	1 117	1 134	1 176	1 232
Årlig förändring		34	17	42	56
Procent		3,2	1,5	3,7	4,8
Offentlig sektor, enligt nationalräkenskaperna					
Skatter	1 043	1 075	1 110	1 142	1 191
Övr. inkomster	145	144	138	139	145
Totalt	1 188	1 219	1 248	1 281	1 335
Årlig förändring					
Skatter		35	35	31	49
Procent		3,4	3,3	2,8	4,3
Statsbudgetens inkomster					
Skatter	672	653	651	666	692
Övr. inkomster	52	128	66	66	65
Totalt	725	782	717	732	756
Årlig förändring					
Skatter		-19	-2	14	26
Procent		-2,8	-0,3	2,2	3,9

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

Om effekterna av regeländringar för 2001 exkluderas ökar skatterna enligt NR något långsammare än de periodiserade skatterna. Denna skillnad förklaras av periodiseringseffekter, vilka även framgår av tabell 5.2 där de skatteförändringar som regeringen föreslår i denna proposition redovisas både i periodiserade termer och i NR-termer. Införandeåret 2001 är belastningen i NR-termer 17 miljarder kronor medan den periodiserade sänkningen uppgår till 24 miljarder kronor. Denna skillnad beror på att både fastighetsskatt och förmögenhetsskatt till största delen betalas

som kompletteringsbetalningar och inte som en del i den preliminära skatten.

Statsbudgetens skatteinkomster ökar under prognosperioden med 19 miljarder kronor. De minskade inkomsterna i början av perioden förklaras dels av beslutade och föreslagna skatteändringar för åren 2000 och 2001, dels av stora slutregleringar av kommunalskattemedel.

Övriga inkomster på statsbudgeten ökar under prognosperioden med 13 miljarder kronor. De årliga förändringarna är mycket stora och förklaras av planerade försäljningar av och utdelningar på statligt aktieinnehav. Inkomsterna 2000 utgörs till största delen av delförsäljningen av Telia, men även av en stor engångsutdelning om 11 miljarder kronor från förvaltningsaktiebolaget Stattum.

Jämfört med beräkningen till 2000 års ekonomiska vårproposition (VP2000) har skatteintäkterna räknats upp med 17 miljarder kronor 2000 medan de reviderats ned med 14 respektive 13 miljarder kronor 2001 och 2002. Ökningen 2000 förklaras dels av skatten om 8 miljarder kronor på SPP:s överskottsmedel, dels av uppreviderade löneskatter, skatt på realisationsvinster och förmögenhetsskatt. Nedrevideringen 2001 och 2002 förklaras dels av andra steget i skatte-reformen, dels av de övriga skattesänkningar som regeringen aviserar i denna proposition (se vidare kapitel 9). Den mindre nedrevideringen 2003 förklaras av att skatten på garantipensioner motverkar skattesänkningarna. Den underliggande förändringen, dvs. när effekterna av de föreslagna skatteändringarna, garantipensionens införande 2003 samt tillfälliga intäkter exkluderats, uppvisar en betydligt jämnare förändring.

På grund av att periodiseringseffekterna av de skatteändringar som regeringen aviserar för 2001 varierar mellan de olika redovisningsalternativen blir differenserna i förhållande till den ekonomiska vårpropositionen annorlunda för NR-skatterna och statsbudgetens skatter jämfört med de periodiserade skatterna. Som framgår av tabell 5.2 är emellertid den underliggande förändringen i stort sett densamma för NR-skatterna som för de periodiserade skatterna. Förändringen av statsbudgetens skatter jämfört med bedömningen till den ekonomiska vårpropositionen är mindre jämfört med de periodiserade skatterna, vilket till största delen beror på slutreglering av kommunalskattemedel.

Tabell 5.2 Differenser jämfört med den ekonomiska vårpropositionen

Miljarder kronor

	2000	2001	2002	2003
Periodiserad redovisning				
<i>Differens VP2000</i>	17	-14	-13	-1
varav sänkt fastighetsskatt		-9	-9	-9
sänkt förmögenhetsskatt		-3	-3	-3
sänkt inkomstskatt		-16	-16	-17
övriga skatteändringar		3	3	3
SPP	8			
garantipension				10
ändrad redovisning	-1	-1	-1	-1
Underliggande differens	10	11	12	16
Redovisning enligt NR				
<i>Differens VP2000</i>	9	4	-12	-9
varav sänkt fastighetsskatt		-3	-9	-13
sänkt förmögenhetsskatt		0	-3	-3
sänkt inkomstskatt		-15	-17	-18
övriga skatteändringar		1	3	3
SPP	8			
garantipension				10
Underliggande differens	9	13	13	12
Statsbudgeten				
<i>Differens VP2000</i>	7	-2	-21	-26
varav sänkt fastighetsskatt		-3	-8	-12
sänkt förmögenhetsskatt		-1	-3	-3
sänkt inkomstskatt		-17	-19	-21
övriga skatteändringar		2	3	3
SPP	8			
garantipension				0
Underliggande differens	7	9	6	7

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen har prognosen för statsbudgetens övriga inkomster reviderats ned med 35 miljarder kronor 2000. Nedrevideringen förklaras av ändrade försäljningsplaner.

5.1.1 Antaganden om den makroekonomiska utvecklingen m.m.

Prognosen över skatteintäkterna baseras på de makroekonomiska förutsättningar som finns redovisade i bilaga 1, Svensk ekonomi. I tabell 5.3 redovisas de antaganden som har störst inverkan på skatteintäkterna samt förändringar i förhållande till den ekonomiska vårpropositionen.

I jämförelse med den ekonomiska vårpropositionen har antalet arbetade timmar reviderats upp något. Lönesummans utvecklingstakt för 2000 har räknats upp till 6,0 procent främst beroende på höga skatteutfall. Inflationen har justerats ned med knappt en procentenhet 2001, vilket förklaras av att effekten av det återinförda omräkningsförfarandet för taxeringsvärden på bostäder inte får genomslag, eftersom denna ef-

fekt neutraliseras genom att regeringen föreslår sänkta skattesatser för både småhus och hyreshus. Den lägre skiktgränsen för statlig inkomstskatt har räknats upp med mellan 11 000 och 12 000 kronor för samtliga år. Större delen av denna justering utgörs av den höjning som regeringen föreslår i syfte att minska antalet skattskyldiga med förvärvsinkomster som betalar statlig inkomstskatt. Tillsammans med den föreslagna höjningen av grundavdraget från 8 200 till 10 000 kronor beräknas dessa ändringar minska andelen som betalar statlig inkomstskatt 2001 från 19 till 17 procent.

Tabell 5.3 Antaganden och förändringar jämfört med den ekonomiska värpropositionen

Timlön, arbetade timmar, utbetald lönesumma, hushållens konsumtionsutgifter och KPI: årlig procentuell förändring. Prisbasbelopp och skiktgräns: kronor.

	2000	2001	2002	2003
Timlön	3,5	3,5	3,5	3,5
Differens VP2000	0,0	0,0	0,0	0,0
Arbetade timmar	2,0	1,3	0,4	0,4
Differens VP2000	0,2	0,4	0,1	0,1
Utbet. lönesumma	6,0	4,7	3,9	3,9
Differens VP2000	0,8	0,3	0,1	0,1
Hushållens konsumtionsutgifter i löpande priser	5,3	4,3	3,5	4,0
Differens VP2000	-0,7	0,1	-0,1	0,1
KPI juni-juni	1,0	1,2	1,7	1,9
Differens VP2000	0,2	-0,7	-0,1	0,1
Prisbasbelopp	36 600	36 900	37 400	38 000
Differens VP2000	0	0	-200	-300
Skiktgräns	232 600	252 000	260 200	269 600
Differens VP2000	0	12 900	11 800	11 800
Övre skiktgräns	374 000	390 400	403 100	417 800
Differens VP2000	0	6 000	3 800	3 400

Anm: Konsumtionsutgifterna 2000 inkluderar även kyrkans skiljande från staten.

5.1.2 Regeländringar

Utvecklingen mellan åren för de olika skatteslagen beror dels på de underliggande skattebasernas förändring, dels på beslutade eller föreslagna regeländringar. Som exempel kan nämnas att den kommunala inkomstskatten beräknas öka med 8,8 miljarder kronor mellan 1999 och 2000 (se avsnitt 5.2.1). Om man även beaktar kyrkans skiljande från staten samt effekterna av de regeländringar som trädde ikraft 2000, vilka tillsammans minskar den kommunala inkomstskatten med 6 miljarder kronor, uppgår förändringen till 14,8 (8,8+6,0) miljarder kronor.

Tabell 5.4 Bruttoeffekter av regeländringar, periodiserad redovisning

Miljarder kronor

	1999	2000	2001
Statlig inkomstskatt	-5,7	-0,8	-2,3
Höjd skiktgräns 25 % statlig skatt	-4,2		
Allm. pensionsavgift tak 7,5 till 8,06 BB	-0,2		
200-kronan	-1,3		
Begränsat avdrag allm. pensionsavgift		1,4	1,7
Höjd skiktgräns		-2,2	-3,5
Höjt grundavdrag			-0,4
Höjt reseavdrag 15 till 16 kr/mil			-0,1
Kommunal inkomstskatt	-0,7	-6,0	2,8
Allm. pensionsavgift tak 7,5 till 8,06 BB	-0,3		
Allm. pensionsavgift 6,95 % till 7,0 %		-0,1	
Medelutdebitering	-1,7	1,0	
200-kronan	1,3		
Begränsat avdrag allm. pensionsavgift		5,0	5,0
Kyrkans skiljande från staten		-11,9	
Höjt grundavdrag			-2,0
Höjt reseavdrag 15 till 16 kr/mil			-0,2
Kapitalkatter och skattereduktioner	-3,2	-15,8	-15,1
Låg och medelinkomsttagare	-3,2		
Skattereduktion allm. pensionsavgift		-15,8	-16,6
Höjd reavinstskatt privatbostäder			1,5
Inkomstskatt företag	-2,5	2,5	-3,1
Återföring periodiseringsfond		2,5	1,5
Återföring skatteutjämn.reserv upphör			-2,1
Förlängd periodiseringsfond	-2,5		
Höjd periodiseringsfond 20 % till 25 %			-2,5
Socialavgifter o allm. pensionsavgift	0,9	-2,1	-1,8
Allm. pensionsavgift tak 7,5 till 8,06 BB	0,9		
Allm. pensionsavgift 6,95 % till 7,0 %		0,5	
Sänkt avgiftsuttag 33,06 % till 32,92 %		-1,2	
Sänkt avgiftsuttag 32,92 % till 32,82 %			-0,9
Anställningsstöd		-1,4	-0,9
Egendomsskatter	-2,0	-0,6	-3,0
Markvärde vattenkraft 2,21 % till 0,5 %	-1,2		
Hyreshus 1,5 % till 1,3 %	-0,8		1,1
Hyreshus 1,3 % till 1,2 %		-0,4	0,6
Återinfört omräkningsförfarande m.m.			6,5
Hyreshus 1,5 % till 0,7 %			-4,6
Hyreshus värdeår 89/90 1,2 % till 0,6 %	-0,2		0,2
Småhus 1,5 % till 1,2 %			-3,6
Begränsningsregel fastighetsskatt			-0,5
Höjt fribelopp förmögenhetsskatt			-2,7
Energiskatter		1,7	3,3
Höjda energiskatter		1,8	
Sänkta energiskatter jordbruk		-0,1	-0,3
Höjd CO ₂ -skatt 15 %			1,0
Höjd elskatt till 18,1 öre/kWh			2,3
Höjd dieselskatt med 10 öre			0,3
Övrigt		0,8	-3,1
Avfallsskatt		1,3	
Återköp av egna aktier		-0,5	
Kompetensutveckling			-1,2
Bredbandsanslutning			-0,8
Sänkt moms på personbefordran			-1,0
Ej försäljningsskatt lätta lastbilar m.m.			-0,3
Höjd fordonsskatt äldre dieselpersonbil			0,2

Anm: BB avser prisbasbelopp. Beloppen avseende periodiseringsfond inkluderar även egenföretagare.

För att enklare kunna följa den underliggande utvecklingen av de olika skatteslagen redovisas

därför i tabell 5.4 bruttoeffekterna av de viktigaste regeländringarna under prognosperioden. Beloppen visar den årligt tillkommande intäktsförändringen till följd av ändrade skatteregler. Det är viktigt att understryka att redovisade belopp avser periodiserade bruttoeffekter, dvs. storleken på den initiala skatteändringen. Nettoeffekter beaktar även indirekta effekter på offentliga utgifter och andra skattebaser via förändringar i löner, priser och vinster. Effekterna på de kassamässiga inkomsterna och NR-inkomsterna är i regel mindre införandeåret eftersom bl.a. uppbördsförskjutningar och jämkningar måste beaktas.

5.2 Offentliga sektorns skatter – periodiserad redovisning

Den periodiserade redovisningen visar de skatter som avser ett visst inkomstår. Dessa skatter har en direkt koppling till det aktuella årets skatteregler och de makroekonomiska förutsättningarna i form av timlön, sysselsättning, inflation m.m. I tabell 5.5 redovisas offentliga sektorns skatteintäkter 1998–2003.

5.2.1 Inkomstskatt hushåll

Statlig inkomstskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	31,9	28,8	30,0	29,5	32,8	34,9
Diff. VP2000		0,2	0,1	-2,1	-2,2	-2,3

Mellan 1998 och 1999 beräknas den statliga inkomstskatten ha minskat med 3,1 miljarder kronor. Förklaringen är dels att skiktgränsen för uttag av 25 procent statlig inkomstskatt höjts från 219 300 till 360 000 kronor, dels att det fasta beloppet om 200 kronor utgjorde en kommunal inkomstskatt 1999.

År 2000 inleddes en reform som bl.a. innebär att löntagare och övriga personer med pensionsgrundande inkomst kompenseras för effekterna av den allmänna pensionsavgiften. Reformen innebär att en skattereduktion motsvarande 25 procent av den allmänna pensionsavgiften inför-

des. Samtidigt begränsades avdraget för allmän pensionsavgift vid beräkningen av kommunal och statlig inkomstskatt till 75 procent av avgiften. För att inte den begränsade avdragsrätten skulle öka det statliga skatteuttaget höjdes både den lägre och den högre skiktgränsen för uttag av 20 respektive 25 procent statlig inkomstskatt. I syfte att på sikt minska andelen skattskyldiga med förvärvsinkomster som betalar statlig inkomstskatt till 15 procent höjdes den lägre skiktgränsen ytterligare. Denna höjning beräknades begränsa andelen till 18 procent och förklarar den relativt svaga ökningen av intäkterna mellan 1999 och 2000.

För 2001 föreslår regeringen en skattereduktion motsvarande 50 procent av den allmänna pensionsavgiften och därmed sammanhängande justeringar av avdragsrätt och skiktgränser. Därutöver föreslås en ytterligare justering av den nedre skiktgränsen för att minska andelen skattskyldiga med förvärvsinkomster som betalar statlig inkomstskatt till ca 17 procent, vilket förklarar de lägre intäkterna 2001. Ökningen 2002 förklaras av att det fasta beloppet om 200 kronor åter blir en statlig inkomstskatt.

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen ökar intäkterna 1999 och 2000 till följd av högre reallöner. Åren därefter minskar intäkterna p.g.a den föreslagna höjningen av den nedre skiktgränsen.

Skatt på kapitalinkomster

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	12,7	22,3	22,4	21,4	21,0	21,2
Diff. VP2000		1,9	3,9	4,1	4,1	4,4

Den statliga skatten på kapitalinkomster utgörs av nettot av skatt på inkomsträntor, realisationsvinster och skattereduktion för utgiftsräntor m.m. Skatteintäkterna 1999 beräknas öka med 9,6 miljarder kronor jämfört med 1998. Ökningen förklaras av högre realisationsvinster och lägre utgiftsräntor. År 2000 beräknas realisationsvinsterna öka ytterligare, främst till följd av tillgångsprisernas fortsatt starka utveckling. Emellertid stiger även utgiftsräntorna, varför skatteintäkterna endast ökar med 0,2 miljarder kronor mellan 1999 och 2000.

Tabell 5.5 Offentliga sektorns skatteintäkter 1998–2003

Miljarder kronor

Inkomstår	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Inkomstskatter	411,6	437,2	445,2	435,2	452,4	481,9
<i>Hushåll</i>	<i>350,9</i>	<i>371,9</i>	<i>366,9</i>	<i>365,3</i>	<i>379,5</i>	<i>405,4</i>
Kommunal skatt	306,4	323,7	332,5	349,4	361,7	386,4
Statlig skatt	31,9	28,8	30,0	29,5	32,8	34,9
Skatt på kapital	12,7	22,3	22,4	21,4	21,0	21,2
Skattereduktioner m.m.	-0,1	-2,8	-18,0	-35,1	-36,0	-37,1
<i>Företag</i>	<i>56,5</i>	<i>61,3</i>	<i>74,3</i>	<i>65,9</i>	<i>68,7</i>	<i>72,2</i>
Inkomstskatt	45,8	50,9	61,3	50,8	52,9	55,7
Avkastningsskatt	11,9	10,6	12,8	15,0	15,7	16,4
Skattereduktioner m.m.	-1,1	-0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
<i>Övriga inkomstskatter</i>	<i>4,1</i>	<i>4,0</i>	<i>4,0</i>	<i>4,0</i>	<i>4,1</i>	<i>4,2</i>
Socialavgifter och allmän pensionsavg.	330,4	351,5	368,2	383,7	398,2	413,7
Arbetsgivaravgifter	256,8	271,6	286,4	299,3	311,1	323,2
Egenavgifter	6,8	7,3	7,7	8,0	8,4	8,7
Allmän pensionsavgift	56,7	59,9	63,3	65,6	67,7	70,2
Särskild löneskatt	15,9	18,5	18,0	18,8	19,5	20,2
Nedsättningar	-5,7	-5,9	-7,1	-8,1	-8,4	-8,6
Skatt på egendom	36,8	38,3	38,9	38,0	39,1	40,2
Fastighetsskatt	24,8	23,3	23,1	23,1	23,8	24,6
Förmögenhetsskatt	6,0	8,3	8,7	8,2	8,4	8,7
Arvs- och gåvoskatt	2,0	2,2	2,3	2,3	2,3	2,4
Stämpelskatt	4,0	4,5	4,8	4,5	4,6	4,6
Skatt på varor och tjänster	241,4	255,2	267,2	282,4	291,6	301,8
Mervärdesskatt	160,5	173,3	183,4	192,2	200,0	208,7
Tobaksskatt	7,4	7,4	7,6	7,6	7,6	7,6
Skatt på etylalkohol	4,6	4,7	4,8	4,7	4,6	4,6
Skatt på vin m.m.	3,2	3,5	3,5	3,5	3,7	3,9
Skatt på öl	2,2	2,5	2,3	2,3	2,4	2,5
Skatt på energi	50,3	50,4	50,4	55,6	56,4	57,2
Skatt på vägtrafik	6,1	6,6	6,9	7,8	7,9	8,0
Skatt på import	3,8	3,6	3,7	3,9	4,1	4,3
Övrigt	3,3	3,3	4,6	4,9	4,9	5,0
Restförda skatter m.m.	-1,6	0,0	-2,9	-5,3	-5,2	-5,1
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 018,5	1 082,2	1 116,7	1 133,9	1 176,1	1 232,5
varav						
Kommunalskatt	306,4	323,7	332,5	349,4	361,7	386,4
Avgifter till pensionssystemet m.m.	111,8	110,3	146,6	153,0	158,4	164,5
Statens skatteintäkter	600,3	648,3	637,6	631,5	655,9	681,6

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

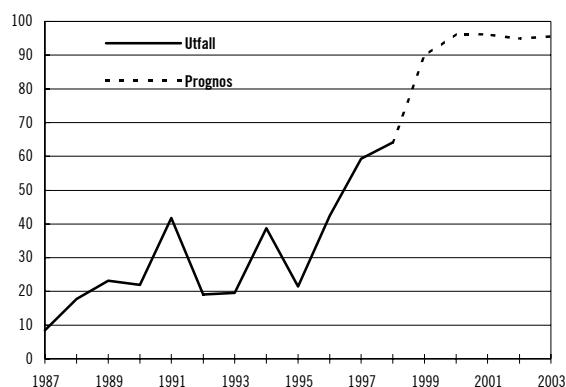
Regeringen föreslår i denna proposition att den effektiva skatten på realisationsvinster avseende privatbostäder höjs från 15 till 20 procent 2001. Förändringen förväntas öka intäkterna med 1,5 miljarder kronor. Högre utgiftsräntor medför emellertid ökade skattereduktioner och sammantaget beräknas skatteintäkterna minska något 2001 och framöver, jämfört med 2000.

I förhållande till beräkningen i ekonomiska vårpropositionen har intäkterna reviderats upp hela perioden, främst till följd av högre realisationsvinster. Det preliminära taxeringsutfallet avseende 1999 indikerar att realisationsvinsterna uppgick till nästan 90 miljarder kronor förra året. Det är 6,5 miljarder kronor mer än i beräkningen till vårpropositionen. Uppjusteringen framöver beror också på att tillgångspriserna har visat en fortsatt stark utveckling, samtidigt som omsättningen på framför allt aktiemarknaden varit mycket hög.

Diagram 5.1 visar den kraftiga ökningen av realisationsvinsterna under senare år samt beräknad utveckling 1999–2003.

Diagram 5.1 Realisationsvinster 1987–2003

Miljarder kronor

Kommunal inkomstskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	306,4	323,7	332,5	349,4	361,7	386,4
Diff. VP2000		0,8	1,6	5,4	6,0	16,1

Den kommunala inkomstskatten är framför allt beroende av hur timlön, sysselsättning och beskattade transfereringar utvecklas. Inkomstskatten beräknas ha ökat med 17,3 miljarder kronor

mellan 1998 och 1999. Av ökningen förklaras 1,3 miljarder kronor av att det fasta beloppet om 200 kronor utgjorde en kommunal inkomstskatt 1999.

Från och med 2000 tillhör Svenska kyrkan organisatoriskt ej längre den offentliga sektorn. Trots att kyrkoskatten avskaffas, vilket för 2000 innebär ett bortfall om 11,9 miljarder kronor, beräknas intäkterna öka med 8,8 miljarder kronor mellan 1999 och 2000. Av denna ökning förklaras 5 miljarder kronor av den reducerade avdragsrätten för allmän pensionsavgift och 1 miljard kronor av en högre medelutdebitering 2000.

År 2001 ökar den kommunala inkomstskatten med 17 miljarder kronor. Den föreslagna höjningen av grundavdraget och förslaget att ytterligare reducera avdragsrätten för allmän pensionsavgift förklarar 3 miljarder kronor av denna ökning.

Ökningstakten sjunker 2002 dels på grund av att sysselsättningsökningen väntas avta, dels till följd av att det fasta beloppet om 200 kronor inte längre skall utgöra en kommunal inkomstskatt.

År 2003 beräknas intäkterna öka med 24,7 miljarder kronor. Införandet av garantipension beräknas öka den kommunala inkomstskatten med ca 9,5 miljarder kronor.

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen ökar intäkterna över hela perioden. Ökningen 1999 förklaras av högre pensionsutbetalningar. Den högre prognosen 2000 beror främst på högre lönesumma, vilket också ökar intäkterna framöver. Från och med 2001 ökar den kommunala inkomstskatten med 3 miljarder kronor per år till följd av förslaget att ytterligare reducera avdragsrätten för allmän pensionsavgift och den föreslagna höjningen av grundavdraget. År 2003 höjs prognosen med 9,5 miljarder kronor till följd av införandet av garantipension.

Skattereduktioner m.m.

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	-0,1	-2,8	-18,0	-35,1	-36,0	-37,1
Diff. VP2000		-0,4	-0,2	-16,8	-17,3	-18,0

Under skattereduktioner m.m. redovisas nettot av skattereduktioner och ett antal beloppsmässigt mindre skatter. På intäktssidan redovisas

skattetillegg, förseningsavgift, expansionsfondsskatt och t.o.m. 1998 sjömansskatt. Skattereduktioner utgörs av skattereduktion för reparation, om- och tillbyggnad (ROT), skattereduktion för låg- och medelinkomsttagare, reducerad fastighetsskatt samt fr.o.m. 2000 skattereduktion för allmän pensionsavgift. Möjligheten att erhålla ROT-avdrag upphörde den 31 mars 1999.

Nettot av skattereduktioner m.m. visar ett underskott under hela perioden. Underskottet 1999 förklaras av skattereduktionen för låg- och medelinkomsttagare, vilken beräknas till 3,4 miljarder kronor. År 2000 tillkommer skattereduktionen för allmän pensionsavgift, som beräknas uppgå till 16 miljarder kronor. Åren därefter stiger underskotten till följd av förslaget att höja reduktionen för allmän pensionsavgift från 25 till 50 procent av den debiterade avgiften.

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen beräknas underskottet 1999 ha ökat till följd av att såväl ROT-avdraget som skattereduktionen för låg- och medelinkomsttagare nu beräknas bli högre. Skillnaden år 2000 beror främst på att allmän pensionsavgift ökar till följd av högre lönesumma, vilket också ökar skattereduktionen. Förändringarna för åren därefter förklaras av förslaget att höja reduktionen för allmän pensionsavgift.

5.2.2 Inkomstskatt bolag

Inkomstskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	45,8	50,9	61,3	50,8	52,9	55,7
Diff. VP2000		-0,4	8,0	-1,8	-2,0	-1,5

Inkomstskatten 1999 beräknas bli 5,1 miljarder kronor högre än 1998. Knappt 3 miljarder kronor av ökningen avser skatt på den realisationsvinst som uppkom vid det statliga bolaget Statums försäljning av aktieinnehavet i Pharmacia & Upjohn. Resterande del av ökningen beror på en antagen vinstutveckling om ca 4 procent.

Mellan 1999 och 2000 ökar inkomstskatten med 10,4 miljarder kronor. Av ökningen beror 2,5 miljarder kronor på att tidigare avsättningar till periodiseringsfonder återförs till beskattning. Större delen av ökningen beror emellertid på förbättrade resultat för företagen. År 2000 för-

stärks ett stort antal företags resultat av tillgodohavande och återbetalningar av pensionsmedel från försäkringsgivaren SPP. SPP:s förvaltning av pensionsmedel har genererat ett överskott motsvarande 75 miljarder kronor som avses att fördelas bland kundföretagen under 2000. Oavsett om medel återbetalas kontant eller om företaget får ett tillgodohavande som reducerar framtida premieinbetalningar, ska resultatförbättringen enligt gällande redovisningsprinciper redovisas inkomståret 2000. De högre skatteintäkterna till följd av SPP:s överskott är således en engångseffekt. Företagens resultat förväntas även förbättras av konjunkturella skäl. Flera indikatorer, t.ex. inköpschefsindex, industriproduktionsindex och Konjunkturinstitutets konfidensindikator, pekar på en mycket stark konjunktur under första halvåret. Dessutom har de flesta av de större börsföretagen presenterat halvårsrapporter med betydande resultatförbättringar i förhållande till motsvarande period föregående år. Det skattepliktiga resultatet rensat från effekter av regeländringar och SPP:s överskott beräknas öka med 7 procent.

År 2001 beräknas intäkterna minska med 10,5 miljarder kronor jämfört med föregående år. Förutom av SPP:s överskott förklaras minskningen av att avdragstaket för avsättning till periodiseringsfond höjs från 20 till 25 procent av inkomsten och att återföringar från skatteutjämningsreserver upphör fr.o.m. 2001. Dessa förändringar i regelverket beräknas minska intäkterna med 2,5 respektive 2,1 miljarder kronor. De underliggande vinsterna antas vara i stort sett oförändrade. Skatteintäkterna 2002 och 2003 beräknas öka med 2,1 respektive 2,9 miljarder kronor. Förklaringen till de högre intäkterna är främst att vinsterna antas öka med ca 5 procent per år.

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen har inkomstskatten 1999 reviderats ned till följd av det preliminära taxeringsutfallet. Intäkterna 2000 är 8 miljarder kronor högre, vilket förklaras av företagens resultatförbättringar till följd av SPP:s överskott. Inkomstskatten 2001–2003 är mellan 1,5 och 2,0 miljarder kronor lägre, vilket är en följd av lägre vinstantaganden.

Avkastningsskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	11,9	10,6	12,8	15,0	15,7	16,4
Diff. VP2000		0,0	0,0	-1,2	-1,2	-0,7

Mellan 1998 och 1999 beräknas avkastningsskatten ha minskat med 1,3 miljarder kronor. Nedgången beror på att den genomsnittliga statslåneräntan sjönk mellan 1997 och 1998.²¹ År 2000 beräknas skatteintäkterna bli 2,2 miljarder kronor högre än föregående år. Förklaringen är att livbolagens tillgångar var betydligt högre vid ingången av 2000 än vid ingången av 1999. Även mellan 2000 och 2001 ökar intäkterna med 2,2 miljarder kronor, vilket förklaras dels av en antagen ränteuppgång, dels av en förväntad ökning av livbolagens tillgångar. Åren 2002 och 2003 ökar intäkterna med 0,7 respektive 0,6 miljarder kronor beroende på antaganden om en fortsatt ökning av livbolagens tillgångar.

Nedrevideringen jämfört med den ekonomiska vårpropositionen beror på att den genomsnittliga statslåneräntan nu är lägre för samtliga prognosår.

5.2.3 Övriga inkomstskatter

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	3,0	3,9	4,2	4,2	4,3	4,4
Diff. VP2000			0,0	0,0	0,0	0,0

Till övriga inkomstskatter hänförs särskild premieskatt för grupplivförsäkringar, kupong- och lotteriskatt, artistskatt samt skattereduktioner för företag.

5.2.4 Socialavgifter och allmän pensionsavgift

Arbetsgivaravgifter, egenavgifter och särskild löneskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning varav	273,7	291,6	304,9	318,0	330,5	343,5
Arb.giv.avg	256,8	271,6	286,4	299,3	311,1	323,2
Egenavg.	6,8	7,3	7,7	8,0	8,4	8,7
Särsk.lönsk.	15,9	18,5	18,0	18,8	19,5	20,2
Nedsättning	-5,7	-5,9	-7,1	-8,1	-8,4	-8,6
Diff. VP2000		0,0	2,5	2,9	3,4	3,9

Socialavgifterna består av arbetsgivaravgifter, egenavgifter och särskild löneskatt. År 2000 utgår arbetsgivaravgifter med 32,92 procent, egenavgifter med 31,11 procent och särskild löneskatt med 24,26 procent. Regeringen föreslår i denna proposition, som en del i skatteväxlingen, att arbetsgivaravgiften sänks med 0,1 procentenheter 2001. Sänkningen beräknas minska intäkterna med 0,9 miljarder kronor.

Mellan 1999 och 2000 beräknas intäkterna från arbetsgivaravgifter öka med 14,8 miljarder kronor. Motsvarande ökning 2001–2003 är 12,9, 11,8 respektive 12,1 miljarder kronor. De högre intäkterna återspeglar utvecklingen av lönesumman. Egenavgifterna ökar med mellan 0,3 och 0,4 miljarder kronor per år under prognosperioden.

År 1999 beräknas intäkterna från särskild löneskatt ha ökat med 2,6 miljarder kronor. Av ökningen beror ca 1,5 miljarder kronor på en engångsinbetalning av Svenska kyrkan. Dessa extraordinära intäkter 1999 medför att särskild löneskatt minskar med 0,5 miljarder kronor 2000. Åren 2001–2003 beräknas intäkterna öka med mellan 0,7 och 0,8 miljarder kronor per år.

Under vissa förutsättningar medges nedsättning av arbetsgivaravgifter och egenavgifter. Nedsättningarna avser nyanställningar i små och medelstora företag, anställning av långtidsarbetslösa och regionalt stöd. Åren 2000 och 2001 beräknas nedsättningarna öka med 1,2 respektive 1,0 miljarder kronor. Ökningen förklaras främst av anställningsstödet till långtidsarbetslösa som fr.o.m. 2000 ges som en skattekreditering till företagen. Åren härfter sker endast en mindre ökning av nedsättningarna.

Intäkterna från socialavgifterna 2000 ökar med 2,5 miljarder kronor jämfört med beräkningen

²¹ Avkastningsskatten baseras på föregående års genomsnittliga statslåneränta.

till den ekonomiska vårpropositionen. Intäkterna åren därefter har reviderats upp med mellan 2,9 och 3,9 miljarder kronor i förhållande till den ekonomiska vårpropositionen. De högre intäkterna beror på en högre lönesumma.

Allmän pensionsavgift

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	56,7	59,9	63,3	65,6	67,7	70,2
Diff. VP2000		-0,4	0,0	0,3	0,3	0,5

År 2000 utgår allmän pensionsavgift med 7,0 procent. Avgiftsunderlaget utgörs av lön och skattepliktiga transfereringar upp t.o.m. 8,07 förhöjda prisbasbelopp. Den årliga förändringen av intäkterna följer utvecklingen av lönesumman.

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen har intäkterna 1999 reviderats ned med 0,4 miljarder kronor, vilket är en anpassning till det preliminära taxeringsutfallet. Intäkterna 2001–2003 har reviderats upp beroende på den högre lönesumman.

5.2.5 Egendomsskatter

Förmögenhetsskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	6,0	8,3	8,7	8,2	8,4	8,7
Diff. VP2000		1,7	2,0	0,7	0,8	1,0

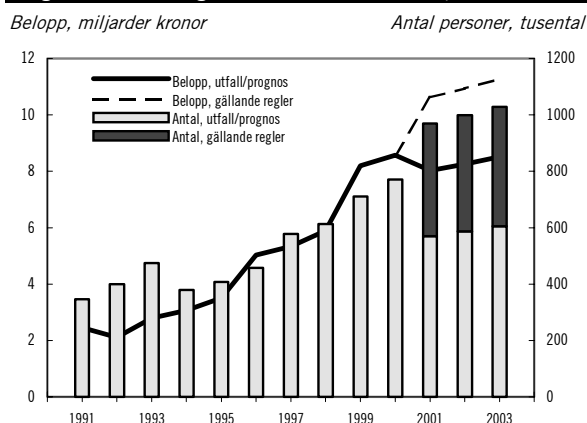
Förmögenhetsskatten uppgick 1998 till 6 miljarder kronor. År 1999 beräknas intäkterna ha ökat med 2,3 miljarder kronor, främst till följd av utvecklingen på aktiemarknaden.

År 2001 återinförs omräkningsförfarandet av taxeringsvärden för fastigheter. Detta skulle med nuvarande regler öka intäkterna av förmögenhetsskatten med ca 1,8 miljarder kronor. För att mildra effekterna av det återinförda omräkningsförfarandet föreslår regeringen att fribeloppet för uttag av förmögenhetsskatt höjs från 900 000 kronor till 1 000 000 kronor för ensamstående och till 1 500 000 kronor för sambeskattade.

Förändringen beräknas medföra ett inkomstbortfall om 2,7 miljarder kronor.

Diagram 5.2 visar utvecklingen av hushållens förmögenhetsskatt och antalet hushåll som betalar förmögenhetsskatt under perioden 1991–2003. Diagrammet visar också beräknad utveckling 2001–2003 med gällande regler (fribelopp 900 000 kronor).

Diagram 5.2 Förmögenhetsskatt 1991–2003, hushåll

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen ökar intäkterna över hela perioden till följd av tillgångsprisernas fortsatta starka utveckling.

Fastighetsskatt

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	24,8	23,3	23,1	23,1	23,8	24,6
Diff. VP2000		0,0	0,0	-7,4	-7,5	-7,7

Fastighetsskatt utgår på småhus, flerfamiljshus, lokaler och industrier. Totalt beräknas intäkterna öka med 1,3 miljarder kronor under perioden 1999–2003. Ökningen förklaras främst av högre skatteintäkter från småhus och lokaler medan intäkterna från flerfamiljshus förväntas minska.

Prognosen på intäkterna bestäms av antaganden om prisutvecklingen för de olika fastighetskategorier, tillväxten i bestånden och eventuella förändringar i skattereglerna. I tabell 5.6 visas prisutvecklingen enligt nuvarande beräkning jämfört med den utveckling som antagits i tidigare beräkningar. Prisutvecklingen under perioden 1996–2000 har successivt justerats upp vid de olika beräkningstillfällena. I nuvarande beräkning förväntas huspriserna öka med i genom-

snitt 35 procent, vilket är en ökning med ca 4 procentenheter jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen.

Tabell 5.6 Prisutveckling för småhus

Årlig procentuell förändring					
	1996- 1997	1997- 1998	1998- 1999	1999- 2000	1996- 2000
Aktuell beräkning	6,8	6,9	9,2	8,4	35,1
VP2000	6,8	6,9	9,2	4,9	30,8
BP2000	6,8	6,9	9,2	1,5	26,5

Anm: Prisutvecklingen avser juli-juni.

År 2001 upphör frysningen av taxeringsvärdena och omräkningsförfarandet återinförs. För att det totala skatteuttaget inte skall öka föreslår regeringen i denna proposition att skattesatsen för småhus sänks till 1,2 procent och skattesatsen för flerfamiljshus till 0,7 procent.

Tabell 5.7 redovisar skatteintäkterna för de olika fastighetskategorierna.

Tabell 5.7 Fastighetsskatt fördelad på fastighetstyp

Miljarder kronor						
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Småhus	13,1	13,1	13,1	13,7	14,2	14,5
Flerfamiljshus	5,7	5,2	4,9	4,0	4,2	4,4
Lokaler	3,0	3,2	3,4	3,6	3,8	4,0
Industrier	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Vattenkraft	1,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4

Småhus och bostadsdelen i flerfamiljshus svarar för ungefär 75 procent av de totala skatteintäkterna. Intäkterna från lokaler beräknas öka med 1 miljard kronor mellan 1998 och 2003. Skattereglererna för industrier och vattenkraft förändrades 1999, vilket minskade intäkterna med ungefär 1,1 miljard kronor.

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen minskar intäkterna kraftigt fr.o.m. 2001. Minskningen förklaras av de föreslagna skattesänkningarna för småhus och flerfamiljshus.

Stämpelskatt

Miljarder kronor

	1998	Utfall 1999	Prognos			
			2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	4,0	4,5	4,8	4,5	4,6	4,6
Diff. VP2000			0,5	0,2	0,2	0,2

Stämpelskatt utgår vid förvärv av fast egendom (lagfart) och beviljande av in-teckningar. Intäkterna är främst beroende av omsättningen och prisutvecklingen på fastighetsmarknaden. År 1999 blev intäkterna 0,5 miljarder kronor högre än föregående år. Mellan 1999 och 2000 beräknas intäkterna öka med 0,3 miljarder kronor. De högre intäkterna beror på att både priserna och omsättningen på fastighetsmarknaden stigit under 1999 och beräknas fortsätta stiga under 2000. År 2001 antas en viss nedgång i intäkterna då omsättningen förväntas minska något. Åren där-efter beräknas intäkterna öka marginellt.

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen har intäkterna reviderats upp samtliga år.

Arvs- och gåvoskatt

Miljarder kronor

	1998	Utfall 1999	Prognos			
			2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	2,0	2,1	2,3	2,3	2,3	2,4
Diff. VP2000			0,2	0,1	0,1	0,1

År 1999 uppgick arvsskatten till 1,9 miljarder kronor och gåvoskatten till 0,3 miljarder kronor. Därefter antas både arvsskatten och gåvoskatten öka något på grund av en fortsatt förmögenhets-tillväxt.

Skatteintäkterna är marginellt högre samtliga prognosår jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen.

5.2.6 Skatt på varor och tjänster

Mervärdesskatt

Miljarder kronor

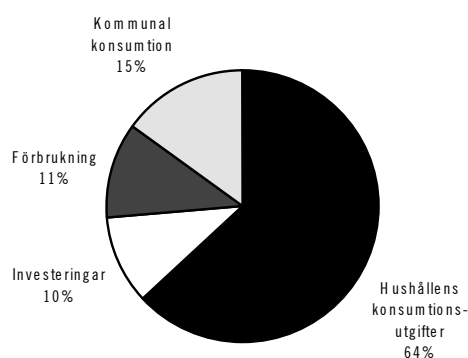
	Utfall	Prognos				
	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	160,5	173,3	183,4	192,2	200,0	208,7
Diff. VP2000		0,3	-0,1	0,3	0,4	1,1

Den årsvisa förändringen av mervärdesskatten uppgår till 8–10 miljarder kronor under hela prognosperioden. Sammanlagt beräknas intäkterna öka med 48 miljarder kronor under perioden 1998–2003.

I jämförelse med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen har intäkterna räknats upp för 2001–2003 på grund av ändrade antaganden om hushållens framtida konsumtionsutgifter. Detta trots att hänsyn tagits till sänkningen av mervärdesskattesatsen på personbefordran från 12 till 6 procent, vilken minskar de årliga intäkterna med 1,0 miljarder kronor denna period.

I diagram 5.3 visas fördelningen av mervärdesskatten 1999 uppdelad efter användning. Utvecklingen av mervärdesskatten är till stor del beroende av hushållens konsumtionsutgifter som förklarar 64 procent av intäkterna. Till resterande del härrör intäkterna från investeringar och insatsförbrukning i icke mervärdesskattepliktiga företag samt insatsförbrukning och investeringar i kommunsektorn. Fördelningen är relativt stabil över åren.

Diagram 5.3 Mervärdesskatt uppdelad efter användning

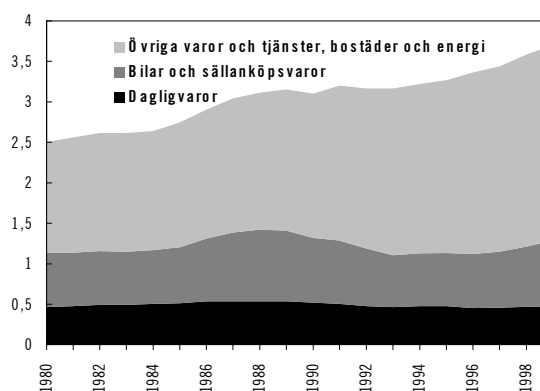
Fördelningen av konsumtionen på olika varugrupper har betydelse för hur intäkterna utvecklas. En större andel konsumtion avseende

högbeskattade varor ökar intäkterna från mervärdesskatten även om de totala konsumtionsutgifterna är konstanta. År 1999 var skillnaden i utvecklingstakt mellan hushållens konsumtionsutgifter och intäkter från mervärdesskatten särskilt stor. Hushållens konsumtionsutgifter ökade med 4,9 procent medan intäkterna ökade med hela 6,8 procent.

I diagram 5.4 visas hushållens konsumtionsutgifter 1980–1999 i fasta priser. Konsumtionsutgifterna är uppdelade i varugrupperna: a) dagligvaror, b) bilar och sällanköpsvaror samt, c) övriga varor, övriga tjänster, bostäder och energi.

Diagram 5.4 Hushållens konsumtionsutgifter uppdelade i varugrupper

Miljarder kronor

I diagrammet framgår tydligt att konsumtionen av dagligvaror ligger på en relativt jämn nivå under hela perioden medan konsumtionen av bilar och sällanköpsvaror varierar med konjunkturen. Dagligvaror mervärdesbeskattas med 12 procent medan bilar och sällanköpsvaror mervärdesbeskattas med 25 procent. Intäkterna från mervärdesskatten har därför en tendens att variera kraftigare med konjunkturella svängningar i ekonomin än vad de underliggande konsumtionsutgifterna gör.

Diagrammet visar också en relativt jämn uppåtgående trend av konsumtionsutgifter för gruppen övriga varor m.fl. Detta förklaras främst av en ökad konsumtion av bostäder och övriga tjänster. Bland övriga tjänster dominerar catering (restaurangutgifter), men även teletjänster och samhällsservice bidrar till trenden av ökande konsumtionsutgifter.

Tobaksskatt

Miljarder kronor

	1998	Utfall 1999	Prognos			
			2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	7,4	7,4	7,6	7,6	7,6	7,6
Diff. VP2000			0,1	0,1	0,1	0,1

Intäkterna från tobaksskatten uppgick till 7,4 miljarder kronor 1999. År 2000 antas intäkterna bli 0,2 miljarder kronor högre för att följande år ligga kvar på samma nivå. I beräkningen har hänsyn tagits till de utökade införselreglerna som började att gälla fr.o.m. den 1 juli 2000. Senast den 1 januari 2004 måste Sverige införa samma införselregler som gäller för övriga EU-länder. I beräkningarna har inte hänsyn tagits till en sådan kommande ändring i införselregler.

I jämförelse med den ekonomiska vårpropositionen har intäkterna räknats upp för prognosåren beroende på en högre observerad konsumtion av tobak än väntat under första halvåret 2000.

Alkoholskatt

Miljarder kronor

	1998	Utfall 1999	Prognos			
			2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	10,0	10,7	10,6	10,5	10,7	11,0
Diff. VP2000			0,1	-0,1	0,0	0,1

Under alkoholskatt redovisas skatt på etylalkohol, skatt på vin, skatt på andra jästa drycker än vin och öl, skatt på mellanklassprodukter samt skatt på öl. I beräkningen har hänsyn tagits till ändrade införselregler för alkohol fr.o.m. den 1 juli 2000 samt den föreslagna ändringen av införselreglerna fr.o.m. den 1 januari 2001. Enligt förslaget utökas den mängd alkohol en resande kan föra in till Sverige från ett annat EU-land utan att betala skatt till 1 liter sprit, 6 liter starkvin, 26 liter vin samt 32 liter öl.

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen har intäkterna justerats främst beroende på förändrade införselregler. Samtidigt har denna effekt motverkats av en uppjustering av intäkterna beroende på höga utfall under första halvåret 2000.

Senast den 1 januari 2004 gäller för alkohol liksom för tobak, att Sverige måste tillämpa

samma införselregler som gäller för övriga EU-länder. Enligt gällande rådsdirektiv skall införselkvoterna trappas upp successivt för att den 1 januari 2004 överensstämmer med de som gäller för övriga EU-länder. Detta innebär att den aktuella beräkningen för intäkterna från alkoholskatten, vilken ej tar hänsyn till dessa förändringar, är ytterst osäker. Med stor sannolikhet kommer intäkterna minska med betydande belopp även om man försöker lindra intäktsförlusten med eventuella skattesatsjusteringar. Den totala minskningen av intäkterna jämfört med aktuell beräkning beror naturligtvis på vilket framtida scenario som antas beträffande införselregelförändringar och skattesatsjusteringar. En uppskattning är att det utan ytterligare skattesatsjusteringar rör sig om i storleksordningen 3 miljarder kronor årligen när införselkvoterna överensstämmer med de som gäller för övriga EU-länder.

Skatt på energi

Miljarder kronor

	1998	Utfall 1999	Prognos			
			2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	50,3	50,4	50,4	55,6	56,4	57,2
Diff. VP2000			-1,7	2,9	3,0	3,0

För 2000–2003 beräknas intäkterna från skatten på energi öka med sammanlagt 6,8 miljarder kronor.

Enligt regeringens förslag förs 1,4 miljarder kronor av intäkterna år 2000 över till Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning. Dessa medel är avsatta för att stimulera igångsättningen av ett system för individuellt kompetenssparande. Detta förklarar till stor del den låga prognosen för 2000 i förhållande till den ekonomiska vårpropositionen. Prognosen har vidare justerats upp med 2,9 till 3,0 miljarder kronor för 2001–2003. I huvudsak beror detta på en skatteväxling innebärande en höjning av koldioxidskatten till ca 53 öre per kg koldioxid, en höjning av skatten på elektrisk kraft till 18,0 öre per kWh, samt en höjning av skatten på diesel med 10 öre. Effekten av skattehöjningarna motverkas dock något av en volymminskning i konsumtionen av oljor beroende på det relativt höga oljepriset.

Fördelningen av intäkterna på de olika inkomstslagen framgår av tabell 5.8.

Tabell 5.8 Skatt på energi

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Energiskatt	37,5	38,9	38,5	39,5	40,2
varav					
Elektrisk kraft	10,8	11,4	12,7	13,0	13,3
Bensin	19,5	19,5	18,3	18,7	18,9
Övrigt	7,2	7,9	7,6	7,8	8,0
Koldioxidskatt	12,7	12,7	16,9	16,7	16,9
varav					
Bensin	4,6	4,7	6,0	5,8	5,9
Övrigt	8,1	8,1	10,9	10,9	11,0
Svavelskatt	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Anm: För 2000 förs 1,4 miljarder kronor över till Riksgäldskontoret för förvaltning. Beloppen i tabellen summerar därför inte till de totala intäkterna av skatt på energi.

Det beskattade energislag som dominerar i grupperna övrigt är oljeprodukter. Tabellen illustrerar effekten av den offentligfinansiellt neutrala omläggning regeringen föreslår där koldioxidskatten ges ökad tyngd i förhållande till energiskatten. Från och med 2001 ökar koldioxidskattens procentuella andel av de totala intäkterna från 25 till 30 procent. Energiskatten som nästan uteslutande utgör de resterande skatteintäkterna minskar motsvarande från 75 till 70 procent av de totala intäkterna. Svavelskatten bidrar endast med 2 promille av de totala intäkterna.

Skatt på vägtrafik

Miljarder kronor

	1998	Utfall 1999	Prognos			
			2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	6,1	6,6	6,9	7,8	7,9	8,0
Diff. VP2000			0,3	1,0	1,1	1,1

Under skatt på vägtrafik redovisas fordonsskatt. Fordonsskatt utgår på personbilar, bussar, lastbilar, motorcyklar, traktorer, tunga terrängvagnar, motorredskap och släpvagnar. Skatten beräknas efter fordonets skattevikt.

I jämförelse med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen är prognosen 0,3 miljarder kronor högre 2000 och 1,0–1,1 miljarder kronor högre 2001–2003. Den höga avvikelsen de senare åren beror på att fr.o.m. 2001 redovisas här även vägavgifter, vilka ökar intäkterna med 0,6–0,7 miljarder kronor.

Den resterande avvikelsen från den ekonomiska vårpropositionen beror i huvudsak på att den lägre skattesats som gällt för dieseldrivna

personbilar av 1993 års modell och äldre tas bort. Från och med den 1 januari 2001 gäller samma skattesats för dieseldrivna personbilar oberoende av årsmodell. Antagandet om tillväxten i fordonsparken är däremot oförändrat för 2001–2003.

Skatt på import

Miljarder kronor

	1998	Utfall 1999	Prognos			
			2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	3,8	3,3	4,6	4,9	4,9	5,0
Diff. VP2000			0,0	0,1	0,1	0,0

Skatt på import består av tullmedel, särskilda jordbrukstullar, sockeravgifter samt övriga skatter på import. Dessa intäkter är till största delen skatter som tillhör EU. Under prognosperioden ökar tullmedel med sammanlagt 0,6 miljarder kronor.

I jämförelse med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen har intäkterna reviderats upp med 0,1 miljarder kronor för 2001 och 2002.

Övriga skatter

Miljarder kronor

	1998	Utfall 1999	Prognos			
			2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	3,3	3,3	4,6	4,9	4,9	5,0
Diff. VP2000			-0,3	0,0	-0,1	0,0

Under övriga skatter redovisas försäljningsskatt på motorfordon, skatt på elektrisk kraft från kärnkraftverk, särskild skatt mot försurning, avfallsskatt, Systembolaget AB:s inlevererade överskott, skatt på annonser och reklam, skatt på spel samt övriga skatter på varor och tjänster.

I jämförelse med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen har avfallsskatten justerats ned med 0,2 miljarder kronor för vart och ett av prognosåren. Från och med 2001 redovisas skatt på bekämpnings- och gödselmedel under inkomsttypen 1000 Skatter m.m. Detta ökar intäkterna med 0,5 miljarder kronor 2001–2003. En motverkande effekt om 0,3 miljarder kronor uppstår genom det förslag om slopad försäljningsskatt som regeringen föreslår i denna pro-

position. Sammanlagt är prognosen för dessa år i stort sett oförändrad jämfört med den ekonomiska vårpropositionen.

5.2.7 Restförda skatter m.m.

Miljarder kronor

	1998	Utfall 1999	Prognos			
			2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	-1,6	0,0	-2,9	-5,3	-5,2	-5,1
Diff VP2000			-0,5	-3,4	-2,5	-2,1

Under restförda skatter m.m. redovisas ändringar av skatter som gjorts efter taxeringen, restförda skatter samt vissa nedsättningar av skatter. Skatterna kan ändras efter inkomståret genom exempelvis revisioner, omräkningar och överklaganden. Om ändringen är till den skattskyldiges nackdel redovisas detta som en tillkommande skatt medan en ändring till den skattskyldiges fördel redovisas som en restitution. I redovisningen hänförs dessa skatter inte till ett specifikt inkomstår.

De debiterade skatterna kommer aldrig i sin helhet in till staten utan en viss del restförs hos kronofogdemyndigheten. En del av detta belopp kan kronofogdemyndigheten driva in medan resterande belopp så småningom skrivs av. En redovisning av de periodiserade skatterna utan hänsyn tagen till restitutioner, tillkommande eller restförda skatter innebär i regel en överskattning av de totala skatterna.

Den relativt stora avvikelser 2001–2003 jämfört med den ekonomiska vårpropositionen förklaras i huvudsak av nedsättningar. Bland dessa kan nämnas skattesubventioner för kompetensutveckling samt installation av bredband.

5.3 Offentliga sektorns inkomster enligt nationalräkenskaperna

Skatteinkomsterna svarar för nästan 90 procent av den offentliga sektorns totala inkomster. De skatter som ingår i den offentliga sektorns inkomster enligt nationalräkenskaperna (NR) skiljer sig från de periodiserade skatterna i flera avseenden, vilket framgår av tabell 5.9.

Mervärdesskatt som betalas av kommuner samt skatter som tillhör EU ingår inte som en del av NR-skatterna. De delar av avgiften till

EU-budgeten som avser tullar samt den moms-baserade delen av avgiften ingår inte i inkomsterna, eftersom dessa definitionsmässigt inte är nationella skatter utan skatter som tillhör Europeiska unionen. Ytterligare en skillnad är att även en del andra avgifter enligt NR redovisas som skatter. Bland dessa kan nämnas insättningsgarantin, avgifter till kärnbränslefonden och inlevererat överskott från AB Svenska Spel. Resterande skillnad utgörs av periodiseringseffekter, som uppkommer när debiteringen av skatten sker efter det inkomstår som skatten avser.

Mellan 1999 och 2003 ökar skatterna med ca 150 miljarder kronor både enligt NR och enligt den periodiserade redovisningen.

Tabell 5.9 Periodiserade skatter och skatter enligt NR

Miljarder kronor och procent

	Utfall 1999	Prognos			
		2000	2001	2002	2003
Periodiserade skatter	1082	1117	1134	1176	1232
- Kommunmoms	27	27	28	29	30
- EU-skatter	12	13	13	9	10
+ Övriga NR-skatter	8	8	6	6	6
+ Periodiseringseffekter	-8	-10	12	-1	-7
= Summa NR-skatter	1043	1075	1110	1142	1191
Skattekvot	53,3	52,6	51,5	50,7	50,8
Diff. VP2000					
Periodiserade skatter	2	17	-14	-13	-1
NR-skatter	0	9	4	-12	-9

Förändringen jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårproposition är relativt stor, men som tidigare redovisats i tabell 5.2 är den underliggande förändringen ungefär densamma både för de periodiserade skatterna och NR-skatterna.

I tabell 5.10 redovisas offentliga sektorns skatteinkomster fördelat på sektorer samt övriga inkomster.

Tabell 5.10 Offentliga sektorns totala inkomster

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Staten	632	607	621	640	659
Pensionssystemet	95	130	135	140	145
Kommunerna	316	338	354	362	386
S:a NR-skatter	1043	1075	1110	1142	1191
Övriga inkomster	145	144	138	139	145
S:a NR-inkomster	1188	1219	1248	1281	1335
Diff. VP2000					
Skatter	0	9	4	-12	-9
Övriga inkomster	0	0	0	0	0

Pensionsomläggningen och det första steget i inkomstskattereformen 2000 minskar statens inkomster, men ökar inkomsterna i pensionssystemet och kommunsektorn. I absoluta tal beräknas kommunsektorns skatter öka med 70 miljarder kronor under prognosperioden. Ökningen för pensionssystemet och staten beräknas uppgå till 50 miljarder kronor respektive 27 miljarder kronor under motsvarande period. Den svaga utvecklingen för staten beror till stor del på de skatteändringar regeringen föreslår i denna proposition. Den underliggande förändringen för staten, dvs. exklusive regeländringar m.m., uppgår till ca 70 miljarder kronor. Om garanti-pensionen, som införs 2003, exkluderas ökar kommunskatterna med sammanlagt 60 miljarder kronor. Både kommunsektorns och pensionssystemets inkomster följer i stort sett löneutvecklingen. Övriga inkomster är relativt stabila under perioden med en liten ökning 2002 och 2003.

5.4 Statsbudgetens inkomster – kassamässig redovisning

Regeringens förslag: Beräkningen av statsbudgetens inkomster för budgetåret 2001 enligt bilaga 1 godkänns.

I avsnitt 5.4 redovisas statsbudgetens inkomster, som utgörs av skatter och övriga inkomster. De senare består främst av inkomster av statlig verksamhet, försäljning av statlig egendom samt bidrag från EU. Inkomsterna på statsbudgeten är i huvudsak kassamässiga.

5.4.1 Skatter

Övergången från periodiserad till kassamässig redovisning

I avsnitt 5.2 redovisas skatterna periodiserat. Det innebär att de är beräknade utifrån gällande skatteregler och de inkomster den skattskyldige har ett visst inkomstår. De periodiserade skatterna avser hela den offentliga sektorn. Statsbudgeten omfattar enbart statens skatteinkomster. Statsbudgetens inkomster redovisas huvudsakligen kassamässigt, vilket innebär att det är de

skatter och avgifter som under budgetåret betalas in till staten som redovisas. Skillnaden mellan intäkter, dvs. periodiserade skatter, och inkomster, dvs. kassamässiga skatter, förklaras i huvudsak av förskjutningar i den månatliga uppbörderna och att vissa skatter betalas in som preliminära skatter med slutreglering ett till två år senare.

För enskilda inkomstitlar finns ytterligare skillnader genom att de titlar vars skatter redovisas över skattekontot inte redovisar inbetalda skatter utan deklarerade/debiterade skatter. För t.ex. juridiska personers inkomstskatt innebär detta att underuttaget av slutlig skatt avseende inkomståret 1999 (kvarstående skatt) redovisas som inkomst budgetåret 2000 trots att betalningen sker 2001. Om betalningen avviker från de deklarerade beloppen redovisas denna skillnad mot *Betalningsdifferenser, skattekonto*. Betalningsdifferensen kan således redovisa antingen ett positivt eller ett negativt belopp. Juridiska personers underuttag av slutlig skatt påverkar betalningsdifferensen negativt 2000. År 2001 när betalningen sker visar differensen däremot ett positivt saldo.

För de skatter som ingår i den samordnade uppbörderna, och som omförs från titlarna fysiska och juridiska personers inkomstskatt, kan skillnaden bli än större. Den fastighets- och förmögenhetsskatt som redovisas i statsbudgeten avser den periodiserade skatten två år tillbaka i tiden. Detta innebär att fastighetsskatten som avser 2001 redovisas mot inkomstiteln fastighetsskatt i statsbudgeten först 2003.

Redovisningsordningen innebär att vissa titlar redovisar ett mellanting mellan intäkt och inkomst medan andra endast redovisar inkomster. Statsbudgetens totala skatter blir däremot alltid kassamässigt redovisade eftersom även betalningsdifferenser ingår.

Utöver uppbördsförskjutningar förklaras skillnaden mellan statens periodiserade skatter och statsbudgetens skatter av förskjutningar i utbetalningar till kommunsektorn och pensionssystemet. Statens utbetalningar av kommunalskatt avseende inkomståret 2000 baseras på de uppräkningsfaktorer som regeringen fastställer i september året före budgetåret. Om det kommunala skatteunderlaget utvecklas snabbare än prognosen innebär detta att de högre kommunalskatterna tillfaller staten 2000 medan kommunerna får del av denna ökning som en slutreglering först två år senare. I regel är den slutregleringen positiv för kommunsektorn. Även gentemot pensionssystemet förekommer

slutregleringar. Redovisningen av enskilda inkomsttitlar framgår av tabell 5.12.

1000 Skatter m.m.

De skatter som i statsbudgeten redovisas under inkomsttypen *Skatter m.m.* skiljer sig från de periodiserade skatterna för staten. Som framgår av tabell 5.11 förklaras skillnaden av dels den kommunala utjämningsavgiften, dels betalningsförskjutningar. Den kommunala utjämningsavgiften, som enbart är en inomkommunal avgift, bruttoredo visas i statsbudgeten, vilket innebär att inkomsterna redovisas på statsbudgetens inkomstsida medan utgifterna redovisas på statsbudgetens utgiftssida. Under prognosperioden beräknas statsbudgetens skatteinkomster öka med 19 miljarder kronor. År 2000 minskar emellertid inkomsterna med 19 miljarder kronor, vilket förklaras av pensionsomläggningen och första steget i den påbörjade skattereformen. Nedgången beror även på en relativt stor slutreglering av kommunalskatter. År 2001 minskar inkomsterna med endast 2 miljarder kronor trots andra steget i skattereformen. Den låga minskningen beror dels på att skatten på SPP:s överskottsmedel antas betalas under 2001, dels på att det ändrade fastighetsskatteuttaget till största delen påverkar statsbudgeten först 2002.

Tabell 5.11 Statsbudgetens skatter

Miljarder kronor

	1999	2000	2001	2002	2003
Periodiserade skatter	1082	1117	1134	1176	1232
- Kommunsektorn	324	332	349	362	386
- Pensionssystemet	110	147	153	158	164
= Periodiserade skatter, staten	648	638	632	656	682
+ Utjämningsavgift	21	19	19	19	19
+ Betalningsförskjutn.	4	-3	0	-10	-9
= Statsbudgetens skatter	672	653	651	666	692
Diff. VP2000	0	7	-2	-21	-26

Jämfört med beräkningen till den ekonomiska vårpropositionen har skatteinkomsterna ökat 2000 men minskat 2001 och framåt. De underliggande förändringarna exklusive regeländringar m.m. uppgår dock till mellan 6 och 9 miljarder kronor, vilket framgår av tabell 5.2.

5.4.2 Övriga inkomster

Mellan 2000 och 2003 uppskattas övriga inkomster minska med närmare 64 miljarder kronor. Att inkomsterna minskar så kraftigt förklaras i stor utsträckning av såväl extraordinärt höga försäljningsinkomster som aktieutdelningar 2000. Exklusive dessa extraordinära inkomster minskar inkomsterna med drygt 5 miljarder kronor, vilket i stor utsträckning förklaras av att inlevererade överskott från Riksbanken minskar under perioden.

2000 Inkomster av statens verksamhet

Miljarder kronor

	Utfall	Prognos			
	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	34,1	45,6	29,0	27,9	27,2
Diff. VP2000		-0,2	-1,9	-1,2	-0,7

De största inkomsterna återfinns under följande inkomsttitlar: *Riksbankens inlevererade överskott, Inlevererat överskott från AB Svenska Spel, Inkomster från statens aktier samt Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor.*

Mellan 2000 och 2001 beräknas inkomsterna minska med drygt 18 miljarder kronor. En betydande del av denna minskning förklaras av den tillfälligt höga aktieutdelningen avseende Statums försäljning av Pharmacia & Upjohn.

Minskningen under perioden förklaras också av att inlevererade överskott från Riksbanken beräknas minska från 9,8 miljarder kronor 2000 till 5,6 miljarder kronor 2003. Dessutom beräknas tillfälliga inkomster från ett hundratal myndigheter minska med drygt 1,5 miljarder kronor under perioden. Såväl ökade ränteinkomster som överskott från spelverksamhet motverkar dock denna minskning under perioden.

I förhållande till bedömningen i den ekonomiska vårpropositionen förväntas framför allt inkomster för skattetillägg bli lägre under såväl innevarande år som den kommande perioden. De lägre inkomsterna 2000 i relation till den ekonomiska vårpropositionen förklaras också av att *Inkomster från statens aktier* beräknas bli lägre, vilket bl.a. följer av förväntade försäljningar av statligt aktieinnehav. De lägre inkomsterna motverkas dock av att ränteinkomster på studielån revideras upp med i genomsnitt 0,4 miljarder kronor per år under perioden jämfört med den

Tabell 5.12 Statsbudgetens inkomster 1999–2003

Miljarder kronor

Budgetår		Utfall 1999	Prognos			
			2000	2001	2002	2003
1000	Skatter m.m.	672,4	653,3	651,2	665,6	691,6
1100	Skatt på inkomst	136,1	111,7	88,6	85,6	92,4
varav	1111 Fysiska personers inkomstskatt	61,7	38,5	7,6	10,5	17,7
	1121 Juridiska personers inkomstskatt	68,7	68,1	76,4	70,7	70,4
	Övriga inkomstskatter	5,7	5,1	4,6	4,5	4,4
1200	Socialavgifter och allmän pensionsavgift	232,8	223,6	232,6	239,7	249,3
varav	Inkomster	361,2	366,7	383,8	397,5	413,0
	Utgifter	128,5	143,1	151,2	157,8	163,7
1300	Skatt på egendom	39,2	37,9	38,4	38,7	38,2
varav	1310 Skatt på fast egendom	27,1	24,8	23,3	23,1	23,1
	1320 Förmögenhetsskatt	5,5	6,0	8,3	8,7	8,2
	1330 Arvs- och gåvoskatt	2,1	2,3	2,3	2,3	2,4
	1341 Stämpelskatt	4,5	4,8	4,5	4,6	4,6
1400	Skatt på varor och tjänster	252,3	264,7	280,7	290,2	300,3
varav	1411 Mervärdesskatt	170,6	181,8	190,8	198,8	207,3
	1424 Tobaksskatt	7,4	7,6	7,6	7,6	7,6
	1425 Alkoholskatt	10,6	10,6	10,5	10,7	10,9
	1428 Energiskatt	50,5	50,1	55,3	56,3	57,2
	1460 Skatt på vägtrafik	6,4	6,9	7,8	7,9	8,0
	1470 Skatt på import	3,5	3,7	3,9	4,1	4,3
	Övriga skatter på varor och tjänster	3,3	3,9	4,9	4,9	5,0
1500	Utjämningsavgift	20,5	19,2	19,2	19,2	19,2
1600	Betalningsdifferenser	-8,5	-3,8	-4,1	-3,8	-3,8
1700	Nedsättningar			-4,2	-4,1	-4,1
2000	Inkomster av statens verksamhet	34,1	45,6	29,0	27,9	27,2
varav	2411 Inkomster av statens aktier	8,0	16,8	5,4	5,1	5,1
3000	Inkomster av försäld egendom	1,0	61,5	15,0	15,0	15,0
varav	3312 Övriga inkomster av försäld egendom	1,0	61,5	15,0	15,0	15,0
4000	Återbetalning av lån	3,1	2,5	2,5	2,5	2,4
5000	Kalkylmässiga inkomster	5,2	8,4	8,9	8,9	9,0
6000	Bidrag m.m. från EU	9,3	10,2	10,6	11,8	11,1
Statsbudgetens totala inkomster		725,1	781,6	717,1	731,8	756,3

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

ekonomiska vårpropositionen. Utöver detta har inkomsttitlarna *Vägavgifter* och *Miljöavgift på bekämpningsmedel och handelsgödsel* flyttats till inkomsttypen *Skatter m.m.* Det innebär att inkomsterna blir ca en miljard kronor lägre jämfört med den ekonomiska vårpropositionen. De totala inkomsterna påverkas dock inte av detta.

3000 Inkomster av försäld egendom

Miljarder kronor

	Utfall 1999	Prognos			
		2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	1,0	61,5	15,0	15,0	15,0
Diff. VP2000		-33,5	0,0	0,0	0,0

Under innevarande år förväntas inga ytterligare försäljningar av statligt aktieinnehav genomföras.

Försäljningarna av statligt aktieinnehav 2001–2003 beräknas uppgå till 45 miljarder kronor. Att ange såväl exakta tidpunkter som försäljningsbelopp är mycket svårt, varför uppskattningen är behäftad med stor osäkerhet.

I förhållande till bedömningen i den ekonomiska vårpropositionen är försäljningsinkomsterna knappt 34 miljarder kronor lägre 2000 medan de är oförändrade de kommande åren.

4000 Återbetalning av lån

Miljarder kronor

	Utfall 1999	Prognos			
		2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	3,1	2,5	2,5	2,5	2,4
Diff. VP2000		0,0	0,0	0,0	0,0

Under denna inkomsttyp redovisas bl.a. återbetalningar av studiemedel och återbetalningar av övriga lån såsom lokaliseringslån och lån avseende såddfinansiering. Under perioden 2000–2003 beräknas inkomster från återbetalning av lån bli i stort sett oförändrade mellan åren.

Den bedömning av inkomstutvecklingen som gjordes i den ekonomiska vårpropositionen kvarstår.

5000 Kalkylmässiga inkomster

Miljarder kronor

	Utfall 1999	Prognos			
		2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	5,2	8,4	8,9	8,9	9,0
Diff. VP2000		-0,5	-0,6	-0,8	-0,9

De kalkylmässiga inkomsterna består av avskrivningar, amorteringar och statliga pensionsavgifter. Av de totala inkomsterna under inkomsttypen utgör inkomster på inkomstiteln *Statliga pensionsavgifter* en betydande andel. Mellan 2000 och 2003 beräknas dessa inkomster öka med sammanlagt 0,6 miljarder kronor. Denna ökning förklaras till viss del av den förväntade löneutvecklingen i ekonomin.

I jämförelse med bedömningen i den ekonomiska vårpropositionen förväntas inkomsterna bli 0,5 miljarder kronor lägre 2000. Åren därefter ökar differensen med ca 0,1 miljarder kronor per år för att 2003 uppgå till 0,9 miljarder kronor.

Att inkomsterna nu förväntas bli lägre beror dels på en sänkt riskpremie fr.o.m. 2001, dels på att det i den tidigare beräkningen inte beaktades rabatter dvs. återbäring till arbetsgivarna på sparpremien. Den nya beräkningen har också påverkats av att utfallet första halvåret 2000 var något lägre än vad som förväntades i den ekonomiska vårpropositionen.

6000 Bidrag m.m. från EU

Miljarder kronor

	Utfall 1999	Prognos			
		2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	9,3	10,2	10,6	11,8	11,1
Diff. VP2000		-0,3	0,7	0,6	0,2

Mellan 2000 och 2003 beräknas inkomsterna öka med 0,9 miljarder kronor. Under perioden varierar dock inkomsterna, framför allt *Bidrag från EG:s jordbruksfonds utvecklingssektion* och *Bidrag från EG:s regionalfond*. Det är mycket svårt att beräkna de kommande årens inkomster. För regional- och socialfonden ligger osäkerheten framför allt i att prognostisera kommande års utbetalningar, vilka i sin tur ligger till grund för de utbetalande myndigheternas rekvisitioner från Europeiska kommissionen.

I förhållande till den ekonomiska vårpropositionen förväntas inkomsterna bli ca 1,2 miljarder kronor högre under perioden 2000–2003. Det är framför allt *Bidrag från EG:s socialfond* som förväntas bli högre, men även *Bidrag från EG:s jordbruksfond*.

5.4.3 Ändrad redovisning av titlar

I statsbudgeten för 2001 föreslås följande ändringar. En ny inkomsthuvudgrupp *1700 Nedsättningar av skatter* inrättas. Under huvudgruppen föreslås följande inkomstitlar:

1711 Nedsättning, anställningsstöd,
1712 Nedsättning, kompetensutveckling,
1713 Nedsättning, bredbandsinstallation.

Följande inkomstitlar flyttas från inkomsttypen *2000 Inkomster av statens verksamhet* till inkomsttypen *1000 Skatter m.m.:*
2533 Vägavgifter till 1462 Vägavgifter.

2538 Miljöavgift på bekämpningsmedel och handelsgödsel till 1437 Skatt på bekämpnings- och gödselmedel.

Följande inkomstitlar skall tas bort eftersom de inte längre används:

1211 Folkepensionsavgift,
1252 Delpensionsavgift, netto,
1255 Arbetarskyddsavgift,
1256 Lönegarantiavgift,
2524 Finansieringsbidrag för arbetspraktik,
2555 Kartavgifter för jordbrukets blockdatabas.

Följande inkomstitlar skall byta nomenklatur:
2215 Överskott av Statens fastighetsverks verksamhet till 2215 Inlevererat överskott från Statens fastighetsverk,

2343 Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1989 till 2343 Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988,

2523 Avgift generationsväxling till 2523 Avgift för generationsväxling,

5121 Avskrivning på fastigheter till 5121 Amortering på statskapital,

6112 Kompletterande åtgärder till 6112 Kompletterande åtgärder perioden 1995–1999,

6121 EG-finansierade struktur- och regionalstöd till jordbrukssektorn m.m. till 6121 EG-finansierade struktur- och regionalstöd till jordbrukssektorn m.m. perioden 1995–1999,

6211 Bidrag från EG:s fiskefond till 6211 Bidrag från EG:s fiskefond perioden 1995–1999,

6311 Bidrag från EG:s regionalfond till 6311 Bidrag från EG:s regionalfond perioden 1995–1999,

6411 Bidrag från EG:s socialfond till 6411 Bidrag från EG:s socialfond perioden 1995–1999.

Följande inkomstitlar föreslås införas:

6117 Miljö-, struktur- och regionala åtgärder perioden 2000–2006,

6122 EG-finansierade struktur- och regionalstöd till jordbrukssektorn m.m. perioden 2000–2006,

6212 Bidrag från EG:s fiskefond perioden 2000–2006,

6312 Bidrag från EG:s regionalfond perioden 2000–2006,

6412 Bidrag från EG:s socialfond perioden 2000–2006.

5.4.4 Uppföljning av statsbudgetens inkomster budgetåret 2000

Jämfört med den av riksdagen fastställda statsbudgeten beräknas nu de totala inkomsterna bli 0,7 miljarder kronor lägre. Skatteinkomsterna har reviderats upp med drygt 36 miljarder kronor, varav 29 miljarder kronor redovisades i den beräkning som gjordes till den ekonomiska vårpropositionen. I aktuell beräkning har skatteinkomsterna reviderats upp ytterligare 7 miljarder kronor, vilket redovisats i tidigare avsnitt. Övriga inkomster har reviderats ned med knappt 37 miljarder kronor, vilket framför allt förklaras av ändrade försäljningsplaner avseende statligt aktieinnehav.

5.5 Kommunsatser

Kommunernas skatteinkomster är framför allt beroende av lönesummans utveckling, dvs. systerlönes och timlön. Även utvecklingen av skattepliktiga transfereringar är viktig. Av skatteunderlaget 2000 utgörs 70 procent av löner, 20 procent av pensioner och 7,5 procent av transfereringar exklusive pensioner medan inkomst av näringsverksamhet endast utgör 2,5 procent. Nivån på skatterna är även beroende av den kommunala utdebiteringen. Medelutdebiteringen 2000 är 20,57 procent för kommunerna och 9,82 procent för landstingen, dvs. totalt 30,38 procent. Jämfört med 1999 är det en ökning med 0,09 procentenheter.

Kommunalskatterna kan redovisas enligt tre olika redovisningsprinciper – periodiserat avseende inkomståret, enligt nationalräkenskaperna (NR) och kassamässigt avseende budgetåret (utbetalt). Den kassamässiga skatten utgörs dels av ett förskott avseende inkomståret, dels av en slutavräkning som avser inkomståret två år tidigare. Slutregleringar påverkar de kassamässiga skatterna t.o.m. 2002. Även NR-skatterna påverkas av slutregleringarna, men endast med ett års eftersläpning, vilket innebär att NR-skatterna överensstämmer med den periodiserade skatten

fr.o.m. 2002. I tabell 5.13 redovisas den beräknade utvecklingen av kommunernas och landstingens skatteunderlag 1998–2003.

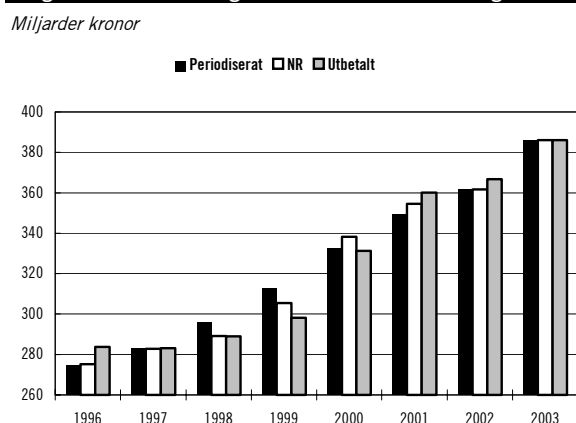
I jämförelse med beräkningen till budgetproposition för 2000 har skatteunderlaget för 2000 reviderats upp med 1,7 procentenheter, varav 0,7 procentenheter avser en basjustering avseende 1999. Större delen av upprevideringen förklaras av ökad lönesumma. Upprevideringen medför även att kommunerna får en stor slutreglering 2002. Motsvarande upprevidering för 2001 uppgår till 3,7 procentenheter. Emellertid förklarar det höjda grundavdraget och det begränsade avdraget för allmän pensionsavgift ca en procentenheter av upprevideringen.

Tabell 5.13 Utvecklingen av skatteunderlaget 1998–2003

Procent					
	1999	2000	2001	2002	2003
Aktuell beräkning	5,78	6,04	5,12	3,89	6,82
VP2000	5,50	5,81	3,99	3,76	4,10
BP2000	5,13	5,10	3,40	3,43	
Ackumulerat					
Aktuell beräkning	5,78	12,2	17,9	22,5	30,8
VP2000	5,50	11,6	16,1	20,5	25,4
BP2000	5,13	10,5	14,2	18,2	

Utvecklingen av skatterna under prognosperioden framgår av diagram 5.5. Mellan 1999 och 2003 beräknas de periodiserade skatterna öka med 73 miljarder kronor, vilket är betydligt mindre än ökningen av NR-skatterna och de utbetalda skatterna, vilka ökar med 81 respektive 88 miljarder kronor.

Diagram 5.5 Förändring av kommun- och landstingsskatter

Att ökningen är betydligt större i de senare fallen beror på slutregleringar av kommunalskatt avseende tidigare år. Den periodiserade skatten påverkas av det högre grundavdraget 2001 och den begränsade avdragsrätten för allmän pen-

sionsavgift 2001 och 2001. Dessa ändringar ökar kommunskatterna med 5 miljarder kronor 2000 och med 3 miljarder kronor 2001. De ökade intäkterna medför dock ingen inkomstförstärkning för kommuner och landsting, eftersom en motsvarande nivåsänkning görs av de generella statsbidragen.

5.6 Skattekvoten

Skattekvoten visar förhållandet mellan det totala skatteuttaget och BNP. Det finns flera olika definitioner av skattekvoten och i regel är de internationellt bestämda. Den vanligaste definitionen av skattekvoten är den som baseras på skatter redovisade enligt NR. Denna skattekvot är dock inte strikt periodiserad, eftersom skillnaden mellan slutlig skatt och preliminär skatt räknas till påföljande år. Skattekvoten är således beroende av när i tiden den skattskyldige väljer att betala sin skatt, vilket inte är fallet med den skattekvot som beräknas utifrån en fullständig periodisering av skatterna. En skatteändring för ett visst år påverkar den periodiserade skattekvoten för samma år medan detta inte behöver vara fallet vid beräkningen av NR:s skattekvot.

Internationella jämförelser av skattekvoter är svåra att göra, eftersom olika länders skattelagstiftningar behandlar inkomster och avdrag på skilda sätt. Ett land som t.ex. ger sitt stöd till barnfamiljer via en transferering får en högre skattekvot, särskilt om transfereringen är skattepliktig, jämfört med det land som i stället ger sitt stöd som en skattereduktion. Transfereringar till hushåll behandlas skattemässigt mycket olika bland OECD-länderna. I vissa länder är huvuddelen av transfereringarna skattepliktiga medan det motsatta förhållandet gäller i andra länder. Ett alternativ vid internationella jämförelser är därför att exkludera skatter på offentliga transfereringar vid beräkning av skattekvoten. Sverige tillhör den grupp av länder inom OECD som har en hög andel skattepliktiga transfereringar, vilket illustreras i tabell 5.14. Om skatten på offentliga transfereringar exkluderas kommer den uppmätta skattekvoten för Sveriges del att minska med i storleksordningen 5–6 procentenheter.

Tabell 5.14 Skattepliktiga transfereringars inverkan på skattekvoten för ett urval av OECD-länder*Procent av BNP*

0–0,5	0,5–3,0	5,0–6,0
Australien (31,0)	Belgien (46,4)	Danmark (52,2)
Förenta Staterna (28,8)	Italien (45,0)	Nederländerna (43,6)
Irland (33,4)	Norge (42,8)	Sverige (53,9)
Storbritannien (36,2)	Tyskland (37,7)	

Anm: 1997 års skattekvot inom parentes.

Källa: OECD.

I tabell 5.15 redovisas skattekvoten för perioden 1997–2003 dels enligt NR:s definition, dels beräknad utifrån de periodiserade skatterna. Skattekvoten faller under prognosperioden med undantag för 2003. Den ökning som då sker förklaras av införandet av garantipensioner. Denna omläggning av pensionerna medför endast en marginell ökning av de offentliga utgifterna, mindre än 0,05 procentenheter, medan skattekvoten ökar med 0,5 procentenheter.

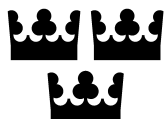
Tabell 5.15 Skattekvot enligt nationalräkenskaperna (NR) och periodiserad skattekvot*Procent*

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Skattekvot enl. NR	53,4	53,5	52,6	51,5	50,7	50,8
Periodiserad skattekvot	52,5	53,4	52,7	50,7	50,5	50,8
Periodiserad skattekvot exkl. skatt på transfereringar m.m.	48,4	48,6	47,8	45,8	45,6	45,5

Dessutom redovisas den periodiserade skattekvoten exklusive skatt på offentliga transfereringar och för 1998–1999 den frivilliga delen av kyrkoskatten. Vid beräkningen av skattekvoten skall även vissa avgifter, som inte ingår i redovisningen av de periodiserade skatterna, läggas till. Till dessa hör bland annat bankgarantiavgifter och avgifter till kärnbränslefonden. I samtliga redovisade skattekvoter ingår de ovan nämnda avgifterna.

6

Prognos och tilläggs- budget 2000

6 Prognos och tilläggsbudget 2000

6.1 Inledning

Under löpande budgetår skall regeringen enligt 36 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten vid minst två tillfällen redovisa prognoser över utfallet av statens inkomster och utgifter samt statens lånebehov. Väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och beräknat utfall skall förklaras.

I denna proposition redovisas nu en andra prognos för 2000. Den första prognosen redovisades i 2000 års ekonomiska vårproposition. I avsnitt 6.2 redovisas prognosen för statsbudgetens saldo och utgifter för 2000, inklusive utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Inkomstberäkningarna för 2000 redovisas i detalj i kapitel 5.

Uppföljningen av budgetåret 1999 skedde i regeringens skrivelse Årsredovisning för staten 1999 (skr. 1999/2000:150). I skrivelsen lämnade regeringen en utförlig redogörelse för det ekonomiska utfallet i staten under 1999. Skrivelsen innehåller resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys för staten samt det slutliga utfallet på statsbudgetens inkomstitlar och anslag.

6.2 Prognos för 2000

Budgetsaldo och statsskuld 2000

Budgetsaldot väntas i år uppgå till 76,2 miljarder kronor, vilket är en försämring med 6,3 miljarder kronor jämfört med den av riksdagen fastställda statsbudgeten. Försämringen sammanhänger med att utgifterna nu bedöms bli 5,6 miljarder kronor högre medan inkomsterna totalt minskar med 0,7 miljarder kronor. Den del av inkom-

terna som består av skatteinkomster beräknas nu bli 36,2 miljarder kronor högre. Detta motverkas samtidigt av att övriga inkomster, däribland extraordinära inkomster i form av inkomster från företagsförsäljningar, nu beräknas bli 36,9 miljarder kronor lägre. Av utgiftsökningarna förklaras 6,2 miljarder kronor av högre statsskuldräntor, medan de utgifter som omfattas av det statliga utgiftstaket ökar med 0,9 miljarder kronor. Betydande förskjutningar har emellertid skett inom de takbegränsade utgifterna, vilket framgår av redovisningen i avsnitt 6.2.2.

Prognosen för Riksgäldskontorets nettoutlåning, inklusive den kassamässiga korrigeringen och överföringen av medel från AP-fonden, är -7,0 miljarder kronor, vilket innebär att nettoutlåningen nu beräknas minska med 1,5 miljarder kronor jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2000.

Statsskulden beräknas vid utgången av 2000 uppgå till 1 275 miljarder kronor, vilket är 12 miljarder kronor lägre än beräkningen i budgetpropositionen för 2000.

Jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition visar den aktuella prognosen att budgetsaldot försämras med 19,3 miljarder kronor. Försämringen förklaras främst av att inkomsterna i form av företagsförsäljningar nu beräknas bli 33,5 miljarder kronor lägre. Samtidigt ökar de beräknade skatteinkomsterna med 6,7 miljarder kronor. Utgifterna för statsskuldräntor beräknas bli 5,4 miljarder kronor lägre medan de utgifter som begränsas av utgiftstaket i stort sett beräknas bli oförändrade.

Tabell 6.1 Budgetsaldo och statsskuld år 2000

Miljarder kronor

	Aktuell prognos	Differens mot	
		Vårpro- -sitionen	Stats- budgeten
Inkomster	781,6	-27,9	-0,7
varav skatteinkomster	653,3	6,7	36,2
varav övriga inkomster	128,3	-34,6	-36,9
Utgifter	705,4	-8,7	5,6
varav utgifter exkl. statsskuldsräntor ¹	624,4	0,2	0,9
varav statsskuld- räntor	88,0	-5,4	6,2
varav Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m. ²	-7,0	-3,5	-1,5
Budgetsaldo	76,2	-19,3	-6,3
Statsskuld	1275,3	19,0	-11,7

¹ Inklusivt posten minskning av anslagsbehållningar.² Inklusivt kassamässig korrigering och den finansiella överföringen från AP-fonden till statsbudgeten.

Takbegränsade utgifter 2000

Utgiftstaket för staten omfattar utgiftsområdena 1–25 samt 27. Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. ingår således inte. Till de takbegränsade utgifterna räknas även utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten samt i budgeteringen även posten Minskning av anslagsbehållningar. Skillnaden mellan det fastställda utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna utgörs av budgeteringsmarginalen.

De takbegränsade utgifterna beräknades i budgetpropositionen för 2000 till 763,5 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen uppgick därmed till 1,5 miljarder kronor. I 2000 års ekonomiska vårproposition reviderades utgifterna under utgiftstaket upp med 0,6 miljarder kronor till 764,1 miljarder kronor och budgeteringsmarginalen minskade därmed till 0,9 miljarder kronor.

I den nu aktuella beräkningen bedöms de takbegränsade utgifterna uppgå till 764,4 miljarder kronor, vilket innebär att budgeteringsmarginalen är 0,6 miljarder kronor. Detta innebär att budgeteringsmarginalen har minskat jämfört med den beräkning som redovisades i 2000 års ekonomiska vårproposition. För några enskilda utgiftsområden har de redovisade utgiftsprognoserna förändrats väsentligt mellan 2000 års ekonomiska vårproposition och denna proposition. Utgifterna för *Arbetsmarknad och arbetsliv* beräknas till följd av det förbättrade arbetsmarknadsläget minska med 2,6 miljarder kronor medan utgifterna för *Hälsovård, sjukvård och social omsorg*, *Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp* och *Ekonomisk trygghet vid*

arbetslöshet beräknas öka med sammanlagt ca 5 miljarder kronor jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition.

Som andel av BNP beräknas de takbegränsade utgifterna uppgå till 37,0 procent. År 1999 var motsvarande andel av BNP 38,1 procent. För att möjliggöra en rättvisande jämförelse över tiden bör emellertid utgifterna för 1999 justeras för de tekniska förändringar som höjde utgiftstaket 2000 med 4 miljarder kronor. Efter en sådan korrigering minskar de takbegränsade utgifternas andel av BNP med 1,3 procentenheter mellan åren 1999 och 2000. Jämfört med 1999 ökar nu de utgifter som omfattas av utgiftstaket för staten med ca 13 miljarder kronor, varav 4,1 miljarder kronor förklaras av tekniska justeringar. Realt ökar de takbegränsade utgifterna med ca 0,8 procent jämfört med 1999.

Tabell 6.2 Takbegränsade utgifter år 2000

Miljarder kronor

	Aktuell prognos	Differens mot	
		Vårpro- -sitionen	Stats- budgeten
Utgifter exkl. statsskuldsräntor	624,4	0,2	0,9 ¹
Ålderspensionssystemet vid sidan av stats- budgeten	139,9	0,0	-0,1
Takbegränsade utgifter	764,4	0,3	0,9
Budgeteringsmarginal	0,6	-0,3	-0,9
Utgiftstak för staten	765,0	0,0	0,0

¹ Inklusivt posten minskning av anslagsbehållningar.

6.2.1 Utgiftsbegränsande åtgärder 2000

Utgiftstaket för staten är ett grundläggande budgetpolitiskt åtagande för regeringen. Om det finns risk för att utgiftstaket för staten kommer att överskridas skall regeringen, enligt 42 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten, för att undvika detta, vidta sådana åtgärder som den har befogenheter till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder.

Det av riksdagen beslutade utgiftstaket för staten 2000 på 765 miljarder kronor ligger fast. Regeringen följer noggrant utgiftsutvecklingen. Kontinuerlig utgiftsuppföljning och granskning av prognoser är centralt för att i tid kunna vidta nödvändiga åtgärder om utgiftstaket bedöms vara hotat.

Regeringskansliets utgiftsprognoser för innevarande år har visat att utgiftstaket för staten 2000 riskerar att överskridas. Det har därför varit

nödvändigt för regeringen att begränsa utgifterna. I budgetpropositionen för 2000 redovisade regeringen beslut om att senarelägga utgifter uppgående till 3,7 miljarder kronor, avseende arealersättning, från 2000 till 2001. Vidare redovisade regeringen i 2000 års ekonomiska vårpropositionen s.k. begränsningsbelopp för sex utgiftsområden. Begränsningsbeloppens syfte är att säkerställa att anslagsförbrukningen inte överstiger en viss bestämd nivå. Jämfört med de begränsningsbelopp som presenterades i 2000 års ekonomiska vårproposition avser regeringen nu, i syfte att undvika ett överskridande av utgiftstaket, att ytterligare sänka begränsningsbeloppen för två utgiftsområden. Utgifterna för *Totalförsvaret* har begränsats till 45,9 miljarder kronor, vilket motsvarar en sänkning med 0,7 miljarder kronor och utgifterna för *Utbildning och universitetsforskning* begränsas till 32,0 miljarder kronor, vilket motsvarar en sänkning med 0,3 miljarder kronor. Därutöver har anslagen *Allmänna regionalpolitiska åtgärder* och *Bidrag till särskilda insatser i kommuner och landsting* utgiftsbegränsats till 1,1 respektive 1,3 miljarder kronor. I tabell 6.3 redovisas de fastlagda utgiftsbegränsningarna för 2000. De nivåer som anges i tabellen utgör således de maximala utgifterna för berörda utgiftsområden och anslag.

Tabell 6.3 Begränsningsbelopp 2000

Miljoner kronor

Utgiftsområde/Anslag	Nivåer som ej får överskridas
Uo 3 B1 Tullverket	1 160
Uo 6 Totalförsvaret	45 900
Uo 7 Vo A Bistånd	14 185
Uo 7 Vo B Central- och Östeuropa	975
Uo16 Utbildning och universitetsforskning	32 000
Uo18 E1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	1 050
Uo19 A1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	1 120
Uo 21 Energi	1 959
Uo 25 Särskilda insatser i kommuner och landsting	1 300

Mot bakgrund av utgiftsutvecklingen har regeringen i år också haft en stram tillämpning av den regel i anslagsförordningen som innebär att myndigheterna först efter beslut av regeringen får disponera den del av anslagssparandet på ett ramanslag som överstiger 3 procent av anslaget.

Regeringens beslut innebär att indragningar om totalt cirka 5 miljarder kronor har genomförts i år med stöd av denna regel, vilket kan jämföras med motsvarande indragning 1999 om 0,8 miljarder kronor.

Prognososäkerhet

Regeringskansliets utgiftsprognoser utgör det viktigaste beslutsunderlaget för att avgöra hur stort ekonomiskt utrymme som finns tillgängligt under det av riksdagen beslutade utgiftstaket. Budgeteringsmarginalen syftar till att hantera osäkerheten i prognoserna. Budgeteringsmarginalen 2000 är låg, endast 0,6 miljarder kronor. Detta ställer stora krav på prognosernas träffsäkerhet.

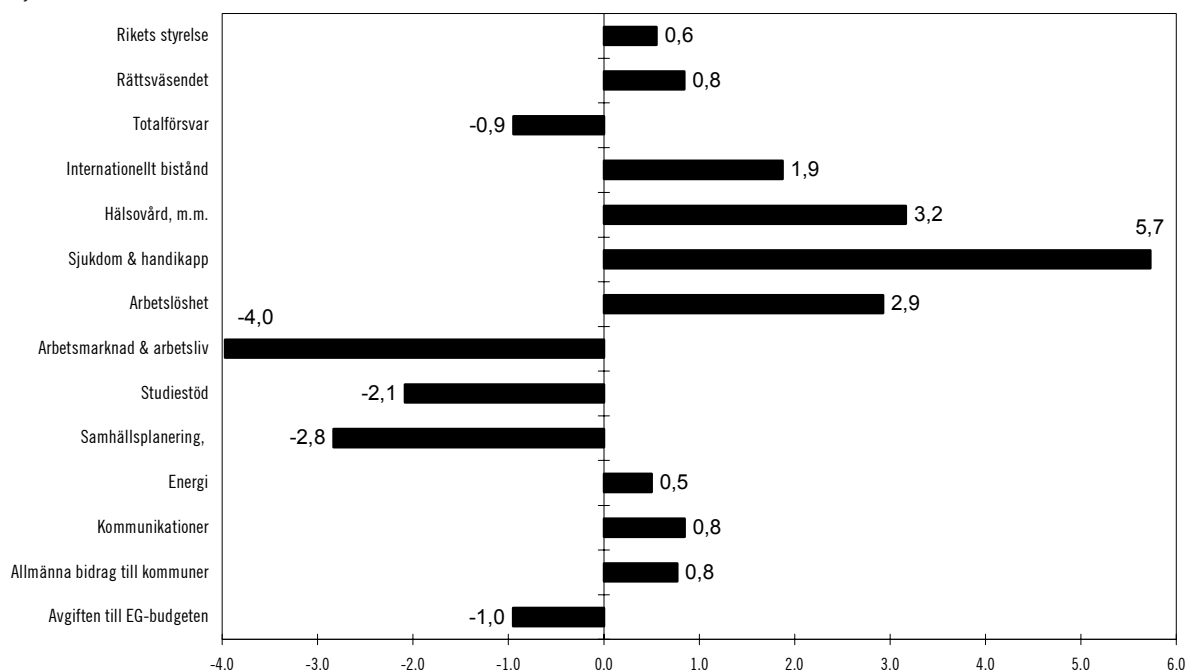
Regeringskansliets utgiftsprognoser som presenteras i denna proposition bygger på statsbudgetens utfall t.o.m. juli 2000 och den makroekonomiska antagandebild som presenteras i denna proposition. Regeringen kommer även fortsättningsvis att noga följa utgifternas utveckling under 2000 och vidta ytterligare åtgärder om det bedöms nödvändigt för att förhindra ett överskridande av utgiftstaket.

6.2.2 Utgiftsprognoser per utgiftsområde

I tabell 6.4 redovisas de prognostiserade utgifterna för respektive utgiftsområde och för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. För vissa utgiftsområden avviker utgiftsprognoserna kraftigt i förhållande till anvisade medel på statsbudgeten. I diagram 6.1 nedan visas de största avvikelserna och därefter beskrivs skillnaderna utgiftsområdesvis.

Diagram 6.1 Utgiftsprognos 2000 jämfört med anvisade medel i budgetpropositionen för 2000

Miljarder kronor

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Utgiftsprognosen uppgår till 5,0 miljarder kronor och är därmed 0,6 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. De högre utgifterna hänför sig i huvudsak till två anslag, äldreanslaget *Samarbete och utveckling inom Östersjöregionen* (den s.k. Östersjömiljarden), där den beräknade förbrukningen finansieras med 0,2 miljarder kronor av reservationer från tidigare år, och anslaget *Regeringskansliet* där avvikelsen, jämfört med statsbudgeten, på 0,3 miljarder kronor till största delen dels förklaras av ökade utgifter för statliga pensionsavgifter, dels av bildandet av en sammanhållen IT-organisation i Regeringskansliet. Utgiftsområdet tillfördes av detta skäl sammanlagt 0,2 miljarder kronor från utgiftsområde 5 på tilläggsbudget enligt vad som föreslogs i 2000 års ekonomiska vårproposition.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Utgiftsprognosen uppgår till 23,5 miljarder kronor och är därmed 0,8 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Inom utgiftsområdet har främst utgifterna för *Polisorganisationen* och *Kriminalvården* reviderats upp med 0,5 respektive 0,1 miljarder kronor jämfört med statsbudgeten. Polisen tilldelades extra medel på tilläggsbudget i enlighet med regeringens förslag, i 2000 års ekonomiska vårproposition, för att

klara av sin bekymmersamma ekonomiska situation.

Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

Utgiftsprognosen uppgår till 45,7 miljarder kronor och är därmed 0,9 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. En bidragande orsak är vissa osäkerheter om den planerade verksamheten vad gäller beställningar, leveranser och fakturering av material. Detta har föranlett nedrevideringar av prognosen. Bland annat till följd av detta har ett lägre begränsningsbelopp kunnat fastställas för utgiftsområdet.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utgiftsprognosen uppgår till 15,1 miljarder kronor och är därmed 1,9 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Avvikelsen härrör främst från anslaget *Biståndsverksamhet*. I den nu aktuella prognosen beräknas det att ca 1,6 miljarder kronor av reservationerna kommer att användas under 2000. Anslaget *Samarbete med Central- och Östeuropa* beräknas också förbruka reservationer, uppgående till 0,2 miljarder kronor. Utgiftsområdet omfattas under 2000 av en utgiftsbegränsning (se tabell 6.3).

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Utgiftsprognosen uppgår till 28,5 miljarder kronor och är därmed 3,2 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Avvikelsen förklaras till största delen av de fortsatt ökade utgifterna för anslaget *Läkemedelsförmånen*. Förbrukningen beräknas bli 2,5 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Orsakerna till de ökade utgifterna är dels kompensation till landstingen för pris- och volymökningar för 1999, dels höjda antaganden om priser och volymer för 2000. Anslaget tillfördes 2 miljarder kronor efter förslag på tilläggsbudget i 2000 års ekonomiska vårproposition. Vidare beräknas de högre utgifterna för läkemedelsförmånen täckas av ett i anspråkstagande av anslagskredit. Utgifterna för *Kostnader för statlig assistansersättning* bedöms nu bli 0,3 miljarder kronor högre jämfört med beräkningen i statsbudgeten.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Utgiftsprognosen uppgår till 98,2 miljarder kronor och är därmed 5,7 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Ökningen härrör främst från anslaget *Sjukpenning och rehabilitering m.m.*, vars utgifter beräknas bli ca 5,0 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Orsaken är bl.a. att antalet nettosjukdagar (hela sjukdagar) för 2000 beräknas stiga med 12 procent jämfört med beräkningen i statsbudgeten. Jämfört med 1999 beräknas antalet nettosjukdagar öka med drygt 20 procent. Utgifterna beror dels på utvecklingen av antalet nettodagar, dels nivån på medelersättningen. Det är ökningen i antalet nettodagar som är den främsta orsaken till de ökade utgifterna, men även den ökade medelersättningen bidrar. Nettodagarna kan i sin tur delas upp i antal sjukskrivna individer och genomsnittlig sjukskrivningslängd. En analys av nettodagarna visar att antalet individer är den viktigaste förklaringsfaktorn bakom den kraftiga uppgången 2000. Vidare beräknas utgifterna för anslaget *Förtidspensioner* överskrida budgeten med ca 0,6 miljarder kronor. Ökningen beror främst på att antalet förtidspensionärer nu bedöms öka bl.a. till följd av de ökade sjukskrivningarna.

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Utgiftsprognosen uppgår till 33,5 miljarder kronor och är därmed 2,9 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. De högre utgifterna är hänförliga till anslaget *Bidrag till arbetslöshetsersättning* och beror på att utvecklingen av antalet arbetslösa med inkomstrelaterad ersättning underskattades i statsbudgeten. Antalet arbetslösa med inkomstrelaterad ersättning sjunker inte i samma takt som antalet arbetslösa enligt arbetskraftsundersökningen (AKU). Detta beror i sin tur på att antalet arbetslösa med inkomstrelaterad ersättning inte enbart består av s.k. öppet arbetslösa utan även av grupper som definieras som sysselsatta enligt AKU, exempel på sådana grupper är deltidsarbetslösa och personer sysselsatta i s.k. timvikariat.

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utgiftsprognosen uppgår till 42,2 miljarder kronor och är därmed 4,0 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. Den främsta orsaken är att anslaget *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* beräknas minska med 3,4 miljarder kronor, vilket förklaras av en minskad omfattning av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Jämfört med antagandet i statsbudgeten beräknas den andel av arbetskraften som omfattas av arbetsmarknadspolitiska program nu bli omkring 1 procentenhet lägre. Arbetsmarknadsläget har förbättrats betydligt vilket innebär att arbetslösa, som tidigare var i behov av åtgärd, i stället har fått jobb.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utgiftsprognosen uppgår till 18,9 miljarder kronor och är därmed 2,1 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. Orsaken till skillnaden härrör från anslagen *Studiemedel m.m.* och *Vuxenstudiestöd m.m.* där utgifterna i förhållande till statsbudgeten har reviderats ner med 0,5 respektive 1,5 miljarder kronor. Anledningen till att utgifterna förväntas minska för studiemedelsanslaget är ett lägre antal studerande inom den eftergymnasiala utbildningen vilket också innebär lägre efterfrågan på studiemedel. Minskningen för vuxenstudiestödet förklaras främst av minskad efterfrågan på det särskilda utbildningsbidraget till följd av det förbättrade arbetsmarknadsläget.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostad och byggande

Utgiftsprognosen uppgår till 12,8 miljarder kronor och är därmed 2,8 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. Minskningen förklaras främst av lägre utgifter på anslaget *Statens bostadskreditnämnd: Garantiverksamhet* där utfallet nu beräknas till 0,6 miljarder kronor, vilket är 1,2 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. Anslagsförbrukningen på anslaget *Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet* minskar med 0,7 miljarder kronor till följd av att regeringen beslutat om en utgiftsbegränsning för anslaget. Minskar gör också utgifterna för *Bostadsbidrag*, samtidigt som utgifterna för *Räntebidrag m.m.* är något högre än vad som anvisades i statsbudgeten.

Utgiftsområde 21 Energi

Utgiftsprognosen uppgår till 1,9 miljarder kronor och är därmed 0,5 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Ökningen förklaras främst av att anslaget *Ersättning för avvecklingen av en reaktor i Barsebäcksverken* uppfördes på tilläggsbudget i 2000 års ekonomiska vårproposition. Anslaget skall användas för att finansiera de särskilda kostnader som uppstår vid avställning av den första reaktorn.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utgiftsprognosen uppgår till 26,4 miljarder kronor och är därmed 0,8 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Ökningen förklaras främst av anslaget *Väghållning och statsbidrag* vars anslagsbelastning blir ca 0,4 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten, vilket i sin tur delvis beror på behovet av särskilda insatser på grund av sommarens översvämningar. En ytterligare förklaring är att förbrukningen på anslaget *Ersättning till Statens järnvägar i samband med utdelning från AB Swedcarrier* beräknas överstiga anvisade medel på statsbudgeten med 0,2 miljarder kronor. Ökningen finansieras helt av anslagssparande.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Utgiftsprognosen uppgår till 98,4 miljarder kronor och är därmed 0,8 miljarder kronor högre än vad som anvisades i statsbudgeten. Ökningen beror främst på att utgifterna för *Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting* beräknas öka med 0,6 miljarder kronor efter att Statistiska centralbyrån nu har fastställt det definitiva utjämningsbidraget. Utgiftsökningen mot-

svaras av en lika stor ökning av utjämningsavgiften på statsbudgetens inkomstsida.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Utgiftsprognosen uppgår till 22,1 miljarder kronor och är därmed 1,0 miljarder kronor lägre än vad som anvisades i statsbudgeten. Utgiftsprognosen för *Avgiften till Europeiska gemenskapens budget* sänks med 1,0 miljarder kronor framför allt till följd av en kraftig upprevidering av prognoserna för EU:s totala momsbas och bruttonationalinkomst (BNI), vilket minskar det procentuella uttaget av den BNI-avgift som finansierar de fastställda utgifterna.

Minskning av anslagsbehållningar

I statsbudgeten var förbrukningen av anslagsbehållningar inte fördelad per utgiftsområde, utan redovisades under posten *Minskning av anslagsbehållningar*. Förbrukningen prognostiserades i statsbudgeten till 6 miljarder kronor. I aktuell prognos ingår istället förbrukningen av anslagsbehållningar under respektive anslag och utgiftsområde. Totalt tillförs 8,5 miljarder kronor på tilläggsbudget, vilket ökar anslagsbehållningarna vid årsskiftet 2000/2001. Ökningen av anslagsbehållningar motverkas dels av det faktum att utgifterna exklusive statsskuld räntor på statsbudgetens utgiftsområden nu beräknas bli ca 7 miljarder kronor högre jämfört med vad som anvisades i statsbudgeten, dels av den särskilda prövning av anslagssparandet som gjorts under våren. Under 1999 ändrades anslagsförordningen så att myndigheterna endast efter ett särskilt beslut av regeringen får disponera hela eller en del av ingående anslagssparande som överstiger 3 procent av förra årets tilldelade ramanslag. Anslagsbehållningarna beräknas vid årets slut uppgå till ca 25 miljarder kronor, vilket motsvarar en minskning med ca 5 miljarder kronor jämfört med årsskiftet 1999/2000.

Tabell 6.4 Prognos för takbegränsade utgifter 2000

Miljarder kronor

	Stats- budget	Tilläggs budget i VP00	Förslag till tilläggs budget i BP01	Totalt anvisat ¹	Prognos	Differens prognos stats- budget	Differens prognos totalt anvisat
UO 1 Rikets styrelse	4,5	0,2	0,0	4,7	5,0	0,6	0,3
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1,6	0,0	0,0	1,6	1,7	0,1	0,1
UO 3 Skatteförvaltning och uppbörd	5,9	0,0	0,0	5,9	6,2	0,3	0,3
UO 4 Rättsväsendet	22,7	0,1	0,0	22,7	23,5	0,8	0,8
UO 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	3,0	-0,2	0,0	2,8	3,1	0,1	0,3
UO 6 Totalförsvaret	46,6	0,0	0,0	46,7	45,7	-0,9	-1,0
UO 7 Internationellt bistånd	13,2	0,0	0,0	13,2	15,1	1,9	1,9
UO 8 Invandrare och flyktingar	4,9	0,0	0,0	4,9	4,5	-0,4	-0,4
UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	25,4	2,1	0,0	27,5	28,5	3,2	1,0
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	92,5	1,5	2,3	96,3	98,2	5,7	1,9
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33,6	0,0	0,0	33,6	33,6	0,0	0,0
UO 12 Ekonomisk trygghet för familj och barn	44,8	0,0	0,0	44,8	44,6	-0,2	-0,2
UO 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	30,6	0,0	3,3	33,9	33,5	2,9	-0,4
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	46,1	-0,2	0,0	45,9	42,2	-4,0	-3,8
UO 15 Studiestöd	21,0	-0,5	0,0	20,4	18,9	-2,1	-1,5
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	32,6	0,0	0,0	32,5	31,7	-0,8	-0,8
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7,6	0,0	0,0	7,6	7,6	0,0	0,0
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	15,6	-0,5	-0,5	14,6	12,8	-2,8	-1,9
UO 19 Regional utjämning och utveckling	3,3	0,2	0,0	3,5	3,4	0,1	-0,1
UO 20 Allmän miljö- och naturvård	1,7	0,0	0,0	1,7	1,8	0,1	0,1
UO 21 Energi	1,4	0,4	0,0	1,9	1,9	0,5	0,1
UO 22 Kommunikationer	25,5	0,0	0,2	25,7	26,4	0,8	0,7
UO 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	9,7	0,0	0,0	9,7	10,4	0,6	0,6
UO 24 Näringsliv	3,0	0,0	0,0	3,0	3,5	0,5	0,5
UO 25 Allmänna bidrag till kommunerna	97,7	0,0	0,6	98,3	98,4	0,8	0,2
UO 26 Statsskuldräntor m.m.	81,8	0,0	0,0	81,8	88,0	6,2	6,2
UO 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23,1	0,0	0,0	23,1	22,1	-1,0	-1,0
Minskning av anslagsbehållningar	6,0					-6,0	
Summa utgiftsområden	705,3	3,1	5,9		712,4	7,1	
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	623,5	3,1	5,9		624,4	0,9	
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	140,0				139,9	-0,1	
Takbegränsande utgifter	763,5				764,4	0,8	
Budgeteringsmarginal	1,5				0,6		
Utgiftstak för staten	765,0				765,0		

¹ Anvisat på statsbudget och tilläggsbudget i 2000 års ekonomiska vårproposition. Även den nu föreslagna tilläggsbudgeten är inkluderad i angivna belopp.

6.3 Förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för 2000

Enligt 9 kap. 5 § regeringsformen kan riksdagen för löpande budgetår på tilläggsbudget göra en ny beräkning av statsinkomster samt ändra och anvisa nya anslag. De förändringar av gällande statsbudget som nu kan överblickas och andra frågor som regeringen anser bör tas upp, redovisas i det följande.

Anslagsförändringarna i detta förslag till tilläggsbudget innebär att anvisade medel ökar med 5 914 miljoner kronor netto. De föreslagna ökningarna av anslagen uppgår till 6 737 miljoner kronor och de föreslagna minskningarna uppgår till 823 miljoner kronor.

Regeringens ambition är att ökade utgifter skall finansieras genom motsvarande minskning av utgifterna samma år. Efter de föreslagna åtgärderna uppgår budgeteringsmarginalen till 0,6 miljarder kronor för år 2000.

6.3.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

C1 Regeringskansliet m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 2 730 155 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C1 *Regeringskansliet m.m.* ökas med 22 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslag inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning minskas.

Skälen för regeringens förslag: Våren 1998 till-
sätte regeringen en kommitté, Millenniumkommittén, med uppgift att planera och genomföra aktiviteter inför tusenårsskiftet. Utifrån historisk erfarenhet och kunskap skulle kommittén stimulera en brett förankrad framtidsdiskussion med koncentration på frågor som demokrati, människors lika värde, resursfördelning och miljö. Kommittén har bl.a. lämnat förslag på lokala, regionala och nationella aktiviteter och projekt, som för sitt genomförande är i behov av ekonomiskt stöd från staten. I syfte att kunna fullfölja det arbete som den nu avslutade kommittén initierat behöver anslaget C1 *Re-*

geringskansliet m.m. ökas med 22 000 000 kronor. Finansiering sker genom minskning på anslag inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

D1 Justitiekanslern

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 12 651 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget D1 *Justitiekanslern* ökas med 300 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet upptagna anslaget F8 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: I januari 1998 ändrades finansieringen av de avtalsenliga försäkringarna. Myndigheterna betalar numera myndighetsvis beräknade försäkringspremier. Anslagsnivåerna har justerats i olika omgångar för att ekonomiskt kompensera myndigheterna. För Justitiekanslerns del överensstämmer inte kompensationen med premiernas storlek, varför 300 000 kronor behöver tillskjutas. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 4 Rättsväsendet upptagna anslaget F8 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* minskas med motsvarande belopp.

6.3.2 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

A1 Polisorganisationen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 11 607 301 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Polisorganisationen* ökas med 20 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Säkerhetspolisen* minskas med 20 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Polisen beräknas under innevarande år förbruka 330 miljoner

kronor mer än anvisat belopp över statsbudgeten. Detta finansieras till en del genom utnyttjande av anslagssparande och anslagskredit. Den tilläggsbudget som riksdagen beslöt i våras tillförde dessutom polisen inemot 200 miljoner kronor i form av anslagsmedel och avgiftsinkomster. Regeringen gör nu bedömningen att ytterligare medel bör tillskjutas. Regeringen anser att anslaget A1 *Polisorganisationen* behöver ökas med ytterligare 20 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Säkerhetspolisen* minskas.

A2 Säkerhetspolisen

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 540 747 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Säkerhetspolisen* minskas med 30 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget A2 *Säkerhetspolisen* minskas med 30 000 000 kronor för att finansiera ökningen av anslaget A1 *Polisorganisationen* med 20 000 000 kronor och anslaget D1 *Kriminalvården* med 10 000 000 kronor.

C1 Domstolsväsendet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 3 358 956 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C1 *Domstolsväsendet* ökas med 500 000 kronor. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg upptagna anslaget A3 *Bidrag till hälso- och sjukvård* minskas.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen har beslutat om ändringar i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård och lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård (prop. 1999/2000:44, bet. 1999/2000:SoU13, rskr. 1999/2000:207) bl.a. beträffande bestämmelserna om förordnande av sakkunnig vid muntlig förhandling vid länsrätt.

Denna ändring kan, som regeringen framhåller i propositionen, förväntas innebära en kostnadsökning för domstolsväsendet. Denna kostnadsökning beräknas för innevarande år till 500 000 kronor. Anslaget behöver därför ökas med detta belopp. Finansiering sker genom att det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg upptagna anslaget A3 *Bidrag till hälso- och sjukvård* minskas med motsvarande belopp.

D1 Kriminalvården

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 3 820 254 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget D1 *Kriminalvården* ökas med 10 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Säkerhetspolisen* minskas.

Skälen för regeringens förslag: Kriminalvården beräknas under innevarande år förbruka 190 miljoner kronor mer än anvisat belopp över statsbudgeten. Detta finansieras genom utnyttjande av anslagskrediten. Kriminalvården arbetar aktivt med att komma till rätta med den finansiella situationen. Regeringen kan dock inte acceptera att kriminalvårdens arbete begränsas i en situation då andelen narkotikamissbrukare bland de intagna ökar och behovet av kompetenshöjande insatser för personalen är stort. Regeringen bedömer att ett resurstillskott redan innevarande år är nödvändigt. Regeringen anser därför att anslaget D1 *Kriminalvården* bör ökas med 10 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Säkerhetspolisen* minskas med motsvarande belopp.

F1 Brottsförebyggande rådet

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 50 005 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget F1 *Brottsförebyggande rådet* ökas med 11 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget F8 *Avgifter för vissa internationella sammanslutningar* minskas samt att anslaget F9 *Bidrag till brottsförebyggande arbete* minskas med 6 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Brottsförebyggande rådet spelar en viktig roll i det brottsförebyggande arbetet. För att temporärt ytterligare stärka rådets möjligheter att dels intensifiera insatserna i internationella sammanhang och utveckla kriminalstatistiken, dels fullfölja och avsluta påbörjade projekt rörande forskning om ekonomisk brottslighet, anser regeringen att anslaget behöver tillföras 11 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslagen F8 *Avgifter för vissa internationella sammanslutningar* samt F9 *Bidrag till brottsförebyggande arbete* minskas med 5 000 000 kronor respektive 6 000 000 kronor.

F8 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 6 606 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget F8 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* minskas med 5 300 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget F8 *Avgifter till vissa internationella sammanslutningar* minskas med 5 300 000 kronor för att finansiera ökningen av anslaget F1 *Brottsförebyggande rådet* med 5 000 000 kronor samt för att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse upptagna anslaget D1 *Justitiekanslern* med 300 000 kronor.

6.3.3 Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

A1 Statens invandrarverk

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 449 877 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Statens invandrarverk* ökas med 4 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A3 *Migrationspolitiska åtgärder* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: För att minska handläggningstiderna och de långa väntetiderna i Migrationsverkets mottagningssystem anser regeringen att anslaget A1 *Statens invandrarverk* behöver ökas med 4 000 000 kronor.

Finansiering sker genom att anslaget A3 *Migrationspolitiska åtgärder* minskas med motsvarande belopp.

6.3.4 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

A3 Bidrag till hälso- och sjukvård

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 980 225 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A3 *Bidrag till hälso- och sjukvård* minskas med 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget A3 *Bidrag till hälso- och sjukvård* minskas med 500 000 kronor för att finansiera ökningen av det under utgiftsområde 4 uppförda anslaget C1 *Domstolsväsendet*.

Bemyndigande angående vissa pensionsåtaganden vid Spri

Regeringens förslag: Staten åtar sig att gemensamt med Landstingsförbundet svara för sådana pensionsåtaganden vid Spri som inte kunnat lösas slutligt i samband med Spris avveckling.

Skälen för regeringens förslag: Staten och Landstingsförbundet bildade år 1995 gemensamt den ideella föreningen Spri – Hälso- och sjukvårdens Utvecklingsinstitut, ideell förening (Spri). Staten och förbundet har enats om att upplösa Spri (jfr prop. 1998/99:100, bet. 1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249). I samband med föreningens upplösning betalas dess skulder och kostnader i anledning av avvecklingen ur föreningens tillgångar. Av föreningens stadgar framgår att eventuella överskott skall tillfalla staten och Landstingsförbundet med hälften var. Om det uppstår brist eller om det krävs av likviditetsskäl skall, enligt nämnda överenskommelse, staten och Landstingsförbundet, om de inte enas om annat och under förutsättning att båda parter disponerar erforderliga medel, med sinsemellan lika stora delar tillskjuta medel till föreningen, om detta krävs för att fullgöra föreningens behöriga åtaganden (jfr prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:SoU1, rskr. 1999/2000:93).

I samband med avvecklingen har Spri, beträffande vissa närmare angivna pensionsåtaganden uppgående till omkring 54 miljoner kronor, träffat avtal med ett försäkringsbolag om inlösen av denna pensionsskuld. Spris ansvar för dessa pensioner kan dock inte i alla avseende nu definitivt regleras genom avtal med försäkringsgivare eller på annat sätt. För att undvika att värdet av framtida behöriga pensionsanspråk på Spri försämras med anledning av Spris upplösning har regeringen och Landstingsförbundet träffat en överenskommelse om att Landstingsförbundet primärt skall svara för de aktuella pensionsåtagandena i den mån de inte kan täckas av nämnda försäkringsavtal eller eventuellt överskott av förvaltningen av pensionskapitalet. För statens del har överenskommelsen tecknats med förbehåll för att riksdagen fattar nödvändiga beslut. Enligt överenskommelsen gäller vidare att staten skall ersätta Landstingsförbundet med hälften av det belopp förbundet kan komma att utge på grund av nämnda åtagande. Huruvida åtagandet verkli-

gen leder till framtida utbetalning är ovisst. Det belopp det kan vara fråga om för staten bedöms vara litet. Överenskommelsen innehåller också bestämmelser om hur ett eventuellt överskott av förvaltningen av pensionskapitalet skall fördelas.

Regeringen får inte ikläda staten en ekonomisk förpliktelse av detta slag utan riksdagens bemyndigande. Ett sådant bemyndigande behöver därför inhämtas.

6.3.5 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

A1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 33 002 036 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* ökas med 2 300 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: På grund av den kraftigt ökade sjukfrånvaron har utgifterna för sjukpenning fortsatt att öka kraftigt för år 2000 i förhållande till budgeterade medel. För närvarande finns det ingenting som tyder på att utgifterna kommer att minska.

Anvisade anslagsmedel inklusive anslagskredit förutses bli förbrukade i månadsskiftet november/december 2000.

Anslaget A1 *Sjukpenning och rehabilitering, m.m.* bör därför ökas med 2 300 000 000 kronor.

6.3.6 Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

A1 Bidrag till arbetslöshetsersättning

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 29 696 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Bidrag till arbetslöshetsersättning* ökas med 3 300 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna under anslaget beräknas bli högre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2000. Under budgetåret 1999 utnyttjades 1 276 miljoner kronor av anslagskrediten. Utgifterna har inte minskat i samma takt som den öppna arbetslösheten. Det beror på att utvecklingen av antalet arbetslösa med inkomstrelaterad ersättning har underskattats. Ytterligare medel behöver därför tillföras anslaget.

6.3.7 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Medel för individuellt kompetenssparande

Regeringens förslag: Av inkomsterna under år 2000 på inkomstiteln 1428 Energiskatt förs 1 350 000 000 kronor till Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning.

Bakgrunden till regeringens förslag: En utredare lämnade i maj 2000 ett principförslag (SOU 2000:51) till ett system för individuellt kompetenssparande samt ett förslag till hur redan avsatta medel skall förvaltas. Förslaget innebär att alla löntagare och företagare skall ha möjlighet att med en statlig skattesubvention, i form av uppskjuten beskattning, spara på ett eget kompetenskonto för sin framtida kompetensutveckling. Arbetsgivare som vill medverka skall ha möjlighet att avsätta medel till individens konto. Individen bestämmer dock själv till vilken typ av utbildning medlen skall användas. När pengarna tas ut från kontot beskattas de som inkomst och därutöver utfaller en extra skattesubvention i form av en kompetenspremie.

Utredaren har föreslagit att 1 350 000 000 kronor från år 2000 och 1 150 000 000 kronor från år 2001 som avsatts för ändamålet förs till ett räntebärande konto hos Riksgäldskontoret. Medlen skall, enligt utredarens förslag, användas till startpremier för att stimulera igångsättningen av ett system för individuellt kompetenssparande och förvaltas av Riksgäldskontoret till dess att de används för de ändamål som riksdagen fastställer. Utredaren väntas lämna ett slutbetänkande i december 2000.

Skälen för regeringens förslag: I avvaktan på att utredaren lämnar sitt slutliga förslag till hur ett system med individuellt kompetenssparande

kan utformas och fungera samt regeringen kunna ta ställning till detta och lämna ett förslag till riksdagen, bör de medel från inkomstiteln 1428 Energiskatt som under år 2000 (prop. 1999/2000:1 volym 1 s. 19, 209, 213 och 215) avsetts för ändamålet överföras till ett konto i Riksgäldskontoret för tillfällig förvaltning. I samband med att regeringen lämnar ett förslag om utformningen av systemet för individuell kompetensutveckling till riksdagen kommer också förslag att lämnas om hur dessa medel skall hanteras. Systemet avses träda i kraft senast år 2002.

6.3.8 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

- B1 Uppsala universitet: Grundutbildning
- B3 Lunds universitet: Grundutbildning
- B5 Göteborgs universitet: Grundutbildning
- B7 Stockholms universitet: Grundutbildning
- B9 Umeå universitet: Grundutbildning
- B11 Linköpings universitet: Grundutbildning
- B13 Karolinska institutet: Grundutbildning
- B15 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning
- B17 Luleå tekniska universitet: Grundutbildning
- B19 Karlstads universitet: Grundutbildning
- B21 Växjö universitet: Grundutbildning
- B23 Örebro universitet: Grundutbildning
- B25 Mitthögskolan: Grundutbildning
- B27 Högskolan i Karlskrona/Ronneby:
Grundutbildning
- B29 Malmö högskola: Grundutbildning
- B31 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning
- B35 Högskolan i Borås: Grundutbildning
- B36 Högskolan i Dalarna: Grundutbildning
- B37 Högskolan på Gotland: Grundutbildning
- B38 Högskolan i Gävle: Grundutbildning
- B39 Högskolan i Halmstad: Grundutbildning
- B40 Högskolan i Kristianstad: Grundutbildning
- B41 Högskolan i Skövde: Grundutbildning
- B42 Högskolan i Trollhättan/Uddevalla:
Grundutbildning

B47 Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning

B48 Mälardalens högskola: Grundutbildning

E1 Sveriges medlemskap i Unesco m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för dessa ändamål uppförda ramanslag på sammanlagt 10 563 104 000 kronor.

Regeringens förslag: De uppräknade anslagen minskas med sammanlagt 297 008 000 kronor på det sätt som anges i tabell 6.5.

Skälen för regeringens förslag: För att finansiera ökningen av anslaget B52 *Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.* med 198 344 000 kronor, anslaget B53 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* med 53 664 000 kronor, anslaget D12 *Kungl. biblioteket* med 23 000 000 kronor och det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget C1 *Regeringskansliet* med 22 000 000 kronor bör andra anslag inom utgiftsområdet minskas med 297 008 000 kronor. Minskningarna bör fördelas på det sätt som framgår av följande tabell.

Tabell 6.5

Kronor	Minskning av anslag
B1 Uppsala universitet: Grundutbildning	32 180 000
B3 Lunds universitet: Grundutbildning	52 391 000
B5 Göteborgs universitet: Grundutbildning	12 757 000
B7 Stockholms universitet: Grundutbildning	11 349 000
B9 Umeå universitet: Grundutbildning	11 221 000
B11 Linköpings universitet: Grundutbildning	23 564 000
B13 Karolinska institutet: Grundutbildning	24 156 000
B15 Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	22 701 000
B17 Luleå tekniska universitet: Grundutbildning	1 022 000
B19 Karlstads universitet: Grundutbildning	14 050 000
B21 Växjö universitet: Grundutbildning	18 895 000
B23 Örebro universitet: Grundutbildning	15 919 000
B25 Mitthögskolan: Grundutbildning	10 449 000
B27 Högskolan i Karlskrona/Ronneby: Grundutbildning	5 913 000
B29 Malmö högskola: Grundutbildning	2 361 000
B31 Högskolan i Kalmar: Grundutbildning	2 084 000
B35 Högskolan i Borås: Grundutbildning	7 568 000
B36 Högskolan Dalarna: Grundutbildning	928 000
B37 Högskolan på Gotland: Grundutbildning	2 934 000
B38 Högskolan i Gävle: Grundutbildning	3 409 000
B39 Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	2 033 000
B40 Högskolan Kristianstad: Grundutbildning	3 661 000
B41 Högskolan i Skövde: Grundutbildning	4 810 000
B42 Högskolan i Trollhättan/Uddevalla: Grundutbildning	2 471 000
B47 Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	1 348 000
B48 Mälardalens högskola: Grundutbildning	5 334 000
E1 Sveriges medlemskap i Unesco m.m.	1 500 000
Summa	297 008 000

B52 Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 544 146 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B52 *Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.* ökas med 198 344 000 kronor. Finansiering sker genom att andra anslag inom utgiftsområdet minskas.

Skälen för regeringens förslag: Höjningen av anslaget B52 *Enskilda och kommunala högskoleutbildningar m.m.* avser att täcka kostnader som regeringen, genom långsiktiga ramavtal om utbildning och forskning med Stiftelsen Högskolan i Jönköping respektive Stiftelsen Chalmers tekniska högskola och Chalmers tekniska högskola AB, är skyldig att betala för viss ingående mervärdesskatt samt för räntekostnader som uppkommit vid försenade utbetalningar.

Medel motsvarande 198 344 000 kronor saknas för att fullfölja dessa åtaganden.

Finansiering sker genom att en rad anslag inom utgiftsområdet minskas.

B53 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 391 293 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B53 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* ökas med 53 664 000 kronor. Finansiering sker genom att andra anslag inom utgiftsområdet minskas.

Skälen för regeringens förslag: Höjningen av anslaget B53 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* behövs främst för att finansiera av riksdagen tidigare beslutade investeringar i inredning och utrustning för universitet och högskolor enligt regeringens förslag i propositionerna Högre utbildning för ökad kompetens (prop. 1992/93:169, bet. 1992/93:UbU14, rskr. 1992/93:363) och Forskning för kunskap och framsteg (prop. 1992/93:170, bet. 1992/93:UbU22, rskr. 1992/93:390). Från och med budgetåret 1994/95 finansieras sådana investeringar genom att universitet och högskolor tar upp lån i Riksgäldskontoret. De tidigare avsatta medlen för investeringar finansierar i stället lånekostnaderna. Under anslaget har tidigare beräknats medel för beslutade investeringar vars realiserande sker under efterföljande budgetår. Medel motsvarande 26 164 000 kronor saknas för att finansiera den sista delbetalningen till Kungl. Tekniska högskolan och Stockholms universitet avseende investeringskostnader i Fysikcentrum samt 26 000 000 kronor till Lunds

universitet avseende investeringskostnader till Biomedicinskt centrum.

Vidare behövs 1 500 000 kronor för att finansiera genomförandet av Tempus-programmet under budgetåret 2000.

Finansiering sker genom att en rad anslag inom utgiftsområdet minskas.

D12 Kungl. biblioteket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 200 811 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget D12 *Kungl. biblioteket* ökas med 23 000 000 kronor. Finansiering sker genom att andra anslag inom utgiftsområdet minskas.

Skälen för regeringens förslag: Kungl. biblioteket (KB) visar i sin halvårsrapport ett prognostiserat underskott på 23 miljoner kronor. Regeringen anser det angeläget att KB får fullfölja de åtaganden och projekt som regeringen ålagt myndigheten.

Finansiering sker genom att en rad anslag inom utgiftsområdet minskas.

6.3.9 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

H1 Centrala museer: Myndigheter

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 641 692 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget H1 *Centrala museer: Myndigheter* ökas med 8 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med riksdagens beslut (prop. 1998/99:1, utg.omr.17, bet.1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55) avskildes Moderna museet den 1 juli 1999 från Statens konstmuseer och bildade en egen myndighet. Samtidigt bytte Statens konstmuseer namn till Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemar-

sudde. Både Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde och Moderna museet drabbades av stora underskott i verksamheten år 1999. Huvudsakligen går detta att hänföra till att museernas avgiftsinkomster och övriga inkomster detta år blev lägre än budgeterat. För att ge de bägge myndigheterna möjlighet att lösa sina akuta ekonomiska problem behöver anslaget H1 *Centrala museer: Myndigheter* ökas med 8 500 000 kronor.

6.3.10 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

A10 Bostadsbidrag

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 5 170 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A10 *Bostadsbidrag* minskas med 470 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utgifterna för bostadsbidrag är starkt beroende av inkomst-, boendekostnads- och arbetslöshetsutvecklingen och därmed av den samhällsekonomiska utvecklingen i stort. Minskande arbetslöshet och ökade reallöner innebär att kostnaderna för bostadsbidrag minskar. Mot bakgrund av den senaste ekonomiska bedömningen kan därför anslaget A10 *Bostadsbidrag* minskas med 470 000 000 kronor.

A13 Vissa investeringsbidrag (nytt anslag)

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål inte uppfört något anslag.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag A13 *Vissa investeringsbidrag* på 6 000 000 kronor anvisas.

Skälen för regeringens förslag: I mitten av 1990-talet lämnade staten investeringsbidrag för vissa förbättringsåtgärder i bostäder och lokaler. Bidragen finansierades från det på tionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder*, som senast budgetåret 1995/96 var uppfört på statsbudgeten. Detta

anslag kan inte användas efter utgången av år 1999. Till följd av överklaganden återstår fortfarande vissa äldre utfästelser om bidrag som behövs infrias. Ett nytt anslag bör anvisas för ändamålet. Regeringen bedömer att högst 6 000 000 kronor behövs för ändamålet.

Regeringen avser att finansiera det nya anslaget genom att dra in motsvarande belopp från det senast år 1999 på statsbudgeten uppförda ramanslaget A12 *Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.*

6.3.11 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

A2 Miljöövervakning m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 132 297 000 kronor.

Regeringens förslag: Ramanslaget A2 *Miljöövervakning m.m.* får även användas för aktieägartillskott till AB Svenska Miljöstyrningsrådet om högst 1 500 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: AB Svenska Miljöstyrningsrådet har bildats av staten, Kommunförbundet, Industriförbundet och Företagarnas Riksorganisation. Bolaget registrerar på uppdrag av regeringen företag enligt EU:s frivilliga miljöledningssystem Eco Management and Audit Scheme (EMAS) samt utför informationsarbete om systemet.

Staten är sedan 1995 huvudägare av AB Svenska miljöstyrningsrådet med 90 procent av aktieinnehavet. Riksdagen beslutade (prop. 1994/95:101, bet. 1994/95:JoU09, rskr. 1994/95:86) hösten 1994 att inom ramen för befintliga medel på det dåvarande anslaget A2 *Bidrag till miljöarbete* under fjortonde huvudtiteln tillföra AB Svenska Miljöstyrningsrådet 1 miljon kronor för att täcka initialkostnader. Därefter beslutade riksdagen (prop. 1995/96:107, bet. 1995/96 JoU15, rskr. 1995/96:38) att regeringen fick tillföra ett aktieägartillskott om 2 miljoner kronor. För att möjliggöra att bolaget fullgör sina uppgifter avseende information om EMAS-systemet kan det bli nödvändigt att tillskjuta ytterligare ägarkapital. Som villkor skall gälla att överskott från verksamheten skall användas för

att återbetala tillskjutet kapital. Regeringen avser att närmare se över verksamhetens former.

6.3.12 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

A2 Väghållning och statsbidrag

A4 Banhållning

I statsbudgeten för innevarande år finns för dessa ändamål uppförda ramanslag på 12 834 719 000 kronor för A2 *Väghållning och statsbidrag* samt 6 279 322 000 kronor för A4 *Banhållning*.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Väghållning och statsbidrag* ökas med 80 000 000 kronor och anslaget A4 *Banhållning* ökas med 70 000 000 kronor.

Regeringen bemyndigas att för anslagen A2 *Väghållning och statsbidrag* samt A4 *Banhållning*, besluta om tidigareläggning av investeringar som ingår i de nationella och regionala infrastrukturplanerna, eller på annat sätt beslutats av riksdagen, om kommuner eller enskilda förskotterar investeringsutgifterna. Sådan förskottering får aldrig överstiga 30 procent av de medel som under respektive anslag är tillgängliga för investeringar.

Skälen för regeringens förslag: Sommarens översvämningar kräver extraordinära insatser för att återställa vägnätet och järnvägsnätet. En del av återställningsbehovet bedöms kunna åtgärdas under 2000 medan resterande behov beräknas kunna åtgärdas först under år 2001. De totala kostnaderna för återställningsarbetet har av Vägverket bedömts uppgå till 550 miljoner kronor, fördelat med 350 miljoner kronor 2000 och 200 miljoner kronor 2001. Kostnaden för Banverket bedöms uppgå till 70 miljoner kronor under 2000. Samtliga kostnader för Banverket bedöms falla ut 2000. För att möjliggöra dessa särskilda insatser anser regeringen att anslaget A2 *Väghållning och statsbidrag* behöver ökas med 80 000 000 kronor och anslaget A4 *Banhållning* behöver ökas med 70 000 000 kronor. I regeringens budgetförslag för år 2001 ingår ytterligare

200 000 000 kronor under anslaget 36:2 *Väghållning och statsbidrag*. Resterande behov av medel för att återställa skadad infrastruktur får Vägverket och Banverket tills vidare finansiera genom omprioriteringar och genom att nyttja sina anslagskrediter.

Enligt riksdagens beslut (prop. 1990/91:100 bilaga 8, TU26, rskr. 326 och TU25, rskr. 325) får regeringen medge tidigareläggningar av investeringar i vägar och järnvägar om utgifterna förskottas av kommuner eller enskilda. Det sammanlagda värdet av förskotteringarna får uppgå till högst 20 procent av de medel som är tillgängliga för infrastrukturinvesteringar. Regeringen anser att det är en fördel om planerade investeringar kan genomföras tidigare än de avsedda anslagsmedlen tillåter eller planen förutser under förutsättning att kommuner eller enskilda förskottar medel och inga krav ställs på indexuppräknings eller ränta på förskottat belopp. För att möjliggöra ytterligare tidigareläggningar bör den högsta tillåtna omfattningen av förskotteringar därför nu höjas från 20 procent till 30 procent av de medel som under respektive anslag är tillgängliga för investeringar.

B3 Bidrag till sjöfarten

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 405 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B3 *Bidrag till sjöfarten* ökas med 10 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget D1 *Ersättning till Statens järnvägar i samband med utdelning från AB Swedcarrier* minskas med motsvarande belopp.

Skälen för regeringens förslag: Bidrag utgår enligt förordningen (1996:1559) om statligt bidrag till svensk sjöfart. Ytterligare medel behöver tillföras anslaget. Finansiering sker genom att anslaget D1 *Ersättning till Statens järnvägar i samband med utdelning från AB Swedcarrier* minskas med 10 000 000 kronor.

C1 Post- och telestyrelsen: Förvaltningskostnader för vissa myndighetsuppgifter

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 11 206 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C1 *Post- och telestyrelsen: Förvaltningskostnader för vissa myndighetsuppgifter* skall också kunna användas till att finansiera den marknadskontroll av radio- och teleterminalutrustning som Post- och telestyrelsen skall bedriva enligt lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning.

Skälen för regeringens förslag: Post- och telestyrelsen (PTS) ansvarar tillsammans med Elsäkerhetsverket för marknadskontroll av radio- och teleterminalutrustning. Denna uppgift regleras i lagen (2000:121) om radio- och teleterminalutrustning som trädde i kraft den 8 april 2000.

Huvuddelen av PTS verksamhetskostnader finansieras genom avgifter. Det finns däremot inget lagstöd för PTS att under 2000 ta ut avgifter för finansiering av marknadskontroll av radio- och teleterminalutrustning. Från och med 2001 kommer verksamheten att finansieras genom avgiftsuttag.

Regeringen anser att anslaget C1 *Post- och telestyrelsen: Förvaltningskostnader för vissa myndighetsuppgifter* skall kunna användas till att finansiera kostnader för den marknadskontroll som kommer att bedrivas av Post- och telestyrelsen under år 2000.

6.3.13 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

A2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett reservationsanslag om 1 091 500 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* får även användas till att bistå kommuner som har haft betydande kostnader till följd av översvämningarna i juli 2000.

Vidare får anslaget användas för analys- och utvecklingsarbete avseende kommunkontosystemet.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen bedömer att högst 100 miljoner kronor av anslaget A2 *Bidrag för särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* behöver användas för att bistå kommuner, som har haft betydande kostnader till följd av översvämningarna i juli 2000. Utan ett sådant stöd finns det risk för att verksamheten i berörda kommuner påverkas negativt. För att få ekonomiskt stöd skall kommunerna ansöka om ersättning hos regeringen, varefter en prövning görs.

Regeringen har nyligen behandlat frågan om kommunkontosystemet, dels i 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100), dels i propositionen *Vissa kommunalekonomiska frågor* (prop. 1999/2000:115). Ytterligare analysarbete behöver göras, bl.a. för att förklara de stora variationerna i utbetalningar som föreligger mellan olika kommuner. Vidare är det regeringens avsikt att inleda ett utvecklingsarbete i syfte att stärka möjligheterna till uppföljning och kontroll av kommunkontosystemet. För detta ändamål bedömer regeringen att högst 1 500 000 kronor av anslaget behöver användas.

A3 Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett obetecknat anslag om 18 571 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A3 *Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting* ökas med 619 233 000 kronor. Finansiering sker genom att den utjämningsavgift som kommuner och landsting betalar in till staten ökar i motsvarande omfattning.

Skälen för regeringens förslag: Det kommunala utjämningsystemet syftar till att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Detta sker genom en utjämnning för skillnader i skatteunderlag (inkomstutjämnning) och för strukturellt betingade kostnadsskillnader (kostnadsutjämnning). Utgifterna för utjämningsbidraget belastar anslaget A3 *Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting*. Inkomsterna från den utjämningsavgift kommuner och landsting betalar till staten redovisas på statsbudgetens inkomstsida. Systemet är i princip självfinansierat.

Storleken på utjämningsbidraget respektive utjämningsavgiften fastställs under budgetåret, varför avvikelser kan förekomma i förhållande till det av riksdagen beslutade anslaget. De definitiva beräkningarna av Statistiska centralbyrån avseende bidragsåret 2000 visar att omslutningen i utjämningsystemet blir drygt 619 miljoner kronor högre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 2000. Orsaken är främst att omslutningen i inkomstutjämnningen ökat. Den ökade omslutningen innebär att såväl utjämningsbidraget som utjämningsavgiften har ökat. Statsbudgetens saldo påverkas därmed inte.

Kommunkontosystemet

Regeringens förslag: Den i statens redovisning upptagna fordran som motsvarar underskottet i kommunkontosystemet, dock högst 4 300 000 000 kronor, skrivs ned vid utgången av år 2000.

Bakgrunden till regeringens förslag: Genom det s.k. kommunkontosystemet, som infördes 1996, får kommuner och landsting tillbaka ingående moms. Kommunkontosystemet består av två räntebärande konton hos Riksgäldskontoret, ett för kommuner och ett för landsting. Utgifterna från kontona finansieras genom ett enhetligt tillskottsbelopp per invånare som kommuner respektive landsting betalar. Riksskatteverket fastställer tillskottsbeloppets storlek årligen. Systemet omslöt totalt 27,2 miljarder kronor år 1999. Omslutningen har ökat med 4,7 miljarder kronor eller 21 procent sedan systemet infördes.

Under de senaste åren har de av staten fastställda tillskottsbeloppen till kommunkontot inte räckt för att täcka utbetalningarna till kom-

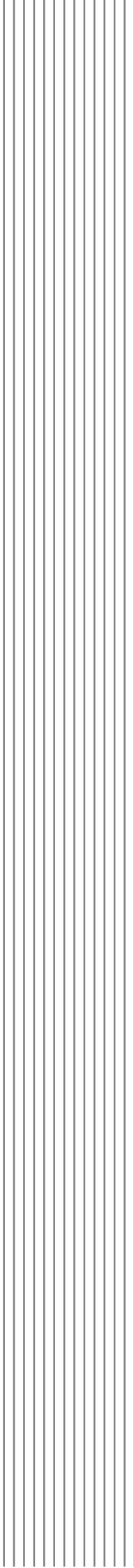
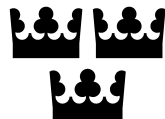
muner och landsting. Vid utgången av år 2000 bedöms underskottet i kommunkontosystemet uppgå till högst 4,3 miljarder kronor vilket är något högre än den prognos som angavs i den ekonomiska vårpropositionen.

Kommunkontosystemet bibehålls år 2001. En utredning tillsattes hösten 1998 med uppgift att analysera och förklara orsakerna till de ökade utbetalningarna samt den omfördelningseffekt som uppstår på grund av den kollektiva finansieringen. Utredningen lämnade hösten 1999 betänkandet Kommunkontosystemet och rättvisan (SOU 1999:133). Ett fortsatt analysarbete av kommunkontosystemet kommer att genomföras. Avsikten är att kommuner och landsting skall lämna betydligt fler uppgifter än i dag vid ansökan om utbetalning ur kommunkontosystemet. Uppgifterna skall möjliggöra en förbättrad uppföljning av kommunkontosystemet. Vidare behöver en analys genomföras av de stora variationerna av utbetalningarna mellan olika kommuner respektive landsting. Dessutom påbörjas en analys av hur ansökningarna till systemet skall kunna kontrolleras samt hur en eventuell omprövning av beslut om utbetalning ska kunna göras. Regeringen avser också att tillsätta en arbetsgrupp för att se över systemet som helhet. Efter dessa analyser avser regeringen att återkomma till riksdagen.

Skälen för regeringens förslag: Grunden för kommunkontosystemet är att det är kommunerna och landstingen som skall finansiera systemet. Det vore inte rimligt att höja avgiften så mycket att den även täcker det ackumulerade underskottet, bland annat mot bakgrund av de stora variationerna i utbetalningar mellan olika kommuner och landsting. En sådan höjning skulle märkbart påverka kommunernas och landstingens ekonomi. Regeringen föreslår därför att den i statens redovisning upptagna fordran som motsvarar underskottet i kommunkontosystemet, dock högst 4 300 000 000 kronor, skrivs ned vid utgången av år 2000. Underskottet har finansierats av Riksgäldskontoret de år då det uppstått. Nedskrivningen påverkar därför inte ytterligare statens lånebehov.

7

Utgiftsramar och
politikområden för
åren 2001–2003

7 Utgiftsramar och politikområden för åren 2001–2003

7.1 Utgifternas fördelning på utgiftsområden

Regeringens förslag: Utgifterna för 2001 fördelas på utgiftsområden enligt tabell 7.2.

Förändring av anslagsbehållningar under 2001 beräknas enligt tabell 7.2.

Den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2002 och 2003 enligt tabell 7.2 godkänns som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Regeringen presenterade i 2000 års ekonomiska vårproposition en preliminär fördelning av utgifter på utgiftsområden för åren 2001–2003. Riksdagen godkände förslaget (prop. 1999/2000:100, bet. 1999/2000:FiU 20, rskr. 1999/2000: 261).

I detta kapitel presenterar regeringen en reviderad fördelning av utgifterna för år 2001 och en reviderad preliminär fördelning av utgifterna på utgiftsområden för åren 2002 och 2003. Regeringens förslag till utgiftsramar för åren 2001–2003 samt skillnader i förhållande till de preliminära ramarna i 2000 års ekonomiska vårproposition redovisas i tabell 7.2. Beräkningarna av fördelningen på utgiftsområden för åren 2002 och 2003 är baserade på nu kända förutsättningar vad avser den ekonomiska utvecklingen och nu gällande regelsystem och skall betraktas som preliminära. I bilaga 1 presenteras regeringens budgetförslag för budgetåret 2001 fördelat på utgiftsområden och anslag.

Regeringen har vid utformningen av sitt budgetförslag förutsatt att tidigare beslutade utgiftstak för åren 2001–2003 skall ligga fast men tekniskt anpassas till de förändringar som bl.a. följer av det föreslagna andra steget av inkomstskattereformen (se avsnitt 4.1.1).

Utgångspunkten för förslaget till preliminära utgiftsramar är också att en tillfredsställande nivå på budgeteringsmarginalen uppnås.

Syftet med de preliminära ramarna i den ekonomiska vårpropositionen är att ange riktlinjer för budgetarbetet. I förhållande till de preliminära ramarna i vårpropositionen innehåller regeringens förslag till utgiftsramar för åren 2001–2003 ett antal väsentliga förändringar, främst till följd av pensionsreformen, det föreslagna andra steget i inkomstskattereformen, omflyttningar av anslag inom arbetsmarknadspolitiken och den föreslagna satsningen på skolan.

De beloppsmässigt största förändringarna av utgiftsområdesramarna 2001–2003 jämfört med i den ekonomiska vårpropositionen förklaras av att anslag flyttats mellan olika utgiftsområden eller mellan statsbudgeten och ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. De största omflyttningarna redovisas i tabell 7.1. Omflyttningarna kommenteras närmare under respektive utgiftsområde i avsnitt 7.4.

Tabell 7.1 Större omflyttningar av utgifter under utgiftstaket 2001–2003

Miljarder kronor

	2001	2002	2003
<i>Nya utgiftsområden för arbetsmarknad och arbetsliv</i>			
Uo 13 Arbetsmarknad	34,4	32,4	31,6
Uo 14 Arbetsliv	-34,4	-32,4	-31,6
<i>Ålderspensionerna</i>			
Uo 11 Ek trygghet vid ålderdom			18
Uo 25 Kommunbidrag mm			-9,5
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten			-7,5
Nettoeffekt på de takbegränsade utgifterna	0,0	0,0	1,0

Förändringarna för utgiftsområdena 13 Arbetsmarknad (tidigare benämnt Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet) och 14 Arbetsliv (tidigare benämnt Arbetsmarknad och arbetsliv) beror på att anslagen inom det tidigare verksamhetsområdet Arbetsmarknad förs över från utgiftsområde 14 till utgiftsområde 13. Överföringen innebär att utgifterna för utgiftsområde 13 ökar med mellan 31 och 34 miljarder kronor under perioden 2001–2003 och att utgiftsområde 14 minskar med motsvarande belopp. Andra faktorer som bidrar till att ramarna för dessa utgiftsområden förändras är nya prognoser för arbetslösheten och arbetsmarknadspolitiska program.

De stora differenserna år 2003 för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom, utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna och för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten beror på övergången till det nya pensionssystemet (se vidare avsnitt 7.4, utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom). Från och med 2003 föreslås att finansieringsansvaret för den bosättningsbaserade delen av folkpensionen förs över från ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till statsbudgeten. Detta beräknas leda till en ökning av utgifterna med 7,5 miljarder kronor för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom och en motsvarande minskning av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. År 2003 ökar dessutom utgifterna för utgiftsområde 11 med ytterligare ca 10,5 miljarder kronor p.g.a. att folkpension och pensionstillskott föreslås ersättas av en skattepliktig garantipension. Omläggningen leder till att kommunsektorns skatteinkomster ökar, varför det generella

statsbidraget inom utgiftsområde 25 beräkningstekniskt reduceras med 9,5 miljarder kronor år 2003.

Till följd av regeringens förslag om att nästa år genomföra det andra steget i den inkomstskattereform som presenterades i budgetpropositionen för 2000 och förslaget om höjt allmänt och särskilt grundavdrag, ökar kommunsektorns skatteinkomster med 3 miljarder kronor från år 2001. Det generella statsbidraget inom utgiftsområde 25 reducerats därför med motsvarande belopp. Denna förändring föranleder också en teknisk justering av utgiftstaket, se vidare avsnitt 4.1.1 och 7.4.

Tabell 7.2 Utgiftstak och takbegränsade utgifter 2001–2003

Tusental kronor 2001, miljoner kronor 2002 – 2003 samt differenser mot 2000 års ekonomiska vårproposition

Utgiftsområde	2001	2002	2003	Differens mot vårpropositionen		
				2001	2002	2003
1 Rikets styrelse	5 316 203	5 135	5 021	3	3	4
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 307 655	1 372	1 339	-302	-228	-283
3 Skatteförvaltning och uppbörd	6 206 948	6 338	6 483	34	38	41
4 Rättsväsendet	23 973 166	25 082	25 726	-59	-19	-11
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2 908 385	2 881	2 926	20	18	19
6 Totalförsvaret	46 530 105	45 508	44 513	1	2	-17
7 Internationellt bistånd	14 966 011	15 570	18 185	-63	-28	4
8 Invandrare och flyktingar	4 941 878	4 683	4 717	67	34	-144
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	29 373 625	30 309	31 896	2 362	1 996	2 159
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	101 949 802	104 402	107 345	1 875	1 791	2 733
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33 779 600	33 150	50 904	-384	-596	17 518
12 Ekonomisk trygghet för familj och barn	47 746 979	48 930	50 756	-425	-709	357
13 Arbetsmarknad	63 030 635	61 429	61 467	35 584	34 011	34 043
14 Arbetsliv	8 541 971	8 466	8 437	-37 013	-37 482	-38 103
15 Studiestöd	21 621 806	24 365	24 727	-238	-226	197
16 Utbildning och universitetsforskning	34 845 518	40 751	43 202	101	1 068	2 469
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7 806 918	7 965	8 092	96	56	-17
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	11 634 740	11 012	10 613	-349	-266	-269
19 Regional utjämning och utveckling	4 214 453	3 352	3 451	148	148	147
20 Allmän miljö- och naturvård	2 200 522	2 409	2 593	184	187	185
21 Energi	2 262 347	2 085	1 304	0	-1	1
22 Kommunikationer	24 690 313	24 902	25 894	40	-186	-184
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	13 677 015	13 883	13 967	13	28	30
24 Näringsliv	3 517 539	3 283	3 254	321	306	359
25 Allmänna bidrag till kommunerna	99 362 633	99 338	92 196	-2 488	-2 489	-11 989
26 Statsskuldräntor m.m.	70 925 000	65 355	58 120	1 655	-315	-450
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23 804 000	23 633	24 330	-289	-1162	-412
Minskning av anslagsbehållningar	3 000 000	4 500	4 000	-1 000	-1 000	0
Summa utgiftsområden	714 135 767	720 087	735 458	-107	-5 019	8 387
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldräntor	643 210 767	654 732	677 338	-1 762	-4 704	8 837
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	144 579 000	150 109	149 462	-107	-1 228	-8 902
Takbegränsade utgifter	787 789 767	804 841	826 800	-1 869	-5 932	-65
Budgeteringsmarginal	1 210 233	9 159	17 200	-1 131	2 932	-2 935
Utgiftstak för staten	789 000 000	814 000	844 000	-3 000	-3 000	-3 000

7.2 De takbegränsade utgifternas förändring i förhållande till bedömningen i 2000 års ekonomiska vårproposition

Det är flera faktorer som leder till reviderade utgiftsramar för perioden 2001–2003 jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition, utöver det som följer av de tekniska förändringar som redovisats i avsnitt 7.1. Utgiftsramarna har ändrats till följd av föreslagna satsningar och utgiftsminskningar, reviderade prognoser för de makroekonomiska förutsättningarna, reviderad pris- och löneomräkning, förändrade volymer inom vissa regelstyrda bidragssystem, förändrade prognosmetoder och förändrade prognoser av myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit. I tabell 7.3 har förändringen

jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition av de takbegränsade utgifterna för åren 2001–2003 delats upp på dessa faktorer.

Utgiftsreformer och utgiftsminskningar

Av redovisningen i avsnitt 4.3 framgår att de förslag till satsningar och utgiftsminskningar som lämnas eller aviseras i denna proposition för åren 2001–2003 sammantaget beräknas öka de takbegränsade utgifterna med 1,0 miljarder kronor 2001, 2,1 miljarder kronor 2002 och 4,5 miljarder kronor 2003, jämfört med beräkningarna i 2000 års ekonomiska vårproposition. Skillnaderna beror främst på satsningarna på skolan (se vidare avsnitt 4.3). År 2003 bidrar även införandet av garantipensionen med 1 miljard kronor, (se vidare avsnitt 7.4, utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom).

Tabell 7.3 Förändring av takbegränsade utgifter mellan 2000 års ekonomiska vårproposition och budgetpropositionen för 2001.

Miljarder kronor

	2001	2002	2003
Takbegränsade utgifter i 2000 års ekonomiska vårproposition	789,7	810,8	826,9
Utgiftsreformer och utgiftsminskningar	1,0	2,1	4,5
Ändrade makroekonomiska förutsättningar	-2,8	-7,0	-7,9
Reviderad pris- och löneomräkning	-0,1	0,0	0,0
Volymförändringar	0,2	-0,9	-1,3
Prognosfel m.m.	4,0	4,0	7,8
Förändrad prognos för anslagsbehållningar	-1,0	-1,0	0,0
<i>Förändring före tekniska justeringar</i>	<i>1,4</i>	<i>-2,8</i>	<i>3,1</i>
Teknisk justering mht skattereform etc.	-3,3	-3,2	-3,2
<i>Total utgiftsförändring</i>	<i>-1,9</i>	<i>-5,9</i>	<i>-0,1</i>
Takbegränsade utgifter i budgetpropositionen för 2001	787,8	804,8	826,8

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

Makroekonomiska förutsättningar

Utgifternas fördelning på utgiftsområden påverkas av en ändrad bedömning av den allmänna ekonomiska utvecklingen. Anslag som är beroende av den makroekonomiska utvecklingen har för åren 2001–2003 justerats med hänsyn till nya antaganden om den ekonomiska utvecklingen jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition. Denna justering berör huvudsakligen ett fyrtiotal olika anslag för transfere- ringsändamål.

Jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition är de viktigaste förändringarna att KPI beräknas minska, vilket leder till att prisbasbeloppet minskar med 200 respektive 300 kronor år 2002 och 2003. Det lägre basbeloppet medför att de takbegränsade utgifterna för åren 2002 och 2003 minskar med ca 1,3 respektive 2,0 miljarder kronor jämfört med beräkningen i vårpropositionen. Vidare beräknas antalet personer i arbetsmarknadspolitiska program minska med 20 000 personer 2001, 35 000 personer 2002 och 45 000 personer 2003. Detta bedöms medföra att utgifterna minskar med 2,4, 4,7 respektive 6,0 miljarder kronor för åren 2001–2003.

I löpande priser minskar bruttonationalinkomsten (BNI) något trots den i fasta priser uppreviderade tillväxten. Detta innebär att utgiftsramarna för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd minskar något. Den reviderade BNI-prognosen medför också att utgifterna för utgiftsområde 27 Avgiften till den Europeiska gemenskapen blir något lägre. Sammantaget beräknas de förändrade makroekonomiska förutsättningarna medföra att de takbegränsade utgifterna blir 2,8 miljarder kronor lägre år 2001, 7,0 miljarder kronor lägre 2002 och 7,9 miljarder kronor lägre 2003 jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition.

Pris- och löneomräkning av anslagen till myndigheternas förvaltningskostnader

I den inledande fasen av budgetprocessen hanteras anslag för förvaltningsändamål i fasta priser. Dessa anslag räknas om till löpande priser genom att pris- och löneindex knyts till anslagen.

I 2000 års ekonomiska vårproposition gjordes en slutlig pris- och löneomräkning av anslagen för förvaltningsändamål för 2001 och en preliminär pris- och löneomräkning av anslagen för 2002 och 2003. Den preliminära pris- och löneomräkningen baserar sig bl.a. på löneutvecklingen inom den konkurrensutsatta sektorn. Vid beräkningen av det löneindex som används för

för att räkna om förvaltningsanslagen till löpande priser görs ett avdrag för produktivitetsutvecklingen. Produktivitetsutvecklingen beräknas som genomsnittet av produktivitetsutvecklingen inom den privata tjänstesektorn under de 10 år som föregår aktuellt budgetår.

På grund av ändringar av anslagsstrukturen, hopslagningar av anslag etc., minskar pris- och löneomräkningsbeloppet 2001 med ca 70 miljoner kronor jämfört med beräkningen i den ekonomiska vårpropositionen.

För 2002 och 2003 har en ny preliminär pris- och löneomräkning gjorts. Den reviderade beräkningen baserar sig bl.a. på prognostiserad löneutveckling mellan 1999 och 2001 i den konkurrensutsatta sektorn. Den nya preliminära pris- och löneomräkningen leder inte till några större förändringar av anslagen för förvaltningsändamål åren 2002 och 2003 jämfört med beräkningarna i vårpropositionen.

Volym

Utgiftsramarna kan också förändras till följd av nya prognoser för volymer inom vissa regelstyrda system. De största volymförändringarna prognostiseras inom utgiftsområde 10 Trygghet vid sjukdom och handikapp, där utgifterna beräknas öka med 1,4 miljarder kronor 2001, 1,0 miljarder kronor 2002 och 1,1 miljarder kronor 2003 jämfört med beräkningarna i vårpropositionen, främst till följd av ett högre antal förtidspensionärer. Inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom, utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn, samt inom ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten bidrar minskade volymer istället till att utgifterna minskar med 1,2, 1,9, respektive 2,1 miljarder kronor jämfört med bedömningarna i 2000 års ekonomiska vårproposition.

Sammantaget beräknas ändrade volymer bidra till att utgiftsområdesramarna ökar med ca 0,2 miljarder kronor 2001. För 2002 och 2003 beräknas utgiftsområdesramarna minska med 0,9 respektive 1,3 miljarder kronor jämfört med beräkningen i vårpropositionen.

Övrigt, prognosfel m.m.

Revideringar av ramarna kan också orsakas av nya prognosmetoder, justeringar till följd av nyttillkommande information, korrigeringar av tidigare gjorda fel samt regeländringar utom regeringens omedelbara kontroll (EU). Dessa revideringar beräknas bidra till en ökning av utgifterna med 4,0, 4,0 respektive 7,8 miljarder

kronor för åren 2001–2003 jämfört med beräkningarna i vårpropositionen.

Utgifterna för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg revideras upp till följd av att utgifterna för läkemedel förväntas öka. För utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp har bl.a. utgifterna för statliga ålderspensionsavgifter reviderats upp 2003, jämfört med beräkningarna i 2000 års ekonomiska vårproposition.

Inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner medför en ny prognos för det kommunala utjämningsystemet en upprevidering av utgifterna med 0,6 miljarder kronor per år under perioden 2001–2003.

Trots en i stort sett oförändrad prognos för arbetslösheten förväntas utgifterna för arbetslösheten öka med 1,4, 1,6 respektive 2,3 miljarder kronor åren 2001–2003 jämfört med bedömningen i den ekonomiska vårpropositionen. Orsaken till detta är att den andel av de arbetslösa som uppbär ersättning har ökat.

Från och med 2002 kommer ATP-pensionerna att räknas upp med inkomstutvecklingen. Förändringen medför att utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten ökar med 0,5 miljarder kronor 2002 och 1 miljard kronor 2003. I 2000 års ekonomiska vårproposition förutsattes att pensionerna 2002 och 2003 räknades upp med konsumentpriserna.

Minskning av anslagsbehållningar

Statliga myndigheter har vissa möjligheter att fördela sina utgifter över tiden. Medel på ram- och reservationsanslag som inte utnyttjas fullt ut kan sparas till efterföljande år. På motsvarande sätt kan en myndighet använda tidigare sparade anslagsmedel som komplement till årets anslag. Myndigheter har också möjligheter att inom vissa gränser låna av efterföljande års anslag om medelstilledelningen ett visst år är otillräcklig. Förskjutningar av detta slag redovisas som en för alla ramanslag och reservationsanslag gemensam beräkningspost kallad minskning (eller ökning) av anslagsbehållningar. Denna post ingår i utgiftstaket. För kommande budgetår erhålls en prognos för de takbegränsade utgifterna genom att en beräknad storlek på minskningen av anslagsbehållningarna läggs till utgiftsramarna och ålderspensionssystemets utgifter. Myndigheternas förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskrediter är en osäker faktor i utgiftsberäkningen.

Jämfört med bedömningen i 2000 års ekonomiska vårproposition beräknas nu förbrukningen av anslagsbehållningar bli 1,0 miljarder kronor lägre såväl 2001 som 2002, och oförändrad år 2003, och beräknas nu till totalt 3,0, 4,5 respektive 4,0 miljarder kronor för dessa år.

Områden med en stor förbrukning av anslagsbehållningar är för år 2001 Internationellt bistånd, för 2002 Internationellt bistånd och utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling samt för år 2003 utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

7.3 Budgeteringsmarginalen och utnyttjande av saldoutrymme

De offentliga finanserna fortsätter att förbättras. En period med tidvis mycket stora underskott vändes 1998 i ett överskott som under åren framöver väntas fortsätta att successivt växa från 1,9 procent av BNP 1999 till 3,6 procent av BNP 2003.

För år 2001 föreslår regeringen att målet för överskottet i de offentliga finanserna höjs till 2,5 procent av BNP (avsnitt 4.1.3). Regeringens förslag till skattesänkningar m.m. innebär att detta mål klaras med en viss marginal. För åren 2002 och 2003 gäller tills vidare ett överskottsmål på 2 procent av BNP.

Eftersom de faktiska överskotten väntas bli större än 2 procent under vart och ett av åren 2002 och 2003 har det överskjutande överskottet - det s.k. saldoutrymme - beräkningstekniskt överförts till hushållen. På vilket sätt de överskjutande medlen skall utnyttjas kommer regeringen att återkomma till, men redovisningsmetoden innebär i princip att ett motsvarande resurstillskott kommer att tillföras hushållssektorn i form av skattesänkningar eller i form av nya statliga utgiftsättaganden. Fastlagda utgiftstak för staten utgör därvidlag en restriktion för hur stor del av det överskjutande överskottet som kan utnyttjas till nya utgiftsättaganden. I tabell 7.4 jämförs saldoutrymme med den budgeteringsmarginal som finns för respektive år.

Förutsatt att överskottsmålet för 2002 och 2003 ligger fast blir saldoutrymme för 2002 och 2003 30 respektive 37 miljarder kronor. Enligt beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition uppgick saldoutrymme för dessa år till 36 respektive 59 miljarder kronor. Min-

skningen av saldoutrymmet beror huvudsakligen på de nu föreslagna skattesänkningarna.

Tabell 7.4 Budgeteringsmarginal och saldoutrymme

Miljarder kronor

	2002	2003
Saldoutrymme	30	37
Budgeteringsmarginal	9,2	17,2

Budgeteringsmarginalen beräknas uppgå till 1,2 miljarder kronor 2001, 9,2 miljarder kronor 2002 och till 17,2 miljarder kronor 2003. Budgeteringsmarginalen för åren 2001 och 2003 har därmed minskat med 1,1 respektive 2,9 miljarder kronor i förhållande till beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition. För år 2002 har budgeteringsmarginalen ökat med 2,9 miljarder kronor. Regeringen kommer att följa utgiftsutvecklingen under åren 2001–2003 mycket noga och kommer att besluta eller föreslå åtgärder om dessa marginaler inte visar sig vara tillräckliga.

7.4 Genomgång av utgiftsområden

I följande avsnitt gör regeringen en kortfattad beskrivning av varje utgiftsområde. I tabellform redovisas utfallet för 1999, anvisade medel för 2000 (inklusive beslut på tilläggsbudget i samband med 2000 års ekonomiska vårproposition), beräknat utfall för 2000, förslag till ram för 2001 samt preliminära utgiftsramar för åren 2002–2003 i löpande priser.

Utgiftsprognoserna för budgetåret 2000 avviker i vissa fall från anvisade medel på statsbudgeten. Detta beror bl.a. på att anslags-sparanden och reservationer förbrukas samt på förändrade antaganden om den ekonomiska utvecklingen.

Alla utgiftsområdestexter inleds med en redogörelse över vilka politikområden som ingår i utgiftsområdet. I avsnitt 7.5 sker sedan en genomgång av samtliga politikområden. I politikområdesavsnittet redovisas de mål för verksamheten som regeringen har ställt upp för respektive politikområde.

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
4 541	4 694	5 014	5 136	5 135	5 021

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Demokrati och politikområdet Mediepolitik.

I utgiftsområdet ingår även anslagen Kungliga hov- och slottsstaten, Regeringskansliet m.m., Stöd till politiska partier, riksdagens ledamöter och partier m.m., riksdagens förvaltningskostnader och Riksdagens ombudsmän.

De prioriteringar som gjorts inom utgiftsområdet, genom förändrade resurser, är i huvudsak omfördelningar från riksdagens förvaltningsanslag till anslagen riksdagens ombudsmän samt riksdagens ledamöter och partier.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att en central säkerhetsfunktion flyttar från utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan till Regeringskansliets anslag under utgiftsområde 1. Ytterligare en förklaring är att den hyresökning som riksdagens förvaltningsstyrelse föreslog för Riksdagens ombudsmän, och som finns intagen i 2000 års ekonomiska vårproposition, nu finansieras via en nedjustering av riksdagens förvaltningsanslag.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 5 316 miljoner kronor 2001. Ramen för politikområdet Demokrati uppgår till 65 miljoner kronor. Ramen för politikområdet Mediepolitik uppgår till 726 miljoner kronor varav 691 miljoner kronor anvisas under utgiftsområdet.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
1 515	1 572	1 709	1 308	1 372	1 339

I utgiftsområdet ingår politikområdet Effektiv statsförvaltning och politikområdet Finansiella system och tillsyn samt det på politikområde ofördelade anslaget för Riksdagens revisorer.

De prioriteringar som gjorts inom utgiftsområdet är av begränsad omfattning och avser resurstillskott för ekonomisk statistik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att delar av anslag som disponeras av Riksgäldskontoret och vissa nämnder överförs till andra utgiftsområden.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 1 308 miljoner kronor 2001. Ramen för politikområdet Effektiv statsförvaltning uppgår till 8 295 miljoner kronor varav 793 miljoner kronor anvisas under utgiftsområdet. Ramen för politikområdet Finansiella system och tillsyn uppgår till 519 miljoner kronor varav 490 miljoner kronor anvisas under utgiftsområdet.

Utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
5 953	5 922	6 229	6 207	6 338	6 483

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Skatt, tull och exekution.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av överföring av verksamhet från domstolsväsendet till skatteförvaltningen rörande hantering av bouppteckningar samt ny pris- och löneomräkning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 6 207 miljoner kronor 2001. Ramen för politikområdet Skatt, tull och exekution uppgår till 7 569 miljoner kronor, varav 6 207 miljoner kronor anvisas under utgiftsområdet.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
22 262	22 744	23 508	23 973	25 082	25 726

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Rättsväsendet.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition för-

klaras i huvudsak av överföring av verksamhet till skatteförvaltningen rörande registrering av bouppteckningar samt överföring av medel till Statens institutionsstyrelse till följd av ökade kostnader inom ramen för slutna ungdomsvård.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 23 973 miljoner kronor 2001. Ramen för politikområdet Rättsväsendet uppgår till 22 611 miljoner kronor, eftersom exekutionsväsendet tillhör politikområde Skatt, tull och exekution.

Utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
2 877	2 808	3 089	2 908	2 881	2 926

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Utrikes- och säkerhetspolitik. Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av kompensation för vissa valutakursförändringar samt överföring till utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 2 908 miljoner kronor 2001.

Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
44 264	46 661	45 700	46 530	45 508	44 513

I utgiftsområdet ingår politikområdena Försvarspolitik och Skydd mot olyckor.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 46 530 miljoner kronor 2001, varav ramen för politikområdet Försvarspolitik beräknas uppgå till 45 445 miljoner kronor och ramen för politikområdet Skydd mot olyckor beräknas uppgå till 1 085 miljoner kronor.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
12 418	13 237	15 110	14 966	15 570	18 185

I utgiftsområdet ingår politikområdena Internationellt utvecklingssamarbete och Samarbete med Central- och Östeuropa.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras av den nedreviderade BNI-prognosen, som minskar biståndsanslaget 2001 med 34 miljoner kronor samt förändrade asylavräkningar, som minskar biståndsanslaget med 29 miljoner kronor.

I enlighet med regeringens vårproposition är 2001 års biståndsram 0,73 procent av BNI. År 2002 ökas den till att motsvara 0,74 procent av BNI och 2003 till 0,81 procent av BNI. Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 14 966 miljoner kronor 2001, varav 14 066 miljoner kronor till Internationellt utvecklingssamarbete och 900 miljoner kronor till Samarbete med Central och Östeuropa.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
4 402	4 901	4 542	4 942	4 683	4 717

I utgiftsområdet ingår politikområdena Migrationspolitik, Integrationspolitik, Storstadspolitik och Minoritetspolitik.

De prioriteringar som gjorts inom utgiftsområdet genom förändrade resurser är att Migrationsverket tillförs 15 miljoner kronor 2001. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering tillförs 4 miljoner kronor. Därutöver sker vissa omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med bedömningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av volymförändringar till följd av antagande om ett ökat antal asylsökande och en snabbare ärendehantering vid Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Sammantaget leder detta till att utgifterna för mottagande av asylsökande minskar

något och att utgifterna för kommunersättningar ökar.

Utgiftsområdesramen förändras också till följd av att sammanlagt 82,5 miljoner kronor för sysselsättningskapande åtgärder för invandrare överförs till utgiftsområdena 13, 16 och 24.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 4 942 miljoner kronor 2001 varav ramen för politikområdet Integrationspolitik beräknas uppgå till 2 406 miljoner kronor, ramen för politikområdet Storstadspolitik beräknas uppgå till 565 miljoner kronor, ramen för politikområdet Migrationspolitik beräknas uppgå till 1 963 miljoner kronor och ramen för politikområdet Minoritetspolitik beräknas uppgå till 8 miljoner kronor.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
24 519	27 488	28 529	29 374	30 309	31 896

I utgiftsområdet ingår politikområdena Hälsö- och sjukvårdspolitik, Folkhälsa, Socialtjänstpolitik, Äldrepolitik, Barnpolitik, Forskningspolitik och Handikappolitik. De beräknade utgifterna för utgiftsområdet har för 2001 reviderats upp i förhållande till beräkningarna i den ekonomiska vårpropositionen med ca 2 363 miljoner kronor.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningarna i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras bland annat av att utgifterna för den statliga assistansersättningen ökar med anledning av införandet av rätten att behålla assistans efter fyllda 65 år. Regeringen föreslår också i denna proposition att utgiftsområdet ökar med 50 miljoner kronor 2001, 75 miljoner kronor 2000 och 100 miljoner kronor 2001 för att genomföra en nationell handlingsplan för alkoholskadeförebyggande insatser. Vidare föreslår regeringen att den tidigare beslutade satsningen på tandvården om 200 miljoner kronor årligen från 2002 tidigareläggs till 2001. Regeringen föreslår därför att utgiftsområdet skall öka med 100 miljoner kronor 2001. Regeringen återkommer under 2001 med förslag om hur de extra medlen för tandvården skall användas. Därutöver föreslår regeringen att ytterligare 42 miljoner kronor tillförs utgiftsområdet med

anledning av att fler personer än tidigare kommer att beviljas ersättning från Steriliseringsersättningsnämnden. Vidare ökas utgiftsområdet till följd av att utgifterna för läkemedel förväntas öka.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 29 374 miljoner kronor 2001 varav Hälso- och sjukvård uppgår till 20 miljarder kronor, Folkhälsa till 0,5 miljarder kronor, Socialtjänstpolitik till 0,7 miljarder kronor, Äldrepolitik till 0,3 miljarder kronor, Barnpolitik till 0,02 miljarder kronor, Forskningspolitik till 0,3 miljarder kronor och Handikappolitik till 7,7 miljarder kronor.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
88 477	93 970	98 198	101 950	104 402	107 345

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ersättning vid arbetsoförmåga.

Den kraftiga avvikelserna mellan anslagna medel och nuvarande prognos förklaras främst av utfallet för anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. Utgifterna för sjukpenning har även i år ökat p.g.a. en ökad sjukfrånvaro och utgiftsprognosen har successivt reviderats. För att täcka de ökade utgifterna har riksdagen anslagit ytterligare 1,5 miljarder kronor i tilläggsbudget för 2000. Även utgifterna för förtidspensioner uppvisar en viss ökning, vilken kommer av den kraftiga ökningen i antalet långa sjukfall de senaste åren.

Regeringen har övervägt det förslag som redovisas i Beräkningsunderlag för dagersättning – sjukpenning, föräldrapenning m.m. (Ds 1999:19) och kommit fram till att förslaget inte bör genomföras. Arbetet bedrivs vidare i den arbetsgrupp inom regeringskansliet som skall utarbeta en handlingsplan för att öka hälsan samt föreslå åtgärder som bryter den negativa utvecklingen inom området. Utredningsarbetet med att reformera systemet med förtidspension har avslutats under sommaren och omgående sänts ut på remiss. Det reformerade förtidspensionssystemet skall, med hänsyn till genomförandet av det reformerade ålderspensionssystemet, träda i kraft den 1 januari 2003. Regeringen föreslår därför att den sedan tidigare beslutade antagandepoängsbesparingen inom för-

tidspensionssystemet inte genomförs under 2001 och 2002.

I förhållande till 2000 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna för 2001 öka med 1,9 miljarder kronor. Ökningen beror på ökade utgifter för förtidspension, men även ökade utgifter för sjukpenning och rehabilitering bidrar till den höjda nivån.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 101 950 miljoner kronor 2001.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
34 450	33 619	33 615	33 780	33 150	50 904

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ekonomisk äldrepolitik.

Andelen pensionärer med ATP beräknas de närmaste åren öka och färre pensionärer blir därmed berättigade till pensionstillskott. Denna tendens till minskade utgifter uppvägs dock genom att regeringen dels i propositionen Anpassningar i ålderspensionssystemet inför 2001 m.m. (prop. 1999/2000:138), dels i denna proposition föreslår förbättringar för pensionärer med de lägsta inkomsterna. Förbättringarna återfinns främst inom bostadstillägget till pensionärer.

Utöver reformerna som aviserades i 2000 års ekonomiska vårproposition föreslås nu att ytterligare 30 miljoner kronor tillskjuts det särskilda bostadstillägget till pensionärer (SBTP). Regeringen avser att återkomma under 2001 med förslag till regeländringar.

Sammantaget innebär förbättringarna att ramen för utgiftsområdet föreslås öka med ca 0,2 miljarder kronor 2001.

Jämfört med de ramar för utgiftsområdet som angavs i 2000 års ekonomiska vårproposition ökar utgiftsområdets omfattning med ca 17,5 miljarder kronor 2003. Det finns i huvudsak två orsaker till denna kraftiga ökning. För det första förs utgifterna för den bosättningsbaserade delen av folkpensionen (7,5 miljarder kronor) från ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom. För det andra ersätts 2003 folkpension och pensionstillskott av garantipension enligt de reformerade ålderspensionsreglerna. Den nya garantipensionen är till skillnad från folkpensionen

och pensionstillskottet en fullt beskattad förmån vilket innebär att utgifterna ökar brutto med ca 10,5 miljarder kronor. I denna proposition görs ett beräkningstekniskt antagande att ca 9,5 miljarder kronor av denna utgiftsökning kommer att motsvaras av ökade skatteinkomster för landets kommuner och därmed görs också en preliminär neddragning av det generella statsbidraget till kommunerna (Utgiftsområde 25) med motsvarande belopp. Dessa belopp kan dock komma att justeras vid den slutliga regleringen i budgetpropositionen för 2003.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 33 780 miljoner kronor 2001.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familj och barn

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
41 175	44 768	44 569	47 747	48 930	50 756

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Ekonomisk familjepolitik.

I enlighet med vad som redovisades i 2000 års ekonomiska vårproposition föreslår regeringen att barnbidraget höjs med 100 kronor per barn och månad den 1 januari 2001. Flerbarnstillägget höjs i motsvarande mån. Förslaget beräknas medföra ökade utgifter med 2 175 miljoner kronor per år.

Regeringen föreslår också att adoptionskostnadsbidraget höjs med 16 000 kronor. Det innebär en höjning av bidraget från 24 000 kronor till 40 000 kronor. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2001 och medföra ökade utgifter med 16 miljoner kronor per år.

Regeringen föreslår att rätten till underhållsstöd inträder först månaden efter den månad föräldrarna flyttat isär. Utbetalningen flyttas därmed fram en månad. Förslaget beräknas medföra en besparing med 50 miljoner kronor. Förslaget är en anpassning till rådande regelverk för barnbidrag och bostadsbidrag och föreslås träda i kraft den 1 februari år 2001.

Regeringen avser att under hösten förelägga riksdagen en proposition med förslag till vissa förändringar inom föräldraförsäkringen. I propositionen kommer bl.a. ett återinförande av kontaktdagarna i föräldraförsäkringen att föreslås. Förslaget beräknas medföra ökade utgifter

med 60 miljoner kronor 2001, 160 miljoner kronor 2002 och med 280 miljoner kronor 2003.

Regeringen har övervägt det förslag som redovisas i Beräkningsunderlag för dagersättning – sjukpenning, föräldrapenning m.m. (Ds 1999:19) och kommit fram till att förslaget inte bör genomföras. Arbetet bedrivs vidare i den arbetsgrupp inom Regeringskansliet som skall utarbeta en handlingsplan för att öka hälsan samt föreslå åtgärder som bryter den negativa utvecklingen inom området.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med bedömningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att barnafödandet beräknas bli lägre. I förhållande till vad som angavs i den ekonomiska vårpropositionen beräknas ramen minska med 425 miljoner kronor.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 47 747 miljoner kronor 2001.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
35 448	30 573	33 498	63 031	61 429	61 467

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Arbetsmarknadspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att det under utgiftsområde 14 tidigare verksamhetsområdet arbetsmarknad nu ingår i utgiftsområdet. Utgiftsområdet föreslås samtidigt byta namn från Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet till Arbetsmarknad.

Ramen för utgiftsområdet som är identiskt med politikområdet föreslås uppgå till 63 031 miljoner kronor 2001.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
48 795	45 917	42 163	8 542	8 466	8 437

I utgiftsområdet ingår politikområdena Arbetsliv, Jämställdhet och Effektiv statsförvaltning.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak med att det tidigare verksamhetsområdet Arbetsmarknad överförts till utgiftsområde 13. Vidare föreslås en ökning av anslaget till Arbetarskyddsverket med 50 miljoner kronor. Utgiftsområdet föreslås samtidigt byta namn från Arbetsmarknad och arbetsliv till Arbetsliv.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 8 542 miljoner kronor 2001, varav ramen för politikområdet Effektiv statsförvaltning beräknas uppgå till 7 502 miljoner kronor, ramen för politikområdet Arbetslivspolitik beräknas uppgå till 1 007 miljoner kronor och ramen för politikområdet Jämställdhetspolitik beräknas uppgå till 33 miljoner kronor.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
19 676	20 442	18 898	21 622	24 365	24 727

Samtliga anslag under utgiftsområdet tillhör politikområdet Utbildningspolitik som redovisas under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Förändringarna av utgiftsområdesramarna för åren 2001 och 2002 jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras huvudsakligen av neddragningar av platser inom kunskapslyftet inklusive folkbildningen, vilket minskar behovet av studiestöd för vuxenstudier. För 2003 beräknas ett ökat behov av vuxenstudiestöd jämfört med vad som beräknades i vårpropositionen vilket medför en något högre utgiftsområdesram 2003.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 21 622 miljoner kronor 2001.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
29 148	32 535	31 743	34 846	40 751	43 202

I utgiftsområdet ingår politikområdena Storstadspolitik, Utbildningspolitik och Forskningspolitik.

För 2001–2003 har utgiftsområdesramarna ökat med 101, 1 068 respektive 2 469 miljoner kronor jämfört med beräkningarna i 2000 års ekonomiska vårproposition. Detta är främst en följd av den föreslagna satsningen på skolan. Förändringarna förklaras även av den nya organisationen för forskningsfinansiering (prop. 1999/2000:81, bet 1999/2000:UbU17, rskr. 1999/2000:127) och förslagen i propositionen Forskning och förnyelse (prop. 2000/2001:3) som regeringen överlämnade till riksdagen den 15 september 2000. I utgiftsområdesramarna har vidare beräknats 5 miljoner kronor till Science Center.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 34 846 miljoner kronor 2001. Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 34 846 miljoner kronor 2001. Ramen för politikområdet Storstadspolitik uppgår till 785 miljoner kronor, varav 220 miljoner kronor anvisas under utgiftsområdet. Ramen för politikområdet Forskningspolitik uppgår till 4 439 miljoner kronor, varav 2 573 miljoner kronor anvisas under utgiftsområdet.

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
7 554	7 588	7 620	7 807	7 965	8 092

I utgiftsområdet ingår politikområdena Kulturpolitik, Mediepolitik, Ungdomspolitik och Folk rörelsepolitik, delar av politikområdena Finansiella systemet och tillsyn samt Utbildningspolitik och Forskningspolitik.

De prioriteringar som gjorts inom utgiftsområdet genom förändrade resurser är satsningar på i första hand konstnärernas villkor samt kul-

turinstitutionerna, främst de centrala och regionala museerna.

Förändringar av utgiftsområdesramen jämfört med bedömningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras av ytterligare reformmedel på 18 miljoner kronor. Därtill ökar utgiftsområdet till följd av ökade kostnader för premier för statsbidrag till icke-statliga arbetsgivare vars anställda är anslutna till de statliga avtalsförsäkringarna.

Ramen för utgiftsområdet föreslås 2001 uppgå till 7 807 miljoner kronor varav politikområdet Kulturpolitik uppgår till 4 513 miljoner kronor, politikområdet Ungdomspolitik uppgår till 107 miljoner kronor och politikområdet Folkhälsepolitik uppgår till 493 miljoner kronor. Ramen för politikområdet Mediepolitik uppgår till 726 miljoner kronor varav 35 miljoner kronor anvisas under utgiftsområdet. Inom utgiftsområdet anvisas dessutom 2 596 miljoner kronor inom ramen för politikområdet Utbildningspolitik, 35 miljoner kronor inom ramen för politikområdet Forskningspolitik och 29 miljoner kronor inom ramen för politikområdet Finansiella systemet och tillsyn.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
17 172	15 093	12 760	11 635	11 012	10 613

I utgiftsområdet ingår politikområdena Bostadspolitik och Regional samhällsorganisation samt del av politikområdena Ekonomisk familjepolitik och Miljöpolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att anslagen för byggforskning överförs till det nya forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande under utgiftsområde 20. Som en följd av överföringarna minskar utgiftsområdet med ca 135 miljoner kronor.

Bostadsbidraget minskar med i genomsnitt 100 miljoner kronor respektive år 2001–2003 jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition. Detta beror på att löner och selsättning beräknas öka vilket medför att färre familjer blir berättigade till bostadsbidrag.

Anslaget för investeringar som främjar ekologisk hållbarhet vid bostadsbyggande minskar 2001 med 115 miljoner kronor. Anslaget till lokala investeringsprogram minskar med 50 miljoner kronor 2001 och 65 miljoner kronor 2002 och 2003 för att finansiera insatser inom utgiftsområde 16, 20 och 23.

Länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen tillförs 46 miljoner kronor för strukturfondsadministration genom överföring från utgiftsområdena 13 och 19. Länsstyrelserna tillförs också 15 miljoner kronor för miljötillsyn genom överföring från utgiftsområde 20.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 11 635 miljoner kronor 2001, varav ramen för politikområdet Bostadspolitik beräknas uppgå till 3 615 miljoner kronor, ramen för politikområdet Regional samhällsorganisation beräknas uppgå till 1 890 miljoner kronor, del av ramen för politikområdet Ekonomisk familjepolitik beräknas uppgå till 4 760 miljoner kronor och del av ramen för politikområdet Miljöpolitik beräknas uppgå till 1 370 miljoner kronor.

Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
3 720	3 485	3 371	4 214	3 352	3 451

I utgiftsområdet ingår politikområdena Regionalpolitik och IT, tele och post.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att medel överförs till utgiftsområde 18 32:1 *Länsstyrelserna m.m.* och 32:2 *Regionala självstyrelseorgan* för att finansiera strukturfondsadministrationen. Dessutom kommer Statens institut för regionalforskning att överföras till utgiftsområde 24 i samband med att en ny myndighetsstruktur inom näringslivsområdet införs. Slutligen överförs medel från utgiftsområde 13 som en del av finansieringen avseende IT-infrastruktur.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 4 214 miljoner kronor 2001.

Utgiftsområde 20

Allmän miljö- och naturvård

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
1 632	1 721	1 783	2 201	2 409	2 593

I utgiftsområdet ingår politikområdet Miljöpolitik och del av politikområdet Forskningspolitik.

Förändringar av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av den nya organisationen för forskningsfinansiering. Regeringen föreslår att ett nytt forskningsråd för miljö, areella näringar och samhällsbyggande bildas 2001 och att två nya anslag uppförs för detta ändamål under utgiftsområde 20. Anslagen tillförs medel från anslag som finansierar forskning inom utgiftsområdena 16, 18, 20 och 23. Som en följd ökar utgiftsområdesramen 2001 med cirka 165 miljoner kronor jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition. Regeringen beräknar också en förstärkning av resurserna för miljöövervakning med ytterligare 20 miljoner kronor årligen för perioden 2001–2003. Slutligen överförs 15 miljoner kronor till utgiftsområde 18 2003. Medlen tillförs länsstyrelsernas miljötillsyn.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 2 201 miljoner kronor 2001, varav politikområdet Miljöpolitik 1 191 miljoner kronor och del av politikområdet Forskningspolitik 209 miljoner kronor.

Utgiftsområde 21

Energi

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
1 101	1 880	1 948	2 262	2 085	1 304

I utgiftsområdet ingår politikområdet Energi- politik.

Ett fortsatt stöd för småskalig elproduktion under åren 2001 och 2002 med 210 miljoner kronor per år finansieras genom omprioritering inom utgiftsområdet.

Utgiftsområdesramen för 2001 är oförändrad jämfört med den beräkning som gjordes i 2000 års ekonomiska vårproposition.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 2 262 miljoner kronor 2001.

Utgiftsområde 22

Kommunikationer

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
25 629	25 669	26 380	24 690	24 902	25 894

Utgiftsområdet omfattar politikområdena IT, tele och post och Transportpolitik samt del av politikområde Miljöpolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen för 2000 och 2001 jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras främst av anslagshöjningar till följd av översvämningarna under sommaren 2000 samt att forskningsmedel överförs till annat utgiftsområde fr.o.m. 2001.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 24 690 miljoner kronor 2001, fördelade på politikområdet IT, tele och post 559 miljoner kronor, Transportpolitik 23 928 miljoner kronor och Miljöpolitik 203 miljoner kronor.

Utgiftsområde 23

Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
11 925	9 733	10 370	13 677	13 883	13 967

I utgiftsområdet ingår politikområdena Livsmedelspolitik, Landsbygdspolitik, Djurpolitik, Samepolitik och Skogspolitik. Inom utgiftsområde 23 finns dessutom anslag tillhöriga politikområdena Utbildningspolitik och Forskningspolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av att regeringen föreslår förstärkningar om totalt 25 miljoner kronor årligen under perioden 2001–2003. Förstärkningen består av ett nytt investeringsbidrag för plantering av ädellövskog, resurser till inventering och skydd av hotade småbiotoper samt förstärkning av verksamheten vid Artdatabanken. Ersättning för viltskador föreslås öka med 15 miljoner kronor åren 2002 och 2003.

Dessutom flyttas medel för Skogs- och jordbrukets forskningsråd till det nya forskningsrådet inom utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 13 677 miljoner kronor 2001, varav politikområdet Skogspolitik 478 miljoner kronor, politikområdet Djurpolitik 372 miljoner kronor, politikområdet Livsmedelspolitik 7 594 miljoner kronor, politikområdet Landsbygds politik 3 755 miljoner kronor, politikområdet Samepolitik 52 miljoner kronor varav 37 miljoner kronor anvisas inom utgiftsområdet. I utgiftsområdet ingår även delar av politikområdet Utbildningspolitik varav 1 199 miljoner kronor anvisas inom utgiftsområdet samt delar av politikområdet Forskningspolitik varav 241 miljoner kronor anvisas inom utgiftsområdet.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
3 256	3 001	3 503	3 518	3 283	3 254

I utgiftsområdet ingår politikområdena Näringspolitik, Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande samt Konsumentpolitik.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras i huvudsak av den nya myndighetsstrukturen på näringslivsområdet. Riksdagen godkände i våras regeringens förslag och riktlinjer för tre nya myndigheter för analys, forskning och utveckling, samt företagsutveckling. Regeringen föreslår att fem nya anslag förs upp för detta ändamål under utgiftsområdena 8, 14, 16, 19, 22 och 24. Som en följd av dessa överföringar ökar utgiftsområdesramen med 321 miljoner kronor jämfört med beräkningen i 2000 års ekonomiska vårproposition.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 3 518 miljoner kronor 2001.

Ramen för politikområdet Näringspolitik beräknas uppgå till 1 646 miljoner kronor, ramen för politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande beräknas uppgå till 618 miljoner kronor och ramen för politikområdet Konsumentpolitik beräknas uppgå till 136 miljoner kronor.

Ramen för politikområdet Forskningspolitik uppgår till 4 439 miljoner kronor, varav 1 118 miljoner kronor anvisas under utgiftsområdet.

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
102 542	97 667	98 437	99 363	99 338	92 196

Målet för utgiftsområdet är att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner respektive landsting att uppnå de nationella målen inom olika verksamheter.

Förändringen av utgiftsområdesramen jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition är till stor del konsekvenser av förslag som påverkar de kommunala skatteintäkterna. Ändringar inom inkomstskatteområdet får till följd att kommuner och landstings skatteintäkter förändras. Förslaget om skattereduktion för allmän pensionsavgift leder till en ökning av kommunsektorns skatteintäkter med 5 miljarder kronor. Höjningen av grundavdraget leder till 2 miljarder kronor i minskade skatteintäkter för kommunsektorn. Nivån på det generella statsbidraget föreslås därför sänkas med 3 miljarder kronor.

Definitiva beräkningar av omslutningen i utjämningsystemet gör att utjämningsbidraget föreslås höjas med 0,6 miljarder kronor. Samtidigt föreslås att utjämningsavgiften höjs i motsvarande mån.

Genom att en beskattad garantipension införs och det särskilda grundavdraget (SGA) avskaffas beräknas kommunernas skatteintäkter öka med ca 9,5 miljarder kronor 2003 vilket justeras genom att statsbidraget sänks med motsvarande belopp. Beloppen kan komma att revideras då den slutliga justeringen sker i budgetpropositionen för 2003.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 99 363 miljoner kronor 2001.

Utgiftsområde 26

Statsskuldräntor m.m.

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
89 885	81 810	87 970	70 925	65 355	58 120

Utgiftsområdet omfattar utgifter för räntorna på statsskulden, oförutsedda utgifter samt Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning.

Målet för statsskuldförvaltningen är att skulden skall förvaltas så att kostnaden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen skall ske inom ramen för de krav som penningpolitiken ställer.

Utgiftsområdet Statsskuldräntor m.m. ingår inte under utgiftstaket eftersom regeringen och riksdagen endast i mycket begränsad omfattning kan påverka dessa utgifter på kort sikt.

Ränteutgifternas storlek är beroende av ett flertal olika faktorer. Grundläggande är statsskuldens storlek samt utvecklingen i lånebehov, räntor- och valutakurser. Dessa faktorer är avgörande för ränteutgifterna sett över en längre tidsperiod.

Förändringarna av utgiftsområdesramen 2001 jämfört med 2000 års ekonomiska vårproposition förklaras huvudsakligen av högre prognostiserade valuta- och kursförluster. Utgiftsområdesramen har även justerats med anledning av överföringen av provisionsutbetalningar för upplåning i svenska kronor som till och med 2000 finansieras under utgiftsområde 2. Förändringen innebär att samtliga provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning redovisas under utgiftsområdet. Med anledning av nämnda förändring höjs anslaget under perioden 2001–2003 med 255, 185 respektive 150 miljoner kronor. Utgifterna under utgiftstaket minskar med motsvarande belopp vilket föranleder en teknisk justering av utgiftstaket sker (se avsnitt 4.1.1).

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 70 925 miljoner kronor 2001.

Utgiftsområde 27

Avgiften till Europeiska gemenskapen

Miljoner kronor

Utgifter 1999	Anslag 2000	Prognos 2000	Förslag 2001	Beräknat	
				2002	2003
20 884	23 083	22 131	23 804	23 633	24 330

Utgiftsområdet avser Sveriges avgift till EU-budgeten. Utgifterna för 2001 beräknas enligt kommissionens budgetförslag. Avgiften kan under året förändras till följd av avvikelser mellan prognos och faktisk uppbörd av tullar och importavgifter, utfallet av EU-budgeten tidigare år, EU:s tilläggsbudgetar, valutakursutvecklingen samt andra korrigeringar av avgiften.

Den årliga EU-budgeten fastställs inom ramen för budgetplanen för 2000–2006, det s.k. finansiella perspektivet.

Avgiften har reviderats i förhållande till de beräkningar som presenterades i 2000 års ekonomiska vårproposition. I vårpropositionen var det inte möjligt att basera beräkningarna på EU-budgetdokument för 2001, vilka nu finns tillgängliga. Denna justering ger upphov till en ny beräkning av avgiften. Dessutom beaktas EU:s tilläggsbudget 1 för 2000. Härutöver har sedvanlig justering gjorts till följd av nya antaganden om den ekonomiska utvecklingen.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 23 804 miljoner kronor 2001.

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Miljoner kronor

Utfall 1999	Beräknat 2000	Prognos 2000	Beräknat 2001	Beräknat	
				2002	2003
136 194	140 034	139 949	144 579	150 109	149 462

Utgifterna omfattar ålderspension i form av allmän tilläggspension (ATP) och ålderspension i form av folkpension till pensionärer som även uppbär ATP. Vidare ingår från och med 2001 reformerad tilläggspension, inkomstpension och premiepension.

Utgifterna ökar för varje år dels på grund av prisbasbeloppets utveckling, dels på grund av att den genomsnittliga ATP-nivån trendmässigt stiger. För närvarande pågår arbetet med att införa det reformerade ålderspensionssystemet. Detta påverkar i hög grad de prognostiserade utgifterna. Bland annat kommer ATP-pensionen från

och med 2002 att följa inkomstutvecklingen genom följsamhetsindexering i stället för att prisindexeras som hittills. Vidare kommer 2003 utgifterna för den bosättningsbaserade delen av folkpensionen till pensionärer som också uppbär tilläggspension att föras från Ålderspensions-systemet vid sidan av statsbudgeten till utgiftsområde 11. Denna överföring av kostnader förklarar trendbrottet i utgiftsutvecklingen mellan åren 2002 och 2003.

Dessa effekter, liksom utgiftsutveckling och reformer inom området i övrigt, beskrivs utförligt i volym 6.

7.5 Politikområden

Indelningen av statlig verksamhet i politikområden är ett led i den utveckling av den ekonomiska styrningen som riksdagen ställt sig bakom. En närmare redogörelse för utvecklingsarbetet lämnas i kapitel 10.

Politikområdesindelningen syftar till att möjliggöra en bättre koppling mellan mål, kostnader och resultat. Erfarenheterna har visat att det många gånger har varit svårt att koppla samman mål, kostnader och resultat på utgiftsområdesnivå.

Arbetet med att dela in utgiftsområden i politikområden har utgått från en sammanvägning av följande kriterier:

- politisk relevans,
- statsfinansiellt lämpliga avgränsningar med hänsyn till beloppens storlek och möjligheten att göra meningsfulla prioriteringar inom ramarna,
- organisatorisk tillhörighet,
- uppföljningsbarhet, och
- administrativ enkelhet.

Vissa politikområden omfattar verksamheter som i sin helhet ryms inom ett utgiftsområde. Ett politikområde kan även omfatta en begränsad del av en verksamhet som bedrivs inom ett utgiftsområde. Det finns även politikområden som berör flera utgiftsområden, s.k. sektorsövergripande politikområden.

En myndighets hemvist inom ett politikområde bestäms av verksamhetens huvudsakliga inriktning, vilket inte innebär någon förändring i förhållande till dagens system. Denna utgångs-

punkt har legat till grund för fördelningen av anslag mellan politikområden. Myndigheternas förvaltningskostnader har inte fördelats på berörda politikområden. Det innebär att redovisade utgifter per politikområde inte ger en fullständig bild av politikområdenas verkliga omfattning.

För varje politikområde fastställs ett eller flera mål. För flera politikområden lämnar regeringen i denna proposition förslag till nya mål.

7.5.1 Indelning av statsbudgeten i politikområden

Inledningsvis visas en sammanställning av statsbudgeten fördelad på 47 politikområden. I appendix visas en fördelning av politikområden per utgiftsområde.

Inom utgiftsområde 1 och 2 återfinns anslag och verksamheter för vilka regeringen inte fastställer mål. Dessa omfattas inte av den nya politikområdesindelningen.

Områdena allmänna bidrag till kommunerna (utgiftsområde 25), statsskuldräntor (utgiftsområde 26) och avgiften till EU (utgiftsområde 27) utgörs inte direkt av statlig verksamhet, utan kan ses som medel för att uppnå verksamhet inom övriga utgiftsområden. Dessa omfattas inte av den nya politikområdesindelningen.

Tabell 7.5 Statsbudgeten fördelad på politikområden 2001

Miljoner kronor

Effektiv statsförvaltning	8 295
Finansiella system och tillsyn	519
Skatt, tull och exekution	7 569
Rättsväsendet	22 611
Utrikes- och säkerhetspolitik	2 908
Försvarspolitik	45 445
Skydd mot olyckor	1 085
Internationellt utvecklingssamarbete	14 066
Samarbete med Central- och Östeuropa	900
Integrationspolitik	2 406
Storstadspolitik	785
Migrationspolitik	1 963
Hälsa- och sjukvårdspolitik	19 955
Folkhälsa	516
Barnpolitik	16
Handikappolitik	7 671
Äldrepolitik	252
Socialtjänstpolitik	703
Ersättning vid arbetsoförmåga	101 950
Ekonomisk äldrepolitik	33 780
Ekonomisk familjepolitik	52 507
Arbetsmarknadspolitik	63 031
Arbetslivspolitik	1 007
Jämställdhetspolitik	33
Utbildningspolitik	57 469
Forskningspolitik	4 439
Mediepolitik	726
Kulturpolitik	4 513
Ungdomspolitik	107
Folkrörelsepolitik	493
Bostadspolitik	3 615
Regional samhällsorganisation	1 890
Regionalpolitik	3 764
Miljöpolitik	3 564
Energipolitik	2 262
Transportpolitik	23 928
IT, tele och post	1 009
Näringspolitik	1 646
Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	618
Konsumentpolitik	136
Skogspolitik	478
Djurpolitik	372
Livsmedelspolitik	7 594
Landsbygdspolitik	3 755
Samepolitik	52

Demokrati	65
Minoritetspolitik	8
<i>Summa politikområden</i>	<i>512 475</i>
Icke politikområdestillhörig verksamhet	
Övrig verksamhet (del av uo 1–2)	4 570
Allmänna bidrag till kommuner (uo 25)	99 363
Statsskuldräntor m.m. (uo 26)	70 925
Avgiften till Europeiska gemenskapen (uo 27)	23 804
Totalt¹	711 136

¹ Motsvarar samma belopp som framgår av anslagssammanställningen per utgiftsområde i bilaga 1.

7.5.2 Politikområdesvis genomgång

I detta avsnitt görs en kortfattad beskrivning av varje politikområde med avseende på vilken verksamhet det omfattar, målet för verksamheten och politikens inriktning.

Politikområde Effektiv statsförvaltning

Avgränsning

Området avser revision, ekonomisk styrning, förvaltningsutveckling, arbetsgivarfrågor, statistik, prognoser och fastighetsförvaltning. Ett tiotal stabs- och servicemyndigheter berörs.

Mål

Målet för politikområdet är att skapa en effektiv statsförvaltning som i sin helhet kännetecknas av hög produktivitet, god kvalitet och bra service till nytta för beslutsfattare, medborgare och näringsliv (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Väsentliga frågor under det närmaste året är: utredning rörande granskningsverksamhetens framtida organisation, fortsatt utveckling av den ekonomiska styrningen och genomförande av det förvaltningspolitiska handlingsprogrammet, genomförande av en ny utvärdering av den statliga arbetsgivarpolitiken, förbättringar av arbetsmarknadsstatistik och den ekonomiska statistiken samt fortsatt utveckling av medelfristiga prognoser och utvidgning av den s.k. konjunkturbarometern till flera delar av tjänstesektorn.

Politikområde Finansiella system och tillsyn

Avgränsning

Politikområdet omfattar reglering och tillsyn av finansiella marknader, statsskuld förvaltning, statens in- och utlåningsverksamhet, kassahållning, statliga garantier, insättarskydd, premiepensionssystem, internationellt ekonomiskt samarbete, kompletterande redovisningsnormer samt tillsyn av spelmarknaden.

Provisionskostnader och räntor för statsskulden ingår inte i politikområdet, utan redovisas i utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m.

Mål

Målet för politikområdet är att det finansiella systemet skall vara effektivt och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet som konsumenternas intresse av ett gott skydd, att tillsynen skall bedrivas effektivt och att kostnaderna för statsskulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken beaktas och statens finansförvaltning bedrivs effektivt (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Väsentliga frågor under det närmaste året är: att en stabil och effektiv finansiell sektor med ett modernt regelverk och en internationellt samordnad tillsyn bidrar till att göra Sverige till en attraktiv plats för finansiell verksamhet, att regeringen skall ta ställning till den framtida statsskuldspolitikens närmare utformning i riktlinjebeslut i november 2000, att intentionerna i den nya garantimodellen fullföljs så att all statlig garantigivning baseras på ekonomiskt sunda principer, att det första premiepensionsvalet skall genomföras enligt planerna, att arbetet inom de internationella finansiella institutionerna sker inom givna mandat och budgetrestriktioner samt att Sveriges positioner hävdas, att regleringen och tillsynen av spelmarknaden anpassas till marknadsutvecklingen, så att samhällets och konsumenternas krav på en säker marknad, fri från illegala spel, uppnås samt att anpassningen till den nya bokföringslagen och arbetet med förenklade redovisningsregler för små och medelstora företag prioriteras.

Politikområde Skatt, tull och exekution

Avgränsning

Politikområdet omfattar verksamheten inom skatteförvaltningen (exklusive verksamhet avseende allmänna val), Tullverket och exekutionsväsendet.

Mål

Målet för politikområdet är att eftersträva skatte-, tull- och avgiftsintäkter skall säkerställas på ett rättssäkert och ekonomiskt effektivt sätt, samtidigt som enkelhet skall eftersträvas och brottslighet motarbetas (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Gemensamma prioriteringar inom området är bl.a. strävan efter en modern, effektiv och ändamålsenlig förvaltning, vilken bl.a. skall uppnås genom kontinuerlig IT-, metod- och kompetensutveckling. En ökad service och förenkling för företag och allmänhet skall också eftersträvas.

Inom beskattningsverksamheten skall bl.a. förstärkt skattekontroll och insatser mot så kallat svart arbete prioriteras. I gränskontrollen skall bl.a. insatser mot narkotika samt illegal storskalig införsel av alkohol och tobak prioriteras. Den exekutiva verksamheten skall upprätthålla rättstrygghet och rättssäkerhet vad gäller betalningsförpliktelser och andra förpliktelser.

I det internationella politiska och administrativa samarbetet prioriteras Sveriges ordförändskap i EU, insatser för regel- och procedurförenklingar, Schengenanpassning samt ett effektivare samarbete och informationsutbyte mellan Sverige och olika medlemsstaters förvaltningar.

Politikområde Rättsväsendet

Avgränsning

Politikområdet omfattar resurser som till huvuddelen avser kriminalpolitiskt inriktad verksamhet. I övrigt är rättsväsendets verksamhet främst inriktad på att bedöma och avgöra rättsliga tvister mellan enskilda och mellan enskilda och det allmänna samt att handlägga andra rättsliga ärenden. Politikområdet innefattar myndigheter inom domstols-, polis-, och åklagarväsendena, kriminalvården samt Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket, Gentekniknämnden och Brottsoffermyndigheten.

Mål

Målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Verksamheten skall utgå från ett medborgarperspektiv.

Politikens inriktning

Reformeringen och utvecklingen av rättsväsendet som påbörjades för några år sedan skall fortsätta. I de mål som uppställs ingår att öka rättsväsendets förmåga och effektivitet när det gäller att förebygga och bekämpa vardagsbrottslighet, den nya och grövre kriminaliteten i form av bl.a. ekonomisk brottslighet inklusive miljöbrottslighet och IT-relaterad brottslighet, narkotikabrottslighet, våldsbrottslighet, särskilt våld mot kvinnor och barn och brott med rasistiska eller främlingsfientliga, antisemitiska och homofobiska inslag. Ett mycket viktigt bidrag till detta är att öka antalet poliser och att ytterligare utveckla kompetensen inom hela rättsväsendet.

Bland andra viktiga bidrag kan nämnas att förbättra gränskontrollen och delta i det EU-relaterade arbetet, utveckla närpolisverksamheten och polisens problemorienterade arbetsätt, konsolidera och utveckla det omfattande reformarbete som genomförts inom åklagarväsendet, fullfölja reformeringen av domstolsväsendet och ge kriminalvården förutsättningar att möta ett ökat platsbehov och fortsätta utveckla verksamheten.

Politikområde Utrikes- och säkerhetspolitik*Avgränsning*

Politikområdet omfattar utrikesförvaltning, internationella organisationer, information om Sverige i utlandet, nedrustnings- och säkerhetspolitiska frågor samt övriga utrikespolitiska frågor.

Mål

Målet för politikområdet är att säkerställa Sveriges intressen i förbindelser med andra länder.

Politikens inriktning

Den ekonomiska globaliseringen och den europeiska integrationen innebär ett ökat beroende av omvärlden. Samtidigt ger utvecklingen i Sverige vidgade möjligheter att hävda svenska ståndpunkter och att tillvarata svenska intressen. Främjande av respekt för mänskliga rättigheter,

humanitärrettens utveckling, demokratis utbredning, EU:s utveckling och utvidgning, samarbetet i Östersjöregionen, frihandel, det fortsatta nedrustningsarbetet, utveckling av internationell fredsfrämjande verksamhet, FN:s reformering och effektivisering är alla exempel på traditionella och i framtiden fortsatt viktiga strävanden för den svenska utrikespolitiken.

Politikområde Försvarspolitik*Avgränsning*

Försvarspolitikerna omfattar planering, förberedelser och utnyttjande av totalförsvarsresurser för att lösa de av riksdagen angivna huvudändamålen samt att på andra sätt stödja svensk säkerhetspolitik. Riksdagen har fastställt följande huvudändamål för totalförsvarsresurserna:

- försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- hävda Sveriges territoriella integritet,
- bidra till fred och säkerhet i omvärlden, och
- stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred.

Mål

Försvarspolitikerna skall bidra till att bevara vårt lands fred och självständighet. Vi skall kunna möta militära hot som direkt berör Sverige. Internationellt skall vi bidra till fred och säkerhet i omvärlden genom gemensamma fredsfrämjande och humanitära insatser både i och utom Europa.

Totalförsvarsresurserna skall kunna användas för följande huvudändamål:

- försvara Sverige mot väpnat angrepp,
- hävda vår territoriella integritet,
- bidra till fred och säkerhet i omvärlden, och
- stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred.

Politikens inriktning

Inriktningen av försvarspolitikerna är att reformera det svenska försvaret från invasionsförsvaret till ett flexibelt insatsförsvaret med förmåga till anpassning. Det nya försvarets förmåga att delta i internationella krishanteringsoperationer, både militära och humanitära, skall öka. Vårt totalförsvaret skall kännetecknas av modernisering, högteknologi, ekonomisk effektivitet och folkförsvaret.

Politikområde Skydd mot olyckor

Avgränsning

Politikområdet omfattar förebyggande och skadeavhjälpanande åtgärder avseende olyckor samt åtgärder efter olyckor. Med olyckor avses såväl av människa vållade olyckor som naturolyckor där skada kan förorsakas på människa, egendom eller i miljö.

Politikområdet begränsas till att omfatta verksamheter som bedrivs av Statens räddningsverk, Sprängämnesinspektionen och Kustbevakningen vad avser miljöräddningstjänst till sjöss, sjöräddning samt eftersökning med flyg.

Mål

Målet för politikområdet är att trygga människors liv, säkerhet och hälsa samt förhindra eller begränsa skador på egendom och miljö (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Det skadeförebyggande arbete som bedrivs inom politikområdet bör även i fortsättningen prioriteras. Myndigheternas tillsynsverksamhet skall därför utökas. Detsamma gäller för information till och utbildning av lokala myndigheter. Den enskilda människans förmåga att minska riskerna för vardagsolyckorna samt agera på rätt sätt vid större olyckor och katastrofer bör förbättras.

En väsentlig minskning av regleringen inom sotningsväsendet bör eftersträvas. På det internationella området anser regeringen att myndigheterna inom politikområdet skall ha en hög förmåga att bistå regeringen, särskilt inför det svenska ordförandeskapet i EU. Den europeiska krishanteringsförmågan skall utvecklas. Myndigheternas nationella och internationella samverkan bör även i fortsättningen hållas på en hög nivå. Härmed underlättas även den kunskapsuppbyggnad och informationshantering som är nödvändig för att uppnå en effektiv myndighetsutövning.

Resultatstyrningen inom politikområdet måste vidareutvecklas för att med större säkerhet kunna verifiera att genomförd verksamhet verkligen givit avsedda effekter.

Politikområde Internationellt utvecklingssamarbete

Avgränsning

Politikområdet omfattar utvecklingssamarbete med utvecklingsländer.

Mål

Målet för politikområdet är att höja de fattiga folkens levnadsnivå. Samverkande för detta är att bidra till:

- resurstillväxt,
- ekonomisk och politisk självständighet,
- ekonomisk och social utjämning,
- demokratisk samhällsutveckling,
- en framsynt hushållning med naturresurser och omsorg om miljön, och
- jämställdhet mellan kvinnor och män.

Politikens inriktning

Det svenska biståndets uppgift är att bidra till fred, rättvisa och hållbar utveckling. Det görs genom insatser i enlighet med de biståndspolitiska målen som stärker utvecklingsländerna och deras folks förmåga att höja sig ur sin fattigdom. Det görs även genom ett aktivt deltagande i det internationella samarbetet för att normer och spelregler skall stärka också de fattiga ländernas förmåga att ta tillvara de möjligheter och hantera de svårigheter som globaliseringen medför. Fattigdom och brist på demokrati orsakar konflikter och mänskligt lidande. Konflikter och vanstyre är hinder för utveckling som måste undanröjas. Centrala frågor i utvecklingssamarbetet är därför konfliktförebyggande åtgärder, humanitärt stöd samt insatser för försoning och återuppbyggnad. Utvecklingspolitiken bygger på solidaritet, hävdande av människovärdet och syftar till internationell rättvisa.

Politikområde Samarbete med Central- och Östeuropa

Avgränsning

Politikområdet omfattar samarbete med Central- och Östeuropa. I politikområdet ingår inte vissa länder i f.d. Sovjetunionen och f.d. Jugoslavien samt Albanien, vilka enligt OECD/DAC:s riktlinjer klassificeras som utvecklingsländer. Samarbetet med utvecklingsländer finansieras inom

politikområdet Internationellt utvecklings-samarbete.

Mål

Målet för samarbetet med Central- och Östeuropa är att:

- främja en säkerhetsgemenskap,
- fördjupa demokratins kultur,
- stödja en socialt hållbar ekonomisk omvandling, och
- stödja en miljömässigt hållbar utveckling.

Ett jämställdhetsperspektiv skall prägla hela samarbetet.

Politikens inriktning

Det av riksdagen fastslagna samarbetsprogrammet för åren 1999–2001 skall bidra till ett gott grannskap i Östersjöregionen och ett demokratiskt integrerat Europa. Prioriterade samarbetsländer är Estland, Lettland, Litauen, Polen, Ryssland och Ukraina. För kandidatländerna är stödet till EU-anpassningen av avgörande betydelse. Prioritet i det svenska stödet skall ges åt insatser på de områden som har direkt relevans för anpassningen. Arbetet med att genomföra den av EU antagna Nordliga dimensionen kommer att ges prioritet.

Politikområde Integrationspolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar frågor om invandras introduktion i det svenska samhället och ersättning till kommunerna för flyktingmottagande, svenskt medborgarskap, åtgärder för att den etniska och kulturella mångfalden i samhället skall tillvaratas samt för att förebygga och motverka etnisk diskriminering och främlingsfientlighet. Inom politikområdet finns myndigheterna Integrationsverket, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) samt Nämnden mot diskriminering.

Mål

Målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund, en samhällsgemenskap med samhällets mångfald som grund samt en samhällsutveckling som kännetecknas av ömsesidig respekt och tolerans och som alla oav-

sett bakgrund skall vara delaktiga i och medansvariga för.

Politikens inriktning

Integrationspolitiken syftar till att skapa ett samhälle för alla där etnisk och kulturell mångfald tillvaratas som en positiv resurs för samhället. Utgångspunkten är att den mångfald som finns i samhället skall ligga till grund för den generella politikens utformning. Integrationsperspektivet skall genomsyra alla samhällssektorer. Förslag för att öka sysselsättningen bland invandrare lämnades i 2000 års ekonomiska vårproposition.

Politikområde Storstadspolitik

Avgränsning

Politikområdet är tvärsektorielt och omfattar olika utvecklingsinsatser i storstadsregionerna.

Mål

Målet för storstadspolitiken är dels att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet, dels att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen och därmed verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare.

Politikens inriktning

Storstadspolitiken syftar till att skapa en positiv utveckling där tillväxten även kommer de boende i de mest utsatta områdena i våra storstäder tillgodo. Ett helhetsperspektiv på storstädernas framtid kräver nya arbetsmetoder och organisationsformer, samarbete över sektorsgränserna och att de boende ges möjlighet att ta ansvar för utvecklingsprocessen. Mot denna bakgrund har riksdagen beslutat om storstadspolitiken inriktning. De två utgångspunkterna för politiken är de skillnader i livsvillkor som finns för storstädernas invånare och storstadsregionernas förutsättningar att vara nav för den nationella tillväxten.

Politikområde Migrationspolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar flyktingpolitiken, invandringen till Sverige, mottagande av asylsökande, utlänningars rätt att vistas i Sverige, internationellt arbete inom det migrationspolitiska området samt Migrationsverket och Utlänningsnämnden.

Mål

Målet för migrationspolitiken är att:

- verka för att migration till och från vårt land kan ske i ordnade former,
- asylrätten i Sverige och i ett internationellt perspektiv värnas,
- den reglerade invandringen upprätthålls, och
- harmoniseringen av flykting- och invandrarpolitiken i EU ökar

(*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Svensk migrationspolitik utgår från ett helhetsperspektiv som omfattar flykting-, invandrings-, integrations- och återvändandepolitik. I denna helhetssyn ingår insatser för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna, som utgör själva grundvalen för asylrätten, internationell samverkan samt förebyggande insatser.

Politikområde Hälso- och sjukvårdspolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar myndigheter och statliga insatser riktade mot hälso- och sjukvården i syfte att främja och säkerställa en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen.

Mål

Målet för politikområdet är att vårdens kvalitet och tillgänglighet skall förbättras (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Genom den nationella handlingsplanen för utveckling av hälso- och sjukvården (prop. 1999/2000:149) har en stabil grund lagts för att förbättra kvaliteten och tillgängligheten i hälso- och sjukvården. Arbetet med att genomföra och följa upp handlingsplanen kommer att vara en

viktig uppgift under de kommande åren. En annan viktig uppgift är att nå ökad effektivitet i läkemedelsförmånen och att begränsa ökningstakten för läkemedelskostnaderna.

Några frågor har uppmärksammats i samband med uppföljningen av det reformerade tandvårdsstödet. Regeringen har mot den bakgrunden för avsikt att under hösten 2000 besluta om direktiv till en utredning.

Politikområde Folkhälsa

Avgränsning

Politikområdet omfattar insatser för att främja hälsa och förebygga sjukdom.

Mål

Målet för politikområdet är att folkhälsan skall förbättras för de grupper i samhället som är mest eftersatta ur hälsosynpunkt (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Folkhälsan skall förbättras. Under hösten 2000 lägger Nationella folkhälsokommittén fram sitt slutbetänkande. Utifrån det kommer regeringen att se över målet inom området och ta fram en strategi för uppföljning och utvärdering inom folkhälsoområdet. Folkhälsoinstitutet kommer att få en ny och tydligare roll vad gäller att stärka folkhälsoarbetet i landet och följa upp och utvärdera de nya målen. Sverige kommer även fortsättningsvis att verka för att alkoholens skadeverkningar skall begränsas och alkoholkonsumtionen minska. Med anledning av ändrade regler om införsel av alkohol från annat EU-land planerar regeringen att till riksdagen överlämna en handlingsplan för att förebygga alkoholskador.

Politikområde Barnpolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar insatser för att genomföra barnkonventionen i Sverige.

Mål

Målet för politikområdet är att barn och ungdomar skall växa upp under goda och trygga förhållanden (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Insatserna inriktas på att barnens bästa skall vara vägledande vid allt beslutsfattande och alla åtgärder som rör barn. Inga barn skall diskrimineras på grund av härkomst, kön, religion, funktionshinder eller andra likartade skäl. Barn skall tillåtas utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar. Barn skall ges möjligheter att framföra sina åsikter i frågor som rör dem.

Politikområde Handikappolitik*Avgränsning*

Politikområdet omfattar insatser för att utjämna skillnaderna i levnadsvillkor mellan personer med och utan funktionshinder.

Mål

Målet för politikområdet är att utjämna skillnaderna i levnadsvillkor mellan personer med och utan funktionshinder (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Riksdagen har godkänt inriktningen av handikappolitiken i samband med behandlingen av regeringens proposition Från patient till medborgare, en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop.1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240). Under de närmaste åren kommer tre arbetsområden att prioriteras inom handikappolitiken. Dessa är att se till att handikapperspektivet genomsyrar alla samhällssektorer, att skapa ett tillgängligt samhälle och att förbättra bemötandet.

Politikområde Äldrepolitik*Avgränsning*

Politikområdet omfattar insatser för att förbättra situationen för äldre.

Mål

Målet för politikområdet är att äldre skall kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt samt ha tillgång till god vård och omsorg.

Politikens inriktning

Under det kommande året kommer regeringen att fortsätta genomförandet av den nationella handlingsplanen för äldrepolitiken. År 2001 är det tredje och sista året då särskilda satsningar enligt handlingsplanen görs på vissa prioriterade områden.

Politikområde Socialtjänstpolitik*Avgränsning*

Politikområdet omfattar insatser för att förbättra situationen för personer och familjer med behov av socialbidrag, utsatta barn och familjer, hemlösa, missbrukare, prostituerade och kvinnor utsatta för våld.

Mål

Målet för politikområdet är att stärka förmågan och möjligheten till social delaktighet för ekonomiskt och socialt utsatta personer samt stärka skyddet för utsatta barn (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Insatserna framöver inriktas på att minska det långvariga behovet av socialbidrag, att fler missbrukare genom rehabiliteringsinsatser skall bli fria från sitt beroende, att fler hemlösa skall få ett ordnat boende och att färre barn skall växa upp i social utsatthet.

Politikområde Ersättning vid arbetsoförmåga*Avgränsning*

Politikområdet omfattar ekonomiskt stöd vid arbetsoförmåga och vissa ersättningar vid handikapp, arbets- och kroppsskador samt socialförsäkringens administration.

Mål

Målen för politikområdet är att en större andel av befolkningen i arbetsför ålder skall ha förmågan att arbeta och att personer som inte har förmågan att arbeta skall ges en levnadsstandard som är anpassad till den ekonomiska utvecklingen i samhället (*målen föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Socialförsäkringarna skall vara så utformade att de stimulerar till arbete. De skall främja anställningsbarhet och rörlighet på arbetsmarknaden.

Försäkringarna inom området behöver därför ses över för att ytterligare förstärka arbetslinjen och för att åstadkomma ökad försäkringsmässighet. Regeringen ser mycket allvarligt på den ökade sjukfrånvaron, framför allt ur ett mänskligt, men också ur ett mer långsiktigt ekonomiskt perspektiv. För att kunna påverka utvecklingen har regeringen tillsatt en arbetsgrupp som har till uppgift att skapa en struktur inom ohälsområdet som bryter den negativa utvecklingen. En reformering av arbetsskadeförsäkringen, som bl.a. lyfter fram det förebyggande arbetsmiljöarbetet, kommer att ske under innevarande mandatperiod.

Politikområde Ekonomisk äldrepolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar folkpension och efterlevandepension, bostadstillägg samt delpension.

Mål

Målet för politikområdet är att personer med låg eller ingen inkomstrelaterad ålderspension skall garanteras ett värdesäkrat grundskydd (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

För regeringen är pensionärernas ekonomiska standard prioriterad. Under 1990-talet har inte minst pensionärerna bidragit till att sanera statens finanser. De sämst ställda pensionärerna skyddas genom höjningar av pensionstillskott och bostadstillägg. I takt med att samhälls-ekonomi förbättrats har regeringen kunnat återställa och förbättra de ekonomiska villkoren för stora grupper, även pensionärerna.

Regeringens ambition är att genom omfattande informationsinsatser ge allt fler människor bättre kunskaper om hur pensions-systemet fungerar och därmed bättre möjlighet att planera för sin pensionering redan tidigt i livet.

Politikområde Ekonomisk familjepolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar ekonomiska stöd till barnfamiljer i form av barnbidrag, föräldraförsäkring, underhållsstöd, bidrag vid adoption, barnpensioner, pensionsrätt för barnår och vård-

bidrag till funktionshindrade barn samt bostadsbidrag.

Mål

Målet för politikområdet är att skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn skall minska (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

En generell välfärd som omfattar alla är det bästa fungerande stödet till familjer med barn. Framför allt gynnas de som behöver stöd mest. Detta är särskilt tydligt på familjepolitikens område. Samhällets insatser inriktas på att skapa jämlika uppväxtvillkor för barn, dels genom att stödja föräldrar att klara de ekonomiska åtaganden som är väsentliga för barnens välfärd under deras uppväxttid, dels genom att skapa möjligheter att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete eller studier. De ekonomiska familjestöden skall underlätta för båda föräldrarna att i ökad utsträckning kunna kombinera förvärvsarbete med föräldraskap. De ekonomiska familjestöden skall utformas så att föräldrar får bättre möjligheter att själva stärka sin ekonomi.

Politikområde Arbetsmarknadspolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar platsförmedling, arbetsmarknadspolitiska program och arbetslöshetsförsäkringen, bidrag till lönegarantiersättning samt Arbetsmarknadsverkets organisation. Under området inryms även Samhall, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering samt en del av den verksamhet som rör Europeiska socialfonden mål 3.

Mål

Målet för politikområdet är en väl fungerande arbetsmarknad med full sysselsättning och god ekonomisk tillväxt (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Arbetsmarknadspolitiken har under de senaste åren lagts om mot en tydligare tillväxtfrämjande inriktning. Insatser för att motverka flaskhalsar och insatser för de mest utsatta grupperna skall prioriteras. Politiken skall präglas av respekt för individen, ökad rättssäkerhet och stärkt arbetslinje. Platsförmedling utgör kärnverksamheten

samtidigt som det behövs ett fortsatt utrymme för yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning.

Politikområde Arbetslivspolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar frågor inom arbetsmiljö, arbetsrätt, arbetsorganisation, arbetstid, lönebildning samt frågor om jämställdhet och diskriminering i arbetslivet.

Förslag till mål

Målet för arbetslivspolitikerna är ett bra arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

En viktig förutsättning för ökad sysselsättning och tillväxt är en fortsatt hög prioritering av insatser för ett arbetsliv med väl fungerande arbetsvillkor. Det är också av största vikt att arbetet med forskning och utveckling inom arbetslivsområdet bidrar till ökad kunskap om och utvecklingen av en god arbetsmiljö, en effektiv arbetsorganisation och en arbetsmarknad tillgänglig för alla. Det är angeläget att den forskning som bedrivs i större omfattning sker i samarbete med näringslivet.

"Det goda arbetet" ger individen möjlighet till delaktighet och inflytande, till utveckling och ökad kompetens.

Arbetsökande och arbetstagare skall ha rätt att slippa fördomsfullt eller kränkande bemötande i arbetslivet.

Jämställdhet mellan kvinnor och män inom arbetslivet är en prioriterad fråga. Forskningen inom jämställdhetsområdet bör vidareutvecklas och ha fortsatt hög prioritet.

Arbetslivet skall präglas av integrering och mångfald. Invandrare besitter kompetens som inte utnyttjas i full utsträckning.

Arbetsrätten är en betydelsefull del av arbetslivspolitikerna. Den skall medverka till delaktighet i arbetslivet samt till att det skapas trygghet och flexibilitet.

Politikområde Jämställdhetspolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar regeringens samlade insatser för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män.

Mål

Målet för politikområdet är att kvinnor och män skall ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom livets alla områden (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra alla delar av regeringens politik. Således hänförs den övervägande delen av de resurser som anslås för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män till andra politikområden.

Jämställdhetspolitikens inriktning på utvecklings- och förändringsarbete i syfte att främja jämställdhet mellan kvinnor och män ligger fast, liksom arbetet med att vidareutveckla metoder och strategier för att införliva jämställdhetsperspektivet inom samtliga politikområden.

Politikområde Utbildningspolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar barnomsorg och skola, vuxenutbildning, kvalificerad yrkesutbildning, högskoleutbildning, forskarutbildning, folkbildning samt kostnader för olika former av ekonomiskt stöd till enskilda under studier. Dessutom omfattas ett antal centrala myndigheter inom dessa områden.

Mål

Målet för utbildningspolitikerna är att Sverige skall vara en ledande kunskapsnation som präglas av utbildning av hög kvalitet och livslångt lärande för tillväxt och rättvisa (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Internationellt framstående utbildning – från förskolan till högskolan, i vuxenutbildningen och forskarutbildningen – är ett kraftfullt verktyg för modernisering och jämlikhet. Visionen om en skola för alla måste realiseras och vidgas till en möjlighet till livslångt lärande för alla.

Genom reformen med maxtaxa och allmän förskola för fyra- och femåringar lägger regeringen grunden för en tidig start för det livslånga lärandet. Det föreslagna resurstillskottet till skolan tillsammans med den ökade tillväxten i kommunerna ger möjlighet till satsningar för att förbättra lärmiljön i skolan. Antalet vuxna i skolan måste öka och satsningarna på kompetensutveckling fortsätter. Syftet är att förbättra

måluppfyllelsen när det gäller såväl kunskapsmålen som de övergripande värdegrundsmålen enligt läroplan.

Forskarutbildningen är strategisk och sexton nya forskarskolor inrättas. Högskolan expanderar med ca 100 000 platser mellan 1997 och 2003.

Politikområde Forskningspolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar nationell och internationell forskning och utveckling, nationella forskningsbibliotek och arkiv samt nationell kontaktverksamhet i förhållande till EU:s forskningssamarbete.

Mål

Målet för forskningspolitiken är att Sverige skall vara en framstående forskningsnation där forskning bedrivs med hög vetenskaplig kvalitet (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Sverige skall stärka sin ställning som ledande forskningsnation. Forskningen skall hålla hög kvalitet och forskningsinsatserna skall ge utrymme för både bredd och specialisering. Forskning är en viktig tillväxtfaktor av strategisk betydelse för näringslivet, samtidigt som betydelsefulla forskningsresultat och nya kunskaper bidrar till samhällets sociala, kulturella och demokratiska utveckling. Staten har ett särskilt ansvar för grundforskning och för att garantera forskningens frihet.

Politikområde Mediepolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar presstödet, radio- och kassettidningar, vissa bidrag, mediemyndigheterna samt de tre public service-bolagen Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB.

Mål

Målet för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt motverka skadliga inslag i massmedierna (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Medieområdet har de senaste åren genomgått stora och omvälvande förändringar. Den tekniska utvecklingen har förändrat förutsättningarna på mediemarknaden. Den digitala tekniken skapar nya förutsättningar och möjligheter. Statens insatser syftar till att stödja mångfald och yttrandefrihet samt säkerställa allas möjlighet till information. Betydelsen av en radio och TV i allmänhetens tjänst är i dag viktigare än kanske någonsin tidigare, i takt med att utbudet i radio och TV och även i andra medier blir allt större och allt mer lönsamhetsinriktat. Public service är ett mycket högt prioriterat område, av största betydelse när det gäller att garantera mångfald och kvalitet. Statens insatser för att möjliggöra sändningar av digital marksänd TV är viktiga bl.a. för tillgängligheten till ett varierat TV-utbud över hela landet. Medierna har ett allt större inflytande i människors dagliga liv samtidigt som en allt starkare koncentration av ägande ägt rum inom branschen. Det gäller även dagspressen, där många tidningar runt om i landet slåss för sin överlevnad. Presstödet är fortsatt viktigt för att bevara mångfalden inom dagspressen.

Politikområde Kulturpolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar allmän kulturverksamhet, teater, dans och musik, bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter, arkitektur, bild och form samt konsthantverk, ersättningar och bidrag till konstnärer, film, arkiv, kulturmiljö, museer och utställningar, forskning samt trossamfund. Inom politikområdet finns ett stort antal myndigheter och institutioner, bl.a. Statens kulturråd, Riksantikvarieämbetet och Riksarkivet. Även insatser inom andra politikområden bidrar i strävan att uppnå de kulturpolitiska målen, liksom insatser inom det kulturpolitiska området bidrar till att uppnå mål inom andra politikområden.

Mål

Målen för kulturpolitiken är att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den; att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande; att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar; att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande

och obunden kraft i samhället; att bevara och bruka kulturarvet; att främja bildningssträvandena samt att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Politikens inriktning

Genom 1996 års kulturpolitiska beslut lades inriktningen på kulturpolitiken fast. Regeringens arbete utifrån detta beslut fortsätter.

En framgångsrik och långsiktig kulturpolitik bygger bl.a. på en infrastruktur av väl fungerande kulturinstitutioner. Regeringen verkar för att långsiktigt värna och utveckla den institutionella infrastrukturen inom kulturområdet. Vidare är statens insatser för att förbättra konstnärernas villkor en fortsatt prioriterad fråga inom kulturpolitiken. Syftet är att skapa sådana villkor för de professionella konstnärerna att de kan basera sin försörjning på ersättning för utfört konstnärligt arbete. Tillgången till språket och litteraturen är ytterst en fråga om yttrandefrihet och demokrati, men även en jämlikhets- och rättvisefråga. Insatser som främjar litteraturen, läsandet och språket har fortsatt hög prioritet. Kulturarvet skall göras tillgängligt för alla. Arbetet med att utveckla dess betydelse i det demokratiska samhället lyfts fortsatt fram av regeringen.

Regeringen har för år 2001 valt att prioritera satsningar på i första hand konstnärernas villkor samt kulturinstitutionerna, främst de centrala och regionala museerna.

Politikområde Ungdomspolitik

Avgränsning

Ungdomspolitikerna är sektorsövergripande och omfattar alla beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar. Ungdomspolitikerna berör och berörs av en lång rad andra politikområden. Inom politikområdet ingår anslag för den verksamhet som bedrivs av Ungdomsstyrelsen samt bidrag till ungdomsverksamhet.

Mål

Målen för ungdomspolitikerna är att ungdomar skall ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv; ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet samt att ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande skall tas till vara som en resurs.

Politikens inriktning

Genom 1999 års ungdomspolitiska beslut fastställdes en ny sektorsövergripande och målstyrd ungdomspolitik. Inom ungdomspolitikerna ses de olikheter som följer av den ökande kulturella och etniska mångfalden som viktiga bidrag till en dynamisk samhällsutveckling.

Politikerna inriktas på att underlätta för ungdomar att successivt uppnå den självständighet som kännetecknar vuxnas liv. Ungdomar skall ha inflytande över den generella samhällsutvecklingen och över beslut som rör ungdomarnas egna liv. En viktig uppgift för samhället är att ta till vara den entreprenörsanda som ungdomar har och uppmuntra dess positiva utveckling.

Politikområde Folkrörelsepolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar generella frågor kring bidragsgivning till organisationer, villkor för föreningar och folkrörelser vad gäller lagstiftning och finansiering, dialog och samverkan med föreningar och folkrörelseorganisationer samt statistik, forskning m.m. om folkrörelser och föreningar. Idrottspolitik ingår som ett verksamhetsområde. Politikområdet omfattar anslagen för stöd till idrotten inklusive bidrag till Riksidrottsförbundet, stöd till kvinnoorganisationer och friluftorganisationer samt stöd till allmänna samlingslokaler.

Mål

Målet för folkrörelsepolitiken är att människor skall ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Folkrörelsepolitiken inriktas på att stödja, uppmuntra och skapa förutsättningar för olika grupper att bilda och delta i föreningar och liknande sammanslutningar för att tillgodose gemensamma behov och intressen. Genom en aktiv folkrörelsepolitik vill regeringen bidra till att stärka den sociala ekonomin och till att utveckla, fördjupa och bredda demokratin. I juni 2001 arrangeras den sjunde europeiska konferensen om social ekonomi i samverkan mellan regeringen och organisationer. År 2001 är dessutom FN:s internationella frivilligår. Idrottspolitikens inriktning lades fast i det idrottspolitiska beslutet (prop.

1998/99:107, bet. 1999/2000:KrU3, rskr. 1999/2000:52).

Politikområde Bostadspolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar frågor kring statens stöd till bostadssektorn, bostadsförsörjning, bostadssociala frågor samt bostadsrelaterade frågor kring ekologi och miljö.

Mål

Målet för bostadspolitiken är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom ekologiskt hållbara ramar. Boendemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering och byggande skall ekologisk hållbarhet vara grund för verksamheten.

Politikens inriktning

Inom ramen för målet för politikområdet är fyra områden särskilt prioriterade i regeringens arbete: bostadsförsörjningen, särskilt att undanröja hinder för och stimulera bostadsbyggande i expansiva regioner; utveckling av de allmännyttiga bostadsföretagen; lägre bygg- och boendekostnader samt att öka den ekologiska hållbarheten i samhället.

Politikområde Regional samhällsorganisation

Avgränsning

Regional samhällsorganisation avser den samordnade länsförvaltningen och försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning. Politikområdet omfattar således anslaget Länsstyrelserna m.m. och anslaget Regionala självstyrelseorgan. De verksamheter som länsstyrelserna ansvarar för redovisas under respektive utgifts- och politikområde. Motsvarande redovisning görs i förekommande fall för de regionala självstyrelseorganen.

Mål

Målet för politikområdet är att länen skall utvecklas på ett sådant sätt att de nationella målen får genomslag samtidigt som hänsyn tas till olika regionala förhållanden och förutsättningar.

Politikens inriktning

Satsningen på länsstyrelsen som företrädare för staten och de nationella intressena i länet fortsätter, samtidigt som rollen renodlas.

Politikområde Regionalpolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar åtgärder för att främja utvecklingen i främst regionalpolitiskt prioriterade områden. Regionalpolitik är ett vidare begrepp än de anslag som ingår i politikområdet Regionalpolitik.

Förutom de regionalpolitiska åtgärder som politikområdet omfattar vidtas inom andra politikområden en mängd åtgärder i regionalpolitiskt prioriterade områden, utan att de har övervägande regionalpolitiskt syfte. Dessa är sammantaget av stor betydelse för den regionalpolitiska utvecklingen och bidrar därmed till att uppnå de regionalpolitiska målen. Åtgärderna återfinns främst inom politikområdena IT, tele och post, Landsbygdspolitik, Näringspolitik, Transportpolitik och Utbildningspolitik. Dessutom är utformningen av utjämningsystemet för kommuner och landsting av stor betydelse för den regionalpolitiska utvecklingen.

Mål

Målen för regionalpolitiken är att den skall skapa förutsättningar för hållbar ekonomisk tillväxt, rättvisa och valfrihet så att likvärdiga levnadsvillkor skapas för medborgarna i hela riket. Målet för den lilla regionalpolitiken är att verksamheten främst skall underlätta för näringslivet i regionalpolitiskt prioriterade områden att utvecklas så att det bidrar till att uppfylla målen för regionalpolitiken. För att nå målen måste åtgärder vidtas inom många olika politikområden.

Politikens inriktning

Politiken har främst till syfte att uppnå regional utjämning, dvs. en från samhällsekonomiska och välfärdspolitiska synpunkter balanserad utveckling mellan och inom regioner. Åtgärderna riktas därför främst till geografiska områden med regionalpolitiska problem, i första hand regionalpolitiska stödområden samt gles- och landsbygdsmråden över hela landet.

Inriktningen är att genom en kraftfull nationell politik, förstärkt med medel från EG:s strukturfonder, vari även ingår insatser för att hela landet skall få tillgång till modern informa-

tionsteknik, god utbildning och förbättrade kommunikationer, underlätta för näringslivet i dessa områden att utvecklas så att det bidrar till en hållbar ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. I gles- och landsbygdsområden är även tillgången till olika former av samhälllig service av stor betydelse.

Regeringen avser, efter förslag från en parlamentarisk kommitté (dir. 1999:2), att förelägga riksdagen en proposition med förslag om den framtida regionalpolitikens inriktning.

Politikområde Miljöpolitik

Avgränsning

Miljöpolitiken omfattar insatser inom utgiftsområde 20 (lilla miljöpolitiken). Inom politikområdet sker en redovisning av åtgärder och resultatet av åtgärderna i förhållande till miljö kvalitetsmålen och det övergripande målet.

Dessutom vidtas omfattande miljöfrämjande insatser under andra politikområden. Dessa åtgärder omfattar i princip samtliga områden (stora miljöpolitiken) och redovisas i en skrivelse till riksdagen.

Mål

Målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta. Riksdagen har beslutat om 15 miljö kvalitetsmål som anger vilket tillstånd som skall uppnås i ett generationsperspektiv. Miljö kvalitetsmålen preciserar det framtida tillstånd i miljön som eftersträvas.

Politikens inriktning

Sverige skall även i fortsättningen vara ett föregångsland i omställningen till ekologiskt hållbar utveckling. Arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen intensifieras och kommer att geomsyra regeringens hela politik.

En ökad miljörelatering av skattesystemet genom grön skatteväxling kan bidra till att förverkliga miljö politikens mål. Det globala miljöhot som klimatförändringarna utgör är den enskilt största och viktigaste miljöfrågan nationellt och internationellt. Kemikaliepolitiken skall förnyas. Långlivade kemiska ämnen som riskerar att lagras i människor, djur och växter måste upphöra och försiktighetsprincipen skall tillämpas.

Näringslivet har en nyckelroll i omställningen till hållbar utveckling. Genom intensifierad sam-

verkan med näringslivet vill regeringen stimulera utvecklingen av miljövänlig teknik i företagen.

Bevarandet av den biologiska mångfalden stärks. Skyddet av värdefulla skogar utökas. Naturvårdspolitiken förnyas, bl.a. bör nya decentraliserade förvaltningsmodeller prövas i syfte att skapa folklig förankring och ett medborgerligt engagemang kring naturvården.

Politikområde Energipolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar frågor avseende tillförsel, distribution och användning av energi. Det omfattar vidare det program för omställning och utveckling av energisystemet som riksdagen beslutade om i juni 1997.

Mål

Målet för den svenska energipolitiken är att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Den skall skapa villkoren för en effektiv energianvändning och en kostnads effektiv svensk energiförsörjning med låg påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt ut hålligt samhälle. Energipolitiken skall bidra till att stabila förutsättningar skapas för ett konkurrenskraftigt näringsliv och till en förnyelse och utveckling av den svenska industrin. Energipolitiken skall bidra till ett breddat energi-, miljö- och klimatsamarbete i Östersjöregionen.

Politikens inriktning

Landets elförsörjning skall tryggas genom ett energisystem som grundas på varaktiga, helst inhemska och förnybara, energikällor samt en effektiv energianvändning. Energipolitiken skall bidra till att stabila förutsättningar skapas för ett konkurrenskraftigt näringsliv och till en förnyelse och utveckling av den svenska industrin.

Politikområde Transportpolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar väg- och banhållning, vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart, luftfart samt sektorsforskning.

Mål

Det transportpolitiska målet är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet.

Delmål inom transportpolitiken är:

- Ett tillgängligt transportsystem
- En hög transportkvalitet
- En säker trafik
- En god miljö
- En positiv regional utveckling

Politikens inriktning

Den transportpolitiska inriktningen när det gäller vägar är för 2001 i första hand att säkerställa och bevara nuvarande infrastruktur. Den år 1999 påbörjade satsningen på riktade trafiksäkerhetsåtgärder, för 400 miljoner kronor, fullföljs. För att säkerställa och bevara nuvarande infrastruktur skall förutsättningar skapas för bland annat ökad bärighet, tjälsäkring och rekonstruktion av det regionala vägnätet. Anslagsnivå för drift- och underhållsinsatser på väg skall minst motsvara den i gällande planer, för att kunna upprätthålla en fortsatt god vägstandard. Därigenom ökas förutsättningarna för tillväxt och regional utveckling.

Inom järnvägsområdet är det regeringens ambition att upprätthålla en fortsatt god standard genom att anvisa en nivå på drift- och underhållsinsatser som minst motsvarar ramarna i propositionen *Infrastrukturinriktning för framtida transporter* (prop. 1996/97:53, bet. 1996/97:TU7, rskr. 1996/97:174). Det är angeläget att påskynda satsningen på höjd bärighet och utökad lastprofil på järnväg. Regeringens förslag till anslag innebär dock att vissa planerade åtgärder i de fastställda investeringsplanerna inte kommer att kunna genomföras under perioden 2001–2003.

Sjösäkerhets-, flygsäkerhets-, miljö- och kapacitetsfrågorna har fortsatt hög prioritet och kräver såväl nationella som internationella åtgärder.

Den gemensamma europeiska marknaden ställer också krav på ett effektivt transportsystem.

Politikområde IT, tele och post*Avgränsning*

Politikområdet omfattar post- och telekommunikation samt informationsteknik.

Mål

Målet för IT, tele och postpolitiken skall vara att alla skall ha tillgång till en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar infrastruktur och därtill hörande samhällstjänster.

Detta mål är preciserat i det IT-politiska målet, det telepolitiska målet och det postpolitiska målet.

Politikens inriktning

De åtgärder som vidtas inom området syftar till att skapa en effektiv, säker, etisk, tillgänglig och väl utvecklad infrastruktur inom IT, tele och postområdena.

Politikområde Näringspolitik*Avgränsning*

Politikområdet omfattar näringslivsfrågor, viss teknisk forskning och utveckling och dess infrastruktur, konkurrensfrågor och regional näringspolitik.

Mål

Målet för näringspolitiken är att främja en hållbar ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning genom fler och växande företag (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Företagande är ett strategiskt område med stor betydelse för den svenska tillväxten och sysselsättningen. Tyngdpunkten i näringspolitiken skall i första hand ligga på generella åtgärder som skapar goda förutsättningar och incitament för företagande. Den skall också utformas så att olika regionala förutsättningar och prioriteringar får genomslag. Överföring av kunskap och kompetens från bl.a. högskolorna och universitetet till näringslivet är betydelsefullt för en ökad konkurrenskraft hos företagen. Andelen av den samlade ekonomin där konkurrens råder bör öka, eftersom en väl fungerande konkurrens stimulerar nytänkande och bidrar till att utveckla nya produkter till nytta för konsumenterna. Konkurrenspolitiken har en viktig uppgift att fylla inom

ramen för näringspolitiken och i ett samhälls-ekonomiskt perspektiv.

Politikområde Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

Avgränsning

Politikområdet omfattar verksamheterna utrikeshandel och handelspolitik, exportfrämjande, investeringsfrämjande samt näringslivsutveckling i Östersjöregionen.

Mål

Målet är en effektiv inre marknad och en öppen handelspolitik i EU, ett förstärkt multilateralt handelssystem inom WTO, ökad svensk export och ökade utländska direktinvesteringar i Sverige (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Sverige är en del i den internationella ekonomin och vårt land är i hög grad beroende av utrikeshandel och ett väl fungerande regelverk för en fri världshandel. Under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd första halvåret 2001 ges särskilda möjligheter att tillsammans med andra länder påverka den europeiska och internationella utvecklingen i för vårt land viktiga avseenden.

Det är viktigt att göra den inre marknaden ännu mer effektiv och göra den tydlig för konsumenter och företag. Som enskild nation och som EU-medlem verkar Sverige för en fri världshandel med överenskomna spelregler. Vår strävan efter en fri världshandel förenas inom den samlade utrikespolitiken med ett förnyat utvecklings-samarbete och arbete för en ekologiskt och socialt hållbar global utveckling.

Den svenska exporten står för 45 procent av BNP och spelar en avgörande roll för tillväxten i den svenska ekonomin. Utländska direktinvesteringar ökar inflödet av kompetens, teknologi och kapital. Regeringen lägger stor vikt vid ett offensivt, slagkraftigt och integrerat Sverige-främjande.

Regeringen har såväl i regeringsdeklarationen som i 2000 års ekonomiska vårproposition framhållit Östersjöregionens stora tillväxtpotential och Sveriges intresse av att främja en politisk, ekonomisk och social utveckling i regionen.

Politikområde Konsumentpolitik

Avgränsning

Politikområdet konsumentpolitik omfattar bl.a. frågor om konsumentrådgivning, prisundersökningar, konsumentskyddslagstiftning (marknadsrätt m.m.), konsumenttvister och medling, produktsäkerhet, miljömärkning av produkter, konsumentforskning och stöd till ideella konsumentorganisationer samt tillsyn av fastighetsmäklare och resegarantier.

Mål

Konsumentpolitikens mål är:

- att ge hushållen goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt,
- att ge konsumenterna en stark ställning på marknaden,
- att skydda konsumenternas hälsa och säkerhet, och
- att medverka till att sådana produktions- och konsumtionsmönster utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling.

Politikens inriktning

Konsumentfrågorna är prioriterade i Sveriges EU-arbete. Konsumentfrågorna är en fortsatt viktig fråga under Sveriges EU-ordförandeskap den kommande våren. Andra viktiga frågor under 2001 är: att stärka konsumenternas ställning avseende finansiella tjänster, att öka konsumenternas tillgång till bra utbildning och information, att stärka de frivilliga organisationernas roll inom konsumentpolitiken, insatser för att skydda samhällets svaga grupper samt att öka skyddet för konsumenternas hälsa och säkerhet.

Politikområde Skogspolitik

Avgränsning

Området omfattar den skogspolitik som riksdagen har beslutat, senast 1993.

Mål

Skogen är en nationell tillgång som skall skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden bibehålls. Vid skötseln skall hänsyn tas även till andra allmänna intressen.

Politikens inriktning

Enligt 1993 års skogspolitiska beslut har skogspolitiken en långsiktig och ekologisk inriktning. Områdesskyddet i form av reservat, biotopskydd och naturvårdsavtal har förstärkts mycket kraftigt, förstärkningar som beräknas även för de närmaste åren. Kunskaper hos skogsägarna prioriteras, bl.a. genom den omfattande informationskampanjen Grönare skog. På forskningens område har regeringen tagit initiativ till en massiv satsning tillsammans med skogsbranschen på FoU-program för en breddad användning av träfiber och ökat förädlingsvärde hos skogsindustriprodukter. Internationellt kommer regeringen att fortsätta att verka för ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart skogsbruk i alla delar av världen.

Politikområde Djurpolitik*Avgränsning*

Politikområdet omfattar verksamheter som avser djur i människans tjänst samt den del av faunavärden som avser viltvård.

Mål

Målet för djurpolitiken är ett gott djurskydd och ett gott hälsotillstånd bland djur i människans tjänst och att viltstammarna förvaltas på ett sådant sätt att oacceptabla skador på människor och egendom inte uppstår (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Genom en effektiv lagstiftning och en statlig organisation samt genom visst ekonomiskt stöd främja en god djurhälsa och förhindra smittspridning samt onödigt lidande bland djuren.

Politikområde Livsmedelspolitik*Avgränsning*

Politikområdet omfattar verksamhetsområdena jordbrukspolitik, fiskeripolitik och säkra livsmedel. Under området redovisas EG:s gemensamma jordbrukspolitik exklusive åtgärder enligt förordningen (EG) nr 1257/1999.

Mål

Målet är en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar livsmedelsproduktion (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Politiken skall främja ett brett och varierat utbud av säkra livsmedel till skäligen priser, en hållbar jordbruks- och livsmedelsproduktion och bidra till global livsmedelssäkerhet. En avreglering och anpassning till marknaden är ett viktigt medel för att nå målet.

Politikområde Landsbygdspolitik*Avgränsning*

Politikområdet omfattar verksamhet för utveckling och vård av landsbygden. Åtgärderna är i stor utsträckning riktade till lantbruksföretag, men också till andra företag på landsbygden. Avgränsningen följer i huvudsak rådets förordning (EG) nr 1257/1999.

Mål

Målet är en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Landsbygdsprogrammet är inriktat på mer effektiva miljöåtgärder och fortsatta anpassningsåtgärder i syfte att skapa förutsättningar för en framtida och mer långtgående reform av jordbrukspolitiken (se regeringens skrivelse En hållbar utveckling av landsbygden, m.m. 1999/2000:14).

Politikområde Samepolitik*Avgränsning*

Samepolitiken omfattar den verksamhet som är direkt relaterad till samerna och rennäringen.

Mål

Målet är en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Åtgärder vidtas för att främja ett ökat samiskt självstyre och att trygga en fortsatt hållbar rennäring.

Politikområde Demokrati

Avgränsning

Politikområdet omfattar de insatser som görs för att värna och utveckla folkstyrelsen samt genomföra de allmänna valen. Verksamheterna inom politikområdet berör och berörs av en lång rad andra politikområden, t.ex. ungdoms-, utbildnings- och integrationspolitik.

Mål

Målet för politikområdet är att folkstyrelsen skall värnas och fördjupas (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Politiken inriktas på att främja medborgarnas aktiva deltagande i de politiska beslutsprocesserna och i samhällslivet. Vidare är inriktningen att stärka individens integritet och yttrandefrihet samt verka för en rättssäker förvaltning. Valdeltagandet i de allmänna valen år 2002 skall öka. Föresättningar för människor, särskilt personer med utländsk bakgrund, funktionshindrade, arbetslösa, barn och ungdomar, att delta i demokratin skall förbättras.

Politikområde Minoritetspolitik

Avgränsning

Politikområdet omfattar frågor med inriktning på skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken. De nationella minoriteterna är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar. De språk som omfattas av minoritetspolitiken är samiska (alla former), finska, meänkieli (tornedalsfinska), romani chib (alla former) och jiddisch.

Mål

Målet för minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande (*målet föreslås i denna proposition*).

Politikens inriktning

Minoritetspolitiken inriktas på att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de kan hållas levande. Det grundas på riksdagens beslut i december 1999 om åtgärder för de nationella

minoriteterna och inriktningen av en minoritetspolitik (prop. 1998/99:143, bet. 1999/2000:KU6, rskr. 1999/2000:69).

Övrig verksamhet

Avgränsning

Statsbudgeten omfattar för närvarande anslag och verksamheter för vilka regeringen inte fastställer mål. Dessa omfattas inte av den nya politikområdesindelningen. Det avser följande anslag: Kungliga hov- och slottsstaten, Riksdagens ledamöter och partier m.m., Riksdagens förvaltningskostnader, Riksdagens ombudsmän, Justitieombudsmännen, Regeringskansliet m.m., Stöd till politiska partier samt Riksdagens revisorer.

Allmänna bidrag till kommuner

Avgränsning

Motsvarar nuvarande utgiftsområde 25.

Statsskuldräntor m.m.

Avgränsning

Motsvarar nuvarande utgiftsområde 26 samt provisionskostnader och räntor för statsskulden som tidigare redovisades inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

Avgiften till Europeiska gemenskapen

Motsvarar nuvarande utgiftsområde 27.

Appendix

Politikområden fördelade per utgiftsområde

Tusental kronor

uo 1	Mediepolitik	691 010
	Samepolitik	14 703
	Demokrati	65 495
uo 2	Effektiv statsförvaltning	792 818
	Finansiella system och tillsyn	490 214
uo 3	Skatt, tull och exekution	6 206 948
uo 4	Skatt, tull och exekution	1 361 669
	Rättsväsendet	22 611 497
uo 5	Utrikes- och säkerhetspolitik	2 908 385
uo 6	Försvarspolitik	45 445 444
	Skydd mot olyckor	1 084 661
uo 7	Internationellt utvecklingssamarbete	14 066 011
	Samarbete med Central- och Östeuropa	900 000
uo 8	Integrationspolitik	2 406 239
	Storstadspolitik	565 000
	Migrationspolitik	1 962 639
	Minoritetspolitik	8 000
uo 9	Hälsa- och sjukvårdspolitik	19 955 236
	Folkhälsa	516 016
	Barnpolitik	15 545
	Handikappolitik	7 670 616
	Äldrepolitik	251 946
	Socialtjänstpolitik	702 611
	Forskningspolitik	261 655
uo 10	Ersättning vid arbetsförmåga	101 949 802
uo 11	Ekonomisk äldrepolitik	33 779 600
uo 12	Ekonomisk familjepolitik	47 746 979
uo 13	Arbetsmarknadspolitik	63 030 635
uo 14	Effektiv statsförvaltning	7 502 158
	Arbetslivspolitik	1 007 165
	Jämställdhetspolitik	32 648
uo 15	Utbildningspolitik	21 621 806
uo 16	Storstadspolitik	220 000
	Utbildningspolitik	32 052 317
	Forskningspolitik	2 573 201
uo 17	Finansiella system och tillsyn	28 878
	Utbildningspolitik	2 595 727
	Forskningspolitik	35 092
	Mediepolitik	34 735
	Kulturpolitik	4 513 096
	Ungdomspolitik	106 718
	Folkrörelsepolitik	492 672
uo 18	Ekonomisk familjepolitik	4 760 000
	Bostadspolitik	3 615 274
	Regional samhällsorganisation	1 889 797
	Miljöpolitik	1 369 669
uo 19	Regionalpolitik	3 764 453
	IT, tele och post	450 000
uo 20	Forskningspolitik	209 329
	Miljöpolitik	1 991 193
uo 21	Energipolitik	2 262 347

uo 22	Miljöpolitik	203 077
	Transportpolitik	23 928 387
	IT, tele och post	558 849
uo 23	Utbildningspolitik	1 199 121
	Forskningspolitik	241 412
	Skogspolitik	478 161
	Djurpolitik	371 995
	Livsmedelspolitik	7 594 437
	Landsbygds politik	3 754 889
	Samepolitik	37 000
uo 24	Forskningspolitik	1 117 876
	Näringspolitik	1 645 649
	Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	617 760
	Konsumentpolitik	136 254
	Övrig verksamhet (del av uo 1–2)	4 569 618
	Allmänna bidrag till kommuner (uo 25)	99 362 633
	Statsskuldsräntor m.m. (uo 26)	70 925 000
	Avgiften till Europeiska gemenskapen (uo 27)	23 804 000
	Totalt ¹	711 135 767

¹ Motsvarar samma belopp som framgår av anslagssammanställningen per utgiftsområde i bilaga 1.

8

Bemyndiganden och övriga ekonomiska förpliktelser

8 Bemyndiganden och övriga ekonomiska förpliktelser

8.1 Finansiering av investeringar och rörelsekapital

Regeringens förslag: Regeringen får för budgetåret 2001 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 20 700 000 000 kronor.

Regeringen får vidare för budgetåret 2001 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 14 600 000 000 kronor.

För Sjunde AP-fondens verksamhet får regeringen för budgetåret 2001 dels besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten intill ett belopp av 22 000 000 kronor, dels besluta om kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 90 000 000 kronor.

Enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten fastställer riksdagen årligen en total låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningar som används i statens verksamhet (20 §). Vidare fastställer riksdagen årligen en total kreditram i Riksgäldskontoret för att täcka behovet av rörelsekapital (21 §).

8.1.1 Låneramar för år 2001

I tabell 8.1 redovisas för varje utgiftsområde det beräknade sammanlagda behovet av låneramar för investeringar i anläggningstillgångar för bud-

getåret 2001. Den totala låneramen avser summan av de lån som regeringen via myndigheterna högst får ha i Riksgäldskontoret under år 2001 och innefattar också tidigare tagna lån.

Tabell 8.1 Låneram budgetåret 2001

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Skuld 30 juni 2000	Låneram 2001
1 Rikets styrelse	309	580
2 Samhällsekonomi mm	1 128	2 221
3 Skatteförvaltning mm	578	872
4 Rättsväsendet	2 392	2 830
5 Utrikesförvaltning mm	156	186
6 Totalförsvaret	1 983	3 006
7 Bistånd	45	62
8 Invandrare och flyktingar	43	47
9 Sjukvård mm	135	236
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom mm	776	2 012
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	469	786
16 Utbildning mm	3 844	5 643
17 Kultur mm	249	373
18 Samhällsplanering mm	256	361
19 Regionalpolitik	1	1
20 Miljövård mm	27	46
21 Energi	0	20
22 Kommunikationer	85	177
23 Jord- och skogsbruk mm	495	620
24 Näringsliv	81	135
För oförutsedda behov		486
Summa	13 052	20 700

Som framgår av tabellen beräknar regeringen att det behövs en sammantagen låneram på knappt 21 miljarder kronor för budgetåret 2001. För att kunna möta oförutsedda behov kommer preliminärt 486 miljoner kronor inte att fördelas till myndigheterna.

Jämfört med aktuella låneramar för 2000 innebär förslaget till låneramar för 2001 en ökning med 1,6 miljarder kronor, exklusive reserven på 486 miljoner kronor. För sju myndigheter beräknas låneramarna behöva utökas med sammanlagt 1,5 miljarder kronor jämfört med 2000: låneramarna för Rikspolisstyrelsen, Förvarsmakten, Kustbevakningen, Arbetsmarknadsstyrelsen, Centrala studiestödsnämnden, Premiepensionsmyndigheten och Stockholms universitet beräknas behöva utökas med minst 100 miljoner kronor vardera. Den största minskningen gäller Lunds universitet där låneramen beräknas kunna sänkas med 100 miljoner kronor jämfört med 2000.

Myndigheternas totala skuld avseende investeringar i anläggningstillgångar uppgick till 13,1 miljarder kronor vid halvårsskiftet 2000, vilket är 1,3 miljarder kronor mer än vid samma tidpunkt ett år tidigare.

Diagram 8.1 Myndigheternas investeringslån juni 1993–juni 2000

Miljoner kronor

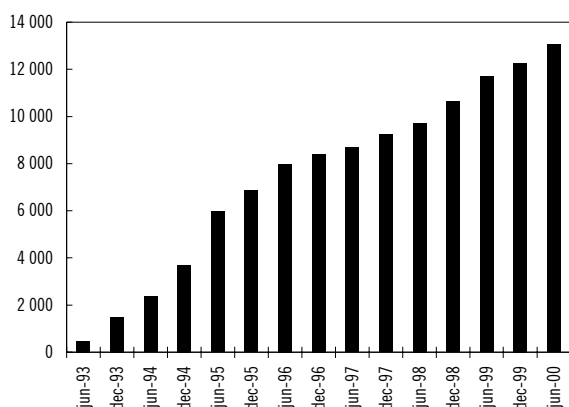

Diagram 8.1 visar att lånevolymer ökade kraftigt mellan 1993, då systemet infördes, och 1996. Ökningstakten avtog därefter, för att under de senare åren åter öka. De senaste årens ökning beror till stor del på den nyligen inrättade Premiepensionsmyndighetens investeringar till följd av det reformerade ålderspensionssystemet samt den fortsatta utbyggnaden av högskolans grundutbildning och forskning. Även inom

rättsväsendet har relativt omfattande investeringar skett.

Som framgår av tabell 8.2 har utnyttjandegraden per den 30 juni ökat under perioden 1997–2000.

Tabell 8.2 Investeringslån och låneramar 1997–2000

Miljoner kronor

	Lån 30 juni	Låneram	Utnyttjandegrad 30 juni
1997	8 668	14 700	59%
1998	9 716	15 700	62%
1999	11 703	16 700	70%
2000	13 052	18 700	70%

Källa: RGK och Finansdepartementet.

Uttryckt som andel av gällande låneram ökade myndigheternas investeringslån med 11 procentenheter under perioden juni 1997–juni 1999, från 59 till 70 procent. Under det senaste året har inte utnyttjandegraden förändrats.

Fyra myndigheter stod för en tredjedel av den totala skuldstocken per den 30 juni 2000. Rikspolisstyrelsen, Premiepensionsmyndigheten, Förvarsmakten och Riksförsäkringsverket hade då sammanlagt investeringslån på 4,3 miljarder kronor.

Tolv myndigheter hade vid halvårsskiftet 2000 mer än 100 miljoner kronor vardera i outnyttjad låneram. Störst outnyttjad låneutrymme hade Riksförsäkringsverket med 1,2 miljarder kronor. Premiepensionsmyndigheten, Riksskatteverket, Förvarsmakten, Kungliga Tekniska Högskolan, Lunds universitet och Uppsala universitet hade alla ett outnyttjat kreditutrymme på 200 miljoner kronor eller mer.

Det bör observeras att upplåningen i regel ökar med 0,5–1 miljard kronor under den andra halvan av året, varför utnyttjandegraden som redovisas ovan är lägre än utnyttjandegraden vid utgången av respektive år.

8.1.2 Räntekontokrediter för 2001

Myndigheterna placerar överskottslikviditet och finansierar tillfälliga likviditetsunderskott i Riksgäldskontoret. Myndigheterna har för dessa ändamål ett räntekonto med kredit. Ramen för räntekontokrediten varierar men ligger normalt i intervallet 5–10 procent av respektive myndighets omslutning. Beräknat behov av kreditramar för budgetåret 2001 redovisas per utgiftsområde i tabell 8.3, tillsammans med totalt saldo och

bruttoskuld på räntekontona per den 30 juni 2000. Vid beräkningen av bruttoskulden ingår endast de myndigheter som hade negativt saldo på räntekontot, dvs. de som utnyttjat sin kredit.

Tabell 8.3 Räntekontokrediter 2000 och kreditramar för budgetåret 2001

Miljoner kronor

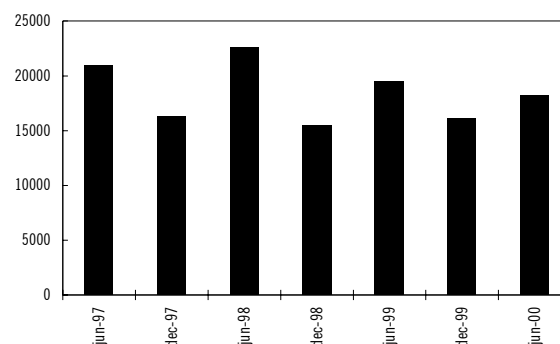
Utgiftsområde	Saldo 30 juni 2000	Bruttoskuld 30 juni 2000	Kreditram 2001
1 Rikets styrelse	395	0	433
2 Samhällsekonomi mm	983	6	349
3 Skatteförvaltning mm	617	0	690
4 Rättsväsendet	-181	282	2 105
5 Utrikesförvaltning mm	86	0	177
6 Totalförsvaret	5 331	157	3 931
7 Bistånd	60	0	21
8 Invandrare och flyktingar	60	0	38
9 Sjukvård mm	205	29	293
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom mm	175	0	595
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	271	0	484
16 Utbildning mm	5 980	82	2 038
17 Kultur mm	445	10	185
18 Samhällsplanering mm	218	152	369
19 Regionalpolitik	3	0	3
20 Miljövård mm	123	0	37
21 Energi	10	0	7
22 Kommunikationer	3 269	48	2 031
23 Jord- och skogsbruk mm	209	16	303
24 Näringsliv	-9	115	261
Ej fördelat			252
Summa	18 248	896	14 600

Som framgår av tabellen föreslår regeringen att summan av kreditramarna för myndigheternas räntekonton får uppgå till högst 14,6 miljarder kronor för budgetåret 2001. För att kunna möta oförutsedda behov kommer preliminärt 252 miljoner kronor inte att fördelas till myndigheterna.

Eftersom det stora flertalet myndigheter har inlåning på sina räntekonton var den sammanlagda ställningen vid halvårsskiftet 2000 positiv, med ett totalt saldo på 18,2 miljarder kronor. I beräkningen av det totala saldot ingår samtliga myndigheter som har räntekonton, dvs. både de som har ett negativt och de som har ett positivt saldo.

Diagram 8.2 Saldo på myndigheternas räntekonton perioden juni 1997–juni 2000

Miljoner kronor

Exklusive FMV:s särskilda räntekonto, som redovisas under övriga kreditramar.

Som framgår av diagram 8.2 har myndigheterna haft betydande inlåning på sina räntekonton sedan juni 1997. Den främsta orsaken till att inlåningen är större än utlåningen är det omfattande anslagssparande som myndigheterna har byggt upp till följd av att utgifterna varit lägre än anslagen. En effekt av detta är att endast 84 av de 239 myndigheter som har räntekonton i RGK behövde utnyttja sin kredit någon gång under perioden januari till maj 2000. Av dessa myndigheter har endast hälften (41 st.) någon gång utnyttjat 50 procent eller mer av tilldelad kredit.

De 30 myndigheter som vid halvårsskiftet 2000 hade ett negativt saldo på sina räntekonton hade då tillsammans en skuld om 0,9 miljarder kronor. Övriga myndigheter hade tillsammans behållningar på 19,1 miljarder kronor på sina räntekonton.

Riksgäldskontoret kan inte begränsa myndigheternas utnyttjande av räntekontokrediterna utan överskridanden kan endast konstateras i efterhand. Förutom att eventuella överskridanden belastas med ränta, så rapporteras de till Ekonomistyrningsverket och föranleder anmärkning i verkets ekonomiadministrativa värdering.

8.1.3 Sjunde AP-fonden

Inom ramen för det reformerade systemet för inkomstgrundad ålderspension har en fondstyrelse med namnet Sjunde AP-fonden inrättats. Sjunde AP-fonden skall initialt förvalta två värdepappersfonder, Premiesparfonden och Premievals-fonden. Premiesparfonden skall förvalta premiepensionsmedel för dem som inte gör ett aktivt val av fondförvaltare. Premievals-fonden skall vara en av de fonder som kan väljas aktivt.

Båda fonderna kommer att placera merparten av tillgångarna i aktier.

Kostnaderna för Sjunde AP-fondens förvaltning av de båda fonderna skall tas ur de förvaltade medlen i respektive fond. Enligt riksdagens beslut (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:FiU01, rskr. 1999/2000:150) skall Sjunde AP-fondens verksamhet innan det första fondvalet sker finansieras med krediter i Riksgäldskontoret. De fondförvaltningsavgifter som skall finansiera verksamheten är beroende av storleken på de förvaltade medlen, och då fondvalet ännu inte gjorts råder stor osäkerhet kring Sjunde AP-fondens intäkter under 2001. Mot den bakgrunden bedöms Sjunde AP-fonden behöva tillgång till ett kreditutrymme även 2001.

Återbetalning av krediten kommer att fastställas av regeringen när storleken på det förvaltade kapitalet bättre kan överblickas. Förvaltningskostnaderna beräknas uppgå till 35–40 miljoner kronor per år.

8.1.4 Övrig utlåning från Riksgäldskontoret

Enligt 23 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten kan riksdagen för en viss myndighet eller för viss anskaffning besluta att finansieringen skall ske på annat sätt än genom ovan beskrivna låneramar eller kreditramar. Detta undantag gäller för affärsverk och vissa myndigheter och statliga bolag som har tillgång till krediter i RGK.

Totalt uppgår denna utlåning i RGK till 132 miljarder kronor. Centrala studiestödsnämndens kredit för studielån är störst och uppgick till 87 miljarder kronor den 30 juni 2000. I tabell 8.4 presenteras en översikt av övriga kreditramar i RGK.

Tabell 8.4 Övriga kreditramar i RGK

Miljoner kronor

	Skuld 30 juni 2000	Kreditram 2001 ¹
Banverket	8 050	9 150
Centrala studiestödsnämnden	86 697	103 200
Exportkreditnämnden	0	Obegränsad
Fortifikationsverket	2 758	4 200
Försvarets materielverk	15 091	23 000
Jordbruksverket	188	5 500
Luftfartsverket	961	6 000
Premiepensionsmyndigheten ²	-	500
Riksgäldskontorets garantiverksamhet	0	Obegränsad
Riksskatteverket ³	3 401	Obegränsad
Statens järnvägar	1 000	16 000
Sjöfartsverket	0	110
Socialstyrelsen	1	220
Statens bostadskreditnämnds garantiverksamhet	0	Obegränsad
Statens fastighetsverk	4 900	7 000
Statens pensionsverk ⁴	-	25
Statens räddningsverk	589	720
Svenska kraftnät	0	1 575
Vissa statliga bolag	4020	4159
Vägverket	3 850	4 769
Överstyrelsen för civil beredskap	280	325
Summa	131 886	

¹ Låneramarna för Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Statens järnvägar och Svenska kraftnät avser ramar både i och utanför Riksgäldskontoret.

² För att möjliggöra en effektiv förvaltning av premiepensionsfonderna. Den 30 juni 2000 hade PPM ingen ram för detta ändamål.

³ Kommunernas mervärdesskattekonton.

⁴ Statens pensionsverk hade ingen övrig kredit 30 juni 2000.

Förslagen till beslut om nya eller utökade ramar för övrig utlåning från RGK återfinns inom respektive utgiftsområde.

8.2 Garantier

Staten har utestående ekonomiska förpliktelser i form av garantier, t.ex. kreditgarantier, borgen, grundfundsförbindelser, kapitaltäckningsgarantier och pensionsgarantier. En närmare redovisning av den statliga garantiverksamheten ges i Årsredovisning för staten 1999 (skr. 1999/2000:150). I detta avsnitt behandlas delar av det utvecklingsarbete som pågår inom området.

Den 1 januari 1998 infördes ett nytt sätt att hantera garantier i staten. Det nya förfarandet ställer krav på kostnadstäckning och innebär att

riskerna i varje garantiengagemang eller grupp av engagemang skall beräknas. Utifrån detta bestäms en avgift för garantin som debiteras garantitagaren. Riksdagen kan emellertid besluta att för ett visst åtagande skall en lägre eller ingen avgift debiteras. Till den del full kostnadstäckning inte erhålls från garantitagaren är det fråga om en statlig subvention som skall belasta ett anslag. Avgiftsintäkter och i förekommande fall anslagsmedel reserveras på ett konto, en garantireserv, i Riksgäldskontoret (RGK). Till reserven förs också eventuella återvinningar från tidigare infriade garantier. Reserverna finansierar garanti- verksamhetens administration och skadeutfall.

Samtidigt som den nya garantimodellen infördes beslöt också riksdagen att de äldre garantierna – dvs. de garantier som hade utfärdats innan den nya garantimodellen trädde i kraft – skall invärderas och hanteras enligt principerna i den nya modellen. När en subventionerad garanti har invärderats och dess kostnad har fastställts skall motsvarande värde föras upp på anslag inom respektive utgiftsområde om inte garantins avgifter kan höjas i motsvarande grad. Avgiftsinkomster och anslagsmedel skall föras till garantireserven, varefter garantins kostnader skall belasta reserven.

Riksdagens finansutskott har behandlat Riksdagens revisorers granskning av garantimodellens tillämpning (bet. 1999/2000:FiU24). I sitt betänkande anför finansutskottet att regeringen i budgetpropositionerna för 2001 och 2002 samt i 2001 års ekonomiska vårproposition bör redovisa hur arbetet med invärderingen av de äldre garantierna fortskrider.

Invärdering av äldre garantier som administreras av Riksgäldskontoret

Riksgäldskontoret administrerar merparten av de äldre garantierna och bedriver ett aktivt arbete för att invärdera dessa. Som regeringen tidigare aviserat skall RGK:s arbete med att invärdera garantierna vara slutfört senast den 31 december 2001 (prop. 1999/2000:1, vol. 1, s. 181).

Under innevarande år har ett antal äldre garantiåtaganden invärderats, och ytterligare ett antal åtaganden förväntas vara invärderade innan årets slut. Ett antal åtaganden har också kunnat upphävas efter överenskommelser med garantitagarna. Exempel på åtaganden som har invärderats eller förväntas invärderas under innevarande år är garantierna till Stockholmsleder AB och Göteborgstrafikleder AB samt Utrikesdepartementets personalgarantier. Exempel på

garantier som har kunnat upphävas är Voksenåsens garanti och garantin till Värdepapperscentralen AB.

Vad gäller återstående äldre garantier som administreras av RGK så kommer RGK att under hösten inkomma med skrivelser till samtliga berörda departement, där kostnaderna för respektive departements åtaganden har fastställts. Detta medför att riksdagen kommer att kunna anvisa anslagsmedel motsvarande kostnaderna för subventionerade äldre garantier från och med budgetåret 2002.

Äldre garantier som administreras av Bostadskreditnämnden

Förutom de äldre garantier som administreras av RGK finns även en stock av äldre garantier som administreras av Bostadskreditnämnden (BKN). Från och med år 2000 har BKN en separat garantireserv i RGK för resultatområdet Äldre garantier. I samband med att denna reserv inrättades gavs BKN i uppdrag att i samarbete med RGK beräkna de totala förlusterna för resultatområdet. Detta uppdrag redovisades den 1 juni 2000.

Enligt BKN:s beräkningar kommer de framtida förlusterna inom resultatområdet Äldre garantier att uppgå till 3 450 miljoner kronor, räknat från och med år 2000 till dess att samtliga äldre garantier har förfallit. Efter det att hänsyn tagits till skadeutfallens förväntade fördelning över åren gör regeringen bedömningen att 600 miljoner kronor kan fördelas per år fram till och med år 2003 och i genomsnitt ca 100 miljoner kronor per år under de därpå följande 10 åren. Under förutsättning att anslagsmedel motsvarande denna beräkning tillförs reserven och att BKN ges möjlighet att anslagsavräkna när anslagsmedel överförs till reserven kan resultatområdets kostnader belasta reserven från och med budgetåret 2001. I praktiken innebär detta att principerna bakom den nya garantimodellen kan tillämpas för BKN:s äldre garantier från och med budgetåret 2001 (se vidare vol. 10, utg.omr. 18, avsnitt 4.8). Om de faktiska framtida förlusterna skulle komma att skilja sig från den beräkning som BKN presenterat – dvs. om det vid någon tidpunkt skulle visa sig att garantireserven inte är i långsiktig balans – avser regeringen att återkomma till riksdagen.

8.3 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Enligt 12 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen, för det ändamål och med högst det belopp som riksdagen bestämmer, beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter även under senare budgetår än det statsbudgeten avser.

Regeringen begär bemyndiganden i anslagsavsnitten för de anslag som berörs. Där redovisas tabeller med information om bland annat nya och infriade förpliktelser under åren 1999–2001. I tabell 8.5 görs en sammanfattning per utgiftsområde av begärda bemyndiganden för 2001.

I kolumnen Ingående förpliktelser redovisas de åtaganden staten beräknas ha i form av beställningar av varor och tjänster, beslut om bidrag m.m. vid ingången av 2001. I nästa kolumn anges de nya förpliktelser av denna typ som staten förväntas ikläda sig under 2001. Kolumnen Infriade förpliktelser visar de gjorda förpliktelser som förväntas innebära utgifter under 2001. Kolumnen Utestående förpliktelser utgör summan av ingående och nya förpliktelser minus infriade förpliktelser. I den sista kolumnen, Begärda bemyndiganden, redovisas omfattningen av de bemyndiganden som regeringen begär i denna proposition. Bemyndigandena innebär att riksdagen medger att regeringen får ikläda staten förpliktelser som innebär utgifter efter 2001. Förpliktelserna innebär i många fall utgifter både 2002 och åren därefter.

Av tabellen framgår att regeringen begär bemyndiganden om totalt 197,5 miljarder kronor. Jämfört med redovisningen av bemyndiganden i budgetpropositionen för 2000 uppvisar utgiftsområde 22 den största förändringen. Förklaringen är det nya bemyndigandesystem som föreslås införas under 2001 avseende väghållning och banhållning. Förändringarna avseende utgiftsområdena 13 och 14 beror främst på en omflyttning av anslag mellan dessa utgiftsområden. En avvikelse finns även i år mellan beräknade utestående förpliktelser och begärda bemyndiganden på utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Denna avvikelse beror på de schabloner som används i det bilaterala utvecklingsarbetet. Jämfört med tidigare år har dock avvikelsen minskat. Inför budgetpropositionen för 2002 bedömer regeringen att bemyndiganderamen kan baseras på de faktiska förpliktelser som beräknas ingås. Förklaringen till att begärda be-

myndiganden inom utgiftsområde 17 understiger beräknade utestående förpliktelser vid utgången av 2001 är att vissa ekonomiska förpliktelser har täckning i anslagssparanden, dvs. i redan anvisade medel.

Tabell 8.5 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2001

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Ingående förpliktelser 2001	Nya förpliktelser 2001	Infriade förpliktelser 2001	Utestående förpliktelser 2001	Begärda bemyndiganden 2001
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	0	50	-0	50	50
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	120	180	-150	150	150
6 Totalförsvaret	78 389	25 137	-25 171	78 356	78 415
7 Internationellt bistånd	16 972	13 543	-12 374	18 141	29 371
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	445	394	-280	558	608
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	9	8	-8	9	9
13 Arbetsmarknad	10 956	16 400	-12 779	14 577	18 000
14 Arbetsliv	168	160	-150	178	180
15 Studiestöd	3	3	-3	3	3
16 Utbildning och universitetsforskning	3 413	2 511	-1 844	4 080	4 462
17 Kultur, medier och trossamfund	66	291	-266	90	91
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	2 600	1 294	-1 994	1 900	1 900
19 Regional utjämning och utveckling	5 221	4 329	-2 450	7 100	7 100
20 Allmän miljö- och naturvård	256	893	-196	953	953
21 Energi	1 262	2 336	-942	2 657	2 657
22 Kommunikationer	191	38 883	-158	38 916	38 940
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	7 409	13 574	-8 381	12 602	11 225
24 Näringsliv	2 683	1 904	-1 407	3 180	3 400
Summa	130 161	121 892	-68 553	183 500	197 514

8.4 Bemyndigande för ramanslag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under budgetåret 2001 besluta att ett ramanslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om

1. ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbudget inte hinner inväntas, samt
2. överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten.

Enligt 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen med riksdagens bemyndigande besluta att ett ramanslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget skall kunna uppfyllas.

För de flesta ramanslag kan oundvikliga utgiftsökningar i förhållande till anvisade medel

rymmas inom den högsta tillåtna anslagskrediten på 10 procent som föreskrivs i 6 § första stycket budgetlagen. I allmänhet sätter regeringen krediten för anslag för förvaltningsändamål till 3 procent och för de flesta övriga ramanslag till 5 procent. I fråga om ramanslag för förvaltningsändamål är det nästan aldrig aktuellt att överskrida anslaget mer än vad som ryms inom den tillåtna högsta anslagskrediten. Något särskilt bemyndigande som ger regeringen befogenhet att besluta om överskridande av ramanslag som anvisats för förvaltningsändamål behöver därför inte inhämtas. Vid behov kommer ytterligare medel att begäras på tilläggsbudget. I avvaktan på riksdagsbeslut om ytterligare medel kan likviditetsbehovet undantagsvis behöva klaras genom att regeringen tillfälligt utökar myndighetens kredit på räntekonto inom ramen för den av riksdagen beslutade samlade kreditramen.

När det däremot gäller ramanslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter, infriande av garantier samt oförutsedda utgifter kan så stora förändringar inträffa att utgifterna inte ryms inom den högsta

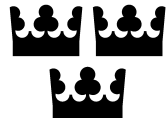
tillåtna anslagskrediten. Regeringen avser i sådana fall att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om anslag på tilläggsbudget. Förändringarna kan dock inträffa snabbt och betalningarna kan behöva göras utan dröjsmål. Om anslag på tilläggsbudget inte hinner anvisas bör regeringen bemyndigas att besluta om överskridande när de förutsättningar som anges i 6 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda, dvs. om det är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget skall kunna uppfyllas. Överskridandet får inte vara större än att det ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. Bemyndigandet begärs för ett budgetår i sänder. Regeringens avsikt är att även fortsättningsvis på tilläggsbudget föreslå förändringar av berörda anslag som ersätter det medgivna överskridandet.

I Årsredovisning för staten 1999 (skr. 1999/2000:150, sid. 69–70) lämnades en redovisning för vilka anslag som regeringen medgivit överskridande under 1999. Innevarande år har regeringen ännu inte medgivit något överskridande. Ett eventuellt utnyttjande av bemyndigandet senare i år kommer att redovisas i Årsredovisning för staten 2000.

I anslutning till utgiftsområde 26 Statskuldräntor m.m. återkommer regeringen med förslag om bemyndiganden rörande överskridanden av vissa anslag.

9

Skattefrågor

9 Skattefrågor

9.1 Inledning

Regeringen redovisar här ett antal åtgärder på skatte- och socialavgiftsområdet med effekter för budgetåret 2001 och framåt.

För beskattningen av förvärsinkomster föreslås ett andra steg i den inkomstskattereform som presenterades i budgetpropositionen för 2000 och vissa åtgärder inom ramen för den gröna skatteväxlingen.

För fastighetsskatten föreslås vissa sänkningar av skattesatserna för småhus och hyreshus (bostadsdelen). För privatbostadsfastigheter och privatbostadsrätter föreslås en viss skärpning av kapitalvinstbeskattningen. En höjning av fribeloppet vid förmögenhetsbeskattningen föreslås också.

I anslutning till den strategi för fortsatt grön skatteväxling som presenteras i finansplanen föreslås förändringar i energiskatten och koldioxidskatten. Vidare redovisas ett antal utredningsuppdrag inför en fortsatt skatteväxling.

På alkoholskatteområdet lämnas förslag om höjda införselkvoter för öl och vin. På mervärdesskatteområdet lämnas förslag om en sänkning av skattesatsen för personbefordran.

I ett avslutande avsnitt redovisas de finansiella effekterna av de skatteförslag som lämnas i denna proposition och dessutom av de förslag i andra propositioner som lämnas i anslutning till budgetpropositionen.

Ärendet och dess beredning

Lagförslag har upprättats i enlighet med förteckningen i kapitel 3 Lagförslag. Samtliga lagförslag har under hand beretts med Riksskatteverket.

Förslagen om höjning av fordonsskatten på dieseldrivna personbilar av 1993 års modell och

äldre och upphävandet av lagen om försäljningsskatt på motorfordon är i överensstämmelse med vad som föreslagits av Trafikbeskattningsutredningen i dess slutbetänkande *Bilen, miljön och säkerheten* (SOU 1999:62).

Förslaget att skärpa kapitalvinstbeskattningen för privatbostäder överensstämmer i princip med vad Fastighetsbeskattningskommittén föreslagit i sitt slutbetänkande *Likformig och neutral fastighetsbeskattning* (SOU 2000:34).

Lagrådet

Förslaget till lag om skattereduktion på förvärsinkomster vid 2002 års taxering motsvarar i allt väsentligt de lagar som reglerar samma åtgärd vid 2000 och 2001 års taxeringar (SFS 1998:1476 och 1999:963). Den först nämnda lagen granskades av Lagrådet hösten 1998. Det finns därför inte skäl att höra Lagrådet över det nu framlagda förslaget. Förslaget till lag om underlag för förmögenhetsskatt i vissa fall vid 2001 års taxering är dock av sådan beskaffenhet att Lagrådets yttrande normalt borde inhämtas. En lagrådsgranskning i denna del skulle emellertid innebära att förslaget inte kan lämnas i sådan tid att det är möjligt att åstadkomma en avslutad riksdagsbehandling under hösten. Det är av synnerlig vikt att det aktuella förslaget kan träda i kraft före årsskiftet. Med hänsyn till att Lagrådets hörande skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling har något yttrande inte inhämtats. Övriga förslag är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande saknar betydelse.

9.2 Beskattning av förvärvsinkomster

9.2.1 Fortsatt inkomstskattereform: allmänna överväganden

Regeringens bedömning: Inkomståret 2000 inleddes en reform av förvärvsinkomstbeskattningen som innebär att löntagare och övriga personer med pensionsgrundande inkomst kompenseras för effekterna på genomsnittsskatter och marginalskatter av den allmänna pensionsavgiften. Fullt utbyggd innebär reformen en skattereduktion för den allmänna pensionsavgift som skall betalas för beskattningsåret. Skattereduktionen kombineras med en slopad avdragsrätt för den allmänna pensionsavgiften vid beräkningen av underlaget för kommunal och statlig inkomstskatt.

Samtidigt påbörjades en förändring som syftar till att minska antalet personer som betalar statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster med inriktning mot att andelen skall sjunka till 15 procent av de skattskyldiga med förvärvsinkomster.

Takten på genomförandet av reformen beror på det ekonomiska läget efter sammanvägning av olika angelägna resursanspråk. För år 2001 bedömer regeringen det vara möjligt att genomföra ytterligare en fjärdedel av reformen i den del som avser kompensation för den allmänna pensionsavgiften och därmed sammanhängande justeringar av skiktgränserna. Därutöver bör den nedre skiktgränsen kunna justeras så att andelen skattskyldiga som betalar statlig skatt på förvärvsinkomster år 2001 ytterligare minskar.

Bakgrunden till regeringens bedömning: 1990 års skattereform innebar en genomgripande förändring av beskattningen av förvärvsinkomster. Skattesatserna sänktes och skattebasen breddades.

I den skatteskala som infördes genom skattereformen var avsikten att såväl grundavdrag som olika skiktgränser skulle justeras upp i takt med förändringar i det allmänna prisläget. För grundavdraget liksom för de olika gränser som styr grundavdraget skedde detta genom en koppling till basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. För den skiktgräns som utgör den nedre gränsen för uttag av statlig inkomstskatt gjordes kopplingen direkt till utvecklingen av konsumentprisindex. För att hålla nere antalet personer som betalar statlig inkomstskatt inför-

des en extra årlig uppräknings av skiktgränsen med två procentenheter. I praktiken innebar denna regel att först vid en ökning av reallönen före skatt med mer än två procent skulle antalet personer som betalade statlig skatt öka. Skiktgränsen fastställdes ursprungligen så att endast 15 procent av de skattskyldiga skulle betala statlig skatt.

Sedan skattereformen har inkomstskattereglerna förändrats i olika avseenden. Grundavdraget har reducerats och uppräknings av skiktgränsen har begränsats. Därutöver har uttaget av statlig inkomstskatt höjts genom att ett extra skaltsteg införts i skatteskalan som en fördelningspolitisk korrigerings av skattereformen. Till följd av dessa åtgärder har såväl det genomsnittliga skatteuttaget som andelen skattskyldiga som betalar statlig skatt ökat jämfört med vad som skulle ha gällt vid full uppräknings enligt ursprungliga intentioner.

Därtill kommer de allmänna egenavgifter som introducerades som en del av den krisuppgörelse som gjordes hösten 1992 och som därefter har förändrats vid ett flertal tillfällen. Sedan år 1998 består den allmänna egenavgiften enbart av en allmän pensionsavgift. Inför år 2000 sattes denna avgift till sju procent av underlaget. Även om den allmänna pensionsavgiften till betydande del ger sociala förmåner genom pensioner i framtiden uppfattas den ändå av många som en skatt och bidrar till att höja den "synliga" marginalskatten och genomsnittsskatten. Effekterna mildras dock av att avgiften är avdragsgill vid beräkningen av underlagen för kommunal och statlig inkomstskatt.

Såväl av fördelningspolitiska skäl som för att stödja arbetslinjen genom att gynna arbetsutbud, arbetsmarknadsdeltagande och utbildning har regeringen ansett det angeläget att på sikt eliminera de effekter den allmänna pensionsavgiften har på såväl genomsnittsskatter som marginalskatter. Enligt regeringens bedömning utgör pensionsavgiften den mest besvärande avvikelsen i förhållande till de skatteregler som infördes genom skattereformen och följaktligen den vars effekt på individernas inkomster det är mest angeläget att korrigera. En annan angelägen åtgärd är, som framhölls i budgetpropositionen för år 2000 (prop. 1999/2000:1), att justera skiktgränsen så att andelen som betalar statlig skatt på sikt begränsas till 15 procent av de skattskyldiga med förvärvsinkomster.

Kompensation för den allmänna pensionsavgiften

I 2000 års budgetproposition anvisades en metod för att på sikt ge full kompensation för den allmänna pensionsavgiften. Metoden innebär att pensionsavgiftens nettobelastning kompenseras för varje enskild individ. Eftersom pensionsavgiften är avdragsgill vid beräkningen av underlaget för kommunal och statlig inkomstskatt är nettobelastningen mindre än pensionsavgiften. Om avgiften uppgår till 100 och kommunalskatten ligger på 30 procent uppgår nettobelastningen till 70. Denna nettobelastning elimineras genom två samtidiga åtgärder. Den första innebär att avdragsrätten för avgiften vid beräkning av underlaget för inkomstskatt tas bort vilket isolerat betraktat innebär en skatteskärpning på 30. Men denna åtgärd kombineras med en skattereduktion motsvarande hela avgiften på 100. Därmed har nettobelastningen på 70 eliminerats. Metoden fungerar på samma sätt för personer som bor i kommuner med olika kommunalskatt liksom för personer som även betalar statlig skatt.

Åtgärder som syftar till att korrigera för den allmänna pensionsavgiften begränsas av naturliga skäl till dem som betalar den. Det är personer med löneinkomster, inkomst av aktiv näringsverksamhet och olika slag av inkomstberoende transfereringar som sjukpenning, föräldrapenning och arbetslöshetsersättning. Däremot omfattas inte pensionärer som saknar pensionsgrundande inkomster.

Fullt genomförd innebär den ovan beskrivna reformen att den allmänna pensionsavgiftens effekter på såväl det genomsnittliga skatte- och avgiftsuttaget som på individens marginalskatt elimineras utan att uttaget av allmän pensionsavgift påverkas i något avseende. Avgiften tas liksom tidigare ut på ett oförändrat underlag upp till ett visst avgiftstak och avgiftsintäkterna tillförs pensionssystemet i ograverad omfattning. Den använda tekniken innebär att den enskilde krediteras ett belopp motsvarande beskattningsårets pensionsavgift i form av en skattereduktion som reducerar hans eller hennes övriga skatter. Eftersom reformen inte påverkar vare sig allmän pensionsavgift eller intjänad pensionsrätt är den väl förenlig med pensionsuppbyggnaden.

Justering av skiktgränserna

Den slojade avdragsrätten innebär i sig att underlaget för den statliga inkomstskatten ökar. Därmed ökar också antalet personer som betalar statlig inkomstskatt. Den slojade avdragsrätten

får i princip samma effekt för den övre brytpunkten. Enligt regeringens bedömning bör denna konsekvens av den valda metoden inte få genomslag.

Förutom dessa justeringar ger den tidigare uttalade målsättningen, att på sikt få ner andelen skattskyldiga som betalar statlig skatt till 15 procent, anledning till ytterligare justering av den nedre skiktgränsen. Syftet med dessa åtgärder är framför allt att ge goda skattemässiga villkor för vidareutbildning och karriärutveckling. En höjning av den nedre skiktgränsen bidrar i kombination med den föreslagna kompensationen för den allmänna pensionsavgiften till en förhållandevis likformig reduktion av det genomsnittliga skatteuttaget för stora grupper av löntagare. Detta är betydelsefullt för utbildningsval då den s.k. utbildningspremien är kopplad till inkomsten efter skatt efter genomgången utbildning i förhållande till inkomsten efter skatt före utbildning.

Reformens andra steg

En reform med ovanstående utformning medför en betydande offentlig-finansiell kostnad. Mot den bakgrunden aviserade regeringen i samband med 2000 års budgetproposition att genomförandet bör ske under ett antal år efter en löpande bedömning av det ekonomiska läget och efter sammanvägning av olika angelägna resursanspråk.

För år 2000 bedömde regeringen det vara möjligt att, som ett första steg, genomföra en fjärdedel av reformen. Följaktligen infördes en skattereduktion motsvarande 25 procent av den allmänna pensionsavgiften för beskattningsåret. Samtidigt begränsades avdraget för den allmänna pensionsavgiften vid beräkningen av underlaget för kommunal och statlig inkomstskatt till 75 procent av avgiften i fråga. Vidare höjdes den nedre skiktgränsen till 232 600 kronor. Förutom en höjning motsvarande förändringen i konsumentprisindex plus två procentenheter innefattades i denna justering dels en höjning för att motverka effekten på antalet skattskyldiga med statlig skatt av avdragsbegränsningen, dels en höjning som syftade till att minska antalet skattskyldiga med ca 75 000 personer. Därvid gjordes bedömningen att andelen skattskyldiga med statlig skatt år 2000 skulle minska med en procentenhet jämfört med föregående år och stanna på omkring 18 procent. Det noterades dock att varje bedömning av inkomstfördelningens utveckling är osäker. Det gäller i viss mån även be-

dömningar avseende innevarande år. Nu tillgängliga uppgifter indikerar att 18,7 procent av alla skattskyldiga med förvärvsinkomster kommer betala statlig skatt på dessa inkomster år 2000. Att andelen hamnat över den nivå som föregående års beslut syftade till beror på att inkomstutvecklingen varit gynnsammare än väntat.

Den offentlig-finansiella kostnaden för reformen som helhet beräknades, i de ekonomiska förhållanden som gällde för år 2000, till ca 46 miljarder kronor. Kostnaden för det första steget beräknades till 11,8 miljarder kronor, varav kostnaden för att minska andelen skattskyldiga med statlig skatt med en procentenhet beräknades svara för ca 0,9 miljarder kronor.

För år 2001 bedömer regeringen det vara möjligt att genomföra ytterligare en fjärdedel av reformen vad gäller kompensationen för den allmänna pensionsavgiften och därmed sammanhängande justeringar av skiktgränserna. Därutöver är det möjligt att genomföra en ytterligare justering av den nedre skiktgränsen i syfte att begränsa andelen skattskyldiga som betalar statlig skatt. Regeringen lämnar i nästa avsnitt förslag om detaljerna i det andra steget i den skisserade inkomstskattereformen.

9.2.2 Inkomstskatten för år 2001

Regeringens förslag: För år 2001 ges en skattereduktion motsvarande 50 procent av den allmänna pensionsavgiften för beskattningsåret. Vid beräkningen av underlaget för kommunal och statlig inkomstskatt medges avdrag med 50 procent av den allmänna pensionsavgiften. Vid uttaget av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster skall den nedre skiktgränsen sättas till 252 000 kronor och den övre skiktgränsen till 390 400 kronor. Den tillfälliga skattereduktion som gällt för år 1999 och år 2000 förlängs till att gälla även år 2001. Som en del i regeringens förslag till skatteväxling för år 2001 höjs det allmänna grundavdraget med 1 200 kronor så att det för skattskyldiga med en taxerad förvärvsinkomst under 1,86 prisbasbelopp eller över 5,615 prisbasbelopp motsvarar 27 procent av prisbasbeloppet. Även det särskilda grundavdraget höjs med ett belopp motsvarande 2,7 procent av prisbasbeloppet för gift skattskyldig och 3 procent av prisbasbeloppet för annan skattskyldig.

Skälen för regeringens förslag: För år 2001 bedömer regeringen det vara möjligt att genomföra ytterligare en fjärdedel av den reform som påbörjades år 2000 (se avsnitt 9.2.1). Sammantaget innebär de föreslagna åtgärderna en skattesänkning med ca 13,4 miljarder kronor. De olika inslagen innebär följande.

Kompensationen för allmän pensionsavgift utformas som en kombination av två åtgärder. För det första får skattskyldiga som betalar allmän pensionsavgift en skattereduktion motsvarande 50 procent av avgiften. För år 2000 uppgår denna andel till 25 procent. Samtidigt begränsas avdragsrätten för allmän pensionsavgift till 50 procent av avgiften. För år 2000 är avdragsrätten begränsad till 75 procent av avgiften. Kostnaden för denna del av reformen beräknas till 9,9 miljarder kronor.

Den begränsade avdragsrätten för allmän pensionsavgift innebär att brytpunkten för uttag av statlig inkomstskatt sjunker. Därmed kommer antalet personer som betalar statlig inkomstskatt att öka. Enligt gällande regler för år 2001 ligger brytpunkten vid 262 100 kronor²². Vid denna inkomst uppgår den allmänna pensionsavgiften till 18 300 kronor. Genom att avdrag inte medges för halva denna avgift, krävs en uppjustering av den nedre skiktgränsen. Uppjusteringen skall motsvara den ytterligare begränsning i avdraget som detta andra steg medför, dvs. en fjärdedel av avgiften eller (efter avrundning) 4 500 kronor från 239 500 kronor till 244 000 kronor.

Den begränsade avdragsrätten för allmän pensionsavgift medför också att antalet personer som – på marginalen – betalar statlig inkomstskatt med 25 procent kommer att öka. För att antalet personer som betalar denna skatt inte ska öka till följd av den begränsade avdragsrätten för allmän pensionsavgift krävs en liknande uppjustering som den som föreslås för den nedre skiktgränsen. Vid den aktuella inkomstnivån, dvs. den övre brytpunkten som vid gällande regler ligger på 409 900 kronor för år 2001, utgår den maximala allmänna pensionsavgiften om 21 300 kronor (efter avrundning). Följaktligen krävs en

²² Med brytpunkt menas den taxerade förvärvsinkomst (nettolön före skatt – allmänna avdrag) som efter avdrag för allmän pensionsavgift och grundavdrag motsvarar (den nedre eller övre) skiktgränsen. Enligt gällande regler skulle den nedre skiktgränsen för inkomståret 2001 uppgå till 239 500 kronor och grundavdraget 8 800 kronor. Brytpunkten som motsvarar skiktgränsen 239 500 kronor kan då beräknas till $(239\,500 + 8\,800)/(1 - 0,07 \times 0,75) = 262\,100$ kronor.

upjustering av den övre skiktgränsen med 5 300 kronor (efter avrundning) vilket ger en övre skiktgräns på 390 400 kronor. Dessa upjusteringar av de båda skiktgränserna beräknas minska inkomsterna från den statliga inkomstskatten med ca 1,7 miljarder kronor.

Ovanstående upjusteringar av skiktgränserna kan ses som en med kompensationen för allmän pensionsavgift sammanhängande del. Utan ytterligare justering av inkomstskattereglerna kan andelen skattskyldiga till statlig inkomstskatt förväntas öka från 18,7 till ca 19 procent mellan åren 2000 och 2001. Detta beror på att inkomsterna förväntas öka snabbare än två procentenheter utöver ökningen i konsumentprisindex som styr den årliga förändringen i skiktgränserna enligt gällande regler, i synnerhet i inkomstskikten strax under brytpunkten. Med hänvisning till den tidigare uttalade målsättningen att på sikt reducera andelen skattskyldiga som betalar statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster till 15 procent anser regeringen att ytterligare åtgärder bör vidtas. Därför föreslår regeringen att den nedre skiktgränsen justeras upp med ytterligare 8 000 kronor till 252 000 kronor. Kostnaden för denna åtgärd beräknas uppgå till ca 1,8 miljarder kronor och medföra att andelen som betalar statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster reduceras till 17 procent. Andelen som betalar statlig skatt påverkas emellertid också av förslaget om en höjning av det allmänna grundavdraget (se nedan). Den kombinerade effekten av höjd nedre skiktgräns och höjt grundavdrag beräknas medföra att denna andel reduceras till 16 procent år 2001.

Förslaget om skattereduktion för den allmänna pensionsavgiften har tagits in i 1 kap. 5 § och 65 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229) och de nya skiktgränserna i 65 kap. 5 § samma lag.

Höjt grundavdrag

I finansplanen presenteras en strategi för en grön skatteväxling innebärande att höjda skatter på energi och miljöutsläpp balanseras med en sänkning av andra skatter, främst på arbete. Som en del i denna skatteväxling för år 2001 föreslår regeringen en höjning av såväl det allmänna som det särskilda grundavdraget.

Enligt gällande regler är avdragets storlek beroende av den taxerade förvärvsinkomstens storlek. För skattskyldiga med en taxerad förvärvsinkomst som inte överstiger 1,86 prisbasbelopp utgör avdraget 24 procent av prisbasbeloppet, vilket efter avrundning skulle motsvara ett belopp på 8 800 kronor för år 2001. Vid en

inkomst över 1,86 prisbasbelopp trappas grundavdraget först upp i viss takt upp till en högsta nivå motsvarande 0,4975 prisbasbelopp vilket för år 2001 skulle motsvara 18 300 kronor efter avrundning. Denna nivå på grundavdraget gäller vid en taxerad inkomst på mellan 2,89 och 3,04 prisbasbelopp. Därefter trappas det ned i viss takt till 0,24 prisbasbelopp, dvs. 8 800 kronor för år 2001. Denna nivå på avdraget gäller vid en taxerad förvärvsinkomst över 5,615 prisbasbelopp. Vid fastställandet av grundavdraget sker avrundning nedåt till närmaste helt hundratal kronor.

Regeringen föreslår nu att avdraget höjs med ett belopp motsvarande tre procent av prisbasbeloppet för alla, oavsett nivån på den taxerade förvärvsinkomsten, samt att det avrundas uppåt till närmaste helt hundratal kronor. Det innebär att det allmänna grundavdraget för år 2001 höjs med 1 200 kronor jämfört med det belopp som skulle ha gällt med nuvarande regler. I det lägsta och det högsta inkomstskiktet kommer grundavdraget därmed att uppgå till 27 procent av prisbasbeloppet vilket efter avrundning motsvarar 10 000 kronor år 2001. Det högsta grundavdraget, som tillämpas vid en inkomst mellan 2,89 och 3,04 prisbasbelopp, kommer att uppgå till 19 500 kronor.

För pensionärer medges särskilt grundavdrag. Detta avdrag uppgår enligt gällande regler till 135,4 procent av prisbasbeloppet för gift folkpensionär och till 152,9 procent av prisbasbeloppet för ensamstående. Om summan av pensionärens pensionsinkomster och vissa andra inkomster överstiger 135,4 respektive 152,9 procent av prisbasbeloppet reduceras det särskilda grundavdraget med 66,5 procent av den överskjutande delen tills dess att det motsvarar det allmänna grundavdrag som medges för den som inte är folkpensionär men har samma taxerade förvärvsinkomst. Vid denna inkomstnivå ersätts det särskilda grundavdraget av det allmänna grundavdraget.

För att i viss mån kompensera skattskyldiga folkpensionärer för de höjda skatter på energi och miljöutsläpp som ingår i skatteväxlingen föreslår regeringen även en höjning av det särskilda grundavdraget. För en ensamstående folkpensionär anser regeringen att grundavdraget bör höjas i samma utsträckning som för icke-folkpensionärer, dvs. med tre procent av prisbasbeloppet eller 1 200 kronor för år 2001. För gifta folkpensionärer för vilka det särskilda grundavdraget är något lägre enligt nu gällande regler, föreslås en höjning med 2,7 procent av prisbas-

beloppet eller 1 100 kronor för år 2001. Det medför att en omräkning skall ske av den övergångsvisa garantipensionen så att den motsvarar höjningen av det särskilda grundavdraget.

Förslagen om ändringarna i grundavdragen har tagits in i 62 kap. 2-4 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) och i lagen (1999:265) om särskilt grundavdrag och deklareringskyldighet för fysiska personer i vissa fall vid 2000-2003 års taxeringar.

Särskild skattereduktion

För år 2000 utgår, liksom år 1999, en särskild skattereduktion till personer med pensionsgrundande inkomst. Reduktionsbeloppet uppgår till 1 320 kronor för sådana inkomster upp till 135 000 kronor och trappas därefter av med 1,2 procent för överskjutande inkomst, vilket innebär att reduktionen upphör vid en inkomst på 245 000 kronor.

Denna reduktion infördes i avvaktan på en större inkomstskattereform. För att ge ett tillfredsställande fördelningspolitiskt utfall av de samlade regeländringarna inför år 2000, bibehölls reduktionen med oförändrad utformning även för inkomståret 2000. Avsikten var att en förlängning skulle ske även för åren därefter men att alternativa metoder för att åstadkomma ett likvärdigt resultat skulle övervägas. Ytterligare arbete krävs dock för att finna en sådan alternativ metod. Regeringen föreslår därför att den särskilda skattereduktionen i sin nuvarande form får gälla även för år 2001.

Liksom för de två tidigare årens skattereduktioner har det nya förslaget tagits in i en särskild lag, lagen om skattereduktion på förvärvsinkomster vid 2002 års taxering.

Åtgärdernas samlade effekter för löntagarna

Av tabell 9.1 framgår de förändringar i det allmänna grundavdraget, skiktgränserna och motsvarande brytpunkter mellan år 2000 och år 2001 som följer av de ovan redovisade förslagen.

Tabell 9.1 Allmänt grundavdrag, skiktgränser och brytpunkter år 2000 respektive år 2001 enligt regeringens förslag

	Grundavdrag	Skiktgräns beskattningsbar inkomst kronor per år	Brytpunkt taxerad inkomst kronor per år
År 2000			
Grundavdrag	8 700*		
Gräns för 20 % statlig skatt		232 600	254 700
Gräns för 25 % statlig skatt		374 000	398 600
År 2001			
Grundavdrag	10 000*		
Gräns för 20 % statlig skatt		252 000	271 500
Gräns för 25 % statlig skatt		390 400	411 100

*Avser det allmänna grundavdrag som medges vid en taxerad inkomst som understiger 1,86 eller överstiger 5,61 prisbasbelopp.

Effekterna för löntagare i olika inkomstskikt av de ovan beskrivna förslagen framgår av tabell 9.2. Uppgifterna i tabellerna baseras på de nya skatteskalor som följer av de ovan redovisade förändringarna. Såväl effekten av det andra steget i kompensationen för den allmänna pensionsavgiften som höjningen av skiktgränserna och det allmänna grundavdraget är beaktade. Beräkningarna avser personer med olika nivåer på taxerad inkomst i 20 000-kronorsintervall upp till en taxerad inkomst på 400 000 kronor. För individer utöver denna gräns blir effekterna i kronor ungefär desamma som för individer i det högsta redovisade inkomstläget – de föreslagna åtgärderna innebär ju att skattesänkningen i kronor blir densamma över vissa inkomstgränser.

Tabell 9.2 Skatteförändringar för löntagare i olika inkomstlägen år 2001 enligt regeringens förslag. Kronor per månad och i procent av taxerad inkomst.

Inkomst	Antal personer i skiktet ±10 000 kronor runt den angivna inkomsten	Minskad skatt i kronor per månad	Minskad skatt i procent av inkomst
20 000	242 000	54	3,24
40 000	149 000	71	2,14
60 000	124 000	94	1,89
80 000	118 000	112	1,67
100 000	142 000	135	1,61
120 000	188 000	152	1,52
140 000	254 000	175	1,50
160 000	319 000	192	1,44
180 000	357 000	215	1,43
200 000	426 000	232	1,39
220 000	440 000	255	1,39
240 000	399 000	273	1,36
260 000	329 000	296	1,36
280 000	259 000	459	1,97
300 000	184 000	476	1,90
320 000	130 000	476	1,78
340 000	98 000	476	1,68
360 000	75 000	476	1,59
380 000	61 000	476	1,50
400 000	47 000	476	1,43

Källa: SCB och Finansdepartementet, 1998 års storurval framskrivet till år 2001.

Anm. Uppgifterna avser effekterna av såväl ytterligare kompensation för allmän pensionsavgift som höjda skiktgränser och höjt allmänt grundavdrag.

9.2.3 Förändrade avgiftsnivåer för socialavgifterna

Regeringens förslag: Sjukförsäkringsavgiften för dem som betalar arbetsgivaravgifter höjs från 8,50 till 8,80 procent och för dem som betalar egenavgifter från 9,23 till 9,53 procent av avgiftsunderlaget.

Den allmänna löneavgiften sänks från 3,09 till 2,69 procent av avgiftsunderlaget. Som en del av regeringens förslag till skatteväxling för år 2001 sänks därmed det sammantagna uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift med 0,1 procentenheter.

Förändringarna skall träda i kraft den 1 januari 2001.

Skälen för regeringens förslag: Ett syfte med den förändrade avgiftsstruktur som riksdagen beslutat med anledning av budgetpropositionen för år 1998 (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU1, rskr. 1997/98:36) var att inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag skapa bättre samstämmighet mellan inkomster och utgifter i bl.a. sjukförsäkringssystemet. Genom de strukturförändringar på avgiftssidan som infördes i samband med pensionsreformen gick arbetet vidare i den riktningen (prop. 1997/98:151).

Sjukförsäkringsavgiften

Sjukförsäkringsavgiften är en av sex avgifter som tillsammans utgör socialavgifterna. Socialavgifterna betalas antingen som arbetsgivaravgifter eller som egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare medan egenavgifter betalas av enskilda näringsidkare. Sjukförsäkringsavgiften uppgår för närvarande till 8,50 procent för arbetsgivare och 9,23 procent för den som betalar egenavgifter.

Sjukförsäkringsavgiften förs till staten för finansiering av bl.a. kostnader för sjukpenning, folkpension i form av förtidspension för personer som har rätt till tilläggs pension i form av förtidspension, tilläggs pension i form av förtidspension, och rehabiliteringsersättning, allt enligt lagen om allmän försäkring. Sjukförsäkringsavgiften skall även finansiera Centrala studiestödsnämndens kostnader med anledning av att sådana studielån som avser en studerandes sjukperiod enligt studiestödslagen (1999:1395) inte skall återbetalas, vissa av de allmänna försäkringskassornas förvaltningskostnader, samt kostnader enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.

För år 2001 beräknas de kostnader som sjukförsäkringsavgiften avser att täcka uppgå till 80 miljarder kronor. Mot bakgrund härav föreslår regeringen att sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna höjs till 8,80 procent och sjukförsäkringsavgiften i egenavgifterna till 9,53 procent. Den nya procentsatsen för sjukförsäkringsavgiften bör tas in i den socialavgiftslag som regeringen avser att besluta proposition om senare idag (prop. 2000/2001:8). De nya procentsatserna bör gälla från och med den 1 januari 2001.

Det sammantagna uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift

Den ovan föreslagna förändringen avseende sjukförsäkringsavgiften motiverar att den allmänna löneavgiften sänks med 0,3 procentenhe-

ter. Som ett inslag i den gröna skatteväxlingen föreslås en ytterligare sänkning av den allmänna löneavgiften med 0,1 procentenheter vilket innebär att det sammantagna uttaget av socialavgifter och allmän löneavgift sjunker i motsvarande mån.

Sammanfattning av förslagen om förändrade avgiftsnivåer

Förslagen om nya nivåer på socialavgifter och allmän löneavgift sammanfattas i tabell 9.3.

Tabell 9.3 Nya avgiftssatser fr.o.m. år 2001

Procent

Socialavgifter	Arbetsgivaravgifter	Egenavgifter
Sjukförsäkringsavgift	8,80	9,53
Föräldraförsäkringsavgift	2,20	2,20
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,70	1,70
Arbetsmarknadsavgift	5,84	3,30
Arbets-skadeavgift	1,38	1,38
S:a socialavgifter	30,13	28,32
Allmän löneavgift	2,69	2,69
S:a socialavgifter och allmän löneavgift	32,82	31,01

9.2.4 Utökade reseavdrag

Regeringens förslag: Det avdragsgilla beloppet för kostnader för resor med egen bil mellan bostad och arbetsplats, för resor i tjänsten och i näringsverksamhet höjs från 15 kronor per mil till 16 kronor per mil. Avdrag för resor med förmånsbilar höjs från 8 kronor till 9 kronor (från 5 kronor till 6 kronor för dieseldrivna förmånsbilar). De nya reglerna föreslås gälla första gången vid 2002 års taxering.

Skälen för regeringens förslag: Avdrag för kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen med egen bil medges för närvarande med 15 kronor per mil. Samma belopp gäller vid avdrag för kostnader för resor med egen bil i tjänsten eller i näringsverksamhet. Det avdragsgilla beloppet, som för att förenkla reglerna är schablonmässigt beräknat, skall täcka de kostnader som är direkt beroende av antal körda mil, bl.a. slitage, bensin och reparationer.

Inkomståret 1998 ändrades det avdragsgilla beloppet från 13 kronor per mil till 15 kronor per mil med motiveringen att bensinpriset hade gått upp. Emellertid ansågs bensinprisuppgången då bara motivera en höjning av det avdragsgilla beloppet från 13 till 14 kronor. Då det ansågs vara önskvärt att den nya nivån skulle kunna bestå ett antal år höjdes beloppet med ytterligare en krona till 15 kronor. Med hänsyn tagen till de offentliga finanserna höjdes samtidigt beloppsgränsen för avdragsgilla kostnader för resor till och från arbetet från 6 000 kronor till 7 000 kronor. Kombinationen av det höjda kostnadsavdraget och den samtidigt höjda beloppsgränsen innebär att åtgärderna särskilt gynnade dem med förhållandevis långa avstånd mellan bostaden och arbetsplatsen.

Regeringens bedömning är att den senaste tidens bensinprisuppgång ligger inom ramen för nuvarande avdragsbelopp på 15 kronor. Emellertid anser regeringen att det för att stimulera rörligheten på arbetsmarknaden är motiverat att höja det avdragsgilla beloppet från 15 kronor till 16 kronor. Till skillnad från den höjning som gjordes 1998 anser regeringen att det nu finns offentlig-finansiellt utrymme att höja avdragsbeloppet utan att samtidigt höja beloppsgränsen för den ej avdragsgilla delen av resekostnaderna ytterligare.

Enligt gällande regler medges skattskyldiga med bensindrivna förmånsbilar ett avdrag med 8 kronor per mil medan de med dieseldrivna förmånsbilar medges ett avdrag med 5 kronor per mil. Även dessa avdragsbelopp bör höjas med 1 krona vilket ger ett avdrag med 9 kronor för bensindrivna förmånsbilar och med 6 kronor för dieseldrivna förmånsbilar.

Förslagen har tagits in i 12 kap. 5, 27 och 29 §§ och 16 kap. 27 § inkomstskattelagen (1999:1229).

9.2.5 Beskattningen av sjömän i det nordiska skatteavtalet

Regeringens förslag: Den skattefrihet som enligt den särskilda övergångsbestämmelsen i artikel 31 punkt 3 i det nordiska skatteavtalet gäller för i Sverige obegränsat skattskyldiga sjömän som uppbär ersättning för arbete ombord på danskt, färöiskt, finskt, isländskt eller norskt skepp i internationell trafik förlängs till att gälla också vid 2002 års taxering.

I Sverige undviks internationell dubbelbeskattning normalt genom att skatt som en i Sverige obegränsat skattskyldig person betalat i utlandet får avräknas mot svensk skatt (1 § lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt). Detta är också den metod som Sverige normalt tillämpar enligt artikel 25 punkt 6 i det nordiska skatteavtalet. Enligt det tidigare skatteavtalet från 1989 gjordes ett undantag från denna metod när det gäller ombordanställda på nordiskt skepp i internationell trafik. Beskattningsrätten tillkom endast den avtalsslutande stat vars nationalitet skeppet hade (flaggstaten). Sjömannens hemviststat beskattade således inte alls inkomsten i fråga (exempt).

I 1996 års skatteavtal ändrades denna ordning. Fortfarande har flaggstaten rätt att beskatta inkomsten. Sjömannens hemviststat får emellertid också beskatta inkomsten men skall medge avräkning enligt artikel 25 punkt 6 i avtalet i fall då utländsk skatt tagits ut. Som en särskild övergångsordning gäller emellertid enligt artikel 31 punkt 3 i avtalet att den gamla ordningen (exempt) skall tillämpas under de första tre åren som avtalet tillämpas, dvs. under åren 1998-2000. Enligt artikel 26 punkt 2 i avtalet kan dock hemviststaten beskatta en inkomst om den avtalsslutande stat som enligt någon annan bestämmelse i avtalet tillagts beskattningsrätten inte beskattar denna inkomst på grund av sin interna lagstiftning (s.k. subject to tax-regel).

På grund av att den översyn av fjärrsjöfarten och färjenärings villkor, som regeringen nyligen påbörjat, innefattar bl.a. att formen för redaristödet – nettostöd eller bruttostöd – skall utredas bör för svensk del den särskilda treåriga övergångsregeln utsträckas till att gälla ytterligare ett år, dvs. också vid 2002 års taxering. Vidare bör, i varje fall tills vidare, Sverige avstå från den möjlighet till beskattning som artikel 26 punkt 2

i avtalet medger för de ombordanställda som i dag omfattas av artikel 31 punkt 3. Detta bör gälla under hela den tidsperiod som övergångsbestämmelsen gäller, dvs. från och med 1999 års taxering.

Förslagen har tagits in i övergångsbestämmelserna till lagen (1996:1512) om dubbelbeskattningsavtal mellan de nordiska länderna.

9.3 Fastighetsbeskattning

9.3.1 Fastighetsskatten för småhus och bostadshyreshus

Regeringens förslag: Fastighetsskatten för småhus sänks fr.o.m. den 1 januari 2001 från 1,5 till 1,2 procent och för hyreshus (bostadsdelen) från 1,5 till 0,7 procent av taxeringsvärdet.

Skälen för regeringens förslag: Sedan år 1996 har uttaget av fastighetsskatt på bostäder kraftigt begränsats genom en rad successiva beslut. Det omräkningsförfarande som infördes år 1996 har inte tillämpats som avsetts utan taxeringsvärdena har i princip varit oförändrade sedan år 1997. År 1998 sänktes skattesatsen för småhus och hyreshus generellt från 1,7 till 1,5 procent (bet. 1997/98:FiU20, rskr. 1997/98:318, SFS 1998:526). För hyreshus gäller för åren 1999-2000 en tillfällig sänkning av skattesatsen. För innevarande år är skattesatsen 1,2 procent. Slutligen beslutades i enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 2000 att fastighetsskatten för hyreshus vid 2001 års taxering skall beräknas på ett underlag motsvarande det lägsta av 1999 och 2000 års taxeringsvärden.

De ovan nämnda åtgärderna vidtogs delvis i avvaktan på de förslag som Fastighetstaxeringsutredningen och Fastighetsbeskattningskommittén skulle komma att lägga fram. Fastighetstaxeringsutredningens betänkande, SOU 2000:10, Fastighetstaxering - precision, påverkansmöjligheter, individuella bedömningar, överlämnades i februari och Fastighetsbeskattningskommitténs betänkande, SOU 2000:34, Likformig och neutral fastighetsbeskattning, i maj i år. Regeringen anser att det är angeläget att behandla de förslag om beskattning och taxering som lämnats av dessa båda utredningar i ett sammanhang. Remissbehandlingen av Fastig-

hetsbeskattningskommitténs betänkande avslutades först i början av augusti. Det har därför inte varit möjligt att bereda frågorna till höstens budgetproposition.

Enligt regeringens bedömning bör taxeringsvärdena utgöra grunden för fastighetsbeskattningen. Det omräkningsförfarande som infördes år 1996 syftade till att uppnå en mer kontinuerlig anpassning av taxeringsvärdena till förändrade marknadsförhållanden. De ovan nämnda besluten att inte tillämpa omräkningsförfarandet har lett till att taxeringsvärdena efterhand alltmer kommit att avvika från marknadsvärdena. Regeringen anser det därför angeläget att "frysningen" av taxeringsvärdena nu upphör.

Ett fullt genomslag för ändrade taxeringsvärden skulle dock ge mycket kraftiga förändringar i såväl fastighets- som förmögenhetsskatteuttaget i stora delar av landet. För landet som helhet förväntas taxeringsvärdena för småhus öka med cirka 35 procent och för hyreshus med cirka 42 procent. Förändringarna uppvisar dock mycket kraftiga regionala variationer, särskilt beträffande småhusen.

Regeringens bedömning är att de effekter som återställda taxeringsvärden skulle ge upphov till vad gäller förändringar i skatteuttaget av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt mellan åren 2000 och 2001 inte är acceptabla (beträffande förmögenhetsskatt se avsnitt 9.4). För att begränsa uttaget av fastighetsskatt föreslår regeringen att skattesatserna sänks. För småhus föreslås en sänkning från 1,5 till 1,2 procent. För hyreshusen är skattesatsen år 2000 tillfälligt sänkt till 1,2 procent. Om inga beslut fattas är skattesatsen nästa år 1,5 procent. Regeringen föreslår att skattesatsen för hyreshus sänks från 1,5 till 0,7 procent.

För småhusens del innebär förslaget att omräkningen av taxeringsvärdena endast kommer att medföra ett ökat skatteuttag till den del taxeringsvärdehöjningen överstiger 25 procent.

För hyreshusens del innebär förslaget att skattesatsen sänks med drygt 40 procent jämfört med vad som gäller för år 2000. Syftet med denna åtgärd är, förutom att begränsa effekterna av de återställda taxeringsvärdena, att skapa förutsättningar för lägre hyresnivåer och stimulera till ökad produktion av hyresrätter.

Förslagen medför ändringar i 3 § lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt.

En begränsningsregel

Fastighetsbeskattningskommittén har föreslagit en begränsningsregel för fastighetsskatten. Förslaget tar sikte på hushåll med låga inkomster och som är bosatta i småhus med höga taxeringsvärden. Regeln innebär att uttaget av fastighetsskatt avseende permanentbostaden under vissa förutsättningar begränsas så att det inte överstiger en viss andel av hushållsinkomsten.

Förslaget har utsatts för kritik i remissbehandlingen. Invändningarna har i första hand tagit sikte på att begränsningen av fastighetsskatten är beroende av hushållets sammanlagda inkomster. Hushållsbegreppet är enligt förslaget utformat så att den personkrets som omfattas är densamma som den som omfattas av reglerna om sambeskattningslagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt. Dessa regler gäller för makar som levt tillsammans under beskattningsåret, sambor som tidigare har varit gifta med varandra eller som har eller har haft barn tillsammans och föräldrar och deras hemmavarande barn under 18 år. Kritik har också riktats mot att förslaget medför negativa marginaeffekter, att det är komplicerat och att det kräver ökade administrativa insatser från skatteförvaltningens sida.

Regeringen delar kommitténs uppfattning att det finns behov av en regel som i vissa fall kan lindra uttaget av fastighetsskatt. Bl.a. med tanke på de invändningar som kommit fram vid remissbehandlingen är det emellertid inte möjligt att nu lägga fram ett förslag som är utformat på det sätt kommittén föreslagit. Regeringen har påbörjat ett arbete som syftar till att riksdagen under våren 2001 skall kunna föreläggas ett förslag till en begränsningsregel för fastighetsskatten. Inriktningen på detta arbete bör vara att begränsningsregeln skall utformas som en skattereduktion som skall tillämpas från och med den 1 januari 2001.

9.3.2 Fastighetsbeskattningen på längre sikt

Fastighetsbeskattningskommittén

Fastighetsbeskattningskommittén har bl.a. föreslagit att taxeringsvärdena för fastigheter som ägs av bostadsrättsföreningar skall baseras på bostadsrätternas uppskattade marknadsvärden samt att full skattereduktion skall medges för ränteutgifter. Frågan om den framtida beskattningen av bostadsrätter beror på ställningstaganden både beträffande taxerings- och beskattningsförfaran-

det. Såsom kommittén påpekat måste förslagen ytterligare utredas. Detta gäller t.ex. frågan om ett lägenhetsregister för bostadsrätterna och vilka värderingsmodeller som skall användas. Regeringen kommer att inom ramen för det fortsatta arbetet med betänkandet att ta ställning till frågan om bostadsrätternas beskattning skall ändras och hur detta i så fall skall ske.

I betänkandet har också lämnats förslag som syftar till en samtidig avveckling av fastighetsskatten för hyreshus och räntebidragen till ny- och ombyggnad av flerfamiljsfastigheter. Förslaget har bl.a. motiverats av att fastighetsskatten för hyreshus och räntebidragen tillsammans utgör ett system för omfördelning av kapitalkostnaderna över tiden som också inrymmer en viss subventionering av denna typ av bostadsbyggnad. I det fortsatta arbetet med kommitténs betänkande återkommer regeringen i dessa frågor.

Vidare har föreslagits att en ökning av en fastighets taxeringsvärde som beror på vissa specifika miljöinvesteringar inte skall få påverka underlaget för fastighetsskatten under de första tio åren efter det att investeringarna gjorts. Regeringen avser att särskilt uppmärksamma denna fråga vid den fortsatta beredningen av betänkandet.

Fastighetstaxeringsutredningen

Fastighetstaxeringsutredningen har bl.a. föreslagit att det årliga omräkningsförfarandet skall avskaffas. I stället skall allmän fastighetstaxering äga rum vart sjätte år och en förenklad fastighetstaxering tre år efter den allmänna fastighetstaxeringen. Fastigheter som inte omfattas av omräkningsförfarandet - t.ex. industrier - föreslås inte bli föremål för det förenklade förfarandet. Regeringen har i det föregående (avsnitt 9.3.1) uttalat att det är angeläget att "frysningen" av taxeringsvärdena nu upphör. Omräkningen kommer alltså att slå igenom fullt ut på taxeringsvärdena under år 2001. Härefter ligger emellertid inget ställningstagande till utredningens förslag när det gäller omräkningsförfarandet. Regeringen avser att återkomma till denna och anslutande frågeställningar. Detsamma gäller de lagändringar som utifrån utredningens förslag bör genomföras inför 2003 års allmänna fastighetstaxering av småhus.

9.3.3 Kapitalvinstbeskattning av privatbostadsfastigheter och privatbostadsrätter

Regeringens förslag: För privatbostadsfastigheter och privatbostadsrätter skall två tredjedelar av kapitalvinsten tas upp till beskattning. Det innebär att skatten, som en andel av vinsten, höjs från 15 till 20 procent.

Skälen för regeringens förslag: I 45 kap. 33 § och 46 kap. 18 § inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om kvotering av kapitalvinster och kapitalförluster vid avyttring av privatbostadsfastigheter och privatbostadsrätter. Enligt dessa bestämmelser skall 50 procent av en kapitalvinst tas upp till beskattning och 50 procent av en kapitalförlust dras av. Eftersom skattesatsen i inkomstslaget kapital är 30 procent innebär detta att skatteandelen av en vinst är 15 procent.

Enligt regeringen finns det skäl som talar för att tyngdpunkten i fördelningen av det totala skatteuttaget mellan fastighetsskatt och kapitalvinstbeskattning av privatbostäder bör förskjutas något mot ökad kapitalvinstskatt. Härför talar bl.a. de likviditets- och kostnadsproblem som fastighetsskatten medför för vissa hushåll. De förändringar som har föreslagits när det gäller fastighetsskattesatsen för småhus och bostadshyreshus bör dessutom finansieras inom bostadssektorn. Mot denna bakgrund anser regeringen att den skattepliktiga delen av vinsten vid avyttring av privatbostadsfastigheter och privatbostadsrätter bör höjas från hälften till två tredjedelar av kapitalvinsten.

För förluster vid avyttring av privatbostadsfastigheter och motsvarande bostadsrätter kan följande konstateras. Om den skattepliktiga vinsten utgör en viss kvotdel av vinsten bör i princip en motsvarande kvotering ske i förlustfall. Det finns en generell förlustkvotering i inkomstslaget kapital med 70 procent. När de nuvarande kapitalvinstreglerna infördes år 1993 diskuterades frågan om hur förlustfallen skulle behandlas. Härvid anfördes (prop. 1993/94:45 s. 59-60) att nivån på den generella förlustkvoteringen i princip talade för att förlustavdraget skulle begränsas till 35 procent (70 procent av 50 procent). Förlustavdraget bestämdes dock till 50 procent. Om två tredjedelar av en vinst skall beskattas borde knappt 47 procent (70 procent av

två tredjedelar) av en förlust få dras av. Mot bakgrund härav föreslår regeringen ingen ändring av förlustkvoteringen.

De nya bestämmelserna föreslås gälla från och med den 1 januari 2001.

9.4 Förmögenhetsskatt

9.4.1 Höjda fribelopp i förmögenhetsbeskattningen

Regeringens bedömning: Som en följd av att taxeringsvärdena för fastigheter återställs skall från och med 2002 års taxering fribeloppet för uttag av förmögenhetsskatt höjas från 900 000 kronor till 1 000 000 kronor för ensamstående och 1 500 000 kronor för sambeskattade par.

Skälen för regeringens bedömning: Förmögenhetsskatt utgår på den del av den skattepliktiga förmögenheten som överstiger ett fribelopp. För fysisk person, dödsbo, familjestiftelse samt i de fall då sambeskattnings sker, uppgår fribeloppet för närvarande till 900 000 kronor. Vid beräkningen av den skattepliktiga förmögenheten skall fastighet i Sverige tas upp till taxeringsvärdet. Som redogjorts för i avsnitt 9.3.1 medför en återgång till det årliga omräkningsförfarandet i fastighetstaxeringen att taxeringsvärdena inför 2002 års taxering kommer att höjas för de flesta fastighetsägare. Med ett oförändrat fribelopp innebär detta att ett större antal enskilda än tidigare kommer att ha en beskattningsbar förmögenhet och därmed bli skyldiga att betala förmögenhetsskatt.

För att begränsa effekten av de återställda taxeringsvärdena bör förändringar genomföras beträffande fribeloppet i förmögenhetsskatten. Utgångspunkten bör vara att antalet skattskyldiga begränsas. Sedan år 1997 har antalet personer som betalar förmögenhetsskatt ökat kraftigt, i huvudsak som en följd av värdeuppgången på olika tillgångsmarknader. År 1997 uppgick antalet skattskyldiga till förmögenhetsskatt till omkring 580 000 personer. Utifrån befintlig statistik avseende hushållens förmögenhetsförhållanden år 1997 som skrivits fram till år 2000 på grundval av den faktiska värdeutvecklingen för olika tillgångsslag, kan antalet skattskyldiga år 2000 beräknas uppgå till 770 000 personer. Vid en ytter-

ligare framskrivning till år 2001 beräknas antalet skattskyldiga vid oförändrade regler öka till omkring 970 000 personer, huvudsakligen till följd av de återställda taxeringsvärdena. Det bör påpekas att dessa uppgifter sannolikt innebär en viss underskattning av ökningen i antalet skattskyldiga som är att vänta till följd av stigande tillgångsvärden. Skälet är att rapporteringen av förmögenhetsinnehav sannolikt är mycket ofullständig för hushåll för vilka den totala förmögenheten år 1997 understeg fribeloppet.

För att begränsa den trendmässiga ökningen i antalet skattskyldiga finns det enligt regeringens bedömning skäl att justera fribeloppet. Mot bakgrund av de principiella invändningar som utifrån bl.a. jämställdhetssynpunkt kan riktas mot sambeskattnings skulle man kunna tänka sig att justeringen genomfördes i form av slopad sambeskattnings. Mot en sådan åtgärd kan dock anföras att slopad sambeskattnings skapar incitament till omfördelning av förmögenheter inom hushållen av skatteplaneringsskäl. Därtill kommer att en sådan åtgärd inte skulle innebära någon lindring alls för ensamstående. Mot denna bakgrund avser regeringen föreslå att fribeloppet höjs till 1 000 000 kronor för fysisk person, dödsbo och familjestiftelse samt till 1 500 000 kronor för sambeskattade par. Dessa förändringar beräknas begränsa antalet skattskyldiga till förmögenhetsskatt till omkring 570 000 personer år 2001.

Ett förslag med ovan angivet innehåll är av sådan beskaffenhet att lagrådsgranskning bör ske. Det kan därför inte läggas fram i detta sammanhang. Regeringen avser att återkomma med ett lagförslag under hösten.

9.4.2 Värdering av bostadshyreshus vid 2001 års förmögenhetstaxering

Regeringens förslag: Vid beräkning av skattepliktig förmögenhet vid 2001 års taxering skall hyreshus (bostadsdelen) värderas till det lägsta av taxeringsvärdena vid 1999 respektive 2000 års utgång.

Skälen för regeringens förslag: På grund av den begränsning av taxeringsvärdena för småhus och hyreshus som gällt under en följd av år har uttaget av fastighetsskatt och förmögenhetsskatt varit lägre än vad som annars skulle varit fallet. En-

ligt regeringens förslag för 2002 års taxering bör detta skatteuttag ligga kvar på samma nivå även när taxeringsvärdena för småhus och hyreshus åter skall beräknas enligt ordinarie regler. För 2001 års taxering föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2000 att fastighetsskatten för hyreshus skall beräknas på ett underlag motsvarande det lägsta av 1999 och 2000 års taxeringsvärden. Detta motiverades med att den förväntade höjningen av taxeringsvärdena vid 2000 års allmänna fastighetstaxering av hyreshus inte skulle tillåtas slå igenom på uttaget av fastighetsskatt år 2001. Lagstiftningen trädde i kraft den 1 januari 2000 (bet. 1999/2000:FiU1, rskr. 1999/2000:28, SFS 1999:994).

Enligt regeringens mening bör de höjda taxeringsvärdena för hyreshusen inte heller tillåtas slå igenom när det gäller uttag av förmögenhetsskatt vid 2001 års taxering. En bestämmelse motsvarande den som genomförts på fastighetsskatteområdet bör därför införas även när det gäller förmögenhetsskatten. Det innebär att hyreshus vid beräkning av skattepliktig förmögenhet vid 2001 års taxering skall värderas till det lägsta av taxeringsvärdena vid 1999 respektive 2000 års utgång. En sådan bestämmelse har betydelse för den som äger ett hyreshus och själv bor i huset samt för bostadsrättsinnehavare. Förslaget återfinns i en ny lag som utformats med 1999 års lag som förebild.

På förmögenhetsskatteområdet föreslås därutöver en rättelse i en numera felaktig hänvisning i 12 § lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

9.5 Skatteförslagets fördelningseffekter

I detta avsnitt redovisas statistiska analyser av hur olika grupper av hushåll påverkas av dels de skattesänkningar regeringen föreslår i inkomstbeskattningen, dels de förändringar i skatteuttaget som följer av återställda taxeringsvärden och ändrade regler för fastighets- och förmögenhetsskatt. De förändringar i skatteuttaget som följer av åtgärderna på dessa områden följer delvis olika fördelningsmönster.

Det andra steget i den inkomstskattereform som syftar till att kompensera för de allmänna pensionsavgifterna bestäms av storleken på dessa avgifter. Det innebär att skattelättnaden i kronor räknat ökar med stigande inkomst upp till den

inkomstnivå över vilken allmän pensionsavgift inte tas ut (304 200 kronor år 2001). Eftersom allmänna pensionsavgifter endast betalas av dem med pensionsgrundande inkomst omfattar denna reform inte dem som saknar sådana inkomster, dvs. flertalet pensionärer.

Höjningen av det allmänna grundavdraget ger ungefär samma skattelättnad för alla med inkomster under den nedre brytpunkten. I dessa inkomstskikt uppgår skattelättnaden vid genomsnittlig kommunalskattesats till knappt 400 kronor per år. Eftersom regeringen också föreslår en höjning av det särskilda grundavdraget får även många pensionärer en skattelättnad på mellan 300 och 400 kronor per år vid genomsnittlig kommunalskatt. Pensionärer med enbart folkpension och pensionstillskott betalar dock inte någon inkomstskatt och påverkas därför inte heller av denna åtgärd. Dessa får istället del av de förbättringar som görs i bostadstillägget för pensionärer. För personer med inkomster över den nedre brytpunkten uppgår skattelättnaden till mellan 600 och 700 kronor per år.

De förändringar i fastighets- och förmögenhetsskatten, som följer av att "frysningen" av taxeringsvärdena hävs och av att skattereglerna ändras, uppvisar ett mer komplext mönster än inkomstskatteförändringarna. Generellt finns en viss samvariation mellan hushållsinkomsten och bostadens taxeringsvärde: ju högre inkomst desto högre taxeringsvärde. Detta gäller inte bara taxeringsvärdenivån utan också de värdehöjningar som är att vänta år 2001. Det finns dock, framför allt vad gäller småhusen, en betydande regional variation i såväl nivån på som förändringarna i taxeringsvärdena. Detta förhållande bryter i viss mån sambandet mellan hushållens inkomst och bostadens taxeringsvärde.

Ytterligare en faktor av betydelse för fördelningen av skatteförändringarna är att taxeringsvärdet per kvadratmeter är betydligt högre i genomsnitt för småhus jämfört med vad som gäller för hyreshus.

I det följande redovisas hur hushållens fastighetsskatt, förmögenhetsskatt och inkomstskatt förändras av de föreslagna åtgärderna. De redovisade effekterna på inkomstskatten bygger på en statisk regelanalys där effekterna på inkomstskatteuttaget av regeländringarna (ytterligare kompensation för allmän pensionsavgift, höjda skiktgränser och grundavdrag) särskiljts från de effekter som normalt sett uppstår till följd av ändrade inkomstförhållanden. Analysen visar med andra ord de förändringar i inkomstskatten

som de föreslagna regelförändringarna medför vid oförändrade inkomstförhållanden mellan år 2000 och år 2001. Analyserna baseras på data material från 1997 års Inkomstfördelningsundersökning (SCB) som skrivits fram bl.a. med hänsyn till uppskattade förmögenhets- och taxeringsvärdeförändringar. De senare bygger på Riksskatteverkets preliminära omräkningstal för år 2001. Redovisningen fokuserar i första hand på skatteförändringarnas fördelning mellan olika hushållstyper, regioner och inkomstklasser. Inom varje region och hushållstyp är hushållen indelade i inkomstgrupper baserat på deras disponibla inkomst justerad för försörjningsbörd. Varje inkomstgrupp innehåller en femtedel av hushållen i respektive region och hushållstyp. Den första gruppen innehåller de hushåll som har de lägsta inkomsterna. Av tabellerna framgår även hur skatteförändringarna slår för hushåll i åldern 20 till 64 år respektive hushåll över 64 år samt för hushåll som bor i eget hem (dvs. småhus med äganderätt) respektive hyresrätt eller bostadsrätt.

I tabell 9.4 redovisas effekterna av inkomstskattesänkningarna. Av tabellen kan utläsas att för hushåll boende i egnahem i åldern 20 till 64 år medför nästa steg i kompensationen för allmän pensionsavgift och höjt grundavdrag en skattelättnad på 6 000 kronor per år i genomsnitt. För hushåll i samma ålderskategori bosatta i hyresrätt eller bostadsrätt uppgår skattelättnaden till 3 400 kronor. De avsevärt lägre beloppen för hushåll över 64 år avspeglar att dessa hushåll endast i ringa omfattning betalar allmän pensionsavgift. De berörs därför endast av de höjda grundavdragen. Genomsnittligt sett är inkomstskattesänkningarna också större i storstadsregionerna än i övriga delar av landet, vilket har sin grund i att hushållsinkomsterna generellt ligger något högre i Storstockholm och Storgöteborg. De regionala skillnaderna är dock relativt begränsade.

Tabell 9.4 Inkomstskattesänkningar och disponibel inkomst justerad för försörjningsbörd för olika grupper av hushåll

Kronor per år

Region	Inkomst-grupp	Hushåll i eget hem				Hushåll i hyres och bostadsrätt			
		20-64 år		65 år		20-64 år		65 år	
		Disponibel inkomst	Skatte-sänkning	Disponibel inkomst	Skatte-sänkning	Disponibel inkomst	Skatte-sänkning	Disponibel inkomst	Skatte-sänkning
Storstockholm och Storgöteborg	1	191 000	4 580	86 000	360	64 000	1 370	46 000	300
	2	269 000	6 550	13 000	160	107 000	2 370	61 000	300
	3	291 000	6 980	167 000	250	143 000	3 730	79 000	230
	4	335 000	7 930	244 000	1200	17 000	4 500	121 000	130
	5	599 000	8 480	521 000	2380	359 000	6 750	252 000	890
	Samtliga	337 000	6 910	231 000	870	169 000	3 750	112 000	380
Övriga regioner	1	169 000	4 110	63 000	340	69 000	1 250	43 000	270
	2	223 000	5 410	1 000 000	380	101 000	2 240	59 000	360
	3	239 000	5 700	127 000	300	127 000	3 210	69 000	340
	4	251 000	6 070	158 000	290	151 000	3 810	89 000	230
	5	412 000	7 950	309 000	1210	258 000	5 760	163 000	440
	Samtliga	259 000	5 850	152 000	500	141 000	3 250	85 000	330
Hela landet	1	173 000	4 210	67 000	340	67 000	1 300	44 000	280
	2	233 000	5 640	105 000	340	103 000	2 290	6 000	360
	3	249 000	5 960	134 000	290	133 000	3 400	72 000	310
	4	268 000	6 450	173 000	440	158 000	4 070	98 000	200
	5	451 000	8 060	345 000	1410	295 000	6 120	189 000	570
	Samtliga	275 000	6 070	165 000	570	151 000	3 440	93 000	340

Källa: SCB och Finansdepartementet, 1997 års Inkomstfördelningsundersökning framskriven med hänsyn till bl.a. förmögenhets- och taxeringsvärdeförändringar.

Tabellerna 9.5 och 9.6 visar effekterna av återställda taxeringsvärden, sänkta fastighetsskattesatser och höjningen av fribeloppet i förmögenhetsbeskattningen. Här är de regionala variationerna betydligt större, framför allt inom egnahemssektorn. Trots de sänkta fastighetsskattesatserna och det höjda fribeloppet i förmögenhetsbeskattningen ökar såväl fastighets- som förmögenhetsskatteuttaget generellt i Storstockholm och Storgöteborg beroende på kraftigt höjda taxeringsvärden. I dessa båda regioner förväntas taxeringsvärdena öka med i genomsnitt 66 respektive 45 procent när omräkningen återinförs. Genom regeringens förslag om en sänkning av fastighetsskattesatsen med 0,3 procentenheter begränsas dock ökningen i fastighetsskatteuttaget till i genomsnitt 33 respektive 16 procent. För ett genomsnittligt hushåll i någon av dessa regioner innebär det att fastighetsskatten ökar med omkring 2 800 kronor. Ökningarna är generellt sett störst i Storstockholm där fastighetsskatten ökar med omkring 3 700 kronor i genomsnitt. Det bör dock påpekas att utfallet i enskilda fall varierar starkt runt dessa genomsnittssiffror inom båda dessa regioner.

I övriga delar av landet uppväger denna skattesänkning i stort sett effekterna av taxeringsvärdehöjningarna. För hushåll i åldern 20 till 64 år som bor i eget hem utanför Storstockholm och Storgöteborg medför regeringens förslag att fastighets- och förmögenhetsskatteuttaget minskar med i genomsnitt 270 kronor per år. Också här förekommer dock betydande variationer runt genomsnittet. Det finns med andra ord även områden utanför Storstockholm och Storgöteborg där taxeringsvärdena kommer öka så kraftigt att också fastighetsskatteuttaget ökar.

De förändringar i boendekostnaden för hushåll i hyresrätt och borätt som kan förväntas följa av förändringarna i fastighetsskatteuttaget uppvisar betydligt måttligare regionala variationer. Sänkningen av fastighetsskatten leder till att boendekostnaden i genomsnitt sänks med drygt 350 kronor per år. Betydande avvikelser runt detta genomsnitt förekommer dock även här i enskilda fall.

Tabell 9.5 Förändringar i fastighets- och förmögenhetsskatt för hushåll bosatta i eget hem i olika regioner

Kronor per år

Region	Inkomst-grupp	Hushåll 20-64 år			Hushåll 65 år -		
		Förändring i fastighetsskatt	förmögenhets-skatt	summa förmögenhets- och fastighets-skatt	Förändring i fastighetsskatt	förmögenhets-skatt	summa förmögenhets- och fastighetsskatt
Storstockholm och Storgöteborg	1	+2 250	+ 560	+2810	+1600	-200	+1 400
	2	+2 210	+410	+2 620	+2 500	+850	+3 340
	3	+2 420	+340	+2 760	+1 950	-320	+1 630
	4	+2 960	+750	+3 710	+3 390	+320	+3 710
	5	+4 080	+3 160	+7 250	+3 550	+1 820	+5 360
	Samtliga	+2 780	+1 050	+3 830	+2 600	+500	+3 100
Varav Storstockholm	1	+2 930	+790	+3 710			
	2	+3 160	+720	+3 880			
	3	+400	+820	+4 220			
	4	+3 760	+1 190	+4 860			
	5	+5 180	+4 870	+10 050			
	Samtliga	+3 690	+1 660	+5 350			
Övriga regioner	1	-20	-100	-120	-40	-130	-170
	2	+10	-180	-180	-30	-290	-310
	3	+30	-310	-280	-30	-690	-720
	4	+40	-290	-240	+110	-990	-880
	5	+200	-760	-530	+110	-1 450	-1 340
	Samtliga	+60	-330	-270	+20	-710	-680
Hela landet	1	+450	+40	+480	+230	-140	+100
	2	+460	-60	+400	+400	-90	+310
	3	+520	-180	+340	+300	-624	-319
	4	+650	-70	+570	+660	-767	-105
	5	+1 030	+50	+1080	+700	-889	-194
	Samtliga	+620	-50	+580	+460	-502	-42

Se anmärkning under tabellen

Källa: SCB och Finansdepartementet, 1997 års Inkomstfördelningsundersökning framskriven med hänsyn till förmögenhets- och taxeringsvärdeförändringar.
Anm. Antalet observationer avseende hushåll i eget hem över 65 år i Storstockholm tillåter inte en statistiskt säkerställd särredovisning av denna grupp.

Tabell 9.6 Förändringar i fastighets- och förmögenhetsskatt för hushåll bosatta i hyres- och bostadsrätt i olika regioner

Kronor per år

Region	Inkomst- grupp	Hushåll 20-64 år			Hushåll 65 år -		
		Förändring i fastighetsskatt	förmögenhets- skatt	summa förmögenhets- och fastighets- skatt	Förändring i fastighetsskatt	förmögenhets- skatt	summa förmögenhets- och fastighetsskatt
Storstockholm och Storgöte- borg	1	-250	+50	-210	-260	-70	-330
	2	-290	0	-290	-260	-30	-300
	3	-300	+10	-290	-260	-50	-310
	4	-260	-20	-280	-260	-240	-490
	5	-250	+50	-210	-250	-600	-860
	Samtliga	-270	+20	-260	-260	-200	-460
Övriga landet	1	-410	+10	-400	-420	-80	-490
	2	-410	-10	-420	-400	-60	-470
	3	-400	-30	-430	-420	-60	-480
	4	-400	-30	-430	-420	-210	-630
	5	-430	-120	-550	-470	-630	-1 100
	Samtliga	-410	-40	-450	-430	-210	-640
Hela landet	1	-350	+20	-330	-370	-80	-450
	2	-370	-10	-370	-360	-50	-420
	3	-360	-20	-380	-370	-60	-430
	4	-350	-30	-380	-370	-220	-590
	5	-370	-60	-420	-410	-620	-1 030
	Samtliga	-360	-20	-380	-380	-210	-580

Källa: SCB och Finansdepartementet, 1997 års Inkomstfördelningsundersökning framskriven med hänsyn till förmögenhets- och taxeringsvärdeförändringar.

9.6 Grön skatteväxling m.m.

I anslutning till den strategi för fortsatt grön skatteväxling som regeringen redovisat i finansplanen lämnas här vissa kompletterande bedömningar och förslag till förändrade skatteregler för år 2001. Därutöver redovisas vissa andra förslag på energiskatteområdet.

9.6.1 Allmänt om skatteväxling

Sverige skall vara ett mönsterland för en ekologiskt hållbar utveckling. En omvandling av Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle kräver insatser på alla politikområden. Skattepolitiken spelar en central roll och dess betydelse kommer att öka. Med en framåtsyftande skattepolitik som ett viktigt instrument kan Sverige bli det första land som bygger det ekologiskt uthålliga samhället.

Det främsta syftet med en grön skatteväxling är att öka miljörelateringen av skattesystemet. Det leder till att ekonomiska styrmedel ges en ökad tyngd i miljöpolitiken vid sidan av administrativa och informativa styrmedel. Ekonomiska styrmedel ger, rätt utformade, kostnadseffektiva signaler till marknadens aktörer att skapa förutsättningar för en miljövänlig och resurssnål livsstil och teknik. Genom miljöskatter sätter man ett pris på miljön och det blir dyrare att till exempel släppa ut föroreningar till luft eller vatten. Härigenom får ekonomins aktörer själva bära kostnaderna för miljöeffekterna de orsakar på samma sätt som de får betala för varor och tjänster.

Grön skatteväxling innebär ingen höjning av det totala skatteuttaget. Höjda skatter på energi och miljöutsläpp balanseras med en sänkning av andra skatter, främst på arbete.

En grön skatteväxling är en viktig del av en politik för ett mera rättvist och ekologiskt hållbart samhälle. En rätt genomförd grön skatteväxling kan bidra till full sysselsättning samtidigt som den kan bidra till en bättre livsmiljö för våra barn och barnbarn.

Inför en fortsatt grön skatteväxling bör en rad förhållanden beaktas. Höjda energiskatter på hushållen tenderar relativt sett att särskilt belasta låg- och medelinkomsttagare. Vidare kan höjda energiskatter få negativa regionala effekter. I en liten öppen ekonomi som den svenska är det också nödvändigt att beakta situationen för konkurrensutsatta sektorer.

Basen för de miljörelaterade skatterna är väsentligt mindre än baserna för skatter på arbete. Höjda skatter på ändliga råvaror eller miljöfarliga produkter dämpar också användandet av dessa – vilket också är en av avsikterna. Därmed minskar skattebaserna och ökningen av skatteintäkterna begränsas. Här finns en skillnad mellan olika energi- och miljörelaterade skattebaser där vissa påverkas starkt av prisförändringar medan andra påverkas endast i begränsad omfattning. Effekterna på skattebaserna kan också förväntas bli olika stora i olika tidsperspektiv där i allmänhet priskänsligheten på lång sikt är högre än den på kort sikt. För skattebaser som är måttligt priskänsliga, t.ex. en stor del av energiförbrukningen, torde dock de miljörelaterade skatteintäkterna även på lång sikt öka som resultat av höjda skattesatser. Urholkningen av skattebaserna kan därutöver motverkas genom olika slag av basbreddningar.

Sammantaget innebär dessa förhållanden – och detta var också Skatteväxlingskommitténs bedömning – att en grön skatteväxling måste genomföras stegvis och varsamt. Effekterna av de olika stegen bör också löpande följas upp.

I 2000 års ekonomiska vårproposition aviserades en skatteväxling för perioden 2001–2010. Därvid hänvisades till Skatteväxlingskommittén som gjorde bedömningen att utrymmet för skatteväxling var minst lika stort som det som utnyttjats under 1980- och 1990-talet. För den aktuella perioden bedömdes i vårpropositionen utrymmet, efter en omräkning till dagens penningvärde och med hänsyn till dagens BNP-nivå, vara ca 30 miljarder kronor.

Enligt vårpropositionen skall i budgetpropositionen för 2001 presenteras en strategi för en successivt ökad miljörelatering av skattesystemet genom grön skatteväxling. Detta görs inom ramen för finansplanen. I detta avsnitt presenteras de skatteförändringar som föreslås för år 2001. Vidare aviseras en rad utredningsuppdrag som behövs som underlag inför en fortsatt skatteväxling enligt den strategi som beskrivs i finansplanen (avsnitt 1.7).

9.6.2 Förslag till förändringar i energi- och miljöbeskattningen för år 2001

I finansplanen dras riktlinjerna upp för en reformering av energiskattestrukturen med utgångspunkt i Skatteväxlingskommitténs principskiss (SOU 1997:11). Ett successivt införande av

Skatteväxlingskommitténs modell kan skapa en energiskattemiljö som säkerställer en effektiv miljöstyrning och en offentlig-finansiell varaktig finansiering av de sänkta skatterna på arbete. För år 2001 föreslås som ett första steg en rad förändringar som ligger i linje med en större reformering av energiskattesystemet. I de följande avsnitten presenteras de olika förändringarna.

9.6.2.1 Närmare utformning av de ändrade energi- och koldioxidskatterna för år 2001

Regeringens förslag: Från den 1 januari 2001 genomförs höjningar av punktskatterna på el och bränslen enligt följande:

*En offentlig-finansiellt neutral omläggning ger koldioxidskatten en ökad tyngd i förhållande till energiskatten genom att koldioxidskatten höjs med 25 procent samtidigt som energiskatten på el och bränslen för uppvärmning sänks med 8 procent.

*Därutöver höjs koldioxidskatten på bränslen som används för uppvärmning med ytterligare 15 procent, till att motsvara ca 53 öre per kg koldioxid.

*Energiskatten på el höjs netto med 1,9 öre per kWh.

*Den sammanlagda skatten på dieselolja höjs, med 117 kr per m³ för miljöklass 1.

Skatteförändringarna, med undantag för indexeringen, berör inte bensen.

I följande avsnitt redovisas närmare de föreslagna ändringarna av energi- och koldioxidbeskattningen. Ändringarna presenteras stegvis, varvid det första steget handlar om att förskjuta tyngdpunkten av det samlade skatteuttaget på energiområdet så att koldioxidskatten ges en ökad tyngd samtidigt som energiskatten sänks på el och bränslen för uppvärmning. Därefter sker en ytterligare höjning av koldioxidskatten för dessa bränslen och energiskatten på el höjs. Vidare höjs skatten på dieselolja. Beskattningen av bensen berörs inte av förslagen, med undantag för den årliga indexuppräknningen. Denna motsvarar en skatteökning med 0,03 kr per liter.

En omläggning föreslås av beräkningsperioden för den automatiska indexomräkningen av skatterna på energiområdet. Vid beräkningen av skatteändringarna har därför hänsyn tagits till

förväntade förändringar av konsumentprisindex (KPI) fram t.o.m. juni månad 2000. Genom att indexuppräknning skett av de föreslagna skattesatserna skjuts indexeringen fram och sker först av skattesatserna för år 2002.

Förslagen föranleder ändringar i 2 kap. 1 och 10 §§, 7 kap. 4 §, 8 kap. 3 a §, 9 kap. 2 och 5 §§ och 11 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2001.

9.6.2.2 Förskjutning av skatteuttaget från energiskatt till koldioxidskatt

Regeringens förslag: Genom en intäktsneutral omläggning ges koldioxidskatten en ökad tyngd i förhållande till energiskatten. Detta åstadkoms genom en höjning av koldioxidskatten med 25 procent samtidigt som energiskatten på el och bränslen för uppvärmning sänks med 8 procent. Omläggningen utformas så att skattebelastningen för tillverkningsindustrin, jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna samt transportsektorn blir oförändrad.

Skälen för regeringens förslag: Genom regeringens förslag förskjuts tyngdpunkten av det samlade skatteuttaget på energiområdet så att koldioxidskatten ges en ökad tyngd. Dagens energiskatt är oenhetlig och bidrar till att motverka de miljöstyrande effekter som åsyftas bl.a. genom koldioxidskatten. Redan en intäktsneutral skatteomläggning med en minskad vikt för dagens energiskatt ökar den samlade miljöstyrningen.

Koldioxidskatten föreslås höjas med 25 procent, samtidigt som energiskatten sänks så att effekten för de offentliga finanserna blir neutral. Koldioxidskatten uppgår efter denna omläggning till ca 46 öre per kg koldioxid.

Omläggningen utformas så att skattebelastningen för tillverkningsindustrin, jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna samt transportsektorn förblir oförändrad.

Inte heller i fortsättningen tas någon energiskatt ut för el och bränslen som förbrukas för uppvärmning inom tillverkningsindustrin samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna. Skattebelastningen för dessa sektorer är således även efter den intäktsneutrala omläggningen ca 18,5 öre per kg koldioxid.

Oförändrad skattebelastning för transportsektorn i detta steg uppnås genom att energiskatten på bensin och dieselolja sänks så att den tillsammans med den höjda koldioxidskatten ger ett totalt sett lika stort skatteuttag för dessa bränslen som i dag. Omläggningen berör således hushållens och servicesektorernas förbrukning av el och fossila bränslen för uppvärmning samt motsvarande förbrukning i fjärrvärmeproduktionen.

Offentlig-finansiell neutralitet såvitt avser skatteuttaget vid förbrukning av el och av bränslen för uppvärmning i hushålls- och servicesektorerna samt för fjärrvärmeproduktion uppnås genom att energiskatten för dessa sektorer sänks med 8 procent.

I dag tillämpas en viss skattelättnad för fossila bränslen som används för värmeproduktion i kraftvärmeverk. Full koldioxidskatt betalas, medan dock en 50-procentig reduktion av energiskatten tillämpas. Någon ändring föreslås inte av dessa regler, varför den intäktsneutrala skatteomläggningen medför en minskad skatteförmån för fossila bränslen som förbrukas för framställning av kraftvärme.

9.6.2.3 Höjd koldioxidskatt

Regeringens förslag: Koldioxidskatten höjs ytterligare och kommer att uppgå till ca 53 öre per kg koldioxid. Omläggningen utformas så att skattebelastningen för tillverkningsindustrin, jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna samt transportsektorn blir oförändrad.

Skälen för regeringens förslag: Utöver den intäktsneutrala omfördelning av skatteuttaget som innebar en höjning av koldioxidskatten med 25 procent, föreslås en ytterligare höjning av koldioxidskatten med 15 procent. Denna sker i syfte att bl.a. bidra till att Sveriges åtaganden enligt Kyoto-protokollet kan uppfyllas. Koldioxidskatten kommer därmed att uppgå till ca 53 öre per kg koldioxid. Detta kan jämföras med dagens koldioxidskattenivå som motsvarar ca 37 öre per kg koldioxid och den intäktsneutrala skatteomläggningen som resulterade i en ökning till ca 46 öre per kg koldioxid.

Efter den ytterligare höjningen av koldioxidskatten kommer koldioxidskattesatserna att uppgå till följande belopp: eldningsolja 1 527 kr

per m³, naturgas 1 144 kr per 1 000 m³, gasol 1 606 kr per 1 000 kg och kol 1 329 kr per 1 000 kg.

I förhållande till dagsläget medför de i budgetpropositionen föreslagna förändringarna av energiskatten och koldioxidskatten för uppvärmningsbränslen nettoskattehöjningar (inklusive indexuppräknings) med 414 kr för eldningsolja, 334 kr för naturgas, 483 kr för gasol och 386 kr för kol, allt uttryckt i nyss angivna mängdenheter.

Höjningarna av koldioxidskatten utformas så att skattebelastningen för tillverkningsindustrin samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna förblir oförändrad. Skattebelastningen för dessa sektorer är således ca 18,5 öre per kg koldioxid. Detta åstadkoms genom en ändring av den procentuella koldioxidskattelättnaden för dessa sektorer.

Även skattebelastningen för transportsektorn lämnas i detta steg oförändrad, vilket uppnås genom att energiskatten på bensin och dieselolja sänks ytterligare så att den tillsammans med den höjda koldioxidskatten ger ett oförändrat skatteuttag. Höjningen berör således hushållens, fjärrvärmeproducenternas och servicesektorernas förbrukning av fossila bränslen för uppvärmning.

9.6.2.4 Höjd energiskatt på el

Regeringens förslag: Energiskatten på el höjs netto med 1,8 öre per kWh. Till det kommer indexuppräknings av skatten med 0,1 öre per kWh. Totalt ger detta en höjning med 1,9 öre per kWh.

Skälen för regeringens förslag: En begränsning av koldioxidutsläppen är en central miljöpolitisk fråga för en fortsatt skatteväxling. Ett ökat skatteuttag på och höjda priser vid konsumtion av fossila bränslen begränsar användningen av dessa, men innebär samtidigt att det relativa priset på el sjunker. För att motverka en ökning av den totala elanvändningen krävs därför kompensande åtgärder.

Elmarknaden kännetecknas av en allt högre grad av internationalisering där priserna sätts på en marknad där faktorer utom räckhåll för de inhemska elproducenterna blir alltmer betydelsefulla. De praktiska möjligheterna att differentiera en konsumtionsskatt på el med avseende på ursprung är vid den allt starkare marknadsintegra-

tionen starkt begränsade, för att inte säga obefintliga. Detta talar för att skatten tas ut i konsumtionsledet, dvs. att konsumtion av el, oberoende av ursprung, skattebeläggs.

Samtidigt med den föreslagna höjningen av koldioxidskatten med 15 procent föreslås därför en elskattehöjning på 3,1 öre per kWh. Detta innebär, tillsammans med den tidigare offentlig-finansiellt neutrala omläggningen, att den allmänna skattenivån för hushållen och service-sektorerna kommer att uppgå till 18,0 öre per kWh. I förhållande till dagens nivå på 16,2 öre per kWh ger detta en nettohöjning med 1,8 öre per kWh. Motsvarande höjning görs för övriga energiskattesatser på el. För den elförbrukning som äger rum i vissa kommuner i norra Sverige innebär detta en höjning från dagens 10,6 till 12,4 öre per kWh. Vad gäller den särskilda skattesatsen för el som förbrukas för el-, gas-, värme- eller vattenförsörjning rör det sig om en höjning från 13,9 till 15,7 öre per kWh. Indexuppräknings av skattesatserna på el medför en ytterligare höjning med 0,1 öre per kWh. Totalt höjs alltså energiskatten på el med 1,9 öre per kWh.

De föreslagna höjningarna av koldioxidskatten resulterar i att den relativa bränslekostnaden för el i småhus sjunker i förhållande till kostnaden för oljeuppvärmning. Elskattehöjningen kommer i viss mån att motverka denna effekt.

9.6.2.5 Höjd skatt på dieselolja

Regeringens förslag: Skatten på dieselolja höjs med 100 kr per m³. Till det kommer indexuppräknings av skatten, med 17 kr per m³ för miljöklass 1. Detta ger en sammanlagd höjning med 117 kr per m³ för miljöklass 1.

Skälen för regeringens förslag: Som ett ytterligare steg i den ökade miljörelateringen av skattesystemet föreslås att energiskatten på dieselolja höjs med 100 kr per m³.

Dieselolja är lägre beskattad än bensin. Från strikt miljösynpunkt finns det inte skäl att ta ut lägre skatt för dieselolja. Naturvårdsverket har i en rapport till regeringen (dnr M98/1689/7) visat att dieselpersonbilar i vissa avseenden är sämre för miljön än bensinbilar. Den lägre skattenivån för dieselolja jämfört med bensin har motiverats med hänsyn till den yrkesmässiga trafikens konkurrenssituation. Frågan om framtida harmonisering av drivmedelsskatterna bör

kunna tas upp i den utredning om en ökad miljörelatering av vägtrafikbeskattningen som aviseras i avsnitt 9.6.3.

Regeringens förslag innebär att ovanstående skattehöjning är lika stor för all dieselolja oavsett inplaceringen i miljöklass. Skälet är att den bästa dieseloljekvaliteten, miljöklass 1, under en följd av år har ökat sin andel av marknaden och nu är helt dominerande. Andelen var 96 % i slutet på förra året.

Förskjutningen av skatteuttaget från energiskatt till koldioxidskatt (avsnitt 9.6.2.2.) innebär att energiskatten på bensin och dieselolja sänks lika mycket som koldioxidskatten höjs, i syfte att uppnå ett oförändrat totalt skatteuttag på dessa bränslen. I detta senare steg höjs nu det totala skatteuttaget på dieselolja med 100 kr per m³ genom att energiskatten höjs med detta belopp. Resultatet blir en mindre sänkning av energiskatten än vad som annars skulle ha blivit fallet genom den intäktsneutrala omläggningen. Den totala skatten på dieselolja, före indexering, ökar således med 100 kr per m³.

Indexuppräknings av skattesatserna på energiområdet till juni månad i år medför dock att den totala skatten på dieselolja bör höjas med ytterligare 17 kr för miljöklass 1, 18 kr för miljöklass 2 och 20 kr för miljöklass 3, allt per m³.

9.6.3 Utredningsuppdrag inför en fortsatt skatteväxling

Regeringens bedömning: För att förverkliga strategin för fortsatt skatteväxling behöver följande områden utredas ytterligare:

*Utformningen av nedsättningssystemet för tillverkningsindustrin samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna.

*Fördjupad analys av alternativa ekonomiska styrmedel.

*En ökad miljörelatering av vägtrafikbeskattningen.

*Översyn av övriga miljörelaterade skatter.

Skälen för regeringens bedömning: I detta avsnitt redovisas de ytterligare utredningar som regeringen bedömer behöver genomföras, för att den i finansplanen redovisade strategin för fortsatt skatteväxling skall kunna förverkligas.

Utredning av nedsättningsystemets utformning

En fortsatt successiv höjning av koldioxidskatten aktualiserar frågan om hur de sektorer som i dag betalar reducerad skatt skall avgränsas.

I dag gäller skattelättnader i form av ingen energiskatt och en reducerad koldioxidskattenivå för energi som används för uppvärmning inom tillverkningsindustrin samt jord-, skogs- och vattenbruk (inklusive växthusnäringen). Detta innebär att dessa sektorer betalar 50 procent av den koldioxidskatt som gäller för övriga sektorer (andra näringsgrenar och hushållssektorn). En utgångspunkt för vilka företag som är berättigade till nedsättning är den statistiska näringsgrensindelningen (SNI).

För avgränsningen av nedsättningsområdet finns åtminstone tre renodlade alternativ såvitt gäller generella, icke företagsanknutna, nedsättningsregler. Vid valet mellan de olika alternativen aktualiseras en avvägning mellan å ena sidan önskemål att ha brett verkande incitament för effektiv och miljövänlig energianvändning, å andra sidan önskemål att undvika en för hög skattebelastning för företag som arbetar i internationell konkurrens.

(1) *Ingen generell nedsättning alls* medges. Detta skulle göra det nödvändigt med individuella nedsättningsregler i princip av det slag som gällde före 1993 års energiskatteomläggning.

(2) Det slag av *generell nedsättning som gäller i dag*, där ett brett definierat område av näringslivet undantas från energiskatt och viss del av den normala koldioxidskatten. Beroende på vilken koldioxidskattenivå som väljs aktualiseras även i detta fall individuella nedsättningsregler.

(3) Området för generell nedsättning *avgränsas på ett snävare sätt än i dag*, exempelvis till på ett visst sätt definierade energiintensiva företag. En sådan snävare avgränsning skulle öka miljöincitamenten i energibeskattningen samtidigt som det finns en risk för att nya avgränsningsproblem kan uppkomma. Dessa avgränsningsproblem kan även för detta alternativ aktualisera individuella nedsättningsregler.

Det finns anledning att närmare utreda förutseendena för en annorlunda avgränsning av nedsättningsområdet. En sådan utredning bör innefatta utformningen av en avgränsning samt vilka effekter en sådan övergång till en annan avgränsning bedöms få för olika delar av tillverkningsindustrin, växthusnäringen, jordbruket och skogsbruket. En utgångspunkt bör vara att söka skapa ett enkelt och hållbart system.

Utvidgningen av den generellt nedsatta koldioxidskatten till att även gälla jord- och skogsbruket tydliggjorde behovet av ett nytt sätt att ta ut energiskatt på el samt dess kopplingar till det nedsatta skatteområdet. Avregleringen av elmarknaden har förändrat både förhållanden och villkor på marknaden, bl.a. har exempelvis kundernas rörlighet ökat. Reglerna och systemet för uttag av energiskatt på el har däremot inte förändrats och det finns därför ett behov av en översyn av dessa regler.

I denna utredning bör även beaktas arbetet med att utveckla system för handel med utsläppskvoter.

EU:s regler om statligt stöd måste beaktas vid utformningen av särregler för den svenska industrins energibeskattnings. Särskilt det nu diskuterade förslaget till nya riktlinjer för godkännande av statligt stöd på miljöområdet - och de begränsningar på medlemsstaternas nationella handlingsutrymme som dessa lägger - bör uppmärksammas i sammanhanget. Höjningar av koldioxidskatten kan accentuera behovet av särregleringar för konkurrensutsatta näringar, varvid EU:s statsstödsregler är av avgörande betydelse.

Fördjupad analys av alternativa ekonomiska styrmedel

En ytterligare fråga som behöver belysas närmare är vilken roll alternativa ekonomiska styrmedel skall spela för en fortsatt skatteväxling.

Som bl.a. framgår av det arbete som rapporterats av Utredningen om möjligheterna att utnyttja Kyotoprotokollets flexibla mekanismer i Sverige har på senare år alternativ till skattestyrmedel kommit att diskuteras i form av handel med utsläppskvoter. Regeringen förbereder en utredning för utformandet av ett system för certifikatshandel baserad på kvoter för användningen av el från förnybara energikällor. Långsiktiga avtal om energieffektiviserande åtgärder för olika sektorer av industrin är ytterligare ett styrmedel som studeras inom Regeringskansliet. Andra exempel på ekonomiska styrmedel vid sidan av skatter är driftsbidrag och investeringsbidrag.

Mot denna bakgrund aktualiseras en central avvägningsfråga, nämligen i vilken utsträckning de samlade ambitionerna inom skatte-, energi- och miljöpolitiken skall uppnås med skattestyrmedel och i vilken utsträckning skatterna skall kompletteras med alternativa styrmedel. Därvid bör följande aspekter beaktas.

Förutom hänsyn till näringspolitiken, gäller den centrala avvägningen mellan å ena sidan önskemålet om ett enhetligt, enkelt och transparent skattesystem med små inslag av snedvridningar och å andra sidan önskemål att så långt möjligt inom ramen för skattesystemet uppnå de miljöpolitiska målen.

Alternativa styrmedel vid sidan av skattesystemet är – med undantag från vissa erfarenheter av bidragslösningar – än så länge oprövade.

Ett system för handel med utsläppskvoter kan bli ett mer kostnadseffektivt styrmedel för reduktion av växthusgaser ju fler länder som deltar. Internationella överenskommelser på detta område är önskvärda och mycket angelägna. Inom ramen för Östersjösamarbetet har Sverige och övriga deltagande länder uttalat att det finns en stor potential för effektivt samarbete där Östersjöområdet kan bli en testregion för genomförandet av Kyotoprotokollets flexibla mekanismer. Även EU-kommissionen har i en grönbok föreslagit ett EU-gemensamt handelssystem för utsläppskvoter för energiintensiv industri samt kraft- och värmeproduktion. Det är dock först på några års sikt som koldioxidskatten på ett effektivt sätt kan kompletteras eller ersättas med andra styrmedel av detta slag. För att möjliggöra en sådan process bör det redan påbörjade utredningsarbetet fortsätta och fördjupas. Därvid bör beaktas arbetet med översynen av reglerna för nedsättning av energi- och koldioxidskatt.

Arbete pågår vidare med att inom ett par års sikt söka skapa ett nationellt system för handel med förnybar el med hjälp av s.k. gröna certifikat. Den svenska regeringen har presenterat ett förslag till riktlinjer för ett sådant system i prop. 1999/2000:134 Om ekonomiska förutsättningar för elproduktion från förnybara energikällor. Propositionen överlämnades till riksdagen den 25 maj 2000. Arbetet med att utforma ett praktiskt fungerande sådant system fortsätter. Regeringen har nyligen tillsatt en utredning i syfte att se över den tekniska utformningen av ett sådant system. Detta arbete integreras med fortsatt internationellt arbete på området. Arbete pågår även inom Regeringskansliet med att ta fram underlag och förslag till långsiktiga avtal med syfte att uppnå effektivare energianvändning i den energiintensiva industrin.

En ökad miljörelatering av vägtrafikbeskattningen

Den särskilda miljö- och trafikskattekomponenten i ett reformerat energiskattesystem, som skapas genom utbrytning ur energiskatten för

drivmedel, bör kompletteras med andra åtgärder för ökad miljörelatering av den samlade vägtrafikbeskattningen.

Dieselskatten för privatbilism och yrkesmässig trafik bör ses över. Ur strikt miljösynpunkt är den förhållandevis låga dieselskattenivån – i relation till skatterna på bensin – omotiverad. Dagens nivå har dock motiverats med hänsyn till den yrkesmässiga trafikens konkurrenssituation. Förändringar på detta område bör baseras på en analys av de sammantagna effekterna av alla vägtrafikrelaterade skatter, dvs. hänsyn bör också tas till verkningarna av fordonsskatter m.m. Målsättningen är att öka trafikbeskattningens samlade miljöstyrning och att vägtrafiken därmed skall betala sina samhällsekonomiska kostnader. Frågan om framtida harmonisering av drivmedelskatterna behöver analyseras i samband bl.a. med bedömningar av hur den samlade vägtrafikbeskattningen skall vara utformad för tyngre fordon.

För den yrkesmässiga trafikens del är det nödvändigt att beakta utvecklingen i våra grannländer. Där kan noteras en tendens till höjda dieselskatter. I vissa fall förenas detta med olika former av särregler som innebär att effekterna av en ökad bränslebeskattning för den yrkesmässiga trafiken reduceras. Sådana undantag bör om möjligt undvikas i Sverige. Möjligheten att balansera höjningar av dieselskatten med förändringar i fordonsskatten bör därför i stället övervägas – i den utsträckning detta är möjligt i relation till gemenskapsrätten. I detta sammanhang bör också utformningen av beskattningen för arbetsmaskiner ses över. Önskvärdheten av att ersätta dagens vägavgifter med en reformerad kilometerskatt bör också utredas.

Tidigare gjorda analyser av system för miljöstyrande vägavgifter i tätorter bör kompletteras.

Översyn av övriga miljörelaterade skatter

Skatterna på bekämpningsmedel och gödselmedel infördes båda 1984. En översyn bör nu göras av dessa skatter i form av en särskild utredning. Utredningen skall bl.a. pröva huruvida de olika skatterna kan förändras så att de kan fungera som effektivare styrmedel på miljöområdet utan att kraven på kostnadseffektivitet eftersätts.

Sedan den 1 januari 2000 tas skatt ut på avfall som deponeras. Avsikten med skatten är att den, tillsammans med andra styrmedel på avfallsområdet, inom en 10-årsperiod skall medföra en halvering av mängden avfall som deponeras.

Den nyligen införda skatten på avfall har endast varit i kraft under en kort tid, varför det ännu är för tidigt att bedöma vilka effekter den fått på avfallshanteringen. Det finns dock anledning att uppmärksamma riskerna med en ökad förbränning av osorterat avfall. Det är därför angeläget att följa upp och utvärdera hur systemet med avfallsbeskattning fungerar. En fråga som då kan aktualiseras är om en utvidgning av skattebasen bör ske till att omfatta även förbränning av avfall. Utvärderingen bör även omfatta kopplingen mellan avfallsskatten och naturgrusskattens framtida utformning.

9.6.4 Ändrad basmånad för indexering av energi- och koldioxidskattesatserna

Regeringens förslag: Den basmånad som används vid den årliga omräkningen av energi- och koldioxidskattesatserna med hänsyn till prisutvecklingen ändras från oktober till juni.

Skälen för regeringens förslag: Varje höst, senast i november, skall regeringen beräkna det kommande kalenderårets energi- och koldioxidskattesatser med hänsyn till prisutvecklingen. Förändringen av skattesatserna baseras på förändringen i konsumentprisindex mellan oktober månad andra året före beskattningsåret till oktober månad året före beskattningsåret. De nya skattesatserna offentliggörs i en förordning.

Det är till fördel för budgetarbetet om det kommande årets skattesatser är kända tidigare under året än vad som nu är fallet. Om beräkningen i stället baserades på förändringen i konsumentprisindex under perioden juni-juni – i enlighet med vad som gäller för indexeringen av inkomstskatteskalan – skulle de nya skattesatserna vara kända och kunna ligga till grund för inkomstberäkningarna i statsbudgeten. Det är dock inte nödvändigt att ändra den senaste månad när regeringen skall besluta om de nya skattesatserna.

En tidigare lagd basmånad för skatteberäkningen innebär, vid en ökning av konsumentpriserna under perioden juli-oktober året före det första år skattesatserna beräknas enligt förslaget, en viss minskning av skatteintäkterna. Det är dock fråga om en engångseffekt.

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 10 § lagen (1994:1776) om skatt på energi. Ändringen

föreslås träda i kraft den 1 januari 2001. Vid beräkningen av de nya energi- och koldioxidskattesatserna för år 2001 har hänsyn tagits till utvecklingen av konsumentprisindex fram t.o.m. juni månad 2000. Indexering med tillämpning av de nya reglerna kommer således att första gången ske vad gäller skattesatserna för år 2002.

9.6.5 Förändringar i skatten på arbete för år 2001

Regeringens bedömning: Som ett led i skatteväxlingen och för att balansera de föreslagna höjningarna i energiskatterna bör skatterna på arbete sänkas. Med hänsyn till kraven på rättvis fördelning mellan individer och regioner bör de ökade skatteintäkterna från energi- och miljöskatter i första hand användas för sänkta inkomstskatter riktade mot framför allt låg- och medelinkomsttagare genom ett höjt grundavdrag i inkomstskatten. Detta bör kompletteras med bl.a. en viss sänkning av arbetsgivaravgifterna.

I en liten öppen ekonomi som den svenska med internationaliserade marknader för varor, tjänster, kapital och arbete tenderar huvuddelen av de skatter som tas ut att vara skatter på arbete. Detta är en följd av att arbetskraften i förhållande till varor, tjänster och kapital är mindre rörlig. Detta innebär i sin tur att förändringar av flertalet skatter – bl.a. skatter på energianvändning i konkurrensutsatta sektorer och mervärdesskatten på privat konsumtion – i första hand påverkar de reala arbetsinkomsterna och i mindre utsträckning kapitalavkastningen. Dessa effekter uppkommer dock i allmänhet med en betydande tidsfördröjning – under anpassningsperioden kan kapitalavkastning, investeringar och sysselsättning påverkas.

I ett skatteväxlingsperspektiv är dock i första hand vissa skatter på arbete särskilt intressanta, dels arbetsgivaravgifterna, dels inkomstskatterna på förvärvsinkomster.

Av olika studier – bl.a. de som gjordes inom ramen för Skatteväxlingskommitténs arbete – framgår att höjda energiskatter ofta verkar regressivt, dvs. påverkar de reala disponibla inkomsterna förhållandevis mer negativt för låginkomsttagare än för höginkomsttagare. Detta är en följd av att energivaror har karaktären av nödvändighetsvaror med högre budgetandelar för

låginkomsttagare än för höginkomsttagare. Det finns även regionala skillnader i energikonsumtionen, vilket innebär att höjda energiskatter kan ge upphov till negativa regionala fördelningseffekter.

För valet mellan olika sätt att sänka skatten på arbete blir därmed de fördelningsmässiga verkningarna av olika alternativ betydelsefulla och, mer precist, i vilken utsträckning dessa kan balansera de negativa fördelningsverkningarna av ökade miljöskatter. Inkomstskattesänkningar som framför allt gynnar låg- och medelinkomsttagare är därvid den mest väsentliga komponenten bland möjliga skattesänkningar på arbete.

Såväl en fortsatt kompensation för allmän pensionsavgift som en höjning av grundavdraget i inkomstskatten har en regressiv fördelningspolitisk profil och kan därför vara tänkbara medel att kompensera för höjda energiskatter. Höjt grundavdrag har fördelen att även innefatta pensionärerna, vilka inte i någon större utsträckning berörs av kompensation för allmän pensionsavgift. För åren 2001 och 2002, där de särskilda skattereglerna för pensionärer finns kvar kommer pensionärer med ingen eller låg ATP i stället att få kompensation genom att konsumentprisindex och därmed även basbelopp och pensioner höjs till följd av höjda energiskatter för hushållen. Förslag om justeringar av grundavdraget redovisas i avsnitt 9.2.2.

För kompensationen till företag och offentlig sektor är en sänkning av arbetsgivaravgifterna en administrativt enkel metod för att kostnadsmässigt kompensera företag, kommuner och myndigheter för de höjda energikostnaderna. Förslag till justeringar av arbetsgivaravgifter m.m. redovisas i avsnitt 9.2.3.

9.6.6 Begränsning av koldioxidskatteuttaget avseende företag i kalk- och cementbranscherna m.m.

Regeringens förslag: Den övergångsvis gällande begränsningsregeln avseende kalk- och cementbranscherna m.m. (1,2-procentsregeln) förlängs ytterligare två år.

Skälen för regeringens förslag: Möjlighet till skattenedsättning för den energiintensiva tillverkningsindustrin har i olika former funnits se-

dan 1950-talet. Fr.o.m. den 1 juli 1997 tas ingen energiskatt och 50 procent koldioxidskatt ut för bränslen som förbrukas för uppvärmning inom tillverkningsindustrin. Härutöver gäller en särskild nedsättningsregel, 0,8-procentsregeln, för den energiintensiva industrin. Trots denna regel finns dock vissa företag inom cement- och kalkbranscherna som, i avsaknad av ytterligare nedsättningsregler, skulle få en skattebelastning som allvarligt kunde hota den bedrivna verksamheten. I syfte att lindra skattebelastningen för dessa branscher gäller därför fram till den 1 januari 2001, med vissa begränsningar, att koldioxidskatten inte skall överstiga 1,2 procent av de framställda produkternas försäljningsvärde (den s.k. 1,2-procentsregeln).

Det är viktigt att energi- och koldioxidbeskattningen har en utformning som ger goda förutsättningar för den svenska industrin att konkurrera internationellt. Så länge samtliga fossilbränslen inte beskattas i konkurrentländerna kan skattelättnader komma att behövas. Regeringen finner därför skäl att föreslå att 1,2-procentsregeln förlängs ytterligare två år.

Förslaget föranleder ändringar i punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (1997:479) om ändring i lagen (1997:1776) om skatt på energi. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2001.

9.7 Fordons- och försäljningsskatt

Regeringens förslag: Fordonsskatten på diesel-drivna personbilar av 1993 års modell och äldre höjs till samma nivå som gäller för nyare diesel-drivna personbilar. I övrigt vidtas inte några åtgärder avseende fordonsskatten med anledning av Trafikbeskattningsutredningens betänkanden. Den återstående försäljningsskatten på lätta lastbilar och bussar samt motorcyklar avskaffas.

Utredningens förslag: Trafikbeskattningsutredningen har haft i uppdrag att se över den samlade vägtrafikbeskattningen. Utredningen har lämnat ett delbetänkande och ett slutbetänkande Bilen, miljön och säkerheten (SOU 1997:126 respektive SOU 1999:62). Utredningen anser att det varken finns miljö- eller trafiksäkerhetsskäl för att behålla en fordonsskatt för lätta fordon som beräknas efter tjänstevikt. Fordonsskatten på

lätta fordon bör, enligt utredningen, utformas som en enhetlig skatt. En sådan enhetsskatt skall även gälla beträffande sådana dieseldrivna personbilar för vilka fordonsskatten hittills varit lägre på grund av att de är av 1993 års modell eller äldre. Utredningen pekar även på att det inte finns skäl för någon nedsättning av fordonsskatten för personbilar i glesbygdsområden. Utredningen anser vidare att en enhetsskatt även bör införas för traktorer på så sätt att skatten på sådana traktorer som genom sitt användningssätt anses som trafiktraktorer sänks till samma nivå som för jordbrukstraktorer. I konsekvens härmed menar utredningen att fordonsskatten bör slopas för sådana släpvagnar som för närvarande är skattepliktiga på grund av att de dras av trafiktraktorer. Dessutom föreslås att fordonsskatten för övriga släpvagnar skall vara enhetlig. Trafikbeskattningsutredningen föreslår även att den nuvarande lagen om försäljningsskatt på motorfordon skall upphävas. Utredningens betänkanden har remissbehandlats. Förslagen har fått ett blandat mottagande. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi1999/2011).

Bakgrunden till regeringens förslag: Fordonsskatten på personbilar av 1993 års modell och äldre som drivs med dieselolja är betydligt lägre än för nyare personbilar som drivs med dieselolja. Bakgrunden till detta är den omläggning som gjordes 1993 av beskattningen av dieselfordon. Den gällande kilometerskatten ersattes av en punktskatt på dieselolja och fordonsskatten höjdes kraftigt. Det ansågs dock oskäligt att höja fordonsskatten kraftigt för redan köpta personbilar eftersom dessa inhandlats under skattemässiga förutsättningar som var avsevärt fördelaktigare än den föreslagna omläggningen. Fordonsskatten för dieseldrivna personbilar av 1993 års modell och äldre bestämdes därför till en betydligt lägre nivå än för nyare dieseldrivna personbilar.

Inregistreringen av dieseldrivna personbilar har under senare tid ökat mycket kraftigt. En stor del av de inregistrerade dieseldrivna personbilarna utgörs av äldre årsmodeller, dvs. från annat EU-land införda eller importerade fordon. När det gäller äldre dieseldrivna personbilar torde den kraftiga ökningen i denna grupp bero på att dieselalternativet ställer sig billigare än en bensinbil även för en bilköpare med förhållandevis måttlig årlig körsträcka. Fordonsskatten på en dieselbil av 1993 års modell eller äldre jämfört med fordonsskatten för en bensinbil upplevs av

många bilköpare inte uppväga prisskillnaden mellan drivmedlen. Beräkningar visar att redan vid en årlig körsträcka av 1 500 mil blir summan av fordonsskatt och drivmedelsskatter oftast lägre för en äldre, dieseldriven personbil än för motsvarande bensinbil. Möjligheten att genom införsel eller import få en lägre anskaffningskostnad har sannolikt också haft betydelse.

Lagen om försäljningsskatt på motorfordon omfattar numera endast lätta lastbilar, lätta busar och motorcyklar. Personbilar påförs sedan den 1 januari 1997 inte någon försäljningsskatt.

Skälen för regeringens förslag: Om fordonsskatten på äldre dieselbilar skulle kvarstå på ungefär samma nivå som idag är det mest sannolika att införseln eller importen av äldre dieselbilar fortsätter med oförminskad styrka. Detta får anses negativt, eftersom äldre dieselbilar har sämre miljöegenskaper än nya bilar. Även i övrigt saknas anledning att gynna äldre dieseldrivna personbilar i förhållande till övriga personbilar. Den nuvarande utformningen av fordonsskatten på dieseldrivna personbilar måste mot denna bakgrund betecknas som olycklig. Den förhållandevis låga fordonsskatten på dieseldrivna personbilar av årsmodell 1993 och äldre bör därför höjas till samma nivå som för nyare dieseldrivna personbilar. Höjningen av fordonsskatten för dieseldrivna personbilar av 1993 års modell och äldre föreslås träda i kraft den 1 januari 2001.

Av avsnitt 9.6.3 framgår att regeringen avser att se över dieselbeskattningen för privatbilism och yrkesmässig trafik och att förändringar på detta område bör baseras på en analys av de sammantagna effekterna av alla vägtrafikrelaterade skatter, dvs. även fordonsskatten. Med denna utgångspunkt anser regeringen inte att det finns skäl för en sådan reformering av fordonsskatten som Trafikbeskattningsutredningen föreslår. Regeringen lägger därför inte fram något förslag om enhetlig fordonsskatt för lätta fordon, traktorer eller släpvagnar.

Den utvärdering Trafikbeskattningsutredningen har gjort beträffande försäljningsskattens styreffekt tyder på att försäljningsskatten i dess nuvarande utformning motverkar en förnyelse av bilparken. Detta får anses negativt så väl ur miljö- som trafiksäkerhetssynpunkt. Vidare beskattas lätta lastbilar med respektive utan skåpkaroseri olika. Detta orsakar gränsdragningsproblem för fordonsägare och berörda myndigheter. Den statsfinansiella betydelsen av den kvarvarande försäljningsskatten på motorfordon är dessutom förhållandevis begränsad. Lagen om försäljnings-

skatt på motorfordon bör därför upphävas. För att inte försäljningen av lätta bussar, lätta lastbilar och motorcyklar fram till upphävandet av försäljningsskattelagen skall minska kraftigt måste slopandet av försäljningsskatten ske från den dagen förslaget offentliggörs, dvs. den 20 september 2000. Det formella ikraftträdandet kan inte ske förrän riksdagen beslutat om de föreslagna lagändringarna. Under tiden fram till dess måste beskattningsmyndigheten debitera och kräva in försäljningsskatt. I dessa fall får sedan återbetalning ske till den skattskyldige.

9.8 Privatinförsel av alkoholdrycker och tobaksvaror

Regeringens förslag: Den mängd vin och öl som en resande kan föra in till Sverige från ett annat EU-land utan att skatt skall betalas i Sverige ökas från den 1 januari 2001. Från denna tidpunkt kan resande föra in 26 liter vin, 6 liter mellanklassprodukter (s.k. starkvin) och 32 liter starköl utan att svensk skatt skall betalas. Kvoterna för sprit och tobaksprodukter ändras inte.

Bakgrund till regeringens förslag: Sverige, liksom Finland, fick vid anslutningen till EU möjlighet att tillämpa vissa begränsningar i fråga om privatpersoners införsel av alkoholdrycker och tobaksvaror från ett annat EU-land. Undantaget utformades i överensstämmelse med ett redan gällande undantag för Danmark och hänvisade till artikel 26 i rådets direktiv 92/12/EEG av den 25 februari 1992 om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor (EGT nr L 076, 23.3.1992 s. 1, Celex 392L0012) det s.k. cirkulationsdirektivet. Enligt de regler som allmänt gäller inom EU har en resande rätt att ta med sig alkohol och tobak, avsedda för eget bruk, från ett annat medlemsland utan att någon punktskatt tas ut i hemlandet. Om varorna tas in för kommersiella ändamål skall däremot skatt alltid betalas i Sverige. För att avgöra om fråga är om privat införsel eller införsel för kommersiellt bruk skall bl.a. mängden varor beaktas. Medlemsländerna får använda sig av indikativa nivåer för denna bedömning. Sådana indikativa nivåer får då inte sättas lägre än 10 liter sprit, 20 liter mellanklassprodukter, 90 liter vin (varav högst 60 liter

mousserande) och 110 liter öl samt 800 cigaretter, 400 cigariller, 200 cigarrer och 1 kg rökto bak.

I december 1996 beslutade rådet att de nordiska länderna skulle få ytterligare tid för anpassning på detta område. De danska och finska undantagen skall vara helt avvecklade vid utgången av år 2003 och restriktionerna skall fram till denna tidpunkt successivt avskaffas.

Den 30 juni 2000 beslutade rådet, i enlighet med kommissionens förslag och med vad som tidigare underhand överenskommits mellan Sverige och kommissionen, att Sverige, i likhet med Danmark och Finland, skall få fortsätta att till och med den 31 december 2003 ha regler som avviker från direktivet (rådets direktiv 2000/44/EG, EGT nr L 161, 1.7.2000 s. 82, Celex 300L0044). Direktivändringen innebär att de svenska införselkvoterna successivt skall ökas och att allmänna EG-regler för privatinförsel skall gälla från och med den 1 januari 2004. Den successiva ökningen av kvoterna framgår av det ändrade direktivet. Riksdagen har, i enlighet med direktivets bestämmelser, beslutat om ökade kvoter för privatinförsel av vin, starköl och cigaretter från och med den 1 juli 2000 (prop. 1999/2000:121, bet. 1999/2000:SkU23, rskr. 1999/2000:247, SFS 2000:544). En privatperson kan sedan denna tidpunkt föra in 1 liter sprit, 3 liter s.k. starkvin, 20 liter vin, 24 liter starköl samt 400 cigaretter eller 200 cigariller eller 100 cigarrer eller 550 gram rökto bak utan att betala svensk punktskatt. Vid större införsel skall svensk punktskatt betalas för varorna. Reglerna om beskattning finns i lagen (1994:1565) om beskattning av viss privatinförsel.

Skälen för regeringens förslag: Den av rådet beslutade ändringen av cirkulationsdirektivet innebär att införselkvoterna för vin och öl från och med den 1 januari 2001 skall höjas till 26 respektive 32 liter. Några medlemsstater var endast beredda att acceptera direktivändringen om Sverige uttalade att en ökning av kvoterna för mellanklassprodukter skulle ske i linje med vad som anges i direktivet beträffande vin. Med anledning härav antecknades i rådsprotokollet att den svenska regeringen var beredd att föreslå en sådan ökning inom ramen för budgetpropositionen för år 2001.

Regeringen har i proposition 1999/2000:121 förklarat att man skall återkomma med förslag som föranleds av en framtida nedtrappning av införselbegränsningarna. I enligt härmed föreslår regeringen därför att införselkvoterna för vin och öl höjs till 26 respektive 32 liter från och

med den 1 januari 2001. Vidare föreslås att införselkvoten för s.k. starkvin ökas till 6 liter från samma tidpunkt. Förslagen föranleder ändringar i 2 § lagen om beskattning av viss privatinförsel.

Regeringen avser senare att återkomma till frågan inför de ytterligare ändringar i regelverket som föranleds av den framtida nedtrappningen av begränsningarna.

Enligt EG:s regler om tull och skattefri import från tredje land är tull- och skattefriheten för cigaretter, spritdrycker och vin begränsad till vissa kvantiteter. För varor som inte omfattas av någon kvantitativ restriktion gäller i stället att importen är tull- och skattefri om varornas värde inte överstiger tull- och skattefrihetsbeloppet på 175 euro. Eftersom öl inte omfattas av någon restriktion får man från tredje land, tull- och skattefritt, föra in cigaretter, sprit och vin i enlighet med gällande restriktioner och därutöver öl eller andra varor till ett sammanlagt värde av högst 175 euro.

Sveriges undantag från EG:s regler om privatinförsel från annat EU-land innebär dock att Sverige är skyldigt att tillämpa samma begränsningar vid den yttre gränsen som vid den inre. Dagens skattefria kvantitet på 24 liter starköl gäller därför både införsel från annat EU-land och införsel från tredje land. Reglerna beträffande import från tredje land finns i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Eftersom den svenska införselgränsen för öl föreslås ändras från och med den 1 januari 2001, bör gränsen för skattefri import av öl från tredje land ändras på motsvarande sätt. Regeringen föreslår en sådan ändring i 3 kap. 6 § lagen om frihet från skatt vid import, m.m.

Arbetet med en ny nationell handlingsplan för alkoholförebyggande insatser pågår och kommer inom kort att presenteras för riksdagen i en proposition. I handlingsplanen kommer regeringen att föreslå åtgärder för att Sverige fortsättningsvis, även vid höjda införselkvoter, skall kunna behålla målet om att begränsa alkoholens skadeverkningar och verka för att minska den totala alkoholkonsumtionen.

Kommissionen har den 28 februari 2000, i enlighet med artikel 226 i EG-fördraget, överlämnat en formell underrättelse till Sverige angående de svenska punktskatterna på öl och vin. Regeringen avser att i anslutning till den ovan nämnda propositionen på alkoholområdet återkomma till denna fråga.

9.9 Mervärdesskatt

Regeringens förslag: Mervärdesskatten för personbefordran sänks från 12 procent till 6 procent.

Skälen för regeringens förslag: Den föreslagna höjningen av dieselskatten (avsnitt 9.6.2.5) kan enligt regeringens uppfattning innebära nackdelar för kollektivtrafiken och annan yrkesmässig trafik eftersom en betydande del av fordonen i sådan trafik är dieseldrivna. För att balansera detta bör mervärdesskatten för personbefordran sänkas från 12 procent till 6 procent. En ändring av denna innebörd föreslås i 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200). Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2001. Av praktiska skäl föreslås att den lägre skattesatsen även skall tillämpas på ersättning för färdbevis som säljs den 15 december 2000 eller senare om färdbeviset endast gäller personbefordran som tillhandahålls den 1 januari 2001 eller senare. Färdbevis som kan utnyttjas såväl före som efter årsskiftet omfattas således inte av den sänkta mervärdesskatten.

9.10 Andra förslag i särpropositioner under hösten 2000

I detta avsnitt redovisas kortfattat innehållet i andra propositioner på skatteområdet som lämnas under hösten 2000.

9.10.1 Propositioner med budgetpåverkan

Punktskattefrågor

Regeringen avser att under hösten lägga fram en proposition med vissa punktskatteförslag. I EG-direktiv har beslutats om nya avgiftssatser för vägavgift utifrån en differentiering efter vilka krav på avgasutsläpp som ett fordon uppfyller. Regeringen har i en gemensam förklaring, tillsammans med regeringarna i Belgien, Danmark, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland, uttryckt avsikten att anpassa de gemensamma vägavgifterna till dessa avgiftssatser. Förslag om en differentiering av vägavgiften efter EG:s utsläppskrav för dieselmotorer kommer därför att läggas fram. Vidare kommer det att föreslås att

veteranlastbilar under vissa förutsättningar kan befrias från vägavgift. Regeringen avser också att föreslå en ändring i lagen om skatt på avfall, såvitt avser skattefrihet för rening och avvattningsavfall m.m.

Mervärdesskatt på tillträde till djurparker

Regeringen avser att under hösten lägga fram ett förslag om att mervärdesskatten på tillträde till djurparker skall sänkas från 25 till 6 procent. De nya reglerna avses träda i kraft den 1 januari 2001.

Sänkt skatt för utländska nyckelpersoner

Regeringen föreslår att vissa skattelättnader införas för utländska experter, forskare och andra nyckelpersoner som för ett tillfälligt arbete i Sverige vistas här under en begränsad tidsperiod. Förslaget innebär att 25 procent av den lön som nyckelpersonen uppbär undantas från skatt och socialavgifter under högst tre år. De nya reglerna avses träda i kraft den 1 januari 2001.

Yrkesfiskaravdrag

Regeringen kommer senare i höst lägga fram förslag om att ett särskilt s.k. yrkesfiskaravdrag skall införas. Förslaget syftar till att förbättra det svenska yrkesfiskets konkurrenssituation. För reformen avsätts en offentlig-finansiell ram om 20 miljoner kronor som skall motsvara den tillkommande budgetförsvagning som följer av att det nya avdraget ersätter det nuvarande, mer begränsade avdraget för yrkesfiskares ökade levnadskostnader. Ett yrkesfiskaravdrag kräver utöver Lagrådets granskning godkännande från EU-kommissionen enligt statsstödsreglerna. Regeringen bedömer likväl att de nya reglerna skall kunna tillämpas fr.o.m. 2002 års taxering (inkomståret 2001).

9.10.2 Övriga propositioner

Skattelättnader för bredbandsanslutningar

Som en del av regeringens IT-politik och som ett komplement till den satsning som nu görs för utbyggnaden av infrastrukturen på området föreslås i en särskild proposition att en skattelättnad skall ges för s.k. bredbandsanslutningar. Skattelättnaden ges i form av en skattereduktion för företag, enskilda näringsidkare och fastighetsägare som har utgifter för anslutningar för tele- och datakommunikation. Skattereduktionen avser anslutningar som tas i bruk under perioden den 1

januari 2001 - 31 december 2002 och uppgår till 50 procent av den del av utgiften som överstiger 8 000 kronor, dock högst 5 000 kronor.

Skärpt kontroll vid utfärdande och återkallelse av F-skattsedel

För att få en F-skattsedel krävs bl.a. att sökanden inte brister när det gäller redovisning och betalning av skatter och avgifter i Sverige. I en särskild proposition föreslås att kontrollen vid en ansökan om F-skattsedel skall utvidgas så att den också omfattar redovisning och betalning av utländska skatter och avgifter. Syftet med den föreslagna ändringen är att så långt möjligt jämställa villkoren för svenska och utländska näringsidkare vid utfärdande av F-skattsedel och återkallelse av sådan skattsedel.

Förenklad skattedeklaration

Regeringen föreslår att förfarandet med redovisning och betalning av skatter och avgifter skall förenklas för privatpersoner som anlitar andra privatpersoner - som inte har F-skattsedel - för arbeten eller uppdrag. Redovisningen föreslås ske vid ett enda tillfälle i en förenklad skattedeklaration. Denna deklaration utgör samtidigt den kontrolluppgift som arbets- eller uppdragsgivaren är skyldig att lämna. Dessutom föreslås att bestämmelserna om förseningsavgift och skönsbeskattning vid försenad resp. utebliven deklaration inte skall gälla i det förenklade förfarandet. Genom det föreslagna förfarandet blir det betydligt lättare för tillfälliga arbets- och uppdragsgivare att fullgöra sina skyldigheter.

9.11 Finansiella effekter

Den inkomstberäkning för år 2001 som redovisas i kapitel 5 baseras förutom på bedömningar av den ekonomiska utvecklingen m.m. även på de förslag till förändrade skatteregler som presenteras i denna proposition och i ett antal propositioner som överlämnas senare under hösten. I detta avsnitt redovisas de olika förslagens offentlig-finansiella effekter.

Redovisningen fokuserar på förslagets inverkan på budgeten för den konsoliderade offentliga sektorn för år 2001. Beräkningar av förslagets inverkan på statsbudgetens saldo samt budgeteffekter för år 2002 och framåt redovisas emellertid också.

Budgeteffekterna för åren 2001-2003 redovisas i tabell 9.7. Redovisade effekter är av olika slag. Först anges bruttoeffekterna som beskriver den statistiskt beräknade effekten av åtgärden (räknat på helår) utan beaktande av eventuella indirekta effekter. Därefter redovisas kalenderårseffekterna för statsbudgeten. Denna redovisning sker i kassamässiga termer vilket innebär att olika slag av uppbördsförskjutningar i skatte- och avgiftsuttaget har beaktats. Därigenom kan effekten för ett enskilt år inkludera flöden av skatter och avgifter som avser inkomster från ett tidigare år. Den kassamässiga redovisningen är bland annat av betydelse vid beräkningen av statens lånebehov. Beträffande budgeteffekterna för den konsoliderade offentliga sektorn används i år, till skillnad från föregående år, en periodiserad redovisning. Det innebär att förändringar i skatte- och avgiftsintäkter förläggs till det inkomstår skatten eller avgiften avser. Denna redovisningsprincip är mer adekvat vid en bedömning av de ekonomiska effekterna av olika åtgärder. Vid bedömningen av såväl de kassamässiga effekterna för staten som de periodiserade effekterna för den konsoliderade offentliga sektorn har hänsyn tagits till olika slag av indirekta effekter på andra skattebaser och på offentliga utgifter.

Slutligen redovisas varaktiga nettobudgeteffekter för den offentliga sektorn av de olika förslagen. Avvikelser mellan varaktiga effekter och de periodiserade årseffekterna beror bl.a. på fördröjd övervältring av vissa skatter på andra skattebaser. Vid temporära åtgärder utgörs den varaktiga effekten av räntan på nuvärdet av framtida saldförändringar.

Förslag i budgetpropositionen

Förslaget om ett andra steg i inkomstskattereformen innehåller bl.a. en *kompensation för uttag av allmän pensionsavgift*. Den beräknade varaktiga budgetförsvagningen av denna åtgärd uppgår till 9,9 miljarder kronor. Detta belopp utgör nettot av en skattereduktion om 16,6 miljarder kronor motsvarande 25 procent av allmän pensionsavgift för år 2001, en på grund av den begränsade avdragsrätten för pensionsavgiften motverkande ökning av kommunalskatteinkomsterna med 5,0 miljarder kronor och av samma skäl en ökning också av statlig inkomstskatt med 1,7 miljarder kronor. För det första året – år 2001 – blir den kassamässiga belastningen för staten något mindre på grund av uppbördsförskjutningar. Inkomstförstärkningen för

kommunsektorn regleras genom minskade statsbidrag till kommuner och landsting.

Uppjusteringarna av skiktgränserna år 2001 för uttag av statlig inkomstskatt ger en varaktig budgetförsvagning om 3,5 miljarder kronor. 1,7 miljarder av detta belopp hänför sig till den uppjustering som sker för att antalet personer i de olika inkomstskikten ej skall påverkas. Resterande del – 1,8 miljarder kronor – beror på att den nedre skiktgränsen justeras upp ytterligare för att minska andelen individer som betalar statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster.

Förslaget att bibehålla den *särskilda skattereduktionen* i sin nuvarande form ytterligare ett år medför inga ytterligare offentlig-finansiella effekter eftersom det redan i förra årets budgetproposition aviserades att en förlängning skulle ske även för åren efter år 2000.

Förslaget om *utökat reseavdrag* beräknas ge en varaktig budgetförsvagning för offentlig sektor om 0,25 miljarder kronor.

Den varaktiga budgeteffekten av förslaget om förlängning av övergångsbestämmelserna avseende *beskattningen av sjömän* i det nordiska skatteavtalet är försumbar.

Förslaget om *sänkt fastighetsskatt för hyreshus* ger en budgetförsvagning i periodiserade termer om 4,6 miljarder kronor år 2001. Beroende på indirekta effekter blir den varaktiga nettobudgetförsvagningen något mindre än bruttoeffekten. Den beräknas till 3,7 miljarder kronor.

Förslaget om *sänkt fastighetsskatt för småhus* beräknas ge en budgetförsvagning i periodiserade termer om 3,6 miljarder kronor år 2001. Den varaktiga nettobudgetförsvagningen för offentlig sektor uppgår till 2,9 miljarder kronor.

Förslaget om *höjd kapitalvinstskatt för privatbostäder* till 20 procent beräknas ge en bruttobudgetförstärkning på 1,5 miljarder kronor. Den varaktiga nettoeffekten för offentlig sektor förväntas bli lägre och beräknas uppgå till 1 miljard kronor. Orsaken är att den allmänna inflationen förväntas bli betydligt lägre framöver än vad som gällt under de senaste decennierna. Detta torde även leda till lägre *nominell* prisutveckling på privatbostäder i framtiden.

Regeringen aviserar i denna proposition att ett arbete har påbörjats som syftar till att utforma en *begränsningsregel* som kan lindra uttaget av fastighetsskatt. Arbetet bör enligt regeringen inriktas på att ta fram ett regelverk som kan tillämpas med retroaktiv verkan från och med år 2001. Regeln förutsätts medföra en budgetförsvagning i periodiserade termer på 0,5 miljarder kronor år

2001. Den varaktiga nettobudgetförsvagningen beräknas till 0,4 miljarder kronor.

Den aviserade *höjningen av fribeloppet i förmögenhetsskatten* beräknas ge en budgetförsvagning i periodiserade termer på 2,7 miljarder kronor år 2001.

Vid beräkning av skattepliktig förmögenhet vid 2001 års taxering föreslås att bostadshyreshus värderas till det lägsta av taxeringsvärdena vid 1999 respektive 2000 års utgång. Den budgetmässiga effekten av denna åtgärd är försumbar.

Förslaget om *avskaffad försäljningsskatt för lätta lastbilar, lätta bussar och motorcyklar* beräknas ge en varaktig nettobudgetförsvagning på 0,26 miljarder kronor.

Förslaget att *höja fordonsskatten på dieseldrivna personbilar* av 1993 års modell och äldre beräknas medföra en varaktig nettobudgetförstärkning på 0,21 miljarder kronor.

Den föreslagna *förlängningen av begränsningsregeln avseende koldioxidskatteuttaget för kalk- och cementbranscherna* m.m. beräknas medföra en obetydlig finansiell kostnad.

Förslaget om *sänkt mervärdesskatt för personbefordran* beräknas ge en budgetförsvagning i periodiserade termer på 1,0 miljard kronor år 2001. Till följd av indirekta budgeteffekter beräknas dock den varaktiga nettobudgetförsvagningen stanna på 0,8 miljarder kronor.

Förslaget om *utökade införselkvoter* beräknas ge en varaktig nettobudgetförsvagning med 0,13 miljarder kronor.

Förslagen innebärande en *omläggning från energiskatt till koldioxidskatt* är utformade så att den budgetförsvagning på 3,06 miljarder kronor som energiskattesänkningen ger upphov till helt motsvaras av den budgetförstärkning som den höjda koldioxidskatten medför i bruttotermerna. Den varaktiga nettobudgeteffekten för offentlig sektor av den höjda koldioxidskatten överstiger dock den nettobudgetförsvagning som energiskattesänkningen medför med 0,08 miljarder kronor på grund av att energiskattesänkningen ger upphov till något större indirekta budgeteffekter. I denna omläggning ingår även *ändrad indexering av punktskatterna på energi och koldioxid*.

Förslaget om *ytterligare höjd koldioxidskatt* medför en varaktig nettobudgetförstärkning på 0,83 miljarder kronor. Budgetförstärkningen de första åren blir något större beroende på att indirekta budgeteffekter slår igenom med viss fördröjning.

Förslaget om *höjd energiskatt på el* beräknas ge en varaktig nettobudgetförstärkning på 1,76 miljarder kronor. Även här blir budgetförstärkningen de första åren något större beroende på fördröjda indirekta budgeteffekter.

Förslaget om *höjd energiskatt på dieselolja* beräknas ge en bruttobudgetförstärkning på 0,3 miljarder kronor. Den varaktiga nettobudgetförstärkningen förväntas stanna på 0,24 miljarder kronor.

Förslaget om *höjda grundavdrag* beräknas ge en budgetförsvagning på 2,8 miljarder kronor i periodiserade termer år 2001.

Förslaget om *sänkt allmän löneavgift* med 0,10 procentenheter beräknas ge en bruttobudgetförsvagning på 0,94 miljarder kronor. I enlighet med gällande beräkningskonventioner har antagits att avgiftssänkningen med viss eftersläpning leder till ökade löner vilket ökar underlaget för sociala avgifter och inkomstskatt. Den varaktiga nettobudgetförsvagningen beräknas därför stanna på 0,45 miljarder kronor.

Förslag i andra propositioner

I en proposition senare i höst föreslås *sänkt mervärdesskatt på tillträde till djurparker*. Förändringarna beräknas ge en varaktig budgetförsvagning, netto, med 0,02 miljarder kronor.

Det aviserade förslaget om *sänkt skatt för vissa utländska nyckelpersoner* beräknas ge en varaktig nettobudgetförsvagning med 0,04 miljarder kronor. Denna budgeteffekt har dock redan beaktats i budgetpropositionen för år 2000 (prop. 1999/2000:1).

Regeringens aviserade förslag om att ersätta yrkesfiskares avdrag för ökade levnadskostnader med ett särskilt s.k. *yrkesfiskaravdrag* beräknas ge en bruttobudgetförsvagning på 0,02 miljarder kronor.

Under hösten avser regeringen att lägga fram ett förslag om *differentiering av vägavgiften*. Det beräknas ge en varaktig nettobudgetförstärkning på 0,07 miljarder kronor.

**Tabell 9.7 Budgeteffekter av åtgärder på skatteområdet i BP 2001 m.m.
Bruttoeffekter, kassamässiga effekter för staten och periodiserade effekter för offentlig sektor år 2001-2003 samt varaktiga effekter för offentlig sektor**

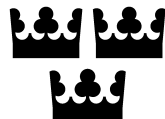
Miljarder kronor

	I kraft	Bruttoeffekt	Staten			Offentlig sektor			Varaktig effekt off sekt
			2001	2002	2003	2001	2002	2003	
I. Förslag i budgetpropositionen									
<i>Förvärvsinkomstskatt</i>									
Kompensation för allmän pensionsavgift	1/1 2001	-9,86	-8,53	-9,86	-9,86	-9,86	-9,86	-9,86	-9,86
varav skattereduktion		-16,56	-15,18	-16,56	-16,56	-16,56	-16,56	-16,56	-16,56
varav ökad kommunalskatt		5,00		5,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
varav minskade kommunbidrag			5,00						
varav ökad statlig skatt		1,70	1,65	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70
Uppjustering av skiktgränser	1/1 2001	-3,50	-3,21	-3,50	-3,50	-3,50	-3,50	-3,50	-3,50
Utökat reseavdrag	1/1 2001	-0,25	-0,00	-0,05	-0,05	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25
<i>Fastighetsskatt</i>									
Sänkt fastighetsskatt småhus till 1,2%	1/1 2001	-3,56	-1,07	-3,05	-3,03	-3,56	-2,87	-2,87	-2,87
Sänkt fastighetsskatt hyreshus till 0,7%	1/1 2001	-4,58	0	-3,91	-8,47	-4,58	-3,70	-3,70	-3,70
Höjd kapitalvinstskatt för privatbostäder till 20%	1/1 2001	1,50	0	1,30	1,30	1,50	1,50	1,50	1,00
Begränsningsregel	1/1 2001	-0,5	-0,15	-0,43	-0,43	-0,50	-0,40	-0,40	-0,40
<i>Förmögenhetsskatt</i>									
Höjt fribelopp till 1,0 / 1,5 mkr	1/1 2001	-2,69	-2,15	-2,76	-2,83	-2,69	-2,77	-2,86	-2,86
<i>Fordonsskatter</i>									
Avskaffad försäljningsskatt för lätta lastbilar mm	1/1 2001	-0,26	-0,24	-0,26	-0,26	-0,26	-0,26	-0,26	-0,26
Höjd fordonsskatt för äldre dieselpersonbilar	1/1 2001	0,21	0,20	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21
<i>Mervärdesskatt</i>									
Sänkt skatt för personbefordran	1/1 2001	-1,00	-0,88	-0,86	-0,85	-1,00	-0,81	-0,81	-0,81
<i>Alkoholskatter</i>									
Utökade införselkvoter	1/1 2001	-0,13	-0,11	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13
<i>Energiskatter</i>									
Omläggning från energiskatt till koldioxidskatt, netto	1/1 2001	0	-0,10	0,01	0,02	-0,01	0,08	0,08	0,08
varav sänkt energiskatt		-3,06	-3,18	-3,04	-2,96	-3,04	-2,67	-2,67	-2,61
varav höjd koldioxidskatt		3,06	3,21	3,05	2,98	3,16	2,75	2,75	2,70
varav förändrad indexering punktskatter		0	-0,13	0	0	-0,13	0	0	-0,01
Höjd koldioxidskatt	1/1 2001	0,96	1,03	0,99	0,97	0,99	0,84	0,84	0,83
Höjd energiskatt på el	1/1 2001	2,29	2,38	2,32	2,26	2,05	1,80	1,80	1,76
Höjd skatt på dieselloja	1/1 2001	0,30	0,27	0,27	0,25	0,26	0,25	0,25	0,24
<i>Sänkta skatter på arbete</i>									
Höjda grundavdrag	1/1 2001	-2,80	-0,73	-0,80	-0,80	-2,80	-2,80	-2,80	-2,80
Sänkt allmän löneavgift	1/1 2001	-0,94	-0,76	-0,75	-0,70	-0,49	-0,49	-0,49	-0,45

	I kraft	Brutto- effekt	Staten			Offentlig sektor			Varaktig effekt off sekt
			2001	2002	2003	2001	2002	2003	
<i>Delsumma</i>		-24,81	-14,05	-21,26	-25,90	-24,62	-23,16	-23,25	-23,77
II. Förslag i andra propositioner									
Sänkt moms djurparker	1/1 2001	-0,02	-0,02	-0,01	-0,01	-0,02	-0,01	-0,01	-0,01
Yrkesfiskaravdrag	1/1 2001	-0,02	0	0	0	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
Differentierad vägavgift	1/1 2001	0,07	0,06	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07	0,07
<i>Delsumma</i>		0,03	0,04	0,06	0,06	0,04	0,05	0,05	0,05
Summa totalt		-24,78	-14,01	-21,20	25,84	-24,58	-23,11	-23,20	-23,72

10

Utveckling av den ekonomiska styrningen

10 Utveckling av den ekonomiska styrningen

10.1 Bakgrund

Den ekonomiska styrningens uppgift är att skapa förutsättningar för:

- God kontroll av statens finanser.
- Resursallokering i enlighet med politiska prioriteringar.
- Hög produktivitet och effektivitet i användandet av statens resurser.

Regeringen bedömer att de senaste årens utvecklingsarbete har bidragit till att långsiktigt förbättra den ekonomiska styrningen i staten. Den reformerade budgetprocessen har medfört en stärkt budgetdisciplin. Den särskilde utredare som har utvärderat budgetprocessen har i betänkandet (Utvärdering och vidareutveckling av budgetprocessen SOU 2000:61) bekräftat denna bild.

Regeringen framförde i budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1, volym 1, kapitel 9) att den fortsatta utvecklingen av den ekonomiska styrningen bör inriktas på att ytterligare förbättra möjligheterna att;

- utifrån statsbudgeten få en god bild av den statliga ekonomin,
- relatera den budgeterade resursförbrukningen till fastställda mål så att prioriteringsdiskussioner underlättas, samt
- ställa resultatet av en verksamhet mot de resurser som förbrukats inom verksamheten.

10.2 Pågående utvecklingsarbete

Riksdagen har godkänt följande riktlinjer för den fortsatta utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten (bet. 1999/2000:FiU13, rskr. 1999/2000:106):

- Statsbudgeten skall kunna presenteras i termer av intäkter och kostnader, inbetalningar och utbetalningar samt tillgångar och skulder.
- I statsbudgeten skall utöver mål även kostnadsramar föreslås för statlig verksamhet.
- Styrningen av enskilda myndigheter skall verksamhetsanpassas.

Finansutskottet anger dessutom några utgångspunkter som ur ett riksdagsperspektiv är särskilt angelägna att beakta i det fortsatta arbetet.

En arbetsgrupp inom Finansdepartementet kommer under hösten 2000 att presentera ett samlat förslag till förändringar i enlighet med ovan redovisade riktlinjer. Förslaget kommer att presenteras i en promemoria i departementsserien. En parlamentarisk referensgrupp har löpande tagit del av och diskuterat de förslag som arbetats fram.

Det utvecklingsarbete som bedrivits under 2000 har till största delen kretsat kring presentationen av statsbudgeten och styrningen med mål och resursramar i en verksamhetsstruktur. Arbetet har också lagts ned på att verksamhetsanpassa styrningen av myndigheterna, vilket huvudsakligen innebär en vidareutveckling av den styrning som redan tillämpas.

10.3 Presentationen av statsbudgeten

Statsbudgeten och redovisningen skall ge en så god bild som möjligt av den statliga ekonomin. Det förutsätter att statsbudgeten och redovisningen har en ändamålsenlig avgränsning, bygger på enhetliga principer och att budget- och redovisningsdokumenten presenteras i skärningar som är lämpliga för politisk beredning och beslut i regeringen och riksdagen. Det är med dessa utgångspunkter det pågående utvecklingsarbetet bedrivs.

10.4 Styrning med mål och resursramar i en verksamhetsstruktur

Vidareutvecklingen av styrningen syftar primärt till att riksdagen och regeringen skall få ett bättre underlag för prioriteringsdiskussioner och lättare kunna bedöma värdet av insatta resurser.

I budgetpropositionen för 1999 aviserade regeringen att en översyn av mål och verksamhetsstrukturer inom samtliga utgiftsområden skulle inledas. Ett samlat grepp skulle tas när det gäller målfrågor och strategier för uppföljning och utvärdering av statlig verksamhet skulle utarbetas inom Regeringskansliet. Riksdagen framhöll i detta sammanhang det angelägna i att målen görs mät- och uppföljningsbara så att det blir meningsfullt att ställa dessa i relation till kostnaderna (bet. 1999/2000:FiU13, rskr. 1999/2000:106).

Riksdagen har i sin behandling av den senaste vårpropositionen anfört att regeringen i budgetpropositionen för 2001 bör lämna en lägesrapport om översynsarbetet (bet. 1999/2000:FiU20, rskr. 1999/2000:261).

Ambitionen med översynen har varit att lägga en grund för en verksamhetsbaserad indelning av statens åtaganden med utgångspunkt i nuvarande utgiftsområdesindelning. Verksamhetsstrukturen utgör i sin tur utgångspunkt för budgetering och redovisning, dvs. den skall göra det möjligt att på ett bättre sätt än tidigare relatera prestationer och effekter till kostnader i såväl planerings- som uppföljningssammanhang.

I första hand har arbetet koncentrerats på budgetförslaget till riksdagen. Myndighetsstyrningen har därmed inte varit en primär uppgift för översynen.

Översynen har resulterat i förslag om en gemensam verksamhetsstruktur för styrning i sta-

ten, generella kriterier vid formulering av mål, och gemensamma principer för strategier för uppföljning och utvärdering av statlig verksamhet.

Det tydligaste resultatet av översynen är den indelning i politikområden som nu görs inom ramen för rådande utgiftsområden. Politikområden har införts eftersom det har visat sig svårt att med utgångspunkt från utgiftsområden formulera mål som är tillräckligt specifika för att möjliggöra uppföljning och bedömning av måluppfyllelsen.

Totalt indelas den statliga verksamheten i 47 politikområden. För varje politikområde fastställs ett eller flera mål. För flera politikområden lämnar regeringen i denna proposition förslag till nya mål. Det är dock regeringens bedömning att det är först, i nästa steg, när mål formuleras för verksamhetsområden inom respektive politikområde som det är möjligt att tillgodose riksdagens önskemål om tydliga och uppföljningsbara mål fullt ut.

Utgiftsområde 24 Näringsliv kan få tjäna som exempel på vilka konsekvenser indelningen i politikområden kan få. Tidigare bestod utgiftsområdet av sex verksamhetsområden och de s.k. viktigaste målen inom utgiftsområdet uppgick till åtta stycken och därutöver angavs 15 prioriteringar. I årets budgetproposition indelas utgiftsområdet i tre politikområden: Näringspolitik, Utrikeshandel, Export- och investeringsfrämjande och Konsumentpolitik samt verksamheter som är att hänföra till forskningspolitiken. För vart och ett av dessa politikområden föreslår regeringen endast ett mål.

I kapitel 7 (Utgiftsramar och politikområden för åren 2001–2003) lämnas en översiktlig redovisning av samtliga politikområden, deras omfattning, mål och inriktning samt information om hur statsbudgeten fördelas på politikområdena.

En gemensam verksamhetsstruktur

En indelning av statlig verksamhet skall i princip omfatta all verksamhet som statsmakterna styr i den årliga budgetprocessen och skall underlätta för regeringen och riksdagen att kunna relatera resultat till politiskt beslutade mål.

En enhetlig verksamhetsstruktur bidrar till att tydliggöra hur olika typer av insatser verkar mot gemensamma mål och hur de samverkar för att på bästa sätt bidra till det gemensamma målet.

Dessutom underlättas jämförelser mellan olika områden, vilket i sin tur kan underlätta prioriteringar mellan olika verksamheter. Förutsättningarna skiljer sig dock åt mellan olika verksamheter, vilket innebär varierande möjligheter att mäta och redovisa resultat.

För att styrningen skall kunna fungera i praktiken måste statlig verksamhet kunna avgränsas i politiskt relevanta områden som inordnas under befintliga utgiftsområden. Samtidigt som politikområdet avgränsas skall mål formuleras som svarar på frågan vad regeringen vill uppnå inom politikområdet, dvs. vad verksamheten i stort syftar till.

Vissa politikområden omfattar verksamheter vilka i sin helhet ryms inom ett utgiftsområde. Andra politikområden omfattar anslag inom flera utgiftsområden. Det finns även politikområden som berör flera utgiftsområden, s.k. sektorsövergripande politikområden.

Med utgångspunkt i politikområden sker sedan en ytterligare indelning av statlig verksamhet. Nivåerna i en sådan verksamhetsstruktur definieras och avgränsas sedan utifrån hur verksamheter på bästa sätt skall kunna styras.

Strategier för uppföljning och utvärdering

Regeringen skall beställa den resultatinformation som man anser sig behöva för olika beslutstillfällen. Regeringen skall dessutom inför riksdagen redovisa olika verksamheters mål och de resultat som har uppnåtts. Denna roll lyfts fram i lagen (1996:1059) om statsbudgeten och i förordningen (1996:822) om myndigheternas årsredovisning m.m.

Inom varje politikområde skall det därför finnas en dokumenterad strategi, en långsiktig plan, av vilken det framgår hur försörjningen av resultatinformation skall hanteras. Frågor som måste besvaras är t.ex. *hur* informationsinhämtning skall bedrivas, *vilken* information som behövs vid olika beslutstillfällen och med vilken *periodicitet* den skall levereras. Arbetet med att ta fram strategier leder på sikt till en kvalitetshöjning av resultatinformationen.

10.5 Styrning av myndigheter

Utgångspunkten för all myndighetsstyrning är att den måste verksamhetsanpassas. Med det menas att man måste välja ut och kombinera de styrmedel som sammantaget är bäst för styrningen av en specifik myndighet och dess speciella verksamhet.

För att riksdagens styrsignaler skall nå förvaltningen bör därutöver regeringens styrning av myndigheterna ha en tydlig koppling till styrningen i en verksamhetsstruktur. De mål regeringen formulerar för enskilda myndigheters verksamhet skall således avspegla målen på politikområdes- och verksamhetsområdesnivåerna.

Myndigheternas resultatredovisning utgör i sin tur underlag för regeringens bedömning av måluppfyllelsen och behov av eventuella åtgärder.

10.6 Ett stegvist genomförande

Arbetet med att ge budgetpropositionen en tydligare verksamhetsindelning genomförs i två steg. Introduktionen av politikområden är det första steget i införandet av en mer renodlad verksamhetsbaserad struktur i budgetpropositionen. Införandet av politikområden syftar till att avgränsa statlig verksamhet i politiskt relevanta sakområden, dvs. områden som är lämpliga för inbördes avvägningar och prioriteringar.

I ett andra steg kommer arbetet med att fastställa verksamhetsstrukturen under politikområdesnivån och mål för dessa nivåer att intensifieras.

Under hösten 2000 kommer arbetet med att för varje politikområde ta fram uppföljnings- och utvärderingsstrategier att fortsätta. Detta arbete omfattar att ta fram relevanta resultatmätt. Det innefattar även att klargöra hur ansvarsfördelningen för uppföljning och utvärdering av politikområden skall se ut inom Regeringskansliet, men också mellan regeringen och olika myndigheter.

Förslag till fortsatt utveckling av den ekonomiska styrningen kommer att presenteras för riksdagen under de kommande budgetåren.